

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Στην παρούσα έκθεση, κάτω από τα σημαντικότερα κεφάλαια ή άρθρα του Σχεδίου Νόμου, παρατίθενται τα σημαντικότερα σχόλια που προέκυψαν από τη διαδικασία της δημοσιοποίησης και Διαβούλευσης, με την ανάρτηση στον ιστότοπο www.opengov.gr, του παρόντος Σχεδίου Νόμου όπως είχε κατά την αρχική φάση του.

Ειδικότερα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ (Α. 1 -14)

ΑΡΘΡΟ 1

Ποιός θα είναι ο ληξιαρχος «του τόπου κατοικίας τους» όταν τα δύο μέλη θέλουν να υπογράψουν σύμφωνο συμβίωσης, αλλά δεν συγκατοικούν; Θα υπάρχει δικαίωμα επιλογής του ενός ή του άλλου ληξιαρχικού γραφείου από τα δύο μέλη ή ο ληξιαρχος θα ζητά αποδεικτικό ότι και τα δύο μέλη κατοικούν στην περιφέρειά του, πράγμα που θα δυσκολεύει την υπογραφή του συμφώνου; ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΙΤΣΙΟΣ

Να ληφθούν υπόψη σύμφωνα και γάμοι που ήδη έχουν συνάψει ημεδαποί στο εξωτερικό, ο εισαγγελέας να ενάγει μόνο για προβλεπόμενες ακυρότητες, όχι γενικά για την «δημόσια τάξη», αντί για «τεκμήριο πατρότητας» να εισαχθεί «τεκμήριο γονεϊκότητας», επώνυμο τέκνων όπως στον γάμο, η τεκνοθεσία να μην προβλέπεται κρυφά ως «αναλογική εφαρμογή» αλλά ρητά και να ισχύουν εξ αρχής κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα κι όχι υπό την αίρεση έκδοσης προεδρικού διατάγματος. ΣΩΤΗΡΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ισχύοντος νόμου περί ληξιαρχικών πράξεων (ν.344/1976), οι ληξιαρχικές πράξεις γεννήσεως, γάμου και θανάτου καταρτίζονται στο ληξιαρχείο με απλή δήλωση. Στη συνέχεια, αναγράφεται ότι το σύμφωνο συμβίωσης δύναται να δηλωθεί στον Ληξίαρχο του τόπου κοινής κατοικίας των συμβαλλομένων. Ενώ δηλαδή για την μείζονα δέσμευση που είναι ο γάμος αρκεί πρακτικά άδεια γάμου και ληξιαρχική πράξη γάμου, για το σύμφωνο συμβίωσης που αποτελεί ηπιότερη δέσμευση, πρέπει να απευθυνθούν οι ενδιαφερόμενοι σε συμβολαιογράφο και μετά να το προσκομίσουν στο ληξιαρχείο. Πρόκειται για περιττή γραφειοκρατική διαδικασία: ο συμβολαιογράφος δεν χρειάζεται σε τίποτα καθώς θα αρκούσε μια απλή δήλωση στον ληξίαρχο ότι τα δύο πρόσωπα βρίσκονται σε σχέση συμβίωσης και υπάγονται αυτομάτως στις οικείες διατάξεις. Εξάλλου και για τον γάμο, εάν οι σύζυγοι επιλέγουν το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, το ρυθμίζουν με χωριστή σύμβαση (1403 ΑΚ), αλλιώς ισχύουν οι γενικές διατάξεις των σχέσεων των συζύγων από το γάμο (κεφάλαιο 4ο του οικογενειακού δικαίου). Το συμβολαιογραφικό έγγραφο είναι παντελώς άχρηστο και μειωμένης δημοσιότητας, με αποτέλεσμα να μπορούν εύκολα να καταστρατηγηθούν άλλες αρχές του νομοθετήματος (όπως η αρχή του ενός συμφώνου συμβίωσης). Γι' αυτό και στις άλλες έννομες τάξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης προβλέπεται δήλωση σε ληξιαρχείο. ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εφόσον δεν παρέχεται το δικαίωμα σύναψης πολιτικού γάμου στα ομόφυλα ζευγάρια, θα ήταν καλό τα δικά τους σύμφωνα συμβίωσης να παρέχουν περισσότερη προστασία από τα αντίστοιχα των ετεροφύλων. Το σύμφωνο συμβίωσης θα έπρεπε να παρέχει ασφαλιστικά και

συνταξιοδοτικά δικαιώματα στα ομόφυλα ζευγάρια, καθώς, όπως προαναφέρθηκε, δεν μπορούν να συνάψουν γάμο.

Επίσης, υπάρχουν πολλά ομόφυλα ζευγάρια, κυρίως γυναικών, όπου το ένα μέρος είναι βιολογικός γονέας, και το τέκνο αναθρέφεται από το ομόφυλο ζευγάρι. Θα ήταν πάρα πολύ χρήσιμη για την προστασία του αισθήματος οικογενειακής ασφάλειας του παιδιού, μία ρύθμιση που θα επέτρεπε την τεκνοθεσία του από το άλλο μέρος του ζευγαριού (ισχύει εδώ και χρόνια σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες για τα ομόφυλα ζευγάρια) και μη βιολογικό γονέα του, καθώς σε περίπτωση θανάτου του βιολογικού γονέα, το παιδί θα αποχωριζόταν τον μη κρατικά αναγνωρισμένο γονιό του, γεγονός που θα είχε επιπτώσεις στον ψυχικό του κόσμο και θα το τραυμάτιζε.

Σας ευχαριστώ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ Κ.

Το Σχέδιο Νόμου αυτό χρειάζεται βελτιώσεις και πρέπει να κατοχυρώνει πλήρως

-Φορολογικά

-Κληρονομικά

-Εργασιακά

-Ασφαλιστικά (δημόσια και ιδιωτικά)

-Συνταξιοδοτικά

-Υπηκοότητα (π.χ. σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ Έλληνα υπηκόου και αλλοδαπού)

-Μετανάστευση

-Διατροφή (και τέκνων)

Δεδομένων των σημερινών συνθηκών και του ότι ζευγάρια ατόμων του ίδιου φύλου με πολλούς και διάφορους τρόπους μπορούν να αποκτήσουν παιδιά (2015 έουμε), είναι ανεύθυνο να μην καλύπτονται αυτά τα παιδιά και αυτές οι οικογένειες. Και σήμερα υπάρχουν γύρω μας. ΣΑΚΗΣ ΛΟΥΛΟΥΔΗΣ

Άρθρο 01: Σύσταση

Η συμφωνία δύο ενήλικων προσώπων, ανεξάρτητα από το φύλο τους, με την οποία ρυθμίζουν τη συμβίωσή τους (σύμφωνο συμβίωσης) καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου στο ληξιαρχό του τόπου κατοικίας τους, το οποίο καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: α) Η κατάρτιση σε συμβολαιογραφείο αποκλείει τη δημοσιότητα – ορατότητα της πράξης, μη προσδίδοντάς της δυνατότητα κοινωνικοποίησης. Η ρύθμιση συνεχίζει την κοινωνική πολιτική της ΝΔ. ΠΡΟΤΑΣΗ: η κατάρτιση του Συμφωνου Συμβίωσης καταρτίζεται από το Δήμαρχο. β) Η κατάθεση του εγγράφου “στον ληξιαρχό του τόπου κατοικίας τους” (των Συμφωνούντων) υπονοεί ότι έχουν κοινή κατοικία, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στο γάμο στον οποίο η κοινή κατοικία δεν αποτελεί προϋπόθεση. ΠΡΟΤΑΣΗ: Ως στον γάμο. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ

Σε σωστή κατεύθυνση, είναι καλή αρχή και σύμφωνο με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

αρ. 1: Θα πρέπει να αρκεί απλή ληξιαρχική πράξη ότι τα δύο πρόσωπα βρίσκονται σε σχέση συμβίωσης και υπάγονται αυτομάτως στις οικείες διατάξεις, ο συμβολαιογράφος είναι περιττή γραφειοκρατική διαδικασία –άλλωστε δεν απαιτείται ούτε για τον γάμο, που είναι λιγότερο ήπια μορφή δέσμευσης. . Εξάλλου και για τον γάμο, εάν οι σύζυγοι επιλέγουν το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, το ρυθμίζουν με χωριστή σύμβαση (1403 ΑΚ), αλλιώς ισχύουν οι γενικές διατάξεις των σχέσεων των συζύγων από το γάμο (κεφάλαιο 4ο του οικογενειακού δικαίου). Το συμβολαιογραφικό έγγραφο είναι παντελώς άχρηστο και μειωμένης δημοσιότητας, με κίνδυνο αφενός να μείνουν σύμφωνα μη ληξιαρχικά

καταχωρημένα (τί γίνεται αν στο ενδιάμεσο διάστημα από την υπογραφή και πριν την καταχώρηση πεθάνει ο ένας;;;) και αφετέρου να μπορούν εύκολα να καταστρατηγηθούν άλλες αρχές του νομοθετήματος (όπως η αρχή του ενός συμφώνου συμβίωσης). Γι' αυτό και στις άλλες έννομες τάξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης προβλέπεται δήλωση σε ληξιαρχείο.

αρ. 2: Δεν έχει ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν ημεδαπά ομόφυλα ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει μεταξύ τους σύμφωνο συμβίωσης ή και γάμο στην αλλοδαπή. Θα πρέπει και αυτά τα ζευγάρια να έχουν δικαίωμα να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης στην ημεδαπή, χωρίς να θεωρείται κώλυμα τυχόν σύναψη συμφώνου συμβίωσης ή γάμου στην αλλοδαπή. Πρέπει ο νόμος να προβλέπει ρητή εξαίρεση, ώστε να μην υποχρεωθούν, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει τέτοιες συμβάσεις στην αλλοδαπή να τις λύσουν για να συνάψουν σύμφωνο στην ημεδαπή.

αρ.3: Ο εισαγγελέας πρέπει να έχει σαφώς καθορισμένο πλαίσιο δυνατότητας άσκησης αγωγής ακύρωσης συμφώνου συμβίωσης, περιοριζόμενο αποκλειστικά και μόνο στα στοιχεία των προϋποθέσεων για την σύναψή του που μπορεί να μην έχουν τηρηθεί. Όχι να μπορεί να παρεμβαίνει γενικά και αόριστα όταν το σύμφωνο "αντίκειται στην δημόσια τάξη". Δημόσια τάξη για το σύμφωνο συμβίωσης είναι όσα ορίζει το νομοσχέδιο και μόνον. Στο άρθρο περί ακυρότητας πρέπει να προστεθεί διάταξη για την ληξιαρχική καταχώριση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης με την οποία ακυρώνεται το σύμφωνο.

αρ. 9: Σε αντιστοιχία με τις σκέψεις του ΕΔΔΑ στην υπόθεση »Βαλλιανάτος κ.α. κατά Ελλάδας», συνάγεται ότι η αναγνώριση του "τεκμηρίου πατρότητας" ως ένα προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών εισάγει μια διάκριση που δεν καλύπτει μια πραγματική ανάγκη, αφού ούτως ή άλλως τα ετερόφυλα ζευγάρια μπορούν να προβούν σε συμβολαιογραφική αναγνώριση των τέκνων τους εκτός γάμου. Αυτό σημαίνει ότι το "τεκμήριο πατρότητας" θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα "τεκμήριο γονεϊκότητας", έτσι ώστε εάν γεννήσει μία γυναίκα που βρίσκεται σε σύμφωνο συμβίωσης με μία άλλη γυναίκα, η σύντροφός της να έχει γονεϊκά δικαιώματα, ακριβώς λόγω του συμφώνου συμβίωσης.

αρ. 10: Σχετικά με το επώνυμο των τέκνων, αρκεί η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για τα γεννημένα σε γάμο τέκνα.

αρ. 12: Η διατύπωση του άρθρου επιτρέπει την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για την από κοινού υιοθεσία, όπως το άρθρο 1545 ΑΚ: "δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι". Αυτό σημαίνει ότι πλέον τα ζευγάρια που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης θα μπορούν να υιοθετούν από κοινού ή να υιοθετεί ο ένας το βιολογικό τέκνο του άλλου. Επειδή όμως η τεκνοθεσία (ορθότερος όρος) δεν πρέπει να συνάγεται από την απλή αναλογική εφαρμογή διατάξεων, καλό θα ήταν να διατυπωθεί ρητά αυτό που ούτως ή άλλως κατοχυρώνεται με το άρθρο 12. Σε περίπτωση εξάλλου που αφαιρεθεί η δυνατότητα αυτή στη βάση ότι ο νομοθέτης θέλει να αποκλείσει τα ομόφυλα ζεύγη από την τεκνοθεσία λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, θα σημειωθεί άλλη μια παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ όπως ήδη έχει κρίνει το ΕΔΔΑ με την απόφαση Ε.Β. κατά Γαλλίας Ως προς την εφαρμογή των ιδίων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η απόφαση Μαγκοτου Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Δ.Ε.Ε.) που διαπίστωσε παραβίαση της ίσης μεταχείρισης από την Γερμανία λόγω μη αναγνώρισης ιδίων δικαιωμάτων σε ομόφυλα ζευγάρια σε σχέση με τα ετερόφυλα. Αυτό δεν μπορεί να εξαρτάται από έκδοση προεδρικού διατάγματος, αλλά πρέπει να ισχύει από την πρώτη στιγμή.

Στο μέλλον ευελπιστούμε να δούμε και άλλες πρωτοβουλίες από την κυβέρνηση, π.χ. την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου με απλή δήλωση του ενδιαφερόμενου (στα πρότυπα της νομοθεσίας της Μάλτας), καθώς και επέκταση του συμφώνου συμβίωσης σε περισσότερα από 2 ενήλικα άτομα, ανεξαρτήτως φύλου. ΑΘΗΝΑ

Επιτέλους, μια καλή αρχή! Μακάρι να ψηφιστεί γρήγορα.

Στο άρθρο 9, καλό είναι να διορθωθεί το «τεκμήριο πατρότητας» με «τεκμήριο γονεϊκότητας» για να μην δημιουργούνται διακρίσεις. ΕΛΕΝΗ

Πρέπει να προβλεφθεί ότι όταν ένα ημεδαπό ομόφυλο ζευγάρι αποκτήσει παιδιά στην αλλοδαπή και το πιστοποιητικό γέννησης των παιδιών αναγράφει ως γονείς δύο άντρες ή δύο γυναίκες θα μπορεί το παιδί να γραφτεί στο ειδικό ληξιαρχείο. ΓΙΩΡΓΟΣ

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Η επέκταση του συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια είναι ένα θετικό βήμα προς τη σωστή πορεία, αλλά όχι αρκετή. Προς το παρόν, είναι μία βασική και ελπιδοφόρα κίνηση εκ μέρους της κυβέρνησής σας. Αλλά καλό θα ήταν να μην αργήσει και η νομιμοποίηση του πολιτικού γάμου ομοφύλων, και η δυνατότητα τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια. Τότε θα μπορούμε να μιλάμε για ισότητα.

Μερικές προτάσεις:

1) Το τεκμήριο πατρότητας, θα έπρεπε να αντικατασταθεί από το τεκμήριο γονεϊκότητας. Υπάρχουν ομόφυλα ζευγάρια γυναικών που μεγαλώνουν παιδιά, αγνώστου πατρός (σύμφωνα με την παρωχημένη ορολογία), και θα έπρεπε τα παιδιά αυτά να προστατεύονται σε περίπτωση που συμβεί κάτι στη βιολογική μητέρα τους φερ' ειπείν. Οι ομόφυλες οικογένειες με παιδιά ήδη αποτελούν κοινωνική πραγματικότητα, και χρήζουν της προστασίας του Νόμου και της Πολιτείας.

2) Τα ετερόφυλα ζευγάρια έχουν πάντα την επιλογή του γάμου. Για τα ομόφυλα όμως δεν υπάρχει, προς το παρόν, αυτή η δυνατότητα. Θα έπρεπε επομένως το σύμφωνο συμβίωσης να παρέχει στους συντρόφους ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά δικαιώματα και κοινή φορολογική δήλωση, όπως γίνεται εντός γάμου.

3) Το σύμφωνο συμβίωσης θα πρέπει να προσφέρει άδεια παραμονής σε πολίτες τρίτων χωρών, εφόσον συμβιώνουν με Έλληνα, Ευρωπαϊό πολίτη ή νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό. Όπως ο γάμος.

Μην διστάσετε να προχωρήσετε με αυτό το νομοσχέδιο. Δεν έχουμε θεοκρατία για να επιβάλουν τις θρησκευτικές πεποιθήσεις τους ορισμένα άτομα -λίγα ή πολλά, δεν έχει σημασία- πάνω σε άλλα με το στανιό. Έχουμε ανεξιθρησκεία και είμαστε κράτος κοσμικό, όχι θεοκρατικό. Ανήκουμε στη Δύση και στην Ευρώπη, όχι στην Ανατολή. Μην κάνετε πίσω ούτε βήμα. ΜΑΡΑΙ ΠΑΝ.

Το Σύμφωνο Συμβίωσης με βρίσκει να συμφωνώ και για τα ετερόφυλα και για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια. παρακαλώ να προχωρήσετε άμεσα και για την παιδοθεσία στα ομοφυλόφιλα ζευγάρια..

Αλλαγές

Για το Δεύτερο Κεφάλαιο: Προσθήκη Άρθρου στο Δεύτερο Κεφάλαιο που καταργεί το άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο ορίζει διαφορετικά όρια συναίνεσης σε σεξουαλική επαφή μεταξύ δύο ανδρών. Πρόκειται για παράλογη διάκριση που αποτελεί άγιο αίτημα της LGBTQI+ κοινότητας 3. Για το Άρθρο 11: Ο νόμος έχει προβλέψει γονική μέριμνα μόνο στην περίπτωση γέννησης τέκνου κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης και όχι στην περίπτωση παιδοθεσίας. 4. Για το Άρθρο 9: Το Άρθρο 9 ορίζει το τεκμήριο πατρότητας. Ζητάμε αλλαγή του Άρθρου, ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους. ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΚ

Με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου επεκτείνεται η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης και σε άτομα του ίδιου φύλου. Η επέκταση αυτή γίνεται σε συμμόρφωση προς διεθνή υποχρέωση της χώρας μας μετά την καταδικαστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στην υπόθεση Βαλλιανάτος και άλλοι κατά της Ελλάδος. Η παροχή ωστόσο της δυνατότητας σε ενήλικα πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης δεν αποτελεί τη μόνη οδό, προκειμένου να μην παραβιάζει η χώρα μας τις διατάξεις του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Προτιμότερη θα ήταν η λύση που ακολουθείται στη Γερμανία, δηλαδή η πρόβλεψη του συμφώνου συμβίωσης ως μιας συμφωνίας για τη ρύθμιση της συμβίωσης δύο προσώπων αποκλειστικώς του ίδιου φύλου (κατά το πρότυπο του γερμανικού Lebenspartnerschaftsgesetz). Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να αποφευχθεί η δημιουργία ενός θεσμού «ανταγωνιστικού» προς τον γάμο για τα ετερόφυλα ζευγάρια, ενώ ταυτόχρονα θα προβλεπόταν ένας αντίστοιχος θεσμός καταχωρημένης συμβίωσης μόνο για τα ομόφυλα ζευγάρια. Συνεπώς τα ετερόφυλα ζευγάρια θα είχαν να επιλέξουν ανάμεσα στον πολιτικό και τον θρησκευτικό γάμο, ενώ για τα ομόφυλα ζευγάρια θα προβλεπόταν η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης. Η μεταρρύθμιση αυτή θα αποτελούσε και μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να εκσυγχρονισθούν οι περί γάμου διατάξεις, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις σημερινές αντιλήψεις και ανάγκες. Η τύχη βέβαια όλων συμφώνων συμβίωσης έχουν ήδη συναφθεί μεταξύ ετεροφύλων από την έναρξη ισχύος του νόμου 3719/2008 μέχρι σήμερα θα έπρεπε να τύχει ιδιαίτερης ρύθμισης με μεταβατικές διατάξεις. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Η Generation 2.0 for Rights, Equality and Diversity, ως οργάνωση που στοχεύει στην καταπολέμηση των διακρίσεων, χαιρετούμε την πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, να δημοσιεύσει το σχέδιο νόμου για το Σύμφωνο Συμβίωσης και Άλλες διατάξεις. Η κίνηση αυτή είναι μία σημαντική πρόοδος για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας. Η θεσμοθέτηση του Συμφώνου συμβίωσης για ομόφυλα ζευγάρια είναι το πρώτο μιν, απαραίτητο δε βήμα προς την πλήρη ισότητα απέναντι στο νόμο, των LGBTQ ατόμων. Ευελπιστούμε να ακολουθηθεί σύντομα από τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, το δικαίωμα στον πολιτικό γάμο και την τεκνοθεσία. Αυτές είναι οι απαραίτητες κινήσεις εκ μέρους του ελληνικού κράτους, προκειμένου να αναγνωρίσει τα LGBTQ δικαιώματα ως απαραβίαστα ανθρώπινα δικαιώματα, και να ευθυγραμμιστεί έτσι με όλα τα προοδευτικά κράτη του κόσμου.

Μετά από αλληπάλληλες καθυστερήσεις, μοιάζει να προχωράει επιτέλους το πολυσυζητημένο σύμφωνο συμβίωσης. Είναι θετικό ότι το σχέδιο νόμου δόθηκε στη δημοσιότητα, ωστόσο παρουσιάζει αρκετά προβλήματα. Ειδικά το άρθρο 12 αποτελεί παραθυράκι για την πλήρη αποδυνάμωση του συμφώνου: δηλώνει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας! Αλλά και τα άρθρα 9 και 11, τα οποία αφορούν τη γονική μέριμνα και το τεκμήριο γονεϊκότητας, εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των ομόφυλων ζευγαριών και των τρανς ανθρώπων.

Επιπλέον, το προτεινόμενο σύμφωνο ορίζει ότι πρόκειται για συμφωνία μεταξύ δύο ενήλικων προσώπων, παραβλέποντας ότι οι σχέσεις συμβίωσης δεν περιορίζονται κατ' ανάγκη σε δύο άτομα. Αυτό αποτελεί διάκριση εις βάρος των πολυσυντροφικών ανθρώπων και οικογενειών, καθώς τους στερεί το δικαίωμα να κατοχυρώσουν νομικά τη σχέση τους. Έτσι, δημιουργείται άλλη μια μορφή ανισότητας.

Ζητάμε να γίνουν οι αλλαγές που προτείνουν στο σχετικό δελτίο τύπου 28 ΛΟΑΤΚΙ+ και σύμμαχες οργανώσεις (https://docs.google.com/document/d/1X3R8Y4TOnr3KAGTDjc2PK4ep3SdhHiAL2ZO2Bw_gPPi0/edit?pli=1). Διεκδικούμε επίσης να αρθεί ο περιορισμός των δύο ατόμων και να

επιτραπεί σε όλα τα άτομα που βρίσκονται σε σχέση συμβίωσης να επισυνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης. ΟΜΑΔΑ LGBTQ ANTAPΣΥΑ

Επιτέλους ίσα δικαιώματα για όλους! Αν και το νομοσχέδιο δεν καλύπτει όλα τα δικαιώματα, είναι ευκαιρία να προχωρήσουν τα εξής:

1. Να καταργηθεί το άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα (ασέλγεια παρά φύση κλπ). Δεν μπορεί να διατηρούμε νόμο που χαρακτηρίζει ως ασέλγεια σχέσεις που ρυθμίζει το νέο Σύμφωνο. ΤΩΡΑ είναι η ευκαιρία να καταργηθεί.
2. Στο παρόν νομοσχέδιο να αναφέρεται συγκεκριμένα η δέσμευση του Υπουργείου Εργασίας για την άμεση έναρξη των ενεργειών για εφαρμογή των ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Η απλή αναφορά για μελλοντική έκδοση Προεδρικού διατάγματος ΔΕΝ εξασφαλίζει.
3. Να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μεριδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ. ΟΡΦΕΑΣ Κ.

Δύο σημαντικές διακρίσεις

Θα πρέπει παράλληλα να τονίσουμε ότι το πολυνομοσχέδιο σύμφωνα με το άρθρο 2 προβλέπει «πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα» ως προϋπόθεση για σύναψη του Συμφώνου (δηλαδή τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας ενός ατόμου). Σύμφωνα όμως με το άρθρο 1350 του Αστικού Κώδικα, ανήλικα άτομα μπορούν να συνάψουν γάμο (με άδεια δικαστηρίου (άρα και σύμφωνο συμβίωσης). Είναι σίγουρο όμως ότι η άδεια του δικαστηρίου, θα προσκρούει στο γεγονός του ορίου της ηλικίας συναίνεσης για τη σεξουαλική επαφή μεταξύ δύο ατόμων. Υπενθυμίζουμε, πως η Ελλάδα αποτελεί το μόνο κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης στο οποίο τα όρια ηλικίας για τη συναίνεση στη σεξουαλική επαφή είναι διαφορετικά ανάμεσα σε δύο άντρες (σύμφωνα με το άρθρο 347 του ΠΚ, προβλέπει ότι το κατώτερο όριο ηλικίας έπεται από το οποίο αναγνωρίζεται η ικανότητα ενός άντρα να συναινέσει στη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα είναι η συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας του) είναι διαφορετικά από ό,τι ανάμεσα σε έναν άντρα και μία γυναίκα, ή ανάμεσα σε δύο γυναίκες (σύμφωνα με το άρθρο 339 του ΠΚ το κατώτερο όριο ηλικίας έπεται από το οποίο αναγνωρίζεται η ικανότητα για αυτά τα πρόσωπα, είναι η συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας τους). Μάλιστα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει αποφανθεί πολλές φορές ότι η ύπαρξη αυτής της διάκρισης παραβιάζει τα δικαιώματα των πολιτών για σεβασμό στην ιδιωτική τους ζωή και για προστασία από διακρίσεις. Βλέπουμε επομένως πως η ύπαρξη 347 του ΠΚ, όχι μόνον δεν καταργεί τις διακρίσεις σε βάρος ομοφυλόφιλων αρρένων που έχουν σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ τους, αλλά παράλληλα δεν τους παρέχεται η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης, εν αντιθέσει με τα ετερόφυλα ζευγάρια και τα ομόφυλα ζευγάρια γυναικών.

Επιπλέον, πρέπει να τονίσουμε ότι το άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα κάνει λόγο για «παρά φύση ασέλγεια», κάνει, δηλαδή, αρνητική αξιολογική κρίση και ηθική εκτίμηση, πράγμα που αποτελεί σαφή προσβολή της προσωπικότητας των γκέι αντρών και δημιουργεί αρνητικές εντυπώσεις και συνειρμούς και παράλληλα ποινικοποιεί την ανδρική συνουσία για κέρδος ή σε επαγγελματική βάση, εν αντίθεση με τη γυναικεία. Τούτων δοθέντων, η πρόβλεψη για κατάργηση του 347 του ΠΚ στο δεύτερο κεφάλαιο του πολυνομοσχεδίου, κρίνεται κάτι περισσότερο από αναγκαία. AUGUSTO

Εκ μέρους της ομάδας «Ανοιχτές Σχέσεις», θα ήθελα να καταθέσω τα εξής:

Στηρίζουμε το σύμφωνο συμβίωσης ομόφυλων ζευγαριών, όπως και όλα τα θεσμικά αιτήματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

Ζητάμε να γίνουν στο προτεινόμενο σύμφωνο, και ιδιαίτερα στο Άρθρο 12, οι αλλαγές που συνιστούν 28 ΛΟΑΤΚΙ+ και άλλες οργανώσεις. Θα τις βρείτε εδώ: <https://docs.google.com/document/d/1X3R8Y4TOnr3KAGTDjc2PK4ep3SdhHiAL2ZO2BwgPPj0/edit?pli=1>

Διεκδικούμε να διευρυνθεί το σύμφωνο συμβίωσης ώστε να μπορούν να το συνάψουν όλα τα άτομα που βρίσκονται σε συμβίωση, άσχετα από το φύλο και τον αριθμό τους. Θυμίζουμε ότι οι συντροφικές σχέσεις δεν παίρνουν κατ' ανάγκη τη μορφή ζευγαριού. Υπάρχουν περιπτώσεις τριών ή περισσότερων ενήλικων ατόμων που αποφασίζουν να μοιραστούν τη ζωή τους και την κατοικία τους και να μεγαλώσουν από κοινού τα παιδιά τους. Τα πολυσυντροφικά άτομα θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να κατοχυρώσουν νομικά τη σχέση τους, όπως και όλα τα άλλα. Οι πολυσυντροφικές οικογένειες αξίζουν την ίδια προστασία και αναγνώριση όπως και οι οικογένειες με έναν ή δύο γονείς.

Περισσότερες πληροφορίες για τις πολυσυντροφικές οικογένειες θα βρείτε στα άρθρα και τα βιβλία της Elisabeth Sheff, η οποία διεξάγει σχετικές έρευνες εδώ και χρόνια. Ενδεικτικά παραθέτω τους εξής συνδέσμους: ElisabethSheff, «FearofDamagetoChildreninPolyamorousFamilies», <https://www.psychologytoday.com/blog/the-polyamorists-next-door/201510/fear-damage-children-in-polyamorous-families> ElisabethSheff, <http://elisabethsheff.com/>

ΛΙΖΑ ΑΣΤΕΠΙΟΥ

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας θεωρεί πως η περιγραφή της διαδικασίας σύναψης του συμφώνου συμβίωσης είναι ελλιπής.

Θεωρούμε σημαντικό να διευκρινίζεται η διαδικασία την οποία πρέπει να ακολουθούν οι ληξιαρχικές αρχές στην περίπτωση κατάθεσης του συμβολαιογραφικού εγγράφου της σύναψης συμφώνου συμβίωσης.

Συγκεκριμένα, διεκδικούμε τη σαφή αναφορά ότι οι ληξιαρχικές αρχές θα προχωρούν στο άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας στα μέρη του συμφώνου με την κατάθεση των απαραίτητων δικαιολογητικών.

Για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας,
Σάββας Κλεάνθους

Χρειαζόμαστε συνολική αναθεώρηση του Συμφώνου Συμβίωσης και όχι τη διεύρυνση του υπάρχοντος συμφώνου, έτσι ώστε αυτό να ακολουθεί το Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρώπης της 22ας Απριλίου 2015 καθώς και τις συστάσεις της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Σύμφωνο Συμβίωσης – Άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Όταν φθάνει το καινούργιο σύμφωνο συμβίωσης στα Ληξιαρχεία, αυτά θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται άμεσα για θέματα που αφορούν τα κληρονομικά, τις συντάξεις κλπ. Επίσης, στις δημόσιες υπηρεσίες και στα νοσοκομεία το αναθεωρημένο Σύμφωνο Συμβίωσης να παρέχει ιδιότητα εγγύτερου συγγενούς.

Εφαρμογή ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με δέσμευση από το Υπουργείο Εργασίας και όχι απλή αναφορά για μελλοντική έκδοση Προεδρικού διατάγματος που δεν εξασφαλίζει τίποτε και κανέναν.

Κατάργηση του άρθρου 347 του Ποινικού Κώδικα για ασέλγεια παρά φύση κλπ. Δεν είναι δυνατόν να έχουμε αναθεωρημένο Σύμφωνο Συμβίωσης με ταυτόχρονη ύπαρξη νόμου που χαρακτηρίζει ως ασέλγεια τις συναινετικές σχέσεις μεταξύ ενηλίκων.

Τέλος, έκτος από την κυβερνητική αναφορά ως προς τη νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου, ελπίζω το επόμενο βήμα οποιουδήποτε κυβερνητικού σχηματισμού να είναι η

αναμενόμενη Αστική Ένωση (ας μην το πούμε πολιτικό γάμο και θορυβηθούν τα ομόφοβα & θρησκευτικά προκατελημμένα ώτα), και φυσικά η υιοθεσία. ΓΙΑΝΝΗΣ

Επιτέλους κι ένα νομοσχέδιο που διευρύνει και διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισονομία σε αυτή τη χώρα από μια κυβέρνηση που, δυστυχώς, τα περιορίζει δια της μνημονιακής οδού. Σε όλες τις φωνές που ξερνούν παράνομα και ανενόχλητα εδώ ομοφοβία και μίσος, απαντώ με τη δική μου, πικρή, εμπειρία: μη μπορώντας να συνάψω σύμφωνο με τον σύντροφο μου στην Ελλάδα, αποφασίσαμε να παντρευτούμε στο Βέλγιο, το οποίο μεταξύ των δικαιολογητικών απαιτεί και την προσκόμιση πιστοποιητικού αγαμίας. Οι ελληνικές αρχές δεν το χορηγούν πλέον και στη θέση του προτείνουν την έκδοση άδειας γάμου (!), κάτι που είναι φυσικά δυνατό μόνο για τα ετερόφυλα ζευγάρια. Μετά από μαραθώνιο επαφών με το προξενείο, το ληξιαρχείο και το δήμο που δήλωναν όλοι αναρμόδιοι και ανήξεροι, βρέθηκε μια άξια υπάλληλος στο Δήμο Ζωγράφου και έδωσε μια μεσοβεζικη, αλλά αποτελεσματική, λύση αλά ελληνικά: να γραφτεί ως παρατήρηση στο πιστοποιητικό γέννησης ότι είμαι άγαμος βάσει υπεύθυνης δήλωσής μου!... Υπάρχει λοιπόν ένα κράτος ή μέλος της ΕΕ που όχι μόνο δεν παρέχει, ως θα όφειλε, καμία δυνατότητα νομικής κατοχύρωσης των ομόφυλων ζευγαριών, αλλά ουσιαστικά εμποδίζει αυτή την κατοχύρωση και στα άλλα κράτη-μέλη!

Ως εκ τούτου, είναι ευκαιρία και ανάγκη να ενισχυθεί και να βελτιωθεί η προτεινόμενη ρύθμιση με τις εξής αλλαγές/προσθήκες:

1. Να καταργηθεί το απαρχαιωμένο άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα (ασέλγεια παρά φύση κλπ). Δεν μπορεί να διατηρούμε νόμο που χαρακτηρίζει ως ασέλγεια σχέσεις που ρυθμίζει νομικά το νέο Σύμφωνο.
2. Στο άρθρο 12 να αναφέρεται η άμεση εφαρμογή των ίσων ασφαλιστικών και εργασιακών δικαιωμάτων. Η απλή αναφορά για μελλοντική έκδοση Προεδρικού διατάγματος δεν εξασφαλίζει ισονομία και παραπέμπει στις ελληνικές καλένδες.
2. 3. Να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ.
3. 4. Στο άρθρο 11 να προβλέπεται γονική μέριμνα και στην περίπτωση τεκνοθεσίας.
4. 5. Στο άρθρο 9 να τεκμαίρεται ότι το παιδί έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Είναι ζωτικής σημασίας για την εύρυθμη εφαρμογή του νόμου να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές, όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ. ΛΥΟ ΚΑΛΟΒΥΡΝΑΣ

ΑΡΘΡΟ 2

Η φράση «1. Για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα» θα πρέπει να αναδιατυπωθεί ως εξής : «Για τη δικαιοπρακτική ικανότητα των μερών που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης έχει ανάλογα εφαρμογή η διάταξη που ισχύει για το γάμο».

Δεν υπάρχει περιθώριο επικύρωσης από το νομοθέτη της ανισότητας μεταξύ ομόφυλου και ετερόφυλου συναινετικού σεξ, τη στιγμή που το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένα κρίνει ότι η διαφορετική ηλικία συναίνεσης στο σεξ μεταξύ ομοφύλων ζευγαριών και ετεροφύλων αποτελεί απαγορευμένη διάκριση αντίθετη με τη διάταξη του άρθρου 8 και 14 της ΕΣΔΑ (βλ. τη σχετική καταδίκη της Κύπρου στη σχετική απόφαση *Modinos vs Cyprus* κλπ.). Η δε διάταξη του άρθρου 347 ΠΚ πρέπει να καταργηθεί με ρητή διάταξη, ώστε να αποφευχθεί νέα καταδίκη της χώρας από το ΕΔΔΑ σχετικά με τη διάκριση που καθιερώνεται στο θέμα της ηλικίας συναίνεσης μεταξύ ομόφυλων και ετερόφυλων ζευγαριών. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Το να είναι και οι δυο ενήλικοι είναι σωστό. Μακάρι να υπήρχε και για το γάμο! Το άρθρο 347 του ΠΚ είναι ένα νομικό απολίθωμα και είναι να απορεί κανείς γιατί συντηρείται. Καμια συναινετική επαφή μεταξύ ενηλίκων δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται προσβλητικά ως «ασεληγής» διότι αυτό υποβαθμίζει την προσωπικότητα των μετεχόντων. Επί τη ευκαιρία και η έναντι οικονομικής συναλλαγής επαφή δεν πρέπει να ποινικοποιείται. Τώρα, παράλογα ποινικοποιείται μόνο μεταξύ αρρένων. Πορνεία είναι όχι η συνουσία εκτός γάμου, αλλά η έναντι χρηματικού ανταλλάγματος εκχώρηση της συναίνεσης σε σεξουαλική πράξη. Προσοχή, να υπάρχει συναίνεση. Ο εξαναγκασμός είναι φρικτό έγκλημα και πρέπει να διώκεται αυστηρά. Πέραν αυτού, κάθε συναινετική πράξη με συναλλαγή έπρεπε να είναι νόμιμη και να φορολογείται. Δισεκατομμύρια διαλάχουν αφορολόγητα και ψάχνουμε ισοδύναμα.

Τζαμουράνης Δημήτρης

Στο παρόν άρθρο δεν υπάρχει πρόβλεψη για τα ζευγάρια που έχουν συνάψει σύμφωνα συμβίωσης σε χώρα εκτός Ελλάδος. Συνεπώς, σύμφωνα με το 2., εξαναγκάζει τα ζευγάρια που έχουν ρυθμίσει τη συμβίωσή τους εκτός Ελλάδος, αν επιστρέψουν, να τελέσουν εκ νέου σύμφωνα συμβίωσης, αφού λύσουν πρώτα το σύμφωνα συμβίωσης που τέλεσαν εκεί. Προτείνουμε πρόσθεση άρθρου μεταξύ 2 και 3 με την ακόλουθη διατύπωση:

«Τα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνα συμβίωσης στην αλλοδαπή καταθέτουν το απόσπασμα της σύναψης από τη χώρα που τελέστηκε όταν προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής της, προς το αρμόδιο σχετικό ληξιαρχείο. Το αρμόδιο ληξιαρχείο το καταχωρεί και η πράξη αναγνωρίζεται αυτοδικαίως».

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),

Μαρίνα Γαλανού.

Τα ζευγάρια ιδίου φύλου που έχουν ήδη συνάψει σύμφωνα συμβίωσης ή έχουν τελέσει πολιτικό γάμο στο εξωτερικό πώς διασφαλίζονται στην περίπτωση που θα αποφασίσουν να ζήσουν στην Ελλάδα; Πώς προστατεύονται τα παιδιά τους;

Πετροπούλου Ειρήνη

Αντιπρόεδρος

Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

Ενώ για τον γάμο, που είναι η μείζων δέσμευση δύο ατόμων, δεν απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα (δηλαδή πρακτικά ενηλικότητα, αφού στο άρθρο 1350 Α.Κ. ρητώς ορίζεται ότι και οι ανήλικοι μπορούν να συνάψουν γάμο με άδεια του δικαστηρίου) για την ελάσσονα δέσμευση που είναι το σύμφωνα συμβίωσης δεν μπορεί να απαιτείται “πλήρης

δικαιοπρακτική ικανότητα". Η διάκριση είναι σαφέστατα ομοφοβική και βασίζεται στην διαφορετική ηλικία επιτρεπόμενου συναινετικού σεξ που προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας: 17 έτη συμπληρωμένα για τους ομόφυλους ερωτικούς συντρόφους (347 παρ. 1 (β) Π.Κ.), αλλά μόνο 15 έτη συμπληρωμένα για τους ετερόφυλους ερωτικούς συντρόφους (339 παρ. 1 ΠΚ).

Δεν έχει ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν ημεδαπά ομόφυλα ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει μεταξύ τους σύμφωνο συμβίωσης ή και γάμο στην αλλοδαπή. Θα πρέπει και αυτά τα ζευγάρια να έχουν δικαίωμα να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης στην ημεδαπή, χωρίς να θεωρείται κώλυμα τυχόν σύναψη συμφώνου συμβίωσης ή γάμου στην αλλοδαπή. Πρέπει ο νόμος να προβλέπει ρητή εξαίρεση, ώστε να μην υποχρεωθούν, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει τέτοιες συμβάσεις στην αλλοδαπή να τις λύσουν για να συνάψουν σύμφωνο στην ημεδαπή.

Βασίλης Σωτηρόπουλος

ΑΡΘΡΟ 3

Η φράση «καθώς και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως, αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη» πρέπει να απαλειφθεί εντελώς από το άρθρο. Στα πλαίσια της φιλελευθεροποίησης του οικογενειακού δικαίου και της αναγωγής της ιδιωτικής βούλησης ως πρωταρχικού ζητήματος στο σύμφωνο συμβίωσης, η παρέμβαση του εισαγγελέα σε ζητήματα καθαρά οικογενειακής φύσης είναι ασύμβατη με την ίδια την έννοια του συμφώνου συμβίωσης. Η δε «δημόσια τάξη», έννοια που έχει καταχρηστικά χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν για άρνηση (ειδικά ως προς τους ΛΟΑΤ) αναγνώρισης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα πρέπει να απαλειφθεί τελείως από τη διάταξη.

1. Η κατά το προηγούμενο άρθρο ακυρότητα κηρύσσεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Την αγωγή ασκεί, εκτός από τα μέρη, και όποιος προβάλλει έννομο συμφέρον οικογενειακής φύσης, καθώς και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως, αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη.
2. Σε περίπτωση ελαττωμάτων της βούλησης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τον ακυρώσιμο γάμο. Η σχετική δικαστική απόφαση απαιτείται να γίνει αμετάκλητη.
3. Με την αμετάκλητη δικαστική απόφαση, που ακυρώνει το σύμφωνο συμβίωσης, αίρονται αναδρομικά τα αποτελέσματά του. Η ακύρωση του συμφώνου δεν επηρεάζει την πατρότητα των τέκνων. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Να αφαιρεθεί από την παράγραφο 1 η φράση «καθώς και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως, αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη.» ως γενικόλογη και ασαφής. **Ι. Κ.**

Να αφαιρεθεί η φράση «αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη» και να μείνει μόνο πως την αγωγή ακυρότητας μπορεί να ασκεί και «ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως» όπως στο άρθρο 1378 ΑΚ για την αγωγή ακυρότητας γάμου. Αλλιώς εισάγεται δυσμενής διάκριση σε βάρος του συμφώνου συμβίωσης σε σχέση με το γάμο.

Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι

ΝΑΙ ΣΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ Προσεκτική διατύπωση ώστε να μην μπορεί να παρέμβει -για δικούς του ομοφοβικούς ενδεχομένως λόγους- κάποιος εισαγγελέας γιατί θεωρεί ότι το σύμφωνο «αντίκειται στην δημόσια τάξη» γιατί θα πέσει φωτιά και θειάφι να μας κάψει που το συνάψαμε. Οι λόγοι ακύρωσης να αντιστοιχούν αποκλειστικά και μόνο στις μη τήρηση των προϋποθέσεων για την σύναψή του. **Στέλλα**

Στις 9 Νοεμβρίου του 2015 δόθηκε (επιτέλους) σε δημόσια διαβούλευση το πολυαναμενόμενο Σ/Ν για το σύμφωνο συμβίωσης μετά από πολλές αδικαιολόγητες, κατά

την γνώμη μου, καθυστερήσεις και αναβολές. Για την ιστορία να πω ότι το θέμα της νομικής αναγνώρισης και κατοχύρωσης των LGBTQI ζευγαριών δεν είναι καθόλου πρόσφατο, μιας και ξεκίνησε το 1992 από την Ελληνική Ομοφυλοφιλική Κοινότητα με το σκεπτικό πως αφού στο Οικογενειακό Δίκαιο ο νόμος για τον πολιτικό γάμο δεν αναφέρει διαφορετικά φύλα συζύγων αλλά χρησιμοποιεί την λέξη «πρόσωπα», θα μπορούσε να επεκταθεί και στα ζευγάρια του ίδιου φύλου. Μέσα σ' αυτά τα 23 χρόνια είδαμε να γίνονται διάφορες δειλές κινήσεις από τις εκάστοτε κυβερνήσεις – που προσανατολίζονταν περισσότερο στην πιο σύγχρονη μορφή κατοχύρωσης του συμφώνου ώστε να εξευμενίσουν τις αντιδράσεις των θρησκευτικών και συντηρητικών κύκλων. Η νέα κυβέρνηση, θέλοντας να τηρήσει τις υποσχέσεις της, εμφανίζει άλλο ένα Σ/Ν με το οποίο φιλοδοξεί να λύσει προβλήματα που δημιούργησε ο από 5/11/2008 νόμος και ιδιαίτερα την αρνητική διάκριση που εισήγαγε με τον αποκλεισμό των ομόφυλων ζευγαριών και την καταδίκη της Ελλάδας στις 7/11/2013 από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Κατά την γνώμη μου πολύ σωστά η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ επαναφέρει το ζήτημα του συμφώνου και ελπίζω να μην καταντήσει κάτι σαν «ασκήσεις επί χάρτου» και να ζήσω ξανά μια déjà vu κατάσταση με σχέδια νόμου και προσχέδια να πηγαίνουν και να έρχονται, να περιφέρονται ως καρότο στην ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα προς άγραν ψήφων, να αποσύρονται λόγω αντιδράσεων της μη έτοιμης κοινωνίας, να ξεχνιούνται σε κάποιο συρτάρι και να ανακοινώνονται συστάσεις νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την μελέτη του νόμου, αφήνοντας μας με την αίσθηση ότι το σύμφωνο συμβίωσης χρησιμοποιείται ως «καθρεφτάκια για ιθαγενείς» και να μην προχωράει τίποτα επί της ουσίας.

Στο μεταξύ άλλες χώρες, με πιο πρόσφατη την Ιρλανδία όπου από 16/11/2015 τα ζευγάρια του ίδιου φύλου τελούν πολιτικό γάμο, έχουν προχωρήσει άλματα μπροστά φροντίζοντας ν' αναγνωρίσουν τα LGBTQI ζευγάρια και τα παιδιά τους ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας τους με πολιτικό γάμο.

Ας δούμε τι προβλέπει και τι αφήνει για τις καλές το νέο Σ/Ν με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και Άλλες Διατάξεις»:

- 1) Πρόκειται για συμβολαιογραφικό έγγραφο με το οποίο ρυθμίζεται η συμβίωση δύο ανθρώπων ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού (η ταυτότητα φύλου απουσιάζει) και η ισχύς του ξεκινά με την κατάθεση αντιγράφου στο ληξιαρχείο, με την προϋπόθεση ότι το ζευγάρι δεν έχει συνάψει άλλο σύμφωνο ή δεν έχει τελέσει πολιτικό γάμο (θα δούμε σε άλλο άρθρο τι μπορεί να σημαίνει αυτό για τα ζευγάρια που έχουν ήδη παντρευτεί στο εξωτερικό ή βρίσκονται σε σύμφωνο συμβίωσης κατατεθειμένο σε άλλη χώρα).
- 2) Τα περιουσιακά στοιχεία ρυθμίζονται στην συμβολαιογραφική πράξη ή εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα που αφορούν τους συζύγους.
- 3) Τεκμήριο πατρότητας. Το Άρθρο 9 αναφέρει ότι «Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του συμφώνου, τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατόρθωσε το σύμφωνο. Το τεκμήριο ανατρέπεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Τα άρθρα 1466 επ. ΑΚ, καθώς και τα άρθρα 614 επ. ΚΠολΔ, εφαρμόζονται αναλόγως.» Επειδή το «τεκμήριο πατρότητας» έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, αφορά ΜΟΝΟ ζευγάρια διαφορετικού φύλου, θα πρότεινα την αντικατάσταση του τίτλου με το «τεκμήριο γονεϊκότητας» ούτως ώστε ο μη-βιολογικό γονέας στα ζευγάρια του ίδιου φύλου (που δεν φαίνεται πουθενά να έχει σχέση με το παιδί) να αποκτά μια κάποια θεσμοθετημένη υπευθυνότητα και δέσμευση στην από κοινού ανατροφή του παιδιού και στην αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν το παιδί στο σχολείο, το σύστημα υγείας, την καθημερινότητα κλπ. Σκεφτείτε, ως προς τα ανωτέρω, και την περίπτωση όπου κάτι συμβεί στον βιολογικό γονέα. Η μέριμνα του παιδιού, σε μια τέτοια περίπτωση, ανατίθεται στην οικογένεια του βιολογικού γονέα ή το αναλαμβάνει η Πρόνοια και ο μη-βιολογικός δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα να αναλάβει το παιδί που μέχρι τότε μεγάλωνε. Εν κατακλείδι, το «τεκμήριο πατρότητας» εισάγει αρνητική διάκριση εφόσον αναγνωρίζεται ως προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών, τα οποία μπορούν και τους δίδεται η δυνατότητα να αναγνωρίσουν ένα παιδί με άλλους νομικούς τρόπους.

- 4) Γονική μέριμνα. Το Άρθρο 11 αναφέρει ότι: «1. Η γονική μέριμνα του τέκνου που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του συμφώνου, ανήκει στους δύο γονείς και ασκείται από κοινού. Οι διατάξεις του ΑΚ για τη γονική μέριμνα των τέκνων που κατάγονται από γάμο εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.
2. Αν το σύμφωνο συμβίωσης λυθεί ή ακυρωθεί, για την άσκηση της γονικής μέριμνας εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 1513 ΑΚ.»
Έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, η από κοινού ασκούμενη γονική μέριμνα αφορά το παιδί που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης. Ωστόσο, δεν προβλέπεται τίποτα για τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που ήδη έχουν αποκτήσει παιδί και εκλαμβάνονται ως μονογονεϊκές οικογένειες με τον μη-βιολογικό γονέα να μην υπάρχει από νομικής πλευράς. Θεωρούμε απαραίτητη μια διαφορετική διατύπωση ώστε να είναι εφικτό ο ένας γονέας να παιδοθετηθεί (υιοθετηθεί κατά την ευρεία ορολογία) το παιδί του άλλου, το λεγόμενο step adoption.
5) Ανάλογη εφαρμογή άλλων διατάξεων – Εξουσιοδοτήσεις. Το Άρθρο 12 αναφέρει ότι: «1. Άλλες διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ειδική ρύθμιση στον παρόντα ή άλλο νόμο.
2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με το οποίο ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου.»

Τον Νοέμβριο 2013 η πρόταση νόμου που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή περιελάμβανε την εξής διατύπωση (άρθρο 12): «Διατάξεις δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που αναφέρονται σε συζύγους εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.» Επειδή η διατύπωση περί δημοσιούπαλληλικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου έχει πάει περίπατο στο σημερινό Σ/Ν, όπως και η πρόταση για «ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση» όσων έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε σχέση με τους παντρεμένους και το μπαλάκι έχει πεταχτεί στον υπουργό Εργασίας και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θεωρώ ότι απαιτείται ρητή αναφορά σε φορολογικά, κληρονομικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά κλπ δικαιώματα ώστε η εφαρμογή του νόμου να είναι ξεκάθαρη από τους αρμόδιους φορείς, έτσι όπως ορίζουν οι διατάξεις του δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου, και να μην άπτονται της διακριτικής ευχέρειας του εκάστοτε Υπουργού Εργασίας, ο οποίος θα κόψει την πίτα των δικαιωμάτων αυτών κατά το δοκούν.

- 6) Πεδίο εφαρμογής. Το Άρθρο 13 αναφέρει ότι: «Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον τούτο καταρτίζεται στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής αρχής.»
Τον Νοέμβριο 2013, η πρόταση νόμου που είχε καταθέσει ο Σύριζα στη Βουλή περιελάμβανε τα εξής στο άρθρο 13: «Οι συμβληθέντες στο σύμφωνο συμβίωσης έχουν δικαίωμα στη χορήγηση άδειας διαμονής ως σύντροφοι συμβιούντες με Έλληνα πολίτη, πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό, με ανάλογη εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων για τους έγγαμους συντρόφους. Οι αρμόδιοι για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων φορείς, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.» Το σημερινό νομοσχέδιο δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να αναφέρεται ρητά στη χορήγηση άδειας διαμονής σε αλλοδαπούς συντρόφους Ελλήνων υπηκόων. Το άρθρο δείχνει ν' αγνοεί επιτακτικά περιπτώσεις ζευγαριών του ίδιου φύλου που έχουν συνάψει σύμφωνο

συμβίωσης ή έχουν τελέσει πολιτικό γάμο σε άλλη χώρα, εν αντιθέσει με τα παντρεμένα ετερόφυλα ζευγάρια ο γάμος των οποίων αναγνωρίζεται ΠΑΝΤΟΥ και χωρίς κανένα πρόβλημα. Εν ολίγοις, ζευγάρι που έχει τελέσει γάμο σε Αγγλία ή Καναδά θα είναι υποχρεωμένο να διαλύσει τον γάμο του και να ακυρώσει το σύμφωνο που έχει ήδη και να συνάψει το κατώτερο ελληνικό σύμφωνο συμβίωσης αν για κάποιο λόγο θελήσει να εγκατασταθεί στην Ελλάδα; Αν έχουν ήδη παιδιά, πώς αυτά προστατεύονται; Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υπόκεινται στο καθεστώς που ισχύει σήμερα. Δηλαδή, ο πολίτης τρίτης χώρας που συνάπτει σύμφωνο συμβίωσης με Έλληνα ή Ελληνίδα παίρνει άδεια παραμονής για έναν χρόνο και δεν αναφέρεται πουθενά αν αυτή η άδεια θα ανανεωθεί ή αν μπορεί να ισχύσει επ' αόριστον. Ωστόσο, δεν λαμβάνεται υπόψη η ανασφάλεια που μπορεί να δημιουργηθεί στο ζευγάρι και σαφώς το Ελληνικό Κράτος δεν δείχνει την δέουσα ευαισθησία στην περίπτωση όπου το ζευγάρι αποκτήσει παιδί. Όλα άπτονται στις βουλές και τις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

7) Αφού ακολουθούν μερικές δεκάδες άλλων άρθρων και άλλων διατάξεων, φτάνουμε στο Άρθρο 52 που αναφέρει τα εξής: «Πρόσωπα του ίδιου ή άλλου φύλου τα οποία έχουν τελέσει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής του, με μέλη διπλωματικών αποστολών, μέλη έμμισθων προξενικών αρχών, καθώς και υπαλλήλους διεθνών οργανισμών που έχουν την Έδρα τους ή Γραφείο στην Ελλάδα, θεωρούνται μέλη της οικογένειας αυτών για τους σκοπούς της εφαρμογής της Σύμβασης της Βιέννης για τις Διπλωματικές Σχέσεις, της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις, και των κατά περίπτωση Συμφωνιών Έδρας και συναφών διεθνών συμφωνιών, αντιστοίχως, εφόσον έχουν ανακοινωθεί καταλλήλως από το Κράτος αποστολής ή τον διεθνή οργανισμό.» Εν ολίγοις, αναγνωρίζονται ως μέλη οικογένειας οι σύντροφοι ατόμων που ανήκουν στο διπλωματικό σώμα ή είναι μέλη διεθνών οργανισμών με έδρα ή γραφείο στην Ελλάδα, αλλά το ελληνικό κράτος ζητά από τα υπόλοιπα ζευγάρια που έχουν παντρευτεί ή συνάψει σύμφωνο συμβίωσης στο εξωτερικό να το διαλύσουν και να προσανατολιστούν στη σύναψη του ελληνικού, με ότι και αν αυτό δημιουργήσει στα ζευγάρια και κατά παραβίαση κάθε αρχής περί ίσης μεταχείρισης.

Να προσθέσω εδώ ότι από τον Σεπτέμβριο του 2011 ισχύει η κοινή υπουργική απόφαση 23443 μεταξύ των Υπουργείων Εσωτερικών, Εξωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Προστασίας του Πολίτη με θέμα: «Καθορισμός του τύπου άδειας διαμονής που χορηγείται σε υπηκόους τρίτων χωρών, συντρόφους πολίτη της Ε.Ε. ή Έλληνα, με τον οποίο διατηρούν σταθερή σχέση προσhekόντως αποδεδειγμένη» (http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/apof23443_07092011.pdf) και έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ Β' 2225/04/10/2011 (<http://www.metanastefsi.net/uploads/7/6/8/3/7683554/23443-2011.pdf>) . Σύμφωνα με αυτή την υπουργική απόφαση, που υπογράφεται από τους Π. Κουκουλόπουλο, Σ. Λαμπρινίδη, Γ. Κουτρουμάνη και Χ. Παπουτσή, αναγνωρίζεται σαφέστατα ο γάμος και το σύμφωνο συμβίωσης που τελέστηκαν στο εξωτερικό, τη στιγμή που τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που είναι Έλληνες και Ελληνίδες και ζουν στην Ελλάδα δεν είχαν καμία απολύτως προστασία και νομική κατοχύρωση.

Κλείνοντας αναφέρω ότι η λήψη θετικών μέτρων για μια θεσμοθετημένη ρύθμιση των σχέσεων των ΛΟΑΤΚΙ ζευγαριών και των παιδιών τους κρίνεται αναγκαία για την εξάλειψη των διακρίσεων και την ισότητα στην μεταχείριση. Είναι ένα πάγιο, διαρκές και επιτακτικό αίτημα μας που θα οδηγήσει σε θετικά βήματα, θα θέσει την πολιτική σκηνή και τα κόμματα προ των ευθυνών τους και θα δημιουργήσει σταθερές βάσεις για τον σεβασμό όλων των σχέσεων ανεξάρτητα από σεξουαλικούς προσανατολισμούς και ταυτότητες φύλου. http://ouraniotoksofamilies.blogspot.gr/2015/11/blog-post_17.html

Augusto

Θεωρούμε πως πρέπει να αφαιρεθεί η φράση: «αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη». Είναι αδύνατο να φανταστούμε με ποιο τρόπο μπορεί να αντίκειται στη δημόσια τάξη η ρύθμιση της συμβίωσης δύο ανθρώπων.

Δεύτερη παρατήρηση: στην παράγραφο 3, πρέπει η λέξη «πατρότητα» να αλλάξει με τη λέξη γονεϊκότητα, που καλύπτει με ακρίβεια και σαφήνεια και τους δύο γονείς. Περαιτέρω, θεωρούμε ότι ακριβώς επειδή το σύμφωνο συμβίωσης ως νόμος έρχεται να καλύψει προβλήματα διάκρισης, η μη έμφυλη γλώσσα, δίνει ακόμη περισσότερο τη κατεύθυνση της κατάργησης των διακρίσεων, τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, εφόσον η λέξη γονεϊκότητα καλύπτει με απολύτως σαφή τρόπο και τους δύο γονείς, αυτή είναι η ορθή.

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

ΑΡΘΡΟ 4

Ο εισαγγελέας πρέπει να έχει σαφώς καθορισμένο πλαίσιο δυνατότητας άσκησης αγωγής ακύρωσης συμφώνου συμβίωσης, περιοριζόμενο αποκλειστικά και μόνο στα στοιχεία των προϋποθέσεων για την σύναψή του που μπορεί να μην έχουν τηρηθεί. Όχι να μπορεί να παρεμβαίνει γενικά και αόριστα όταν το σύμφωνο “αντίκειται στην δημόσια τάξη”. Δημόσια τάξη για το σύμφωνο συμβίωσης είναι όσα ορίζει το νομοσχέδιο και μόνον.

Στο άρθρο περί ακυρότητας πρέπει να προστεθεί διάταξη για την ληξιαρχική καταχώριση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης με την οποία ακυρώνεται το σύμφωνο

Βασίλης

Σωτηρόπουλος

Στη διάταξη αυτή θα πρέπει να προστεθεί και η παράγραφος «Με συμφωνία των συζύγων ο καθένας από αυτούς μπορεί να προσθέτει στο επώνυμο του το επώνυμο του άλλου. Η προσθήκη γίνεται με κοινή δήλωση ενώπιον του ληξιάρχου και ισχύει μέχρι να ανακληθεί ενώπιον του ληξιάρχου με κοινή δήλωση των συζύγων ή με μονομερή δήλωση οποιουδήποτε των συζύγων, η οποία κοινοποιείται στον άλλο σύζυγο».

Ο λόγος είναι ο εξής : Στο άρθρο 1388 του Α.Κ. ορίζονται τα εξής : «Με το γάμο δεν μεταβάλλεται το επώνυμο των συζύγων, ως προς τις έννομες σχέσεις τους. Στις κοινωνικές σχέσεις ο κάθε σύζυγος μπορεί, εφόσον σ' αυτό συμφωνεί και ο άλλος, να χρησιμοποιεί το επώνυμο του τελευταίου ή να το προσθέτει στο δικό του.

Με το άρθρο 28 του ν. 3719/2008 (Α' 241) προστέθηκε τρίτη παράγραφος στη διάταξη που ορίζει ότι «Με συμφωνία των συζύγων ο καθένας από αυτούς μπορεί να προσθέτει στο επώνυμό του το επώνυμο του άλλου. Η προσθήκη γίνεται με κοινή δήλωση ενώπιον του ληξιάρχου και ισχύει μέχρι να ανακληθεί ενώπιον του ληξιάρχου με κοινή δήλωση των συζύγων ή με μονομερή δήλωση οποιουδήποτε των συζύγων, η οποία κοινοποιείται στον άλλο σύζυγο...

Ως κοινωνικές σχέσεις θεωρούνται οι σχέσεις στις οποίες λείπει η πρόθεση της δημιουργίας εννόμων αποτελεσμάτων και οι οποίες δεν ρυθμίζονται, συνακόλουθα, από το δίκαιο (φιλικές σχέσεις, κοινωνικές συναναστροφές κλπ.). Ως έννομες σχέσεις θεωρούνται αυτές που ρυθμίζονται από το δίκαιο, δηλαδή προϋποθέτουν ή συνεπάγονται, είτε από την αρχή είτε σε μεταγενέστερη φάση, κάποια νομική ρύθμιση ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου και συνήθως αποτυπώνονται σε έγγραφα (συμβόλαια, ταυτότητες, διαβατήρια, ληξιαρχικές πράξεις κλπ., βλ. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, τ. ΙΒ', εκδ. 1998, σελ. 192-193). Η απόλειψη από την προτεινόμενη διάταξη της σχετικής παραγράφου 3 του άρθρου 1388 ΑΚ που ισχύει για τους έγγαμους, ως προς τις έννομες σχέσεις δηλαδή των συμφωνούντων - συζύγων στα πλαίσια του συμφώνου συμβίωσης, δημιουργεί αδικαιολόγητη διάκριση σε βάρος τους, εφόσον τα τελευταία στερούνται ένα προνόμιο (δυνατότητα καταχώρισης στο επώνυμο του ενός μέρους του επωνύμου του άλλου στις έννομες και όχι μόνο κοινωνικές τους σχέσεις) το οποίο χορηγείται μόνο στους έγγαμους, χωρίς να παρατίθεται για τη διάκριση αυτή κάποια θεμιτή και εύλογη αιτιολογία, δεδομένου ότι, στα πλαίσια της ιδιωτικής βούλησης είναι απόλυτα θεμιτό και τα ζευγάρια (ομόφυλα ή ετερόφυλα) που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης να επιθυμούν το ένα μέρος να προσθέτει στο επώνυμό του

και το όνομα του άλλου όχι μόνο στις κοινωνικές αλλά και στις έννομες σχέσεις τους.
Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.

Το Σύμφωνο Συμβίωσης πρέπει να είναι όχι μόνο κατά το γράμμα, αλλά κυρίως κατά το πνεύμα των αποφάσεων του ΕΔΑΔ και του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου. Να μην έχει ασάφειες και αρχίσει ένας νέος κυκεώνας προσφυγών στα Ελληνικά και τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια. Στα νοσοκομεία, στις δημόσιες υπηρεσίες, να παρέχει ιδιότητα εγγυτέρου συγγενούς. Διότι το κοινωνικό περιβάλλον συχνά θα είναι εχθρικό. Διαφαίνεται ήδη μια επιρρέπεια σε πολλούς να μη δείχνουν τον προσήκοντα σεβασμό στους ΛΟΑΤ συμπολίτες τους.
Τζαμουράνης Δημήτρης

ΑΡΘΡΟ 5

Διάβασα το Σχέδιο του Νόμου και αντιπαραβάλλοντας αυτό με το κείμενο του Νόμου 3719/2008 (ΦΕΚ 241/Α'/26.11.2008) παρατήρησα ότι το περιεχόμενο αυτού σε ποσοστό 90 τοις εκατό περιέχεται στο κείμενο του ισχύοντα νόμου. Διερωτήθηκα για ποιο λόγο αυτή η επανάληψη. Είναι τροποποίηση και συμπλήρωση του νόμου 3719/2008;

Αν η απάντηση είναι «Ναι», τότε γιατί δεν γινόταν μία τροποποίησή του για την οποία θα αρκούσε ένα μόνο άρθρο με λίγες λέξεις που θα αναφέρονταν σε ρυθμίσεις που θα ίσχυαν προκειμένου περί συμφώνου συμβίωσης μεταξύ ομοφύλων;

Αν η απάντηση είναι «Όχι», τότε γιατί γίνονται :

Α. Αναφορές

α) σε «οικογένεια»,

β) σε διατάξεις του ισχύουν σε «γάμο»,

γ) σε «σχέσεις των συζύγων από το γάμο»,

δ) για διατροφή μετά τη λύση του συμφώνου

ε) ότι «εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τη διατροφή μετά το διαζύγιο»,

Β. Επαναλήψεις ή Ασάφειες ή ενδεχόμενες σκοπιμότητες

α) Στο άρθρο 5 προσδιορίζονται οι μεταξύ των σχέσεις δύο ομοφύλων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης και λέει ότι για αυτές «εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις σχέσεις των συζύγων από το γάμο». Μα στην περίπτωση «γάμου» έχουμε «τον σύζυγο» και «την σύζυγο». Εδώ ποια ή ποιός θα παίζει το ρόλο «του συζύγου» και ποιός ή ποια θα παίζει το ρόλο «της συζύγου»; να έχουμε ανάλογη εφαρμογή; Μήπως τελικά θέλουμε να καταργήσουμε από τη γλώσσα μας τη λέξη «σύζυγος» γιατί αυτό θέλει μία μικρή μειοψηφία πολιτών να επιβάλλει στην πλειοψηφία μέσω της Πολιτείας αγνοώντας Σύνταγμα, παραδόσεις και πολιτισμό;

β) γιατί επικαλείται – άρθρο 8 – την αναλογική εφαρμογή διατάξεων του Αστικού Κώδικα «που αφορούν τους συζύγους» (εκεί έχουμε κληρονομικό δικαίωμα μεταξύ παντρεμένων διαφορετικού φύλου. Σε ομόφυλα ζευγάρια δεν έχουμε διαφορετικότητα φύλου. Ποιά κληρονομεί ποιά από τις δύο και ποιός κληρονομεί ποιόν από τους δύο;);

γ) γιατί επαναλαμβάνει στο άρθρο 9 το περιεχόμενο του ταυτόσημου άρθρου του νόμου 3719/2008 που αναφέρεται στο «τεκμήριο πατρότητας»; (Το περιεχόμενό του αναφέρεται σαφώς σε σύμφωνο συμβίωσης δύο προσώπων διαφορετικού φύλου. Γιατί μπαίνει στο σχέδιο νόμου);

δ) το ίδιο παρατηρούμε και στο άρθρο 11 όπου επαναλαμβάνεται το περιεχόμενο του άρθρου 10 του νόμου 3719/2008 το οποίο αναφέρεται στη «γονική μέριμνα». Μια και τα ομόφυλα ζευγάρια δεν μπορούν να γεννήσουν παιδιά, άρα δεν μπορεί να γίνουν «γονείς», για ποιά παιδιά αναφέρεται η υποχρέωση της άσκησης γονικής από κοινού μέριμνας; Μήπως εμμέσως δίνει δυνατότητα υιοθεσίας ή έχει ως σκοπό σε κάποιο μεγάλο νομοσχέδιο να περάσει ως τροποποίηση με 2-3 λέξεις; Ή μήπως απώτερο σκοπό έχει με μία συμβολαιογραφική πράξη ένας /μία από αναφερόμενους στο σύμφωνο συμβίωσης να ονομάζεται «πατέρας» και ο άλλος «μητέρα» ως είναι και άνδρας για να υπάρξει ο όρος «γονείς»;

ε) Αν δύο γυναίκες που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, η μία εξ αυτών, μετά την έξοδό της το βράδυ που πήγε κάπου και «τα έτσουξε» λίγο παραπάνω και μετά συνενυρέθηκε με έναν άγνωστο σ' αυτή άνδρα με αποτέλεσμα αργότερα να γεννήσει ένα παιδί, η δε άλλη γυναίκα του συμφώνου δεν έχει καμία διάθεση να καταγγείλει το σύμφωνο, τότε τί γίνεται με το παιδί που θα γεννηθεί; Ποιός είναι ο «πατέρας», ποιος έχει τη γονική μέριμνα κ.λπ. Θα έχουμε «παιδιά» μόνο με «γονείς» και όχι με «πατέρα» και «μητέρα»; Και αν ο φυσικός πατέρας αναγνωρίσει ταυτό το παιδί, χωρίς η άλλη του συμφώνου να έχει αντίρρηση, τότε τι θα έχουμε; Ποιά είναι η «οικογένεια» του παιδιού; Δύο «μαμάδες» και ένας πατέρας; Και αν γεννήσει και δεύτερο, τότε μπλεκόμαστε ακόμη περισσότερο.

ε) Με όσα αναγράφονται στο άρθρο 14 του σχεδίου νόμου (Τροποποίηση διατάξεων του Αστικού Κώδικα) διαφαίνεται ότι αργότερα το σύμφωνο συμβίωσης θα μετεξελιχθεί σε «γάμο» μια και σ' αυτό γίνεται αναφορά σε ετερόφυλα ζευγάρια, αλλιώς δεν εξηγείται η παράθεσή του ια τα ομόφυλα ζευγάρια που αναφέρεται το σχέδιο νόμου.

Παραγινωρίζοντας

ότι

α) Τα περισσότερα προβλήματα, τη νομοθετική λύση των οποίων θέλουν οι ενδιαφερόμενοι ομόφυλοι, θα μπορούσαν να ρυθμιστούν με την υπογραφή ενός συμφώνου συγκατοίκησης με τον/ τον ή την/την σύντροφο.

β) Αγνοείται το σχετικό άρθρο(16(3) της Παγκόσμιας Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπου αναφέρεται: «Η οικογένεια είναι η φυσική και θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και χρειάζεται να προστατεύεται από την κοινωνία και το κράτος»

γ) Δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός του κυρίου Υπουργού ότι με αυτό το σχέδιο νόμου επιδιώκεται «ισορροπία μεταξύ της ιδιωτικής αυτονομίας και της ανάγκης προστασίας των οικογενειακών σχέσεων, με βάση τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης. Πρόκειται μεν για μια σύμβαση, δημιουργούνται ωστόσο οικογενειακές σχέσεις μεταξύ αυτών που την συνάπτουν». Επίσης με αυτό δεν εξασφαλίζεται «η απόλαυση της οικογενειακής ζωής», μια και σε συμβίωση δύο ομοφύλων δεν έχουμε «οικογένεια». Έχουμε τη συνύπαρξη δύο ατόμων του ίδιου φύλου η οποία δημιουργείται κυρίως για την ικανοποίηση σεξουαλικών αναγκών. Δεν νομίζω ότι θα βρεθούν 2 γυναίκες ή άνδρες ηλικίας πάνω των 50-55 ετών που στο μέλλον θα κάνουν σύμφωνο συμβίωσης. Ατοί οι άνθρωποι τις όποιες υποχρεώσεις της μιας ή της άλλης προς την άλλη, ή του ενός προς τον άλλο, τις ρυθμίζουν μόνες/νοι κάλλιστα χωρίς να χρειάζεται κάποιο «σύμφωνο» ή επισημοποίηση της συμβίωσής τους. Είμαι απόλυτα βέβαιος ότι η πλειονότητα των ομοφύλων που θα συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης, όταν θα φθάσουν σε μία ηλικία που δεν θα μπορούν να ικανοποιήσουν τις μεταξύ των ηδονιστικές απολαύσεις, θα προβαίνουν σε λύση του συμβολαίου συμβίωσης των.

Αυτό το σχέδιο, όπως έχει γραφεί, ή είναι αποτέλεσμα προχειρότητας, ή έχει σκοπιμότητα να επιτύχει την ψήφισή του από όλους εκείνους τους βουλευτές που υπάρχουν σήμερα και οι οποίοι ήσαν και βουλευτές το 2008 και είχαν ψηφίσει το νόμο 3719/2008. Αλλιώς δεν μπορώ να εξηγήσω τις επαναλήψεις που προανέφερα. **Παναγιώτης Ζαμάνης**

Η προτεινόμενη ρυθμίσεις για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις μεταξύ των συμβίων είναι πολύ απλούστερες εν συγκρίσει με τις υφιστάμενες στον νόμο 3719/2008. Εκ πρώτης όψεως φαίνονται ορθές και μεθοδολογικά συνεπείς, καθώς για τις προσωπικές σχέσεις εισάγεται νομοθετική παραπομπή για την (ανάλογη) εφαρμογή όσων ισχύουν μεταξύ συζύγων, ενώ για τις περιουσιακές σχέσεις προκρίνεται η ελευθερία των συμβάσεων. Η νομοθετική αυτή επιλογή βέβαια θα μπορούσε καταρχήν να αναδείξει το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ ετεροφύλων ως έναν θεσμό ευθέως «ανταγωνιστικό» προς τον γάμο, καθώς η δυνατότητα που φαίνεται να παρέχεται για την σχεδόν απόλυτα ελεύθερη διαμόρφωση των περιουσιακών σχέσεων θα λειτουργούσε δελεαστικά για πολλά ετερόφυλα ζευγάρια.

Από την ενδελεχέστερη ωστόσο μελέτη της ρύθμισης δημιουργούνται πολλές επιφυλάξεις. Αν εξαιρέσει κανείς το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ δικαιωμάτων προσωπικού και περιουσιακού χαρακτήρα, αλλά ούτως ή άλλως ρυθμίζεται ρητώς στο άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου, το

μοναδικό πρακτικά σημαντικό δικαίωμα περιουσιακού χαρακτήρα που απομένει είναι αυτό της συμμετοχής στα αποκτήματα. Και αυτό όμως εξαιρείται από την ελευθερία των μερών να το ρυθμίσουν συμβατικά, αφού ο νόμος αποκλείει τη δυνατότητα παραίτησης από το δικαίωμα στα αποκτήματα πριν από τη γέννησή του. Αναρωτιέται λοιπόν κανείς τι απομένει στη ρυθμιστική ευχέρεια των μερών με βάση το πρώτο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 5 του νομοσχεδίου. Περαιτέρω είναι απορίας άξιο ποιος λόγος επέβαλε τον αποκλεισμό της παραίτησης από το πρακτικά σημαντικότερο (αν όχι μοναδικό) δικαίωμα περιουσιακής φύσης της στιγμή που ο νόμος ευαγγελίζεται στο αμέσως προηγούμενο εδάφιο την ελευθερία ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων. Αλλά και πέραν αυτού, δεν είναι κατανοητό για ποιον λόγο επιτρέπεται (με το άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου) η εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση της συμβίωσης (που εξάλλου έχει ανθρωπιστικό χαρακτήρα και βρίσκεται στα όρια μεταξύ προσωπικού και περιουσιακού δικαιώματος), αλλά αποκλείεται η παραίτηση από το ξεκάθαρο περιουσιακό δικαίωμα για συμμετοχή στα αποκτήματα. Πρόκειται για ανεξήγητη αξιολογική αντινομία. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Οι ρυθμίσεις των άρθρων 1393, 1394 και 1395 πρέπει να εξαιρεθούν από την παράγραφο 2, διότι αφορούν τη διακοπή της συμβίωσης, κατάσταση που δεν υπάρχει στο σύμφωνο συμβίωσης. **Πάνος Νικολόπουλος**

ΑΡΘΡΟ 6

Με τη ρύθμιση του άρθρου 6 «επικυρώνεται» νομοθετικά η πρόσφατη θέση του Αρείου Πάγου ότι στην ελεύθερη συμβίωση μπορεί να αναζητηθούν περιουσιακές επιδόσεις μεταξύ των συμβίων με βάση τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Βεβαίως παραμένει (και ορθά) προς επίλυση από τη νομολογία το ζήτημα πότε υφίσταται στις περιπτώσεις αυτές νόμιμη αιτία για τη διατήρηση του πλουτισμού από τον σύμβιο. Η σπουδή του νομοθέτη να ενσωματώσει τη νέα αυτή νομολογιακή θέση στη νομοθεσία είναι δυσεξήγητη και κατά τη γνώμη μου μη αναγκαία, μπορεί δε να οδηγήσει σε παρανοήσεις. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Η παρούσα διατύπωση προφανώς είναι όλως ανόητη. Καί θέλω να το δείτε ως ακολούθως. Τί θα πει «αδικαιολόγητος πλουτισμός»; Προφανώς είναι ο πλουτισμός άνευ προσκομίσεως απτών τεκμηρίων περί νομίμου προελεύσεώς του. Αλλά, εφ' όσον ένα ετεροφυλοφιλικών ή ομοφυλοφιλικών ζεύγος συζεί άνευ συμβολαίου συμβιώσεως καί το υπογράφει εν συνεχεία, ενώ μετά υπάρξει διαμάχη, προφανώς δεν έπεται «αδικαιολόγητον πλουτισμόν» η προ του συμβολαίου περίοδος, καθώς καλλίστως το ένα μέρος μπορεί προ της υπογραφής του συμβολαίου να κληρονόμησε μέσω διαθήκης την γονικήν περιουσίαν ή να κέρδισε κάποια ποσά σε τυχερά παίγνια ή να εργαζόταν ή να ενοικίαζεν οικίες καί καταστήματα ή να πώλησεν τμήματα της περιουσίας του κ.λ.π. καί ως εκ τούτου να είχε όλως νόμιμες πηγές πλουτισμού καί το ίδιον ακριβώς να έπραττε καί το άλλον μέρος. Άρα, η συγκεκριμένη διατύπωση προφανώς είναι όλως απαράδεκτη καί ανόητη ως έχει, εκτός εάν τροποποιηθεί ως απαιτείται, δηλαδή «αδικαιολογήτου πλουτισμού ελλείψει των νομίμων αποδείξεων καί δικαιολογητικών».- **Γεώργιος-Χαράλαμπος Κατρακύλης**

Να προστεθεί στο τέλος το εξής εδάφιο «Αγωγές που ασκήθηκαν βάσει του άρθρου 904 του αστικού κώδικα και έχουν απορριφθεί αμετάκλητα μπορούν να ασκηθούν εκ νέου βάσει της παρούσας διάταξης, εφόσον η αξίωση δεν έχει παραγραφεί». **Πάνος Νικολόπουλος**

Το νομοσχέδιο πρέπει να συμπεριλαμβάνει άρθρο που να ρυθμίζει ρητά την παροχή άδειας παραμονής σε περίπτωση που το ένα συμβαλλόμενο μέρος του συμφώνου δεν είναι Ευρωπαίος πολίτης. Η διάταξη αυτή άλλωστε προκύπτει και από το ευρωπαϊκό πλαίσιο

σύμφωνα με το οποίο κάθε κράτος μέλος πρέπει να διευκολύνει την παραμονή συντρόφου κάθε Ευρωπαίου πολίτη στο έδαφός του, αλλά πρέπει ούτως ή άλλως να διατυπωθεί ρητά, για να αποφευχθούν πιθανές νομικές περιπέτειες ζευγαριών. **Απόστολος Καραμπαϊρης**

ΑΡΘΡΟ 7

Προτείνουμε πρόσθεση παραγράφου για τη λύση των συμφώνων συμβίωσης που έχουν συναφθεί στην αλλοδαπή:

«Λύση συμφώνου συμβίωσης που έχει γίνει νομίμως στην αλλοδαπή, σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου τέλεσής της, αναγνωρίζεται αυτοδίκαια με την κατάθεση αποσπάσματός της στο αρμόδιο Ληξιαρχείο»

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

Η καινοτομία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 7 του νομοσχεδίου σε σύγκριση προς τις αντίστοιχες διατάξεις του υφιστάμενου νόμου 3719/2008 συνίσταται στη δυσχέραση της διαδικασίας μονομερούς λύσης του συμφώνου συμβίωσης. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν θα αρκεί η κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή συμβολαιογραφικής δήλωσης περί της μονομερούς λύσης και καταχώριση αυτής στο ληξιαρχείο. Αντιθέτως με δικαστικό επιμελητή θα επιδίδεται πρόσκληση για συναινετική λύση του συμφώνου και μόνο μετά την πάροδο τριών μηνών από την επίδοση θα είναι δυνατή η λύση με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση που θα πρέπει να καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο. Η επιμήκυνση αυτή της διαδικασίας μονομερούς λύσης αξιολογείται θετικά καθώς η υπερβολικά απλοποιημένη διαδικασία λύσης του συμφώνου συμβίωσης υπό του καθεστώτος του νόμου 3719/2008 είχε αποτελέσει σημείο κριτικής και εύλογου προβληματισμού. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Νομίζω ότι υπάρχει ένα κενό στον συνδυασμό του Άρθρου 2.2. και στον παρόν άρθρο 7.γ.

Εξηγώ:

Πώς μπορεί να λυθεί ένα σύμφωνο συμβίωσης λόγω γάμου, εφόσον για να παντρευτείς (είτε θρησκευτικά είτε πολιτικά) πρέπει να είσαι ελεύθερος ή διαζευγμένος ;

Εάν για να τελέσεις σύμφωνο συμβίωσης, πρέπει να βεβαιώσεις ότι δεν είσαι έγγαμος, αντίστοιχα πρέπει για να τελέσεις γάμο πρέπει να βεβαιώσεις ότι δεν είσαι δεσμευμένος με σύμφωνο συμβίωσης.

Δεν ξέρω αν δημιουργεί πολλά προβλήματα από ότι λύνει, αλλά εάν το σύμφωνο συμβίωσης «αντιστοιχεί» με κάποιο τρόπο στον γάμο, δεν θα έπρεπε να ισχύει και το αντίθετο ;

Στελλα

Αναφορικά με τον τρόπο λύσης του συμφώνου, θεωρώ ότι η περίπτωση β' της παραγράφου 1 σχετικά με τη μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση συνιστά επικίνδυνα εύκολο τρόπο λύσης της ένωσης διότι μια απλή επίδοση πρόσκλησης για συναινετική λύση δεν είναι δυνατόν να ανοίγει το δρόμο στην άλλη πλευρά να διαλύσει μονομερώς μια συμβίωση (που θα μπορούσε κάλλιστα να είναι και μια ολόκληρη ζωή με ό,τι συνεπάγεται αυτό όπως ενδεικτικά αναφέρω τη δημιουργία περιουσίας, οικογενειακών δεσμών των εκατέρωθεν οικογενειών και πάνω από όλα το συναισθηματικό δεσμό μεταξύ δύο ατόμων κλπ) με την απλή παρέλευση 3 μηνών! Αν είναι δυνατόν! Θεωρώ ότι θα πρέπει οι προϋποθέσεις για τη λύση του συμφώνου να καταστούν πιο δύσκολες και να υπάρχει αναλογική εφαρμογή των διατάξεων περί λύσεως του γάμου. Δεν μπορούν π.χ. 2 άνθρωποι να συμβιώνουν μαζί 30 χρόνια αντλώντας δικαιώματα εκατέρωθεν από αυτή την έννομη σχέση και εν μια νυκτί να διαλύονται όλα με τη γνώμη του ενός και μόνον. Είμαι υπέρ μιας γρήγορης διαδικασίας όταν υφίσταται συναίνεση και των 2 μερών (περίπτωση α' της παραγράφου 1) αλλά στην περίπτωση που ο

ένας από τους 2 αρνείται να συναινέσει είναι απαράδεκτο, διακινδυνευμένο και ιδιαίτερος επαχθές να «εικάζεται» ή να «τεκμαίρεται» η συναίνεσή του σε κάτι για το οποίο ουδέποτε συμφώνησε (δηλαδή το χωρισμό). Θεωρώ ότι η περίπτωση β' υπερβαίνει την έννοια της ελεύθερης βούλησης και δε σέβεται την ίδια την έννομη σχέση που έχει δημιουργηθεί με το σύμφωνο συμβίωσης, δημιουργώντας προκλητικά εύκολες προϋποθέσεις για τη διάλυσή του. Δηλαδή αν υποθέσουμε για παράδειγμα ότι η επίδοση γίνεται ως «αγνώστου διαμονής» στον καθ' ού ο οποίος ουδέποτε φυσικά θα λάβει γνώση της βούλησης του συντρόφου του για χωρισμό, λόγω γεγονότος ανωτέρας βίας και δίχως δική του υπαιτιότητα, τι θα γίνει; Θα βρεθεί ξαφνικά χωρισμένος χωρίς να φταίει και χωρίς να το ξέρει; Επίσης, θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση η παρέλευση μόλις ενός τριμήνου είναι υπερβολικά συντεταγμένη. Γιατί αυτή η βιασύνη; Αυτή τη στιγμή έρχεται ο Νομοθέτης και προσπαθεί να προστατέψει τις σχέσεις που έχουν ήδη δημιουργηθεί και αποτελούν καθημερινή πραγματικότητα για ένα μεγάλο κομμάτι της ελληνικής, και κάθε σύγχρονης κοινωνίας και θεωρώ ότι δε θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο νομοσχέδιο διατάξεις που ευτελίζουν απαρχής την ίδια την έννοια του συμφώνου συμβίωσης. Το σύμφωνο συμβίωσης έρχεται για να προστατέψει μια σχέση σταθερή και με διάρκεια και ως εκ τούτου θεωρώ απαράδεκτο να εκλαμβάνεται εν τη γενέσει του ως έννοια μεταβλητή και ασταθής. **ΣΤΕΦΑΝΟΣ**

α ήταν προτιμότερο να αλλάξει ο χρόνος των τριών μηνών σε 45-60 μέρες. Ένα ζήτημα της ελληνικής δημόσιας ζωής είναι η γραφειοκρατία, και θεωρώ ότι τα καινούρια νομοσχέδια θα έπρεπε να το καταπολεμούν. Οι τρεις μήνες είναι μεγάλο διάστημα, το οποίο καθυστερεί τη διαδικασία. **Χριστόφορος**

ΤΟ 1. και 2.: Να μην παρεμβάλεται το συμβολαιογραφικό έγγραφο, αλλά η διαδικασία να δηλώνεται στον Ληξίαρχο.

ΠΡΟΤΑΣΗ:

1. Το σύμφωνο συμβίωσης λύνεται α) με συμφωνία των μερών, που γίνεται αυτοπροσώπως ενώπιον του ληξίαρχου, β) με μονομερή δήλωση στον ληξίαρχο, εφόσον έχει επιδοθεί προηγουμένως με δικαστικό επιμελητή πρόσκληση για συναινετική λύση στο άλλο μέρος και έχουν παρέλθει τρεις μήνες από την επίδοση, και γ) αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος μεταξύ μερών.
2. Η λύση του συμφώνου συμβίωσης ισχύει άμεσα μετά την επίδοση της δήλωσης στο ληξίαρχο όπου έχει καταχωριστεί και η σύστασή του. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ**

Αναφορικά με τον τρόπο λύσης του συμφώνου, θεωρώ ότι η περίπτωση β' της παραγράφου 1 σχετικά με τη μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση συνιστά επικίνδυνα εύκολο τρόπο λύσης της ένωσης διότι μια απλή επίδοση πρόσκλησης για συναινετική λύση δεν είναι δυνατόν να ανοίγει το δρόμο στην άλλη πλευρά να διαλύσει μονομερώς μια συμβίωση (που θα μπορούσε κάλλιστα να είναι και μια ολόκληρη ζωή με ό,τι συνεπάγεται αυτό όπως ενδεικτικά αναφέρω τη δημιουργία περιουσίας, οικογενειακών δεσμών των εκατέρωθεν οικογενειών και πάνω από όλα το συναισθηματικό δεσμό μεταξύ δύο ατόμων κλπ) με την απλή παρέλευση 3 μηνών! Αν είναι δυνατόν! Θεωρώ ότι θα πρέπει οι προϋποθέσεις για τη λύση του συμφώνου να καταστούν πιο δύσκολες και να υπάρχει αναλογική εφαρμογή των διατάξεων περί λύσεως του γάμου. Δεν μπορούν π.χ. 2 άνθρωποι να συμβιώνουν μαζί 30 χρόνια αντλώντας δικαιώματα εκατέρωθεν από αυτή την έννομη σχέση και εν μια νυκτί να διαλύονται όλα με τη γνώμη του ενός και μόνον. Είμαι υπέρ μιας γρήγορης διαδικασίας όταν υφίσταται συναίνεση και των 2 μερών (περίπτωση α' της παραγράφου 1) αλλά στην περίπτωση που ο ένας από τους 2 αρνείται να συναινέσει είναι απαράδεκτο, διακινδυνευμένο και ιδιαίτερος επαχθές να «εικάζεται» ή να «τεκμαίρεται» η συναίνεσή του σε κάτι για το οποίο ουδέποτε συμφώνησε (δηλαδή το χωρισμό). Θεωρώ ότι η περίπτωση β' υπερβαίνει την έννοια της ελεύθερης βούλησης και δε σέβεται την ίδια την έννομη σχέση που έχει δημιουργηθεί με το σύμφωνο συμβίωσης, δημιουργώντας προκλητικά εύκολες προϋποθέσεις για τη διάλυσή του. Δηλαδή αν υποθέσουμε για παράδειγμα ότι η επίδοση γίνεται ως «αγνώστου διαμονής» στον

καθ' ού ο οποίος ουδέποτε φυσικά θα λάβει γνώση της βούλησης του συντρόφου του για χωρισμό, λόγω γεγονότος ανωτέρας βίας και δίχως δική του υπαιτιότητα, τι θα γίνει; Θα βρεθεί ξαφνικά χωρισμένος χωρίς να φταίει και χωρίς να το ξέρει; Επίσης, θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση η παρέλευση μόλις ενός τριμήνου είναι υπερβολικά συντετμημένη. Γιατί αυτή η βιασύνη; Αυτή τη στιγμή έρχεται ο Νομοθέτης και προσπαθεί να προστατέψει τις σχέσεις που έχουν ήδη δημιουργηθεί και αποτελούν καθημερινή πραγματικότητα για ένα μεγάλο κομμάτι της ελληνικής, και κάθε σύγχρονης κοινωνίας και θεωρώ ότι δε θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο νομοσχέδιο διατάξεις που ευτελίζουν απαρχής την ίδια την έννοια του συμφώνου συμβίωσης. Το σύμφωνο συμβίωσης έρχεται για να προστατέψει μια σχέση σταθερή και με διάρκεια και ως εκ τούτου θεωρώ απαράδεκτο να εκλαμβάνεται εν τη γενέσει του ως έννοια μεταβλητή και ασταθής. **Ιωάννης**

Είναι σημαντικό μέσα στο νομοσχέδιο αυτό, να υπάρξουν ξεκάθαρες και σαφείς οδηγίες για το τι πρέπει να κάνει το Ληξιαρχείο όσον αφορά το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας, όταν παραλαμβάνει ένα Σύμφωνο Συμβίωσης. Έτσι ώστε να μην υπάρξουν μελλοντικές περιπλοκές όσον αφορά κληρονομίες, συντάξεις και άλλα ζητήματα που άπτονται του σχετικής ρύθμισης. **ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

Να υπάρξει ξεκάθαρη αναφορά για το τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα οικογενειακής μερίδας. **Χάρης Παπαδόπουλος**

Να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ. **prsk**

Στο πλαίσιο ακριβώς της ισότητας με την οποία οφείλει να αντιμετωπίζει ο νόμος όλους/ες τους/τις πολίτες, θα πρέπει να υπάρξει ρητή νομοθετική πρόβλεψη σε σχέση με ζητήματα, όπως η δημιουργία οικογενειακής μερίδας στο ληξιαρχείο, όπως συμβαίνει άλλωστε και στις περιπτώσεις τέλεσης θρησκευτικού ή πολιτικού γάμου. **Κική Σταματόγιαννη**

Να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ. **Φέγγη Θεοδώρα**

Θεωρώ ότι λόγω του επικείμενου κύματος μεταναστών/προσφύγων από χώρες εκτός ΕΕ προς την Ελλάδα, ο κ. Υπουργός πρέπει να φανεί πιο γενναιόδωρος (αναγνωρίζοντας μια πραγματική κατάσταση) και παράλληλα με τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης να χορηγεί (στον αλλοδαπό, εάν υπάρχει) πράσινη κάρτα και σε περίπτωση υιοθεσίας χορήγηση ιθαγένειας. Έτσι λύνεται και το γλέγον ζήτημα της αναγνώρισης ως Ελλήνων ατόμων με άλλη ιθαγένεια ή απάτριδων. **Nikos Στρατηγός**

ΑΡΘΡΟ 8

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εισάγει δυο ρυθμίσεις που αφορούν τα κληρονομικά δικαιώματα του συμβίου. Με τις ρυθμίσεις αυτές επιχειρείται να θεραπευθούν δυο αστοχίες του υφιστάμενου νόμου 3719/2008, τις οποίες δημοσίως είχα επισημάνει με εισήγησή μου στο πλαίσιο των εργασιών του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ένωσης Αστικολόγων, που

έλαβε χώρα στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2013, στη Θεσσαλονίκη και έχουν δημοσιευθεί στο τεύχος Οκτωβρίου 2013 του περιοδικού «Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου». Πρώτον, το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του συμβίου έχει ορισθεί με τη διάταξη του άρθρου 11 § 1 του ν. 3719/2008 στο 1/6 της κληρονομίας αντί του 1/4 που ορίζεται στην ΑΚ 1820 για τον επιζώντα σύζυγο. Η διαφοροποίηση της κληρονομικής μερίδας του συμβίου έναντι αυτής του συζύγου είναι αδικαιολόγητη και μικρόψυχη και παραπέμπει στο ιστορικά στιγματισμένο κληρονομικό ποσοστό (1/6) της επιβιώσας παλλακίδος που είχε πρωτοεισαχθεί επί Ιουστινιανού με τη Νεαρά 98. Ορισμένοι χαιρετίζουν τη διαφοροποίηση αυτή ως κίνητρο για να προτιμήσει κανείς τη σύναψη γάμου αντί συμφώνου συμβίωσης. Το κίνητρο αυτό όμως μπορεί να λειτουργεί και αντίστροφα: Η διαφοροποίηση μπορεί να προκαλεί πιέσεις από το στενό οικογενειακό περιβάλλον του προσώπου (π.χ. γονείς ή τέκνα από προηγούμενο γάμο) για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης αντί γάμου, προκειμένου να μειωθεί κατά το δυνατόν λιγότερο η εξ αδιαθέτου κληρονομική τους μερίδα. Ορθά λοιπόν προτείνεται με τη ρύθμιση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 8 του νομοσχεδίου η πλήρης εξομοίωση των κληρονομικών δικαιωμάτων του συμβίου με τα δικαιώματα του συζύγου, καθώς δεν συντρέχει λόγος για τη διαφοροποίηση που είχε εισαχθεί με τον ν. 3719/2008.

Η δεύτερη αστοχία στο πεδίο των κληρονομικών σχέσεων αφορά την απονομή με τις διατάξεις των άρθρων 11 §§ 2 και 3 του ν. 3719/2008 δικαιώματος νόμιμης μοίρας του επιζώντος συμβίου στην περιουσία του θανόντος συμβίου. Είχα επισημάνει η πως πρόβλεψη νόμιμης μοίρας υπέρ προσώπου που συνδέεται μόνο με σύμφωνο συμβίωσης με τον κληρονομούμενο αντιφάσκει με την ιδεολογική αφετηρία του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου. Είναι παράδοξο ο νόμος να μην περιέχει οποιαδήποτε ρύθμιση αναγκαστικού χαρακτήρα για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις των συμβίων εν ζωή, αλλά να επιβάλλει αναγκαστική διαδοχή μετά τον θάνατο ενός από αυτούς. Πέραν όμως της ιδεολογικής αντίφασης, η υποχρεωτική απονομή νόμιμης μοίρας μειώνει σημαντικά την ελκυστικότητα του θεσμού του συμφώνου συμβίωσης για τους «αντιρρησίες του γάμου». Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού προτείνεται στο νομοσχέδιο να παρέχεται η δυνατότητα σε καθένα από τους συμβίους να επιλέξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης αν θα εμείνει στο δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ή αν θα παραιτηθεί από αυτό. Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι σαφώς καλύτερη από την υφιστάμενη: Η νόμιμη μοίρα παύει να επιβάλλεται ετερόνομα στους συμβίους και τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέξουν (άραγε κατόπιν διαπραγματεύσεων;) αν θα παραιτηθούν εκ των προτέρων από αυτήν ή όχι. Αναρωτιέμαι όμως, αν αυτό το δικαίωμα επιλογής είναι σύμφωνο με τον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου. Είναι νοητό να μιλάμε για «νόμιμη μοίρα», δηλαδή για αναγκαστική διαδοχή πέρα και ανεξάρτητα από τη βούληση του κληρονομούμενου, όταν δίνεται στον μελλοντικό κληρονόμο η δυνατότητα να παραιτηθεί από το δικαίωμά του ήδη κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης, δηλαδή πριν από τη γέννηση του δικαιώματος; Η δυνατότητα ή μη παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα μετά τη γέννηση του δικαιώματος απασχολεί από παλιά τη νομολογία αλλά και τη θεωρία. Ο νομοθέτης επιχειρεί πλέον να τάμει το ζήτημα νομοθετικά και μάλιστα για τον χρόνο πριν από τη γέννηση του δικαιώματος. Το πώς θα επιδρούσε μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση στον επιστημονικό διάλογο ως προς τη δυνατότητα παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα σε όλες τις άλλες περιπτώσεις μένει να φανεί στο μέλλον. Ωστόσο, δεν είμαι βέβαιος κατά πόσο είναι χρήσιμη μια τόσο τολμηρή νομοθετική πρωτοβουλία που μόνο προβλήματα θα δημιουργήσει στο δόγμα του αστικού δικαίου. Ορθότερο μου φαίνεται να εξαιρεθούν οι διατάξεις περί νομίμου μοίρας από τη νομοθετική παραπομπή που επιχειρείται με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 8 του νομοσχεδίου και να προβλεφθεί ρητώς ότι στον επιζώντα σύμβιο δεν απονέμεται δικαίωμα νόμιμης μοίρας. Η λύση αυτή είναι συνεπέστερη και προς τον θεσμό του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου αλλά και προς τον θεσμό της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου. Εξάλλου, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα που θα παρέχεται πλέον με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης άτομα του ίδιου φύλου, αν δεν υπάρξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα κατ' άρθρο 8 εδ. β' του νομοσχεδίου, θα οδηγηθούμε στο παράδοξο μεταξύ των νόμιμων μεριδούχων κατά

την κληρονομία ενός προσώπου να συγκαταλέγονται υποχρεωτικά οι κατιόντες, οι γονείς και ο/η συνδεδεμένος με σύμφωνο συμβίωσης ομόφυλος σύντροφος. Είναι άραγε ώριμη η ελληνική κοινωνία να υποδεχθεί τον ομόφυλο σύντροφο στον κύκλο των νόμιμων μεριδούχων και είναι αντίστοιχα ο θεσμός της νόμιμης μοίρας, που αποτελεί εκδήλωση της συνταγματικής προστασίας της οικογένειας, η οποία κατοχυρώνεται θεσμικά στο άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος, κατάλληλος και πρόσφορος για να προστατεύσει τα κληρονομικά δικαιώματα του ομόφυλου συμβίου; **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Πρέπει να απαλειφθεί τελείως το δικαίωμα νόμιμης μοίρας των συντρόφων, γιατί αποτελεί αναγκαστική κληρονομική διαδοχή και δεν συνάδει με το χαρακτήρα του συμφώνου ως εκδήλωση της ιδιωτικής αυτονομίας. **Πάνος Νικολόπουλος**

«Κατά την κατάρτιση του συμφώνου το κάθε μέρος μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμά του στη νόμιμη μοίρα.»

Με αυτή τη φράση, το νομοσχέδιο εισάγει μεταξύ των συντρόφων κληρονομικά δικαιώματα «α λα καρτ». Αν και θεωρητικά η πρόβλεψη αυτή αυξάνει την ελευθερία των συντρόφων να ρυθμίσουν τη ζωή τους και τη σχέση τους, δημιουργεί τον πολύ υπαρκτό κίνδυνο ένας σύντροφος να εξαναγκαστεί στη σύναψη συμφώνου αντί για γάμο ακριβώς για να παραιτηθεί από τα νόμιμα δικαιώματά του.

Θεωρώ περιττή και επιζήμια αυτή τη διατύπωση. Η πρώτη πρόταση και μόνο είναι επαρκής. **Ευαγγέλου Μιχαήλ**

ΑΡΘΡΟ 9

Να παραμείνει αυστηρά και αμετάκλητα το «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο». Τα παιδιά δεν είναι αντικείμενα ή κατοικίδια. Πρέπει να διασφαλιστεί κατά το δυνατόν η ομαλή ψυχική τους υγεία ως ανθρώπων. **Γεώργιος**

Το σύμφωνο συμβίωσης οφείλει να παρέχει ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις στα συμβαλλόμενα μέρη, ανεξάρτητα από το φύλο. Η έμφυλη διατύπωση δημιουργεί σαφώς εικόνα διάκρισης και μεροληψίας, που δεν αρμόζει σε μία προσπάθεια ρύθμισης σχέσεων μεταξύ υπεύθυνων ενηλίκων και του κράτους. Θα ήταν χρήσιμο να επαναδιατυπωθεί η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» με μία πιο ουδέτερη διατύπωση (η πρόταση για τη χρήση της φράσης «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου» είναι μία πολύ καλή ιδέα). **Λεωνίδας Α**

Αλλαγή του Άρθρου, ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους **Παναγιώτης Δαμάσκος**

Η λέξη πατρότητα να αντικατασταθεί από τη λέξη γονεϊκότητα. **Ανδρέας Ξερουδάκης**

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας θεωρεί πως η έμφυλη διατύπωση στο συγκεκριμένο Άρθρο που μιλά για «τεκμήριο πατρότητας» είναι προβληματική και αναχρονιστική.

Η αντικατάστασή της από μια μη έμφυλη έκφραση όπως το «τεκμήριο γονεϊκότητας» κρίνεται ως σαφής βελτίωση του Άρθρου προς την σωστή κατεύθυνση ισότητας και ισονομίας.

Η συγκεκριμένη διατύπωση όχι μόνο δημιουργεί προβλήματα στις ομόφυλες οικογένειες, αλλά και στην τρανς γονεϊκότητα. Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία με δεδομένη την πρόθεση της κυβέρνησης να προχωρήσει και στην θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.

Για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Σάββας Κλεάνθους

Το Άρθρο 9 ορίζει το τεκμήριο πατρότητας. Ζητάμε αλλαγή του Άρθρου, ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους. **ΒΑΣΙΛΗΣ**

Να αντικατασταθεί το «τεκμήριο πατρότητας» από «τεκμήριο γονεϊκότητας» ώστε «το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του συμφώνου» να «τεκμαίρεται ότι έχει δεύτερο γονέα τον άνδρα με τον οποίο ή τη γυναίκα με την οποία η μητέρα του τέκνου κατάρτισε το σύμφωνο».

Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι

Η έμφυλη διατύπωση της διάταξης αν και γνωρίζουμε ότι δεν θα ρυθμιστεί με τον παρόντα νόμο το θέμα των παιδιών που έχουν ήδη γεννηθεί ή θα γεννηθούν στο μέλλον σε ομογονεϊκές οικογένειες, αντικρούει όλη την λογική του νομοσχεδίου να δημιουργήσει συνθήκες ισονομίας για όλους τους ανθρώπους. Το παρόν αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους συντρόφους. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που συμβεί κάτι στο βιολογικό γονέα, το παιδί θα μείνει έκθετο καθώς δεν αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα γονεϊκότητας στη σύντροφο. Ελπίζουμε ότι θα γίνει σύντομα αλλαγή του οικογενειακού δικαίου και του νόμου για τις παιδοθεσίες έτσι που να κατοχυρώνει τα δικαιώματα των παιδιών των ομογονεϊκών οικογενειών. Όσοι υποκριτικά ενδιαφέρονται για το «καλό των παιδιών» να γνωρίζουν ότι καταπατούν το δικαίωμα των παιδιών να έχουν δύο γονείς που τα αγαπούν και τα φροντίζουν. Αυτό το νομικό κενό έχει σαν αποτέλεσμα να μην προστατεύονται επαρκώς τα δικαιώματα των παιδιών των ομογονεϊκών οικογενειών όπως ορίζονται με σαφήνεια στα άρθρα 8 και 9 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών: http://www.unicef.org/magic/media/documents/CRC_greek_language_version.pdf

ΣΤΕΛΛΑ

Η έμφυλη διατύπωση, στο άρθρο αυτό, εισάγει μια διάκριση που δεν καλύπτει μια πραγματική ανάγκη, αφού ούτως ή άλλως τα ζευγάρια ατόμων διαφορετικού φύλου μπορούν να προβούν σε συμβολαιογραφική αναγνώριση των τέκνων τους εκτός γάμου. Ως εκ τούτου η πρόταση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» θα πρέπει να αντικατασταθεί με το ορθότερο «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου» προκειμένου να αναγνωρίζεται τεκμήριο γονεϊκότητας σε ζευγάρια ατόμων ίδιου φύλου. **Δαμιανός Αντωνίου**

Επιθυμούμε να μεταβληθεί η πρόταση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» και να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Με τον τρόπο αυτό, ανατρέπεται η έμφυλη διατύπωση αυτού του

άρθρου, η οποία αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους συντρόφους. Για το λόγο αυτό, επιθυμούμε να αναδιατυπωθεί και ο ίδιος ο τίτλος του άρθρου. **Generation 2.0 RED**

Επαναλαμβάνουμε το σχόλιο που κάναμε στο άρθρο 3 και αφορά τη χρήση της λέξης «πατρότητα»: η λέξη «πατρότητα» να αλλάξει με τη λέξη γονεϊκότητα, που καλύπτει με ακρίβεια και σαφήνεια και τους δύο γονείς. Περαιτέρω, θεωρούμε ότι ακριβώς επειδή το σύμφωνο συμβίωσης ως νόμος έρχεται να καλύψει προβλήματα διάκρισης, η μη έμφυλη γλώσσα, δίνει ακόμη περισσότερο τη κατεύθυνση της κατάργησης των διακρίσεων, τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, εφόσον η λέξη γονεϊκότητα καλύπτει με απολύτως σαφή τρόπο και τους δύο γονείς, αυτή είναι η ορθή. Προσθέτουμε, τέλος, πως η διάκριση αυτή, εξαιρεί και διατηρεί τις διακρίσεις για τα διεμφυλικά πρόσωπα.

Επίσης θεωρούμε πως πρέπει να προστεθεί άρθρο για τα τέκνα που τυχόν έχουν αποκτηθεί ή και παιδοθετηθεί σε αλλοδαπή χώρα σε συνέχεια της πρότασής μας για το Άρθρο 2. Προτείνουμε την ακόλουθη διατύπωση:

«Τέκνα που τυχόν έχουν αποκτηθεί ή παιδοθετηθεί στην αλλοδαπή από πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε άλλη χώρα που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής της, τεκμαίρεται αυτοδικαίως ότι έχουν γονείς τα δύο πρόσωπα, με τη καταχώρηση του σχετικού αποσπάσματος της αλλοδαπής στο αρμόδιο ληξιαρχείο όπως ορίστηκε στο Άρθρο 2».

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

Για όσους σχολιάζουν, παρακαλώ έχετε υπόψιν σας ότι ο νόμος μιλά για «τεκμήριο» πατρότητας επειδή για το νόμο μόνο η σχέση μητέρας-τέκνου θεωρείται βιολογική, ενώ η σχέση πατέρα-τέκνου θεωρείται πάντα νομική. Με άλλα λόγια, πατέρας είσαι άμα το δηλώσεις (και αυτή η σχέση δε θεωρείται αμετάκλητη, σε αντίθεση με τη σχέση μητέρας-τέκνου). Παρόμοια ορολογία ισχύει και για τους γάμους, δεν είναι πρωτοτυπία αυτού του νόμου. **Γραμμενίδης Κωνσταντίνος**

Το «τεκμήριο πατρότητας» έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, αφορά ΜΟΝΟ ζευγάρια διαφορετικού φύλου. Προτείνουμε την αντικατάσταση του τίτλου με το «τεκμήριο γονεϊκότητας» ούτως ώστε ο μη-βιολογικό γονέας στα ζευγάρια του ίδιου φύλου (που δεν φαίνεται πουθενά να έχει σχέση με το παιδί) να αποκτά μια κάποια θεσμοθετημένη υπευθυνότητα και δέσμευση στην από κοινού ανατροφή του παιδιού και στην αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν το παιδί στο σχολίο, το σύστημα υγείας, την καθημερινότητα κλπ.

Σκεφτείτε, ως προς τα ανωτέρω, και την περίπτωση όπου κάτι συμβεί στον βιολογικό γονέα. Η μέριμνα του παιδιού, σε μια τέτοια περίπτωση, ανατίθεται στην οικογένεια του βιολογικού γονέα και ο μη-βιολογικός δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα να αναλάβει το παιδί που μέχρι τότε μεγάλωνε.

Εν κατακλείδι, το «τεκμήριο πατρότητας» εισάγει αρνητική διάκριση εφόσον αναγνωρίζεται ως προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών, τα οποία μπορούν και τους δίδεται η δυνατότητα να αναγνωρίσουν ένα παιδί με άλλους νομικούς τρόπους.

Πετροπούλου
Αντιπρόεδρος
Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

Ειρήνη

«το τέκνο...τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο»

Η έμφυλη διατύπωση της διάταξης αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους συντρόφους. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που συμβεί κάτι στη βιολογική μητέρα και ο βιολογικός πατέρας είναι άγνωστος, το παιδί θα μείνει έκθετο καθώς δεν αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα γονεϊκότητας στη σύντροφο της εκλιπούσης. Το άρθρο δεν κατοχυρώνει τα δικαιώματα των παιδιών που γεννήθηκαν σε μία τέτοια σχέση.

Επιπλέον το νομοσχέδιο δεν επεκτείνει στους συμβιούντες τις διατάξεις περί υιοθεσίας του βιολογικού τέκνου ενός από τους δύο συντρόφους ή τρίτου παιδιού από κοινού που ισχύουν στο οικογενειακό δίκαιο για τα παντρεμένα ζευγάρια. Πέρα από το γεγονός ότι η διαφορετική αντιμετώπιση συνιστά διάκριση, η μη παροχή δυνατότητας να αποκτήσει ο ένας σύντροφος γονεϊκά δικαιώματα στο βιολογικό ή θετό τέκνο του άλλου συντρόφου έχει σαν αποτέλεσμα να μην προστατεύονται επαρκώς τα δικαιώματα των παιδιών αυτών, σε ευθεία αντίθεση με τα άρθρα 8 και 9 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών:

http://www.unicef.org/magic/media/documents/CRC_greek_language_version.pdf

Ευαγγέλου Μιχαήλ

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατά την εκδίκαση των προσφυγών Βαλλιανάτου κ.α. κατά Ελλάδας, το σύμφωνο συμβίωσης θεσπίστηκε μόνο για ετερόφυλα ζευγάρια επειδή η μόνη ex lege νόμιμη συνέπεια που προέβλεπε ήταν αυτή του τεκμηρίου πατρότητας. Με αυτό το επιχείρημα, η Ελλάδα επιχείρησε να πείσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι δεν παραβίαζε το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, επειδή ο θεσμός που είχε καθιερώσει αφορούσε εξ ορισμού – τάχα – ετερόφυλα ζευγάρια, αφού τα ομόφυλα δεν μπορούν να αποκτήσουν δικά τους βιολογικά παιδιά. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απάντησε στην συγκεκριμένη ένσταση ως εξής:

“89. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει πρώτα ότι τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης εστιάζουν στην κατάσταση των ετερόφυλων ζευγαριών με παιδιά, χωρίς να δικαιολογούν τις διαφορές στην μεταχείριση που απορρέουν από την επίμαχη νομοθεσία μεταξύ των ομόφυλων ζευγαριών και των ετερόφυλων ζευγαριών που δεν είναι γονείς. Δεύτερον, το Δικαστήριο δεν έχει πειστεί από τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης ότι με τον Ν.3719/2008 εξυπηρετούνται οι στόχοι στους οποίους αναφέρεται, με την εξαίρεση των ομόφυλων ζευγαριών από το πεδίο εφαρμογής του. Δεν θα ήταν αδύνατο για τον νομοθέτη να περιλάβει κάποιες διατάξεις που αφορούν ειδικώς τα παιδιά εκτός γάμου, ενώ ταυτόχρονα να προβλέψει την επέκταση της γενικής δυνατότητας θέσπισης συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτιολογική έκθεση της επίμαχης νομοθεσίας δεν παρέχει εξηγήσεις για την απόφαση του νομοθέτη να περιορίσει το σύμφωνο συμβίωσης στα ετερόφυλα ζευγάρια (βλ. ανωτ. παρ. 10). Περαιτέρω, σημειώνει ότι η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι το νομοσχέδιο εισάγει αρνητική διάκριση, καθώς δεν εφαρμόζεται σε ομόφυλα ζευγάρια (βλ. παρ. 23-24 ανωτ.) και ότι το Επιστημονικό Συμβούλιο της Βουλής ακολούθησε όμοια θέση (βλ. παρ. 13 ανωτ.) 90. Τέλος, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι κατά το Ελληνικό δίκαιο, όπως η ίδια η Κυβέρνηση εκθέτει (βλ. ανωτ. παρ. 64), τα ετερόφυλα ζευγάρια, αναντίστοιχα προς τα ομόφυλα, μπορούσαν να έχουν νομική αναγνώριση της σχέσης τους ακόμη και πριν την θέση σε ισχύ του Ν.3719/2008, είτε σε πλήρη βάση, με τον θεσμό του γάμου ή με έναν πιο περιορισμένο τύπο, κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα που διέπουν τις ελεύθερες ενώσεις. Συνεπώς, τα ομόφυλα ζευγάρια έχουν ένα ιδιαίτερο συμφέρον να μπορούν να συνάψουν αστική ένωση, εάν τους δινόταν η δυνατότητα, αφού, αντίθετα με τα ετερόφυλα ζευγάρια, θα ήταν η μοναδική βάση στο Ελληνικό δίκαιο για την νομική αναγνώριση των σχέσεών τους. “

Οι παραπάνω νομικές σκέψεις του ΕΔΔΑ συντείνουν στο ότι η αναγνώριση του “τεκμηρίου πατρότητας” ως ένα προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών εισάγει μια διάκριση που δεν καλύπτει μια πραγματική ανάγκη, αφού ούτως ή άλλως τα ετερόφυλα ζευγάρια μπορούν να προβούν σε συμβολαιογραφική αναγνώριση των τέκνων τους εκτός γάμου. Αυτό σημαίνει ότι το “τεκμήριο πατρότητας” θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα “τεκμήριο γονεϊκότητας”, έτσι ώστε εάν γεννήσει μία γυναίκα που βρίσκεται σε σύμφωνο συμβίωσης με μία άλλη

γυναίκα, η σύντροφός της να έχει γονεϊκά δικαιώματα, ακριβώς λόγω του συμφώνου συμβίωσης.

Βασίλης Σωτηρόπουλος

ΑΡΘΡΟ 10

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΩΝΥΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΠ' ΟΤΙ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΝΤΟΣ ΓΑΜΟΥ ; ΑΝ ΑΛΛΑΞΕΙ ΚΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΛΛΑΞΕΙ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ.

ΞΑΝΑ, ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟ MARITAL STATUS -ΤΟ ΕΑΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ, ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΠΙΘΑΝΩΣ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΛΟΓΩ ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΗ. **Ιωάννης**

Παπαρρηγόπουλος

Η ρύθμιση για το επώνυμο των τέκνων είναι όμοια με την ήδη υφιστάμενη του άρθρου 9 του ν. 3719/2008, με μία μόνο προσθήκη: Ο νομοθέτης κρίνει σκόπιμο να ρυθμίσει τη σειρά των επωνύμων για την περίπτωση που οι γονείς παραλείψουν τη σχετική δήλωση και το τέκνο έχει σύνθετο επώνυμο αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων του, ορίζοντας πως πρώτο θα τίθεται το επώνυμο με αρχικό που προηγείται στο αλφάβητο. Κατά τη γνώμη μου πρόκειται για περίπτωση υπερρύθμισης εκ μέρους του νομοθέτη και μάλιστα με την εισαγωγή κριτηρίων (τη σειρά των γραμμάτων της αλφαβήτου) που διεκδικούν μεν δάφνες ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων αλλά δεν απαντώνται πουθενά αλλού στο δίκαιο. Εξάλλου η επιλογή διπλού επωνύμου δεν γνώρισε μεγάλη απήχηση στην ελληνική κοινωνία, καθώς δεν υπάρχει παράδοση σύνθετων επωνύμων όπως απαντάται για παράδειγμα στις λατινογενείς χώρες. Θεωρώ λοιπόν τη ρύθμιση του άρθρου 1505 § 3 του Αστικού Κώδικα περί λήψης του επωνύμου του πατέρα, αν παραλειφθεί η δήλωση, επιτυχέστερη και τις αιτιάσεις περί αντίθεσης αυτής στο Σύνταγμα υπερβολικές. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Να αντικατασταθεί η λέξη “γονείς”, “γονέων” με τη λέξη “μέρη του συμφώνου συμβίωσης” και “μερών του συμφώνου συμβίωσης”. Με αυτό τον τρόπο δηλώνεται η σχέση μεταξύ του τέκνου που γεννιέται εντός του συμφώνου συμβίωσης και του μέρους του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο δεν έτεκε το τέκνο. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ**

Η διατύπωση του άρθρου επιτρέπει την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για την από κοινού υιοθεσία, όπως το άρθρο 1545 ΑΚ: “δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι”. Αυτό σημαίνει ότι πλέον τα ζευγάρια που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης θα μπορούν να υιοθετούν από κοινού ή να υιοθετεί ο ένας το βιολογικό τέκνο του άλλου. Επειδή όμως η τεκνοθεσία (ορθότερος όρος) δεν πρέπει να συνάγεται από την απλή αναλογική εφαρμογή διατάξεων, καλό θα ήταν να διατυπωθεί ρητά αυτό που ούτως ή άλλως κατοχυρώνεται με το άρθρο 12. Σε περίπτωση εξάλλου που αφαιρεθεί η δυνατότητα αυτή στη βάση ότι ο νομοθέτης θέλει να αποκλείσει τα ομόφυλα ζεύγη από την τεκνοθεσία λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, θα σημειωθεί άλλη μια παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ όπως ήδη έχει κρίνει το ΕΔΔΑ με την απόφαση Ε.Β. κατά Γαλλίας (βλ. εδώ: <http://elawyer.blogspot.gr/2008/03/h.html>).

Ως προς την εφαρμογή των ίδιων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η απόφαση Maruko του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Δ.Ε.Ε.) που διαπίστωσε παραβίαση της ίσης μεταχείρισης από την Γερμανία λόγω μη αναγνώρισης ίδιων δικαιωμάτων σε ομόφυλα ζευγάρια σε σχέση με τα ετερόφυλα. Αυτό δεν μπορεί να εξαρτάται από έκδοση προεδρικού διατάγματος, αλλά πρέπει να ισχύει από την πρώτη στιγμή

Δεν υπάρχει κανένας λόγος για ειδική και διαφορετική ρύθμιση του επωνύμου των τέκνων, με όρο στο ίδιο το σύμφωνο συμβίωσης ή μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο. Αρκεί κι εδώ η αναλογική εφαρμογή των τέκνων γεννημένων σε γάμο **Βασίλης Σωτηρόπουλος**

ΑΡΘΡΟ 11

Ο νόμος έχει προβλέψει γονική μέριμνα μόνο στην περίπτωση γέννησης τέκνου κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης θα πρέπει να προβλεφθεί και η περίπτωση τεκνοθεσίας καθώς και να επεκτείνεται και στα ομόφυλα ζευγάρια που θα αναγνωρίζονται νομικά ως κηδεμόνες των παιδιών και οι δύο γονείς

Παναγιώτης Δαμάσκος

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας θεωρεί ελλιπή την πρόβλεψη του συγκεκριμένου Άρθρου.

Ζητάμε την επέκταση του Άρθρου και στα παιδιά που αποκτήθηκαν μέσω υιοθεσίας. Αναγνωρίζουμε πως η επέκταση του Άρθρου στα παιδιά αυτά απαιτεί αλλαγές στο Αστικό Κώδικα. Ζητάμε οι αλλαγές αυτές να προβλεφθούν με το σχέδιο νόμου.

Για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Σάββας Κλεάνθους

Το παρόν άρθρο θα μπορούσε να μην μεταφέρει στο μέλλον την περίπτωση της παιδοθεσίας του/των βιολογικού/ων παιδιού/ων του/της συντρόφου από τον/την σύντροφο. Τα παιδιά των ομογονεϊκών οικογενειών στερούνται βασικά δικαιώματα και σε περίπτωση θανάτου του βιολογικού γονέα κανένας δεν ξέρει που θα καταλήξουν. Θα μπορούσε να λύσει το θέμα της κοινής γονικής μέριμνας για παιδιά που έτσι κι αλλιώς μεγαλώνουν σε ομογονεϊκές οικογένειες και να άρει τις αδικίες που ιφίστανται. **ΣΤΕΛΛΑ**

Ποιά γονική μέριμνα ; ποιά επιμέλεια; ποιο άρθρο 1513 ;

Δεν εφαρμόζεται από τα Δικαστήρια το άρθρο 1513 γιατί αυτά αντί να «ρυθμίζουν τη γονική μέριμνα» αφαιρούν την επιμέλεια όταν οι παντρεμένοι γονείς δεν ζουν μαζί.

Και όμως, σε όλα τα πρόσφατα διεθνή συμβατικά κείμενα αντικαταστάθηκε η γονική μέριμνα με τις γονικές ευθύνες – parental responsibilities που περιλαμβάνουν τα πάντα (μέριμνα + επιμέλεια + φροντίδα).

Και οι γονικές ευθύνες όπως και η ανατροφή του τέκνου είναι κοινή και καθήκον και των δύο γονιών είτε είναι παντρεμένοι είτε όχι είτε ζουν μαζί είτε όχι. Όρα <http://www.synepimelia.gr>

Όταν οι γονείς δεν ζουν μαζί τότε προκρίνεται νομικά η ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ και η ΕΝΑΛΑΣΣΟΜΕΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ του τέκνου (Ψήφισμα Συμβουλίου της Ευρώπης 2079/2015).

Κατ' εφαρμογή υπερνομοθετικών κανόνων δικαίου η ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ ισχύει για τους φυσικούς γονείς είτε αυτοί ζουν μαζί (σε σύμφωνο ή γάμο) είτε χωριστά.

Για την υιοθεσία το κάθε Κράτος θέτει τους δικούς τους εσωτερικούς κανόνες και αυτό το ζήτημα πρέπει ν' απασχολήσει τον νομοθέτη.

Για να μην έρχεται σε αντίθεση με το διεθνές δίκαιο προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού που είναι Συνταγματικό Δίκαιο της Ε.Ε. μέσω της συθήκης της Λισαβώνας, πρέπει :

- α) να χρησιμοποιηθεί ο όρος ΓΟΝΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ
β) να παραμένουν αυτές κοινές σε κάθε περίπτωση, ακόμα και μετά τη λήξη του συμφώνου,
γ) να επανεξεταστεί το άρθρο 1513 και 1515. **Ιωάννης Παπαρρηγόπουλος**

Στη διάταξη αυτή θα πρέπει να προστεθεί και το εξής εδάφιο: «Ως προς την υιοθεσία τέκνου κατά τη διάρκεια ισχύος του συμφώνου συμβίωσης, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1545 του ΑΚ».

Οι λόγοι είναι οι εξής :
Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1545 ΑΚ, δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους, εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι. Επίσης δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία, εκτός αν πρόκειται για διαδοχική υιοθεσία του ίδιου προσώπου και από το σύζυγο αυτού που υιοθέτησε πρώτος».

Η διάταξη αυτή του ΑΚ αφορά την υιοθεσία από περισσότερους που κατά το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτοί είναι σύζυγοι και υποβάλουν από κοινού αίτηση για υιοθεσία (από κοινού υιοθεσία – joint adoption) ή όταν ο ένας σύζυγος υιοθετεί το τέκνο του άλλου συζύγου (διαδοχική υιοθεσία – second parent adoption). Η (αναθεωρημένη) Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την υιοθεσία παιδιών, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στις 27 Νοεμβρίου 2008, τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2011. Επικυρώθηκε από επτά Κράτη: Δανία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ουκρανία, Ρουμανία και Φινλανδία.

Στο προοίμιο του εν λόγω κειμένου, αναφέρεται ότι ορισμένες διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την υιοθεσία παιδιών του 1967 αναθεωρήθηκαν, κυρίως διότι ήταν παλαιωμένες και ασύμβατες με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τα σχετικά χωρία της Σύμβασης του 2008 αναφέρουν τα εξής:

Άρθρο 4 – Έγκριση της υιοθεσίας
« 1. Η αρμόδια αρχή δεν εγκρίνει την υιοθεσία παρά μόνον εάν είναι πεπεισμένη ότι η υιοθεσία είναι σύμφωνη με το ανώτερο συμφέρον του παιδιού.
3. Σε κάθε περίπτωση, η αρμόδια αρχή μεριμνά ιδιαίτερος προκειμένου η υιοθεσία να προσφέρει στο παιδί μια σταθερή και αρμονική εστία.»
Άρθρο 7 – Προϋποθέσεις της υιοθεσίας

« 1. Η νομοθεσία επιτρέπει την υιοθεσία ενός παιδιού:
α. από δύο πρόσωπα του αντίθετου φύλου
i. που βρίσκονται σε έγγαμη σχέση μεταξύ τους ή,
ii. που έχουν συνάψει καταχωρισμένη συμβίωση, εφόσον ο συγκεκριμένος θεσμός υφίσταται
β. από ένα μόνο πρόσωπο.

2. Τα Κράτη έχουν τη δυνατότητα να επεκτείνουν το πεδίο ισχύος της παρούσας Σύμβασης στα έγγαμα ομόφυλα ζευγάρια ή στα ομόφυλα ζευγάρια που έχουν συνάψει μεταξύ τους καταχωρισμένη συμβίωση. Έχουν επίσης τη δυνατότητα να επεκτείνουν την ισχύ της παρούσας Σύμβασης στα ετερόφυλα και ομόφυλα ζευγάρια που ζουν μαζί στο πλαίσιο μιας σταθερής σχέσης»

Άρθρο 11 – Αποτελέσματα της υιοθεσίας

« 1. Με την υιοθεσία, το παιδί καθίσταται πλήρες μέλος της οικογένειας του υιοθετούντος ή των υιοθετούντων, και έχει, απέναντι σε αυτόν ή αυτούς και στην οικογένειά τους, τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με ένα παιδί του υιοθετούντος ή των υιοθετούντων του οποίου η συγγενική σχέση είναι νομικά εδραιωμένη. Ο υιοθετών ή οι υιοθετούντες αναλαμβάνουν τη γονική ευθύνη έναντι του παιδιού. Η υιοθεσία θέτει τέλος στον υφιστάμενο νομικό δεσμό μεταξύ του παιδιού και του πατέρα, της μητέρας και της οικογένειας απ' όπου προέρχεται. 2. Ωστόσο, ο σύζυγος, ο καταχωρισμένος σύντροφος ή ο σύντροφος του υιοθετούντος διατηρεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του απέναντι στο θετό παιδί εάν είναι δικό του, εκτός εάν απαιτείται διαφορετικά από τη νομοθεσία.

Η Σύσταση CM/Rec(2010)5 της Επιτροπής Υπουργών, που εγκρίθηκε στις 31 Μαρτίου 2010, προς τα Κράτη μέλη σχετικά με μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων που

βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου, αφορά ένα ευρύ φάσμα τομέων στους οποίους οι γυναίκες και άνδρες ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι διαφυλικοί ενδέχεται να έρθουν αντιμέτωποι με διακρίσεις. Σε ό,τι αφορά το «δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής», η σύσταση αναφέρει τα εξής: «23. Εφόσον η εθνική νομοθεσία παρέχει δικαιώματα και υποχρεώσεις στα άγαμα ζευγάρια, τα Κράτη μέλη οφείλουν να εγγυώνται την εφαρμογή της χωρίς καμία διάκριση προς τα ζευγάρια του ίδιου φύλου και τα ζευγάρια αντίθετου φύλου, όσον αφορά και τις συνταξιοδοτικές παροχές προς τον επιζώντα ύστερα από τον θάνατο ενός μέλους του ζευγαριού και τα δικαιώματα μισθώσεων. 24. Εφόσον η εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει την καταχωρισμένη συμβίωση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, τα Κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν προκειμένου το νομικό τους καθεστώς, καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους, να είναι ισότιμα με αυτά των ετερόφυλων ζευγαριών σε ανάλογη κατάσταση. 25. Εφόσον η εθνική νομοθεσία δεν αναγνωρίζει ούτε παραχωρεί δικαιώματα ή υποχρεώσεις στην καταχωρισμένη συμβίωση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και στα άγαμα ζευγάρια, τα Κράτη μέλη καλούνται να μελετήσουν την πιθανότητα να παρέχονται στα ζευγάρια του ίδιου φύλου χωρίς καμία διάκριση, ούτε και έναντι των ζευγαριών αντίθετου φύλου, τα νομικά ή άλλα μέσα που απαιτούνται προκειμένου να ανταποκρίνονται στα πρακτικά προβλήματα που συνδέονται με την κοινωνική πραγματικότητα στην οποία ζουν. (...)

Με δεδομένο το γεγονός ότι το ανώτερο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα στις αποφάσεις που αφορούν την υιοθεσία ενός παιδιού, τα Κράτη μέλη των οποίων η εθνική νομοθεσία επιτρέπει σε άγαμα και χωρίς σύντροφο άτομα να υιοθετούν παιδιά, οφείλουν να εγγυώνται την εφαρμογή της άνευ διακρίσεων βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας του φύλου». Πρόσφατη μελέτη του Επιτρόπου για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, που επιγράφεται «Η διάκριση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου στην Ευρώπη» (εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Ιούνιος 2011) περιλαμβάνει τα ακόλουθα χωρία: «Τρεις δυνατότητες προσφέρονται στα άτομα LGBT [γυναίκες και άνδρες ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους ή διαφυλικούς] που επιθυμούν να υιοθετήσουν παιδί. Πρώτον, μια ομοφυλόφιλη γυναίκα ή ένας ομοφυλόφιλος άνδρας χωρίς σύντροφο, μπορεί να καταθέσει αίτημα για να γίνει θετός γονέας (υιοθεσία από άτομο χωρίς σύντροφο). Δεύτερη δυνατότητα, ένα άτομο μπορεί να υιοθετήσει τα βιολογικά ή θετά παιδιά του/της συντρόφου του του ίδιου φύλου, χωρίς ο πρώτος γονέας να εκπέσει από τα νόμιμα δικαιώματά του. Η διαδικασία αυτή, που ονομάζεται «υιοθεσία από τον δεύτερο γονέα», δίνει στο παιδί δύο νόμιμους εκπροσώπους. Η υιοθεσία από τον δεύτερο γονέα προστατεύει επίσης τους γονείς, καθώς προσφέρει και στους δύο το καθεστώς του αναγνωρισμένου από τον νόμο γονέα. Σε περίπτωση μη υιοθεσίας από τον δεύτερο γονέα, το παιδί και ο μη βιολογικός γονέας στερούνται ορισμένα δικαιώματα εάν ο βιολογικός γονέας πεθάνει ή σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή άλλων συνθηκών οι οποίες να εμποδίζουν τον γονέα να ασκήσει τις γονικές του ευθύνες. Το παιδί επίσης, σε αυτή την περίπτωση, δεν έχει το δικαίωμα να κληρονομήσει τον μη βιολογικό γονέα. Εξάλλου, σε πρακτικό επίπεδο, το δικαίωμα της γονικής άδειας αποκλείεται σε περίπτωση μη υιοθεσίας από τον δεύτερο γονέα, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει οικονομική ζημία στις οικογένειες LGBT. Η τρίτη δυνατή διαδικασία, είναι η από κοινού υιοθεσία ενός παιδιού από ζευγάρι του ίδιου φύλου. Στην απόφαση του ΕΔΔΑ X and others κατά Αυστρίας (Προσφυγή no 19010/07) της 19ης Φεβρουαρίου 2013, η Αυστρία καταδικάστηκε από το ΕΔΔΑ διότι η απαγόρευση στη νομοθεσία της της υιοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια, ενώ η υιοθεσία επιτρεπόταν στα ετερόφυλα, συνιστούσε παράνομη διάκριση κατά το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 14 και 8 της ΕΣΔΑ και η χώρα αυτή αναγκάστηκε να τροποποιήσει τη νομοθεσία της για την άρση της διάκρισης. Συμπερασματικά, η εισαγωγή στη διάταξη του άρθρου 14 «Τροποποίηση των διατάξεων του Αστικού Κώδικα» της φράσης «Η διάταξη του άρθρου 1545 του ΑΚ εφαρμόζεται ανάλογα και ως προς τα άτομα που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης» θα επιλύσει τυχόν αμφισβητήσεις

ως προς το αν στην έννοια του όρου «σύζυγοι» υπάγονται και τα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, θα επεκτείνει το δικαίωμα υιοθεσίας και στα ζευγάρια (ομόφυλα ή ετερόφυλα) που επιθυμούν να υιοθετήσουν, θα επιλύσει τα προβλήματα που ήδη παρουσιάζονται στα ζευγάρια που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης (βλ. παραπάνω «σε περίπτωση μη υιοθεσίας από τον δεύτερο γονέα, το παιδί και ο μη βιολογικός γονέας στερούνται ορισμένα δικαιώματα εάν ο βιολογικός γονέας πεθάνει ή σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή άλλων συνθηκών οι οποίες να εμποδίζουν τον γονέα να ασκήσει τις γονικές του ευθύνες. Το παιδί επίσης, σε αυτή την περίπτωση, δεν έχει το δικαίωμα να κληρονομήσει τον μη βιολογικό γονέα κλπ.), θα είναι σύμφωνη τόσο με τη νομολογία του ΕΔΔΑ (X and others vs Austria), με την Σύσταση CM/Rec(2010)5 της Επιτροπής Υπουργών, που εγκρίθηκε στις 31 Μαρτίου 2010 αλλά και την (αναθεωρημένη) Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την υιοθεσία παιδιών, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στις 27 Νοεμβρίου 2008 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2011.

Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.

Θεωρώ ότι με το παρόν νομοσχέδιο μένουν ακάλυπτες πολλές οικογένειες ομοφύλων που μεγαλώνουν παιδιά στη σημερινή εποχή. Το ελάχιστο που θα μπορούσε να γίνει θα ήταν να επιτραπεί η υιοθεσία παιδιού που έχει για γονέα ένα από τα άτομα που συνήψαν σύμφωνο συμβίωσης, από το άλλο άτομο που συνήψε το σύμφωνο. Φανταστείτε σε τι θέση θα έρθει ένα παιδί που χάνει τον ένα από τους δύο γονείς του και ο δεύτερος άνθρωπος που μέχρι εκείνη τη στιγμή το παιδί θεωρούσε γονέα του να μην έχει για το κράτος καμία σχέση με το παιδί. Είναι ένας φόβος που αντιμετωπίζουν ήδη αρκετές οικογένειες στη χώρα.

Γραμμενίδης Κωνσταντίνος

Να αντικατασταθεί η φράση “γονική μέριμνα” με τη λέξη “μέριμνα τέκνου” ή «κηδεμονία τέκνου».

Με αυτό τον τρόπο δηλώνεται η σχέση μεταξύ του τέκνου που γεννιέται εντός του συμφώνου συμβίωσης και του μέρους του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο δεν έτεκε το τέκνο. Να αντικατασταθεί η λέξη “γονείς”, με τη λέξη “μέρη του συμφώνου συμβίωσης” ή «κηδεμόνες». Με αυτό τον τρόπο δηλώνεται η σχέση μεταξύ του τέκνου που γεννιέται εντός του συμφώνου συμβίωσης και του μέρους του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο δεν έτεκε το τέκνο. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ**

Έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, η από κοινού ασκούμενη γονική μέριμνα αφορά το παιδί που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης. Ωστόσο, δεν προβλέπεται τίποτα για τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που ήδη έχουν αποκτήσει παιδί και εκλαμβάνονται ως μονογονεϊκές οικογένειες με τον μη-βιολογικό γονέα να μην υπάρχει από νομικής πλευράς. Θεωρούμε απαραίτητη μια διαφορετική διατύπωση ώστε να είναι εφικτό ο ένας γονέας να παιδοθετηθεί (υιοθετηθεί κατά την ευρεία ορολογία) το παιδί του άλλου, το λεγόμενο step adoption. **Ειρήνη Πετροπούλου**

ΑΡΘΡΟ 12

Προτείνεται η αναδιατύπωση του άρθρου ως εξής:
«Ανάλογη εφαρμογή. 1. Διατάξεις δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού δικαίου, που αναφέρονται σε συζύγους, εφαρμόζονται αναλόγως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης. 2. Όπου σε οποιοδήποτε άλλο νόμο γίνεται λόγος για συζύγους, οι σχετικές διατάξεις ισχύουν αναλόγως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση στο νόμο αυτό ή δεν αντίκειται στις διατάξεις του.»
[Έτσι ήταν διατυπωμένο το άρθρο 13 του σχεδίου του ν.3719/2008, το οποίο τελικά δεν είχε συμπεριληφθεί στο κείμενο του νόμου εκείνου, με αποτέλεσμα στενόκαρδες ερμηνευτικές προσεγγίσεις, λ.χ. του άρθρου 33 του Α.Ν. 1846/1951 ("Θεσμικός περί ΙΚΑ Νόμος") ως προς τα πρόσωπα που θεωρούνται "μέλη οικογένειας". Μία σαφής διατύπωση για την ανάλογη

(κατά παραπομπή νόμου) και άμεση -χωρίς την προϋπόθεση έκδοσης π.δ.- εφαρμογή όλων των διατάξεων που αναφέρονται σε "συζύγους" και στα συμβαλλόμενα με το σύμφωνο πρόσωπα θα ήταν συνεπέστερη προς το πνεύμα του προτεινόμενου νόμου]. **Παντελής Ραβδός**

Είναι απαραίτητο να νομοθετηθεί ξεκάθαρα και με σαφήνεια η πλήρης κάλυψη του ασφαλιστικού και του συνταξιοδοτικού δικαιώματος για τα ομόφυλα ζευγάρια. Η όποια αναβολή μπορεί να επιφέρει περιπλοκές και ακόμη μεγαλύτερη αναβολή σε ένα δικαίωμα που θα έπρεπε προπολύ να είχε θεσπιστεί. **ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

Θεωρούμε πολύ σημαντικό το ότι υπήρξε μια συνολική αναθεώρηση του συμφώνου συμβίωσης με αναγνώριση περισσότερων δικαιωμάτων και όχι μια απλή διεύρυνση του υπάρχοντος, ανεπαρκούς συμφώνου συμβίωσης. Θα πρέπει όμως να τονίσουμε και να υπενθύμισουμε ότι Σύμφωνα με το τωρινό νομοσχέδιο, και πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 αυτού, "οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου, ρυθμίζονται εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης". Είναι αλήθεια ότι το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο είναι δαιδαλώδη και προφανώς η διάταξη αυτή αντικατοπτρίζει μια αίσθηση της κυβέρνησης ότι απαιτείται κάποιος χρόνος για να τσεκαριστούν οι λεπτομέρειες. Είναι επίσης θετικό ότι απαιτείται η έκδοση του προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών. Παρ' όλα αυτά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της αδράνειας και της αμηχανίας του κρατικού μηχανισμού απέναντι στον θεσμό του συμφώνου συμβίωσης να οδηγήσουν σε κωλυσιεργία. Μάλιστα, τα προβλήματα αυτής της καθυστέρησης δεν αφορούν μόνο τα ομόφυλα ζευγάρια (π.χ. μια έγκυος γυναίκα θα εξακολουθεί να μην μπορεί να καλύψει τη γέννα της με την ασφάλιση του συντρόφου της). Κατά τη γνώμη μας, εφόσον το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο εφαρμόζονται στη χώρα μας κανονικά (παρά την πολυνομία ή τις αντιφάσεις τους) δεν υπάρχει πρόβλημα άμεσης κατ' αναλογία εφαρμογής του και στα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης: οι κρατικές υπηρεσίες γνωρίζουν ήδη τι πρέπει να κάνουν, γιατί το εφαρμόζουν καθημερινά στα άτομα που έχουν συνάψει γάμο. Σε κάθε περίπτωση, αν η κυβέρνηση επιμένει να διατηρήσει αυτή την εξάμηνη καθυστέρηση, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι αυτή δεν θα μεταβληθεί σε επ' άοριστον αναστολή των δικαιωμάτων αυτών. Μια λύση θα ήταν να προβλέπεται πως σε περίπτωση μη έκδοσης του σχετικού προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών τότε η διάταξη θα αρχίσει να ισχύει ως έχει. **Βαγγέλης Σκούφας**

Να υπάρξει ρητή δέσμευση του Υπουργείου Εργασίας για άμεση θέσπιση του δικαιώματος ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Αν αφεθεί να ρυθμιστεί αργότερα, θα υπάρξουν περιπλοκές. **Χάρης Παπαδόπουλος**

Είναι απαραίτητο στο παρόν νομοσχέδιο να αναφέρεται ρητά και συγκεκριμένα η δέσμευση του Υπουργείου Εργασίας για την άμεση έναρξη των ενεργειών για εφαρμογή των ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Η απλή αναφορά για μελλοντική έκδοση προεδρικού διατάγματος ΔΕΝ εξασφαλίζει, ενώ μπορεί να προκύψουν διάφορες δυσκολίες, αγκυλώσεις και προβλήματα, με κατάφορες διακρίσεις εναντιόν των ΛΟΑΤ ατόμων. **Λύο Καλοβυρνάς**

Η παράγραφος 2 του συγκεκριμένου Άρθρου ορίζει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας. Ζητάμε την κατάργηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 ή την τροποποίηση της, ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην τελούν υπό την αίρεση της αναγνώρισης και τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας **Παναγιώτης Δαμάσκος**

Η εγκύκλιος για την ασφαλιστική κάλυψη και όλα τα δευτερεύοντα θέματα που την ακολουθούν, πρέπει να προβλέπονται σ αυτό το νομοσχέδιο και όχι αργότερα. Θα δημιουργηθούν αναίτιες καθυστερήσεις και μέχρι να ολοκληρωθεί θα αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα σύναψης του Συμφώνου. Η κυβέρνηση καθυστέρησε την ψήφιση του συμφώνου ακριβώς γι αυτό το λόγο υποτίθεται. Για να μην αποτελεί και ο νέος νόμος κενό γράμμα.

Τάκης Παπάς

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, θεωρεί πως η δεύτερη παράγραφος του Άρθρου 12 είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα του σχεδίου νόμου.

Ο τρόπος με τον οποίο είναι εκπεφρασμένη η παράγραφος, δίνει τη δυνατότητα στον/ην Υπουργό Εργασίας το δικαίωμα να μην αναγνωρίσει απολύτως κανένα δικαίωμα (εργασιακό ή άλλο) στα ζευγάρια που αποφασίζουν να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης.

Υπενθυμίζουμε πως κάθε έκπτωση σε φορολογικά, κληρονομικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά ή άλλα δικαιώματα παραβαίνει την οδηγία 2000/78/EK, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (EE L 303, σ. 16) όπως αποφάσισε και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση C 267/06, με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 EK, που υπέβαλε το Bayerisches Verwaltungsgericht München (Γερμανία) με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Ιουνίου 2006, στο πλαίσιο της διαδικασίας Tadao Maruko κατά Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen (<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dd80c8801ad3b44130a54bb88a9f3c2fb7.e34KaxiLe3qMb40Rch0SaxuRc3n0?text=&docid=70854&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=893481>)

Αν δεν μπορεί να αναθεωρηθεί η προϋπόθεση της εξάμηνης προθεσμίας, προτείνουμε και διεκδικούμε την αναδιατύπωσή της παραγράφου ώστε να αφαιρεθούν οι όροι «όροι», «προϋποθέσεις» και «έκταση» που δίνουν εξουσία στον/ην Υπουργό Εργασίας να αποφασίζει ως άτομο για τα δικαιώματα που αναγνωρίζει το Σύμφωνο Συμβίωσης στα μέρη του και να υπάρχει δέσμευση υλοποίησης της πρώτης παραγράφου του Άρθρου χωρίς εκπτώσεις.

Για την Colour Youth, Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας,
Σάββας Κλεάνθους

Να τροποποιηθεί η παράγραφος 2, έτσι ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών κι ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην εξαρτώνται από την αναγνώριση ή τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ούτε να υπάρχει η ανάγκη έκδοσης προεδρικού διατάγματος για αυτό. Τα εργασιακά κι ασφαλιστικά δικαιώματα να ισχύουν από την στιγμή δημοσίευσης του νόμου. **Θάνος Βλαχογιάννης – Εκπρόσωπος Thessaloniki Pride**

Θεωρούμε πως η παραπομπή σε μεταγενέστερο Προεδρικό Διάταγμα δημιουργεί εύλογα προβλήματα τα οποία μπορούν να προκύψουν άμεσα σε ζευγάρια που θα συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης (ιδίως σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης), και τούτο δεν μπορεί να παραπέμπεται στο μέλλον, έστω κι αν αυτό ενδέχεται να είναι κοντινό. Προτείνουμε, την διατύπωση που είχε επελεγεί στη πρόταση νόμου που είχε κάνει ο Συ.ΡΙ.Α. τον Νοέμβριο του 2015. Ήτοι:

“Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που αναφέρονται σε συζύγους, εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο”

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαανού

Η παράγραφος 2 της διάταξης αυτής «Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με το οποίο ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου» είναι περιττή ενόψει του ότι η παράγραφος 1 ήδη καλύπτει όλους τους τομείς δικαίου, στους οποίους θα είναι δυνατή η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν συζύγους και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης. Αυτό σημαίνει ότι λ.χ. η διάταξη του άρθρου 33 του α.ν. 1846/1951 στην οποία ορίζονται ρητά τα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου στα οποία επεκτείνεται η ασφαλιστική προστασία και κάλυψη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι σύζυγοι, θα εφαρμόζεται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης, με τους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν για τους συζύγους. Τυχόν ειδικότερες λεπτομέρειες μπορούν να προσδιοριστούν με σχετικές εγκυκλίους της διοίκησης.

Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.

Η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 πρέπει να αναδιατυπωθεί ως εξής :

«Άλλες διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ειδική ρύθμιση στον παρόντα ή άλλο νόμο. Οι διατάξεις του π.δ. 106/2007 και του ν. 4251/2014 που αναφέρονται στις οικογενειακές σχέσεις προερχόμενες από γάμο έχουν ανάλογη εφαρμογή ως προς όλες τις έννομες συνέπειές τους και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης. Τα μέρη του συμφώνου συμβίωσης αποτελούν μέλη οικογένειας στα οποία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών».

Ο λόγος για την αναδιατύπωση είναι ο εξής : Σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με το Διορθωτικό της 29.6.2004 (ΕΕ L 229), και συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτής «Μέλος οικογένειας σημαίνει : α) ο σύζυγος, β) το άτομο με το οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους, αν η νομοθεσία του κράτους μέλους αντιμετωπίζει το σύμφωνο συμβίωσης ως ισοδύναμο του γάμου και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σχετική νομοθεσία του κράτους μέλους.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 της ίδιας Οδηγίας, το κράτος μέλος θα διευκολύνει την είσοδο και διαμονή για τα εξής πρόσωπα : α).β) το σύντροφο με τον οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει μια διαρκή σχέση, προσηκόντως αποδεδειγμένη. Σύμφωνα με το προοίμιο 31 της Οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη θα εφαρμόζουν την οδηγία αυτή χωρίς διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού. Η ως άνω Οδηγία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με το π.δ. 106/2007. (ΦΕΚ Β' 135/21.6.2007) «Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους», το οποίο π.δ. διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 139 παρ.2 Ν.4251/2014, ΦΕΚ Α 80/1.4.2014.

Η μεταφορά της Οδηγίας, όμως, ως προς το σκέλος αυτής με το οποίο ως μέλος οικογένειας θεωρείται και ο σύντροφος με τον οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει συνάψει σύμφωνο

-179-

συμβίωσης, δε μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το ως άνω π.δ., διότι ο ν. 3719/2008 περί συμφώνου που το πρώτον το προέβλεπε δεν είχε ακόμη τεθεί σε ισχύ. Ακολούθως, δημοσιεύθηκε και ο ν.4251/2014, ο οποίος στο άρθρο 82 αυτού προβλέπει ότι 1. Σε πολίτες τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας Έλληνα και εισέρχονται στην Ελλάδα, με ομοιόμορφη θεώρηση εισόδου ή θεώρηση εισόδου περιορισμένης εδαφικής ισχύος, όπου αυτή απαιτείται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 1.1 του Κανονισμού (ΕΚ) 539/2001 του Συμβουλίου ή διαμένουν νόμιμα, με οριστικό ή προσωρινό τίτλο διαμονής, ο οποίος έχει χορηγηθεί από τις υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας ή την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών χορηγείται «Δελτίο Διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα», υπό την προϋπόθεση σταθερής διαμονής τους στη χώρα.2.. 3. Το μέλος της οικογένειας Έλληνα, που επιθυμεί τη χορήγηση Δελτίου Διαμονής, κατά την παράγραφο 1, οφείλει να καταθέσει αίτηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του παρόντος στις υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας, σε διάστημα τριών μηνών, από την ημερομηνία εισόδου στη Χώρα ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία σύναψης του γάμου.. Η αίτηση συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, με τα οποία: α. Αποδεικνύει εγγράφως την οικογενειακή του σχέση με τον Έλληνα.

Από την επισκόπηση των ανωτέρω διατάξεων, προκύπτει ολοφάνερα η ανάγκη αποσαφήνισης με το νέο άρθρο ότι οι διατάξεις του π.δ. 106/2007 που ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο την Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με το Διορθωτικό της 29.6.2004 (ΕΕ L 229) ως προς το σκέλος αυτών που αναφέρουν «μέλος οικογένειας» εννοούν και το μέρος του συμφώνου συμβίωσης χωρίς διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, η δε διάταξη του άρθρου 82 παρ. 3 του ν. 4251/2014 («ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία σύναψης του γάμου») θα πρέπει να αναδιατυπωθεί «ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία καταχώρισης του συμφώνου συμβίωσης στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου»), οι δε διατάξεις του νόμου αυτού που αναφέρονται σε οικογενειακές σχέσεις προερχόμενες από γάμο στα ουσιώδη ζητήματα θεωρήσεως εισόδου, διαμονής κλπ. θα εφαρμόζονται αναλόγως και στις οικογενειακές σχέσεις του συμφώνου συμβίωσης, ώστε να υπάρξει μια εξίσωση στην αντιμετώπιση των μερών του συμφώνου με τους έγγαμους και τα μέλη οικογένειας αυτών χωρίς διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 2 της Οδηγίας και του Προοιμίου 31 αυτής. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Για το Άρθρο 12: Η παράγραφος 2 του συγκεκριμένου Άρθρου ορίζει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας. Ζητάμε την κατάργηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 ή την τροποποίηση της, ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην τελούν υπό την αίρεση της αναγνώρισης και τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας. Για το Άρθρο 12: Η παράγραφος 2 του συγκεκριμένου Άρθρου ορίζει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας. Ζητάμε την κατάργηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 ή την τροποποίηση της, ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην τελούν υπό την αίρεση της αναγνώρισης και τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας. Για το Άρθρο 11: Ο νόμος έχει προβλέψει γονική μέριμνα μόνο στην περίπτωση γέννησης τέκνου κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης και όχι στην περίπτωση παιδοθεσίας. Για το Άρθρο 9: Το Άρθρο 9 ορίζει το τεκμήριο πατρότητας. Ζητάμε αλλαγή του Άρθρου,

ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους. **Νατάσα Κόνιαρη**

Απαιτείται ρητή αναφορά σε φορολογικά, κληρονομικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά κλπ δικαιώματα ώστε η εφαρμογή του νόμου να είναι ξεκάθαρη από τους αρμόδιους φορείς, έτσι όπως ορίζουν οι διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου, και να μην άπτονται της διακριτικής ευχέρειας του εκάστοτε Υπουργού Εργασίας, ο οποίος θα κόψει την πίδα των δικαιωμάτων αυτών κατά το δοκούν.

Πετροπούλου
Αντιπρόεδρος
Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

Ειρήνη

Τον Νοέμβριο 2013 η πρόταση νόμου που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή περιελάμβανε την εξής διατύπωση (άρθρο 12):

«Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που αναφέρονται σε συζύγους εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.»

Σήμερα η διατύπωση περί δημοσιοϋπαλληλικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου έχει πάει περίπατο καθώς το νομοσχέδιο αναφέρεται γενικόλογα σε «άλλες διατάξεις νόμων» χωρίς να τις προσδιορίζει. Επίσης περίπατο έχει πάει η πρόταση για «ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση» όσων έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε σχέση με τους παντρεμένους. Ως προς το εργατικό και ασφαλιστικό δίκαιο, οι συντάκτες του νόμου πετάνε το μπαλάκι στον υπουργό Εργασίας για να αποφασίσει πόσα και ποια δικαιώματα θα αναγνωρίσει στους συμβιούντες χωρίς καμία υποχρέωση «ισότιμης μεταχείρισης».

Θεωρώ πως πρόκειται για το πιο σημαντικό άρθρο του συμφώνου και η προτεινόμενη διατύπωση είναι εξαιρετικά φειδωλή και αφήνει τεράστια κενά ως προς την κατοχύρωση που παρέχεται από τον νόμο στους συμβιούντες. **Ευαγγέλου Μιχαήλ**

Θα θέλαμε όμως να τονίσουμε, ότι μας φέρνει κριτικά σκεπτόμενους η παράγραφος 2 του άρθρου 12, σύμφωνα με την οποία «οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου, ρυθμίζονται εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μετά από πρόταση του υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης». Είναι αλήθεια ότι το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο είναι δαιδαλώδη και προφανώς η διάταξη αυτή αντικατοπτρίζει μια αίσθηση της κυβέρνησης ότι απαιτείται κάποιος χρόνος για να τσεκαριστούν οι λεπτομέρειες. Είναι επίσης θετικό ότι απαιτείται η έκδοση του προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών. Παρόλα αυτά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της αδράνειας και της αμηχανίας του κρατικού μηχανισμού απέναντι στο θεσμό του συμφώνου συμβίωσης να οδηγήσουν σε κωλυσιεργία. Μάλιστα, τα προβλήματα αυτής της καθυστέρησης δεν αφορούν μόνο τα ομόφυλα ζευγάρια (π.χ. μια έγκυος γυναίκα θα εξακολουθεί να μην μπορεί να καλύψει τη γέννα της με την ασφάλιση του συντρόφου της).

Κατά τη γνώμη μας, εφόσον το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο εφαρμόζονται στη χώρα μας κανονικά (παρά την πολυνομία ή τις αντιφάσεις τους) δεν υπάρχει πρόβλημα άμεσης κατ' αναλογία εφαρμογής του και στα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης: οι κρατικές υπηρεσίες γνωρίζουν ήδη τι πρέπει να κάνουν, γιατί το εφαρμόζουν καθημερινά στα άτομα που έχουν συνάψει γάμο. Σε κάθε περίπτωση, αν η κυβέρνηση επιμένει να διατηρήσει αυτή την εξάμηνη καθυστέρηση, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι αυτή δεν θα μεταβληθεί σε επ' αόριστον αναστολή των δικαιωμάτων αυτών. Μια λύση θα ήταν να προβλέπεται πως σε περίπτωση μη έκδοσης του σχετικού προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών τότε η διάταξη θα αρχίσει να ισχύει ως έχει. Augusto

ΑΡΘΡΟ 13

Στο «Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον τούτο καταρτίζεται στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής» να προστεθεί «ή έχει καταχωρηθεί στο Ειδικό Ληξιαρχείο του Υπουργείου Εσωτερικών». **Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι**

«Α.	Ζητήματα	δικαίου	αλλοδαπών:
1.	Όσον αφορά τα προβλήματα της καταστάσεως αλλοδαπών που γεννώνται εν σχέσει προς το σύμφωνο συμβίωσης, θα πρέπει κατά πρώτο λόγο να παρατηρηθεί ότι τα θέματα αυτά ρυθμίζονται ήδη στο πλαίσιο του πρόσφατου Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/14) και δεν χρειάζεται κάποια ειδική ρύθμιση στο πλαίσιο του παρόντος νομοσχεδίου που άπτεται του ιδιωτικού δικαίου.		
2.	Οι διατάξεις του προαναφερθέντος Κώδικα που μπορούν να τύχουν εφαρμογής είναι τα άρθρα 70, 80 και 82 και αφορούν τα θέματα της οικογενειακής επανένωσης. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 70 «Ο πολίτης τρίτης χώρας που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα για διάστημα δύο ετών δικαιούται να ζητήσει, κατόπιν αίτησής του, την είσοδο και διαμονή στη χώρα των μελών της οικογένειάς του». Όπως δε διευκρινίζεται στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, «Για την άσκηση του δικαιώματος της προηγούμενης παραγράφου, ο συντηρών θα πρέπει να αποδεικνύει την οικογενειακή σχέση με τα μέλη της οικογένειάς του για τα οποία ζητεί την επανένωση στην Ελλάδα, καθώς και ότι πληροί ο ίδιος, σωρευτικά τις κάτωθι προϋποθέσεις:....». Διαπιστώνεται έτσι ότι για την εφαρμογή της ρυθμίσεως δεν απαιτείται κατ' ανάγκη η ύπαρξη γάμου. Η ρύθμιση αυτή έχει τεθεί προς εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το ενωσιακό δίκαιο και ακριβέστερα με την οδηγία 2003/86 για το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης. Στο άρθρο 4 §3 της οδηγίας αυτής. «Τα κράτη μέλη μπορούν, με νομοθετική ή κανονιστική πράξη, να επιτρέψουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της παρούσας οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των όρων που ορίζονται στο κεφάλαιο IV, του εκτός γάμου συντρόφου, υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος διατηρεί με τον συντηρούντα σταθερή σχέση μακράς διάρκειας δεόντως αποδεδειγμένη, ή του υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος συνδέεται με τον συντηρούντα με καταχωρισμένη σχέση συμβίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, καθώς και των ανήλικων άγαμων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων καθώς και των ενήλικων άγαμων τέκνων των προσώπων αυτών τα οποία δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους». Στην τέταρτη παράγραφο της διατάξεως αυτής προβλέπεται άλλωστε ότι «Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι οι καταχωρισμένοι σύντροφοι θα αντιμετωπίζονται σε ίση βάση με τους συζύγους, όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση». Λόγω της γενικής αναφοράς του νόμου σε		

οικογενειακή σχέση, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο έλληνας νομοθέτης έκανε ακριβώς χρήση της δυνατότητας αυτής.

3. Είναι αλήθεια ότι στο πλαίσιο του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης δεν γίνεται ρητή αναφορά στο σύμφωνο συμβίωσης, ωστόσο η διατύπωση του προαναφερθέντος άρθρου 70 είναι τόσο γενική, ώστε να καλύπτει και τις σχέσεις αυτού του είδους. Η έκδοση σχετικής εγκυκλίου θα αρκούσε, προκειμένου να αρθεί κάθε αμφιβολία ως προς το σημείο αυτό, ειδικώς εν σχέσει προς σύμφωνα συμβίωσης που έχουν συναφθεί μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου.

4. Οι παραπάνω σκέψεις αφορούν τις περιπτώσεις προσώπων αλλοδαπής ιθαγένειας που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης στην αλλοδαπή. Στην περίπτωση συμφώνου μεταξύ έλληνα και αλλοδαπού υπηκόου θα εφαρμόζεται το άρθρο 82 του ν. 4251/14, ενώ, όταν το σύμφωνο συνάπτεται μεταξύ αλλοδαπών στην Ελλάδα, θα εφαρμόζεται το άρθρο 80, ως προς το οποίο ανακύπτει πάντως ορισμένο πρόβλημα που χρήζει ρητής διευκρίνισης. Πράγματι, ενώ στον υπότιτλο γίνεται λόγος για δημιουργία οικογενειακής σχέσεως στην Ελλάδα, στο κείμενο της διατάξεως αναφέρεται η σύναψη γάμου. Ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση της συγκεκριμένης διατάξεως.

B. Το νομικό καθεστώς του συμφώνου συμβίωσης στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου:

1. Ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο στο σύμφωνο συμβίωσης θα πρέπει πρωτίστως να επισημανθεί ότι είναι προβληματική η παράλειψη θεσπίσεως κανόνα που να ορίζει το νομικό καθεστώς συμφώνων που έχουν καταρτισθεί στην αλλοδαπή. Αν και η ρύθμιση του ν. 3719/2008 δεν είχε κριθεί ως ιδιαίτερος επιτυχής, η απλή διαγραφή της δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο πλέον κατάλληλος τρόπος για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων. Αφήνοντας την ρύθμιση τμήματος των ζητημάτων που γεννώνται σε περίπτωση σχέσεων με στοιχεία αλλοδαπότητας στη διακριτική ευχέρεια των εφαρμοστών του δικαίου, υπάρχει ο κίνδυνος, σχέσεις αυτού του είδους δημιουργηθείσες στην αλλοδαπή να στερούνται εν τοις πράγμασι αποτελεσμάτων. Μία ανάλογη κατάσταση είναι ωστόσο εξίσου προβληματική από την άποψη της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την έλλειψη ρυθμίσεως (βλ. την απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Οκτωβρίου 2015 Oliari και λοιποί κ. Ιταλίας, αρ. προσφυγών 18766/11 and 36030/11) ή με την πρόβλεψη ότι η σύναψη συμφώνου συμβίωσης επιτρέπεται μόνον μεταξύ ετερόφυλων.

2. Όσον αφορά το περιεχόμενο της ρυθμίσεως που θα πρέπει να έχει η διάταξη για το νομικό καθεστώς συμφώνων συμβίωσης που έχουν καταρτισθεί στην αλλοδαπή, υπάρχουν δύο δυνατές λύσεις. Η πρώτη λύση συνίσταται στην αναγνώριση των συμφώνων που καταρτίζονται σε άλλο Κράτος. Η λύση αυτή παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι δεν ελέγχεται το κύρος της σχέσεως με βάση τον κανόνα περί του εφαρμοστέου δικαίου που ισχύει στο forum – αρκεί το γεγονός ότι η σχέση αυτή έχει εγκύρως δημιουργηθεί στην αλλοδαπή. Η μέθοδος αυτή συζητείται έντονα κατά τα τελευταία χρόνια και μάλιστα στο πλαίσιο της Ε.Ε. (ως λύση που επιβάλλεται από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των ευρωπαίων πολιτών και την ευρωπαϊκή ιθαγένεια). Η εφαρμογή, ωστόσο, της μεθόδου της αναγνώρισης δεν είναι απλή, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να καθορισθούν οι προϋποθέσεις της αναγνώρισης του συμφώνου συμβίωσης καθώς και τα αποτελέσματα αυτής.

3. Ως προς την εφαρμογή της μεθόδου της αναγνώρισης εν σχέσει προς το σύμφωνο συμβίωσης και τη νομική της βάση θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι η εφαρμογή του άρθρου 780 ΚΠολΔ δεν είναι δυνατή. Πρώτον, διότι αναλόγως της νομοθεσίας του Κράτους καταρτίσεως του συμφώνου, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο, η παρέμβαση ενός διοικητικού ή άλλου δημοσίου οργάνου να μην έχει διαπλαστικό χαρακτήρα. Δεύτερον, διότι δεν θα τίθεται πάντοτε θέμα καταχωρήσεως του «αλλοδαπού» συμφώνου στα ελληνικά ληξιαρχικά

βιβλία, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν ενδιαφέρει το καθεστώς της σχέσεως από την άποψη του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Π.χ. στην περίπτωση συνάψεως συμφώνου συμβίωσης στην αλλοδαπή μεταξύ δύο προσώπων αλλοδαπής ιθαγένειας η σχέση δεν χρειάζεται να καταχωρηθεί στα ελληνικά ληξιαρχεία. Δεν αποκλείεται όμως τα πρόσωπα για τα οποία πρόκειται να αναπτύξουν στην συνέχεια κάποια σχέση με την Ελλάδα και στο πλαίσιο αυτό να τεθεί το θέμα του κύρους του συμφώνου συμβίωσης που έχουν συνάψει. Τρίτον, και σημαντικότερον, διότι δεν υπάρχουν οι όροι που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου 780 ΚΠολΔ. Πράγματι, στο πλαίσιο της διατάξεως αυτής προβλέπεται ο έλεγχος του δικαίου που έχει εφαρμοσθεί από την αλλοδαπή Αρχή με βάση τον σχετικό κανόνα συγκρούσεως της Ελλάδος. Δηλαδή η αλλοδαπή Αρχή θα πρέπει να έχει εφαρμόσει το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο με βάση το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Όμως, ακριβώς, το ελληνικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει τέτοια ρύθμιση. Αυτό εξάλλου έχει σημασία και ως προς τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας της αλλοδαπής Αρχής: αυτή θα πρέπει να είχε διεθνή δικαιοδοσία με βάση τους κανόνες δικονομικού διεθνούς δικαίου του Κράτους, το δίκαιο του οποίου είναι εφαρμοστέο με βάση το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Τέλος, όπως επισημαίνεται, η αναγνώριση αφορά την τυπική ισχύ της αλλοδαπής σχέσεως και όχι τα αποτελέσματα αυτής. Επομένως ως προς τα αποτελέσματα υπάρχει ανάγκη θεσπίσεως σχετικού κανόνα. Είναι δε αναγκαία η σχετική πρόβλεψη, καθώς σε θεωρητικό επίπεδο, υπάρχει η δυνατότητα, η αναγνώριση να αφορά όχι μόνον την ύπαρξη και το κύρος του συμφώνου συμβίωσης αλλά και τα αποτελέσματα αυτού• δηλαδή τις σχέσεις μεταξύ των συντρόφων ή τις σχέσεις γονέων και τέκνων.

4. Εάν η ελληνική έννομη τάξη θέλει, πράγματι, να υιοθετήσει την μέθοδο της αναγνώρισεως ως προς το σύμφωνο συμβίωσης, είναι σκοπιμότερο να υπογράψει και να κυρώσει την Σύμβαση αρ. 32 της Διεθνούς Επιτροπής Προσωπικής Καταστάσεως (Commission Internationale de l'Etat Civil) της 5ης Σεπτεμβρίου 2007 σχετικά με την αναγνώριση σχέσεων καταχωρημένης συμβίωσης (http://www.ciecl.org/WD190AWP/WD190Awp.exe/CONNECT/SiteCIEC?_WWREFERE_R=http%3A%2F%2Fwww.ciecl.org%2F&_WWNATION_=5). Στο πλαίσιο αυτό ορίζονται οι προϋποθέσεις αλλά και τα αποτελέσματα της αναγνώρισεως, είναι δε πρακτικός ενδιαφέρον το γεγονός ότι η Σύμβαση εφαρμόζεται προκειμένου για κάθε σύμφωνο που έχει καταρτισθεί στην αλλοδαπή, έστω κι αν το Κράτος όπου έχει συναφθεί το σύμφωνο δεν είναι συμβαλλόμενο Κράτος.

5. Σε περίπτωση που δεν προτιμηθεί η μέθοδος της αναγνώρισεως, θα πρέπει να υιοθετηθεί ένας κανόνας περί του εφαρμοστέου δικαίου στο σύμφωνο συμβίωσης που έχει συναφθεί στην αλλοδαπή, και δη όσον αφορά τόσο την ύπαρξη και το κύρος της σχέσεως όσο και τα αποτελέσματα αυτής. Σε αρκετές νομοθεσίες προβλέπεται η εφαρμογή του δικαίου του Κράτους της Αρχής ενώπιον της οποίας συνήφθη το σύμφωνο [βλ. την λύση του γερμανικού ιδ.δ.δ. (άρθρο 17b EGBGB) και του γαλλικού δικαίου (άρθρο 515-7-1 Code civil)]. Δικαιολογητική βάση της λύσεως αυτής είναι το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος θεσμός είναι σχετικώς «νέος», ρυθμίζεται δε κατά τρόπο διαφορετικό στο πλαίσιο των διαφόρων εννόμων τάξεων. Έτσι, η εφαρμογή ενός άλλου δικαίου (και όχι του Κράτους καταρτίσεως του συμφώνου) υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει σε άτοπα αποτελέσματα. Για τον ίδιο λόγο, το δίκαιο του τόπου καταρτίσεως εφαρμόζεται και όσον αφορά την λύση του συμφώνου συμβίωσης.

6. Όμως και η λύση αυτή χρήζει διευκρινίσεως, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να διευκρινισθεί το εύρος του πεδίου εφαρμογής της• το κατά πόσο δηλαδή το κατά τα ανωτέρω εφαρμοστέο δίκαιο καταλαμβάνει και τις σχέσεις που δημιουργούνται λόγω του συμφώνου συμβίωσης.

Η λύση που προκρίνεται από τη γερμανική νομοθεσία είναι, το σύμφωνο να παράγει τα αποτελέσματα που του αναγνωρίζονται από το αλλοδαπό δίκαιο (του τόπου καταρτίσεως), συγχρόνως όμως τίθεται μία ασφαλιστική δικλείδα: το «αλλοδαπό» σύμφωνο δεν μπορεί πάντως να παράγει περισσότερα αποτελέσματα από αυτά που προβλέπονται από το γερμανικό ουσιαστικό δίκαιο.

7. Η λύση αυτή θα μπορούσε να εφαρμοσθεί και στην Ελλάδα. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι, όσον αφορά τα αποτελέσματα του συμφώνου συμβίωσης, η συζήτηση αυτή στερείται, σε μεγάλο βαθμό, σημασίας, καθώς υπάρχουν ενωσιακοί Κανονισμοί που εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της πηγής της ρυθμιζόμενης σχέσεως. Πρόκειται για τους Κανονισμούς 4/2009 για τις διατροφές και 650/2012 για την κληρονομική διαδοχή (στο άρθρο 23 του Κανονισμού αυτού ορίζεται ότι στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή εμπίπτει μεταξύ άλλων, και ο καθορισμός των δικαιούχων, της κληρονομικής μερίδας που τους αναλογεί και των υποχρεώσεων που πιθανώς τους έχει επιβάλει ο θανών, καθώς και τον καθορισμό των υπόλοιπων κληρονομικών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των κληρονομικών δικαιωμάτων του επιζώντος συζύγου ή συντρόφου). Σύντομα, άλλωστε, αναμένεται η θέσπιση Κανονισμού για τις περιουσιακές σχέσεις των καταχωρημένων συντρόφων. Εκτός του πεδίου της ενωσιακής νομοθεσίας βρίσκεται, ως εκ τούτου, το ζήτημα της γονικής μέριμνας. Ως προς το θέμα αυτό χρειάζεται επομένως η θέσπιση διατάξεως. Η προαναφερθείσα λύση (εφαρμογή του δικαίου του τόπου καταρτίσεως) είναι προτιμότερη. Και τούτο διότι ενώ στο πεδίο του ελληνικού ουσιαστικού δικαίου τα τέκνα εξομοιώνονται με τέκνα γεννημένα σε γάμο, στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου υπάρχει χωριστή ρύθμιση για τα τέκνα που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου. Έτσι η εφαρμογή επί του προκειμένου των άρθρων ... θα έχει ως αποτέλεσμα τη διαφορετική μεταχείριση των συγκεκριμένων τέκνων, παρά το γεγονός ότι ο νομοθέτης δεν θέλησε τη διάκριση αυτή. Έτσι η εφαρμογή του δικαίου του τόπου καταρτίσεως του συμφώνου φαίνεται περισσότερο σκόπιμη, εάν δε οδηγεί σε αποτελέσματα που δεν συμβιβάζονται με τις θεμελιώδεις αντιλήψεις της ελληνικής εννόμου τάξεως, υπάρχει πάντοτε η επιφύλαξη της δημοσίας τάξεως

(ΑΚ

33).

Χρυσάφω

Τσουκά

Αναπληρώτρια

καθηγήτρια

ιδιωτικού

διεθνούς

δικαίου

της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Στη διάταξη του άρθρου αυτού θα πρέπει να προστεθεί και η φράση «Για σύμφωνα που δεν έχουν συναφθεί στην Ελλάδα εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 905 παρ. 4 ΚΠολΔ. Η σχετική απόφαση της εκουσίας δικαιοδοσίας με την οποία κηρύσσονται εκτελεστά και στην ελληνική επικράτεια σύμφωνα συμβίωσης που έχουν συναφθεί στο εξωτερικό καταχωρείται στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου του τόπου κατοικίας των συμφωνούντων – συζύγων ενηλίκων και η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει από την κατάθεση αντιγράφου της απόφασης στο ειδικό βιβλίο».

Οι λόγοι για την προσθήκη αυτή είναι οι εξής : Με τη διάταξη του άρθρου 780 ΚΠολΔ ορίζεται ότι απόφαση εκουσίας δικαιοδοσίας αλλοδαπού δικαστηρίου έχει στην ημεδαπή χωρίς άλλη διαδικασία την ισχύ που αναγνωρίζει σε αυτή το δίκαιο του Κράτους του Δικαστηρίου που την εξέδωσε, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις: 1) να εφαρμοσθηκε από το αλλοδαπό Δικαστήριο ως προς την ουσία της διαφοράς, το ουσιαστικό δίκαιο εκείνης της χώρας, που κατά το ελληνικό διεθνές ιδιωτικό δίκαιο έπρεπε να εφαρμοστεί, 2) να εκδόθηκε από δικαστήριο που είχε διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τους κανόνες διεθνούς

οικονομικού δικαίου της χώρας εκείνης, της οποίας ουσιαστικού δικαίου κανόνες έπρεπε να εφαρμοστούν κατά το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο σύμφωνα με την πρώτη προϋπόθεση. Ενόψει του ειδικότερου αυτού προσδιορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας στις αλλοδαπές αποφάσεις εκούσιας δικαιοδοσίας δεν εφαρμόζεται το άρθρο 323 αρ. 2 ΚΠολΔ και 3) να μην αντίκειται η αλλοδαπή-απόφαση στη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη, όπως οι έννοιες αυτές χρησιμοποιούνται στις διατάξεις των άρθρων 323 αρ. 5, 903 αρ. 6 και 905 αρ. 2 και 3 ΚΠολΔ (βλ. Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα «Ερμηνεία ΚΠολΔ», άρθρο 780, παρ. 7 επ., σελ. 1139). Από άνω την διάταξη συνάγεται σαφώς ότι η αλλοδαπή απόφαση εκούσιας δικαιοδοσίας αναγνωρίζεται από τα Ελληνικά δικαστήρια ότι έχει ισχύ στην Ελλάδα εφόσον διαπιστωθεί, κατά την ειδική διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άνω άρθρου και μόνο όταν πρόκειται με βάση αυτή να γίνει εκτέλεση στην Ελλάδα (αν είναι δεκτική εκτέλεσης) ή να ζητηθεί η συνδρομή της, Ελληνικής δημόσιας αρχής για συγκεκριμένη ενέργεια (π.χ. καταχώρηση αλλοδαπής απόφασης, στα ημεδαπά ληξιαρχικά βιβλία κ.λ.π.). Με την αναγνώρισή της η αλλοδαπή απόφαση αναπτύσσει στην ημεδαπή την ισχύ που της προσδίδεται στο κράτος προελεύσεως. Με τον όρο «ισχύς» νοείται η τυπική ισχύς της αλλοδαπής αποφάσεως και όχι τα ουσιαστικά της αποτελέσματα, τα οποία καθορίζονται αυτοτελώς κατά το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο» (ΕφΠατρ 1036/1984 ΕλλΔνη 1985.284, Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα «Ερμηνεία ΚΠολΔ» υπό άρθρο 780, παρ. 2 σελ. 1538). Περαιτέρω, οι αποφάσεις που εκδίδονται, επί υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας στερούνται εκτελεστότητας και κατά κανόνα δεν παράγουν ουσιαστικό δεδικασμένο, ως ισχύς των αποφάσεων αυτών, η οποία (ισχύς) κατά την προαναφερόμενη ειδική διάταξη αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στην ημεδαπή έννομη τάξη, νοείται κυρίως η διαπλαστική ή διαπιστωτική ενέργεια που οι αποφάσεις αυτές αναπτύσσουν, η οποία διαμέσου των ρυθμίσεων των ουσιαστικού δικαίου διαμορφώνει ή κατοχυρώνει την υπόσταση ή το περιεχόμενο ορισμένης έννομης σχέσης ή κατάστασης. Ενόψει της ειδικότερης αυτής λειτουργίας των αποφάσεων που κρίνουν επί υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας, η ισχύς των εννόμων συνεπειών τους στην ημεδαπή έννομη τάξη κατ' αρχάς εξαρτάται, σύμφωνα με το άρθρο 780 στοιχ. 1 ΚΠολΔ, από τη δυνατότητα επίκλησης στην Ελλάδα των εννόμων συνεπειών που προβλέπονται από τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου που υποδεικνύονται ως εφαρμοστέοι στη συγκεκριμένη έννομη σχέση από το Ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Συνακόλουθα, στις περιπτώσεις που, σύμφωνα με τους κανόνες του δικαίου αυτού, η ύπαρξη υφιστάμενης έννομης σχέσης που αφορά στην προσωπική κατάσταση προϋποθέτει την έκδοση διαπλαστικής πράξης ύστερα από δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού οργάνου, η διαπλαστική ενέργεια της πράξεως αυτής αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στην Ελλάδα, με την επιφύλαξη ότι η θεμελιούμενη στην αναγνώριση αυτή επίκληση των εννόμων συνεπειών της ανωτέρω πράξεως δεν θίγει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 905 παρ.4 ΚΠολΔ, οι διατάξεις περί κήρυξης της εκτελεστότητας αλλοδαπών τίτλων εφαρμόζονται και για την αναγνώριση δεδικασμένου από απόφαση αλλοδαπού Δικαστηρίου, που αφορά την προσωπική κατάσταση. Αν και κατά τη γραμματική διατύπωση απαιτείται απόφαση αλλοδαπού Δικαστηρίου, τελεολογικώς ερμηνευόμενη, η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή σε κάθε πράξη αρμοδία οργάνου αλλοδαπής Πολιτείας, που κατά το εκεί ισχύον δίκαιο ρυθμίζει θέματα αναφερόμενα στην προσωπική κατάσταση, τα οποία στην Ελλάδα ρυθμίζονται αποκλειστικώς με δικαστική απόφαση (ΜΠΣερ 92/2013, ΜΠρθεσ 10946/2001 Αρμ.2002,1357, ΜΠρθεσ 6839/1994 Αρμ. 1995.508, ΜΠρθεσ 11319/1994 Αρμ.1995.60, ΜΠρΑθ 1801/1983 ΕλλΔνη 24.1097, με τις εκεί παραπομπές στη θεωρία και τη νομολογία, Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου του Κράτους υπ' αριθ. 285/17-5-1993). Στην προκειμένη περίπτωση, ενόψει του ότι η ύπαρξη έννομης σχέσης που αφορά στην προσωπική κατάσταση προϋποθέτει την έκδοση διαπλαστικής πράξης ύστερα από δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού οργάνου και το σύμφωνο συμβίωσης που έχει συναφθεί στο εξωτερικό αποτελεί πράξη αρμοδία οργάνου αλλοδαπής Πολιτείας, που κατά το εκεί ισχύον δίκαιο ρυθμίζει θέματα αναφερόμενα στην προσωπική κατάσταση, η διαπλαστική ενέργεια της πράξεως αυτής αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στην Ελλάδα, με την

επιφύλαξη ότι η θεμελιούμενη στην αναγνώριση αυτή επίκληση των εννόμων συνεπειών της ανωτέρω πράξεως δεν θίγει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Η προσθήκη της ανωτέρω φράσης στην προτεινόμενη ρύθμιση θα διευκολύνει ζευγάρια (ομόφυλα ή ετερόφυλα) που έχουν ήδη συνάψει σύμφωνα στο εξωτερικό να προσφύγουν στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας και να καταχωρήσουν τη σχετική απόφαση της εκουσίας δικαιοδοσίας στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου κατοχυρώνοντας με τον τρόπο αυτό την υπόστασή και το περιεχόμενο της συμφωνίας τους.

Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.

Το άρθρο δείχνει ν' αγνοεί επιτακτικά περιπτώσεις ζευγαριών του ίδιου φύλου που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή έχουν τελέσει πολιτικό γάμο σε άλλη χώρα, εν αντιθέσει με τα παντρεμένα ετερόφυλα ζευγάρια ο γάμος των οποίων αναγνωρίζεται ΠΑΝΤΟΥ και χωρίς κανένα πρόβλημα.

Εν ολίγοις, ζευγάρι που έχει τελέσει γάμο σε Αγγλία ή Καναδά θα είναι υποχρεωμένο να συνάψει το κατώτερο ελληνικό σύμφωνο συμβίωσης αν για κάποιο λόγο θελήσει να εγκατασταθεί στην Ελλάδα; Αν έχουν ήδη παιδιά, πώς αυτά προστατεύονται;

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υπόκεινται στο καθεστώς που ισχύει σήμερα. Δηλαδή, ο πολίτης τρίτης χώρας που συνάπτει σύμφωνο συμβίωσης με έλληνα ή ελληνίδα παίρνει άδεια παραμονής για έναν χρόνο και δεν αναφέρεται πουθενά αν αυτή η άδεια θα; ανανεωθεί ή αν μπορεί να ισχύσει επ' αόριστον. Ωστόσο, δεν λαμβάνεται υπόψη η ανασφάλεια που μπορεί να δημιουργηθεί στο ζευγάρι και σαφώς το Ελληνικό Κράτος δεν δείχνει την δέουσα ευαισθησία στην περίπτωση όπου το ζευγάρι αποκτήσει παιδί. Όλα άπτονται στις βουλές και τις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Πετροπούλου Ειρήνη

Αντιπρόεδρος

Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

«Οι συμβληθέντες στο σύμφωνο συμβίωσης έχουν δικαίωμα στη χορήγηση άδειας διαμονής ως σύντροφοι συμβιούντες με Έλληνα πολίτη, πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό, με ανάλογη εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων για τους έγγαμους συντρόφους. Οι αρμόδιοι για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων φορείς, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.»

Στο σημερινό νομοσχέδιο το συγκεκριμένο άρθρο εξαλείφεται εντελώς και δεν υπάρχει απολύτως καμία πρόβλεψη για τη νόμιμη παραμονή στη χώρα αλλοδαπών που είναι σύντροφοι Ελλήνων πολιτών. Δε αντιλαμβάνομαι για ποιον λόγο το παρόν νομοσχέδιο δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να αναφέρεται ρητά στη χορήγηση άδειας διαμονής σε αλλοδαπούς συντρόφους Ελλήνων υπηκόων.

Ευαγγέλου Μιχαήλ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ (Α. 15 -19)

ΑΡΘΡΟ 15

Άσχετον επί του διαβουλευομένου νομοσχεδίου. Όφειλε να ενταχθεί επί του «αντιρατσιστικού νόμου». -**Γεώργιος-Χαράλαμπος Κατρακίλης**

ΑΡΘΡΟ 16

Πέραν της σύστασης του "Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας", άλλο τόσο εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι η σύνθεση αυτού του οργάνου, θα εμπλέκει και θα συντονίζει τη δράση όλου του φάσματος της κυβερνητικής

πολιτικής και της δημόσιας διοίκησης (εκπρόσωπους υπουργείων, της Ελληνικής Αστυνομίας, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων, του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, της ΕΣΗΕΑ). **Βαγγέλης Σκούφας**

Τόσο για να υπάρχει ισότητα εκπροσώπων της κυβέρνησης και εκπροσώπων λοιπών φορέων όσο και γιατί το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας εκπροσωπεί δεκάδες ΜΚΟ το Συμβούλιο να αποτελείται από «δύο εκπροσώπους του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας». **Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι**

Συμφωνώ με τις επισημάνσεις του κ. Κατρακίλη. Ωστόσο για την οικονομία της συζήτησης κάνω την παραδοχή πως υπάρχουν και «νόμιμοι αλλογενείς αλλοδαποί μετανάστες».

Δεν καταλαβαίνω ποιο σκοπό υπηρετούν οι παρακάτω στο Συμβούλιο:

Εκπρόσωπος του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων
Εκπρόσωπος της ΕΣΗΕΑ

Επίσης δεν καταλαβαίνω για ποιο λόγο επιλέχθηκαν εκπρόσωποι συγκεκριμένου Δήμου και συνδικαλιστική οργάνωσης...

Π.χ.:

Γιατί όχι του Δήμου Παύλου Μελά αντί Αθηναίων;
Γιατί όχι της ΠΟΕ ΟΤΑ αντί της ΕΣΗΕΑ; **Γιάννης Τηρ**

- Ας τους δούμε όλους έναν προς έναν. Με (*) δηλώνω τα σχόλιά μου.
Άρθρο 16: **Σύνθεση**
1. Το Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποτελείται από τα εξής μέλη με τους αναπληρωτές τους:
α. Τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Πρόεδρο,
(*) **Σχόλιον:** Τυπικόν, ως εΐθισται.
β. έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης,
γ. έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης με αρμοδιότητα σε θέματα Προστασίας του Πολίτη,
(*) Ο αναρμόδιος εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, πρέπει να καταργηθεί, διατηρουμένου του υπευθύνου θεμάτων προστασίας του πολίτου,
δ. έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης με αρμοδιότητα σε θέματα Μεταναστευτικής Πολιτικής,
(*) Δεν υπάρχουν εν Ελλάδι νόμιμοι μετανάστες και αυτό εξηγείται σαφεστάτως, επί των περιπτώσεων:
(i) Οι εν Ελλάδι ελθόντες αλλοεθνείς άμα τη καταρρεύσει του κομμουνισμού και μέχρι σήμερα, εκ της τέως κομμουνιστικής Ευρώπης προσήλθαν άνευ νομίμων εγγράφων και διακρατικών συμφωνιών οριζουσών δικαιώματα-υποχρεώσεις-εργασίες-τόπους/διάρκεια διαμονής-ασφαλιστικά/κοινωνικά/μισθολογικά δικαιώματα-καταγωγή/θρησκεία κ.ά. κριτήρια περί νομιμοποίησής τους, άρα δεν είναι «μετανάστες» αλλά είναι «λαθρομετανάστες», λόγω της λαθραίας εισόδου τους,
(ii) Οι εν Ελλάδι ελθόντες αλλοεθνείς την περίοδο 1.949-1.990μ.α.χ.χ. εξ Αφρικής, Ασίας και Νοτίου Αμερικής, λόγω δικτατοριών, πολέμων, επιδημιών κ.λ.π. επισήμως δεν ήσαν «μετανάστες» πρόσφυγες,
αλλά
(iii) Οι εν Ελλάδι ελθόντες Έλληνες πρόσφυγες εξ Ίμβρου, Τενέδου, Βορείου Ηπείρου,

Γεωργίας, Κωνσταντινουπόλεως, εκδιωχθέντες από του 1.955μ.α.χ.χ. είναι μία όλως ιδιάζουσα ομάδα και προφανώς δεν είναι «μετανάστες» με τη συνήθη έννοια του όρου, όπως και οι εκδιωχθέντες Έλληνες εξ Αιγύπτου, Νοτίου Αφρικής, λοιπών αφρικανικών κρατών, Ασίας

κ.λ.π.,

Επομένως, ο συγκεκριμένος υπάλληλος πρέπει να καταργηθεί.
ε. έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, (*) Αυτός είναι παράνομος και αντισυνταγματικός, καθώς κατ' άρθρον 16.2Σ. ορίζεται σαφεστάτως ότι: «Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες» και ως εκ τούτου πρέπει να καταργηθεί, έως της συνταγματικής αναθεώρησης του άρθρου 16.2Σ.,

στ. έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εξωτερικών, (*) Χρήσιμος, λόγω των εν Ελλάδι αλλοεθνών,

ζ. έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, (*) Υπάρχοντος του γενικού γραμματέως, θα πρέπει να καταργηθεί ο επρόσωπος του υπουργείου Δικαιοσύνης ή να ορισθεί ως αναπληρωτής του,

η. έναν εκπρόσωπο της Ελληνικής Αστυνομίας, (*)

θ. έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, (*) Να καταργηθεί και να ορισθεί ως «έναν εκπρόσωπον του δήμου ή της περιφέρειας περί του οποίου ή της οποίας άπτονται τα σχετικά θέματα»,

ι. έναν εκπρόσωπο του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων, (*) Δεν υπάρχουν εν Ελλάδι νόμιμοι μετανάστες και αυτό εξηγείται σαφεστάτως, επί των ακολούθων περιπτώσεων:

(i) Οι εν Ελλάδι ελθόντες αλλοεθνείς άμα τη καταρρεύσει του κομμουνισμού και μέχρι σήμερα, εκ της τέως κομμουνιστικής Ευρώπης προσήλθαν άνευ νομίμων εγγράφων και διακρατικών συμφωνιών ορίζουσών δικαιώματα-υποχρεώσεις-εργασίες-τόπους/διάρκεια διαμονής-ασφαλιστικά/κοινωνικά/μισθολογικά δικαιώματα-καταγωγή/θρησκεία κ.ά. κριτήρια περί νομιμοποίησώς τους, άρα δεν είναι «μετανάστες» αλλά είναι «λαθρομετανάστες», λόγω της λαθραίας εισόδου τους,

(ii) Οι εν Ελλάδι ελθόντες αλλοεθνείς την περίοδον 1.949-1.990μ.α.χ.χ. εξ Αφρικής, Ασίας και Νοτίου Αμερικής, λόγω δικτατοριών, πολέμων, επιδημιών κ.λ.π. επισήμως δεν ήσαν «μετανάστες»

αλλά

πρόσφυγες,

(iii) Οι εν Ελλάδι ελθόντες Έλληνες πρόσφυγες εξ Ίμβρου, Τενέδου, Βορείου Ηπείρου, Γεωργίας, Κωνσταντινουπόλεως, εκδιωχθέντες από του 1.955μ.α.χ.χ. είναι μία όλως ιδιάζουσα ομάδα και προφανώς δεν είναι «μετανάστες» με τη συνήθη έννοια του όρου, όπως και οι εκδιωχθέντες Έλληνες εξ Αιγύπτου, Νοτίου Αφρικής, λοιπών αφρικανικών κρατών, Ασίας

κ.λ.π.,

Επομένως, ο συγκεκριμένος υπάλληλος πρέπει να καταργηθεί.

ια. έναν εκπρόσωπο του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, (*) Ιδεολογικός στρατευθέν το Εθνικόν Συμβούλιον Ραδιοτηλεόρασεως, άρα δεν υπάρχει θέμα εμπιστοσύνης,

ιβ. έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου,

ιγ. έναν εκπρόσωπο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες,

(*) Δεν υπάρχουν πρόσφυγες καθώς

(i) Οι εν Ελλάδι ελθόντες αλλοεθνείς την περίοδον 1.949-1.990μ.α.χ.χ. εξ Αφρικής, Ασίας και Νοτίου Αμερικής, λόγω δικτατοριών, πολέμων, επιδημιών κ.λ.π. επισήμως δεν ήσαν «μετανάστες»

αλλά πρόσφυγες, πλην όμως πλέον αρθρσιών των αιτιών προσφυγής τους, η επίκλησή τους έπαυσεν υφισταμένη. Λόγου χάριν, εν Ελλάδι την περίοδον 1.973-1.991μ.α.χ.χ., υπήρχαν Χίλιανοί πρόσφυγες, λόγω του καθεστώτος Πινοσέτ, πλην όμως όσοι έμειναν έκτοτε, από της 11ης Μαρτίου 1.991μ.α.χ.χ. και εξής δεν θεωρούνται «πρόσφυγες», καθώς η δημοκρατία πλέον υπάρχει στην χώρα τους. Επίσης, ο εμφύλιος πόλεμος του Σουδάν έπαυσεν

αμετακλήτως το 2.005μ.α.χ.χ. και του προβλήματός του επιλυθέντος το 2.011μ.α.χ.χ., το Σουδάν διεσπάσθη με την απόσχισιν του Νοτίου Σουδάν. Πλέον οι εν Ελλάδι Σουδανοί μπορούν εφ' όσον το επιθυμούν να διαμένουν αλλά δεν είναι πρόσφυγες, ενώ το ίδιον ακριβώς ισχύει και περί των Φιλιπινέζων, διαβιούντων εκ της δικτατορικής περιόδου του Φερνάντο Μάρκος και πλέον αυτού ανατραπέντος το 1.983μ.α.χ.χ. οι εν Ελλάδι Φιλιπινέζοι διαμένοντες δεν δικαιούνται να λέγονται «πρόσφυγες», καθώς έχουν πλέον δημοκρατίαν. Άρα, υπαρχουσών πλείστων τέτοιων περιπτώσεων, υπάρχει θέμα ορισμού των «προσφύγων».

(ii) Ταυτοχρόνως και οι ερχόμενοι εν Ελλάδι αλλοεθνείς δεν δικαιούνται να ονομάζονται «πρόσφυγες», καθώς ο πρόσφυγας θεσμικώς πηγαίνει στην χώρα του σε μίαν ορισμένην ξένην πρεσβείαν και ζητεί άσυλον εκ του ξένου κράτους, επικαλούμενος κάποια αιτία, όπως η απειλή του βίου του, η δίωξή του λόγω φυλής, έθνους, θρησκείας, ερωτικής επιλογής κ.λ.π. και η ξένη πρεσβεία επιλέγει, κατά την κρίσιν της, εάν και κατά πόσον θα του δώσει την άδειαν εισόδου και διαμονής επί του εδάφους του ξένου κράτους, εργασίας κ.λ.π., έως ότου πλέον θεωρηθεί ότι παρήλθεν ο σχετικός κίνδυνος. Άμα τη λήξει του κινδύνου, ο πρόσφυγας επιστρέφει στην πατρίδα του. Όμως, εδώ πλέον δεν υπάρχουν τέτοιοι εν Ελλάδι, καθώς έρχονται όλοι άνευ νομίμων εγγράφων κ.λ.π. Άρα, ομιλούμε περί λαθρομεταναστών. Καλώς ή κακώς, αλλά είναι η ωμή, κυνική και ανάλγητη πραγματικότητα της νομοθεσίας. Άρα, ο εκπρόσωπος της Υπατης Αρμοστείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες πρέπει να καταργηθεί ως άχρηστος. ιδ. έναν εκπρόσωπο του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας (*) Και τί ορίζουμε ως «ρατσιστική βία»; Μόνον τις επιθέσεις Ελλήνων/Ελληνίδων κατά των όποιων αλλοεθνών/αλλοφύλων; Αυτό είναι ανθελληνισμός, εν μέση Ελλάδι. Εάν θέλετε σχετικόν εκπρόσωπον,

(i) θα υποχρεούται να συμπεριλαμβάνει και τα περιστατικά βίας αλλοεθνών κατά Ελλήνων, όπως την επίθεσιν και τον φόνον του Εμμανουήλ Καντάρη χάριν μιάς κάμερας εν μέσαις Αθήναις(!!!!), την επίθεσιν κατά της Μυρτούς εκ του Πακιστανού στην Πάρο και την απόπειραν καλύψεώς του, καθώς και άλλες παρόμοιες επιθέσεις, ώστε να υπάρχει μία σύνοψη του τύπου:

Επιθέσεις	Ελλήνων	κατά	εν	Ελλάδι	αλλοεθνών	A
Επιθέσεις	αλλοεθνών	κατά		Ελλήνων		B
Επιθέσεις	Ελλήνων	κατά		Ελλήνων		Γ
Επιθέσεις	αλλοεθνών	εν	Ελλάδι	εναντίον άλλων	αλλοεθνών	εν
Επιθέσεις	μεικτών ομάδων	Ελλήνων-αλλοεθνών	εν	Ελλάδι	προς Έλληνες	E
Επιθέσεις	μεικτών ομάδων	Ελλήνων-αλλοεθνών	εν	Ελλάδι	προς άλλους αλλοεθνείς	εν
Ελλάδι						ΣΤ
Σύνολον				επιθέσεων		Z

(ii) Θα υποχρεούται να συμπεριλαμβάνει τα αίτια των επιθέσεων, ώστε να δούμε τί ακριβώς ωθεί στη σχετική διαμάχη, ως ακολούθως:

Ερωτική	διαμάχη,	A
Οικονομική	διαμάχη,	B
Φυλετικά	αίτια,	Γ
Εθνικά	αίτια,	Δ
Θρησκευτικά	αίτια,	E
Ιδεολογικά	αίτια,	ΣΤ
Φιλοσοφικά	αίτια,	Z
Κομματικά	αίτια,	H
Ομαδικά	αίτια(αθλητικών ομάδων),	Θ
Διατροφικά	αίτια,	I
Πολιτιστικά	αίτια,	ΙΑ
Λοιπά	αίτια,	ΙΒ
Συνδυασμός	αιτίων,	ΙΓ

ώστε να βλέπουμε αριθμητικώς και ποσοστιαίως τα αίτια των εγκλημάτων και πόσον απηχούνται τα «ρατσιστικά» εγκλήματα επί της ευρυτέρας εγκληματικότητας. ιε. έναν εκπρόσωπο της ΕΣΗΕΑ.

(*) Άχρηστος να καταργηθεί και να μεταβληθεί ως: «έναν εκπρόσωπον της ΠΟΕΣΥ και έναν εκπρόσωπον των διαδικτυακών και ηλεκτρονικών ενημερωτικών μέσων». Τα συμπεράσματα δικά σας.-

• **Γεώργιος-Χαράλαμπος Κατρακίλης**

Οι παρακάτω οριζόμενοι εκπρόσωποι τι σκοπό εξυπηρετούν ;

ια. έναν εκπρόσωπο του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης,
ιε. έναν εκπρόσωπο της ΕΣΗΕΑ. **Στέλλα**

ΑΡΘΡΟ 17

Προτείνουμε στον ορισμό των εγκλημάτων μίσους, να προστεθούν μετά τη ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φυλου, έννοια που ορίζει τους ίντερσεξ ανθρώπους (ανθρώπους με μη σαφή χαρακτηριστικά φύλου). Δηλαδή:
«...που στοχοποιούνται λόγω φυλής, χρώματος, θρησκείας, γενεαλογικών καταβολών, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, χαρακτηριστικών φύλου, ή αναπηρίας.»

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

Μας βρίσκει πάρα πολύ θετικούς το γεγονός ότι το υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προέβλεψε με τα άρθρα 15-19 του πολυνομοσχεδίου, τη σύσταση οργάνου «Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας», το οποίο θα υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (εφεξής Συμβούλιο) και το οποίο θα έχει ως αντικείμενο τη χάραξη πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, καθώς και την επίβλεψη της εφαρμογής της νομοθεσίας και της συμμόρφωσής αυτής με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο, με σκοπό τη διασφάλιση της προστασίας ατόμων και ομάδων που στοχοποιούνται λόγω φυλής, χρώματος, θρησκείας, γενεαλογικών καταβολών, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας. Είναι πολύ σημαντικό γεγονός, επίσης, ότι η σύνθεση αυτού του οργάνου, θα εμπλέκει και θα συντονίζει τη δράση όλου του φάσματος της κυβερνητικής πολιτικής και της δημόσιας διοίκησης (εκπρόσωπους υπουργείων, της Ελληνικής Αστυνομίας, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων, του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, της ΕΣΗΕΑ). Η επιμόρφωση, επίσης, των δημόσιων λειτουργών (δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών, υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας και υπαλλήλων υπηρεσιών και φορέων του στενού και του ευρύτερου δημοσίου τομέα) σε θέματα αντιμετώπισης του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας, -ως μια από τις αρμοδιότητες του συγκεκριμένου οργάνου-, αποτελούσε πάντοτε ένα πάγιο αίτημα της κοινωνίας. Παράλληλα, ιδιαίτερης σημασίας για την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα, είναι το ότι βάσει του άρθρου 20 του πολυνομοσχεδίου, το ποινικό ενδιαφέρον, αντί των εγκλημάτων «λόγω μίσους», επικεντρώνεται σε περισσότερο αντικειμενικά στοιχεία όπως «έγκλημα κατά παθόντος», -η διαδικασία δηλαδή επιλογής του θύματος δυνάμει συγκεκριμένων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του- λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή

ταυτότητας φύλου. Πρέπει να τονιστεί, επίσης, ότι αναδιαμορφώνονται τόσο τα απειλούμενα πλαίσια ποινής -όπου το περιορισμένο εύρος τους εμποδίζει κατά το παρελθόν την ευχερή επιμέτρηση από το δικαστή-, όσο και η αυστηροποίηση αυτών των ποινών λόγω των παραπάνω εγκλημάτων. **Augusto**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ (Α. 20 -29)

ΑΡΘΡΟ 21

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 20)

23 Νοεμβρίου 2015, 13:58 | **Δάφνη Λίμα** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Μια μικρή σκέψη σχετικά με την αλλαγή της διατύπωσης στο άρθρο σε «η επιλογή του οποίου έγινε λόγω...», η οποία καταρχήν δείχνει μια διάθεση για «αντικειμενικοποίηση» της διάταξης, η οποία είναι θετική, αλλά νομίζω πως, αντίθετα με τις προθέσεις, το αποτέλεσμα καταλήγει λιγότερο ασφαλές για τον δράστη. Αν απορρίψουμε σκέψεις περί συμβολικού ποινικού δικαίου και συμφωνήσουμε πως χρειάζεται κάποια παραπέρα προσβολή ενός εννόμου αγαθού, τότε είναι ακριβώς το μίσος (ή η προκατάληψη) του δράστη που λειτουργεί ως κριτήριο, ως το «μεσο» για να διαπιστώσουμε αυτή την παραπέρα προσβολή, είτε γράφεται ρητά στη διάταξη είτε όχι. Όταν αυτό απαλείφεται από τη διάταξη τότε ένα από τα δυο θα συμβεί: είτε το δικαστήριο θα ψάξει και πάλι να βρει το μισος/την προκατάληψη του δράστη για να διασφαλίσει ότι το εν λόγω εγκλημα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης, αλλά δεν θα είναι αναγκασμένο να το θεμελιώσει στην αποφαση του, είτε δεν θα ψάξει να βρει μισος/προκατάληψη, με αποτέλεσμα να είναι ανοιχτο το ενδεχόμενο να συμπεριλαβεί στο 81Α και εγκλήματα που δεν έχουν καθολου τετοιο μισος κ.ο.κ. απο την πλευρα του δραστη. Ετσι θα συμπεριλαβει στο 81Α και εναν δραστη που στοχοποιει ενα θύμα με κάποιο χαρακτηριστικό που προστατεύεται από τη διάταξη επειδή πιστένει ότι θα είναι πιο αποτελεσματικό, και όχι επειδή μισεί τη συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, π.χ. ένας δράστης ληστείας που στοχοποιεί ένα άτομο με αναπηρία επειδη πιστευει οτι θα ειναι πιο ευκολο να υπερισχυσει σωματικά. Και σε αυτη την περιπτωση, η επιλογη εγινε λογω της αναπηριας του θυματος, επομένως γραμματικά καταρχην εμπιπτει στο 81Α, πράγμα το οποίο καταλήγει σε μια ακραία θυματοκεντρική προσέγγιση: οποιοδήποτε εγκλημα τελειται κατα τέτοιου θύματος είναι αυτόματα εγκλημα μισους/προκαταληψης; Είναι δεδομένη η δυσκολία διαχείρισης υποκειμενικών εννοιών όπως το μίσος από τα δικαστήρια, αλλά θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει οτι το να βγει το «μισος» από τη διάταξη απλα αποκρυπτει το γεγονος πως αυτο ακριβως ειναι το κρίσιμο για την παραπέρα επιβάρυνση της ποινής, ενώ στην καλύτερη περίπτωση θα συνεχίσει να λειτουργεί ως υποκρυπτόμενη έννοια συσταλτικά και ευεργετικά προς τον δράστη.

Παραπέρα, θα ήταν νομίζω θετικό να συμπεριληφθεί ρητά στη διάταξη και η «προκατάληψη» κατά του θύματος, μαζί με το μίσος, καθώς και να γίνει σαφές πως εντάσσονται εδώ και τα «μικτά» εγκλήματα, όπου η επιλογή του θύματος γίνεται εν μέρει και όχι αποκλειστικά λόγω του μισους του δράστη.

Τέλος, επίσης θετικό θα ήταν να συμπεριληφθούν τα «συνδεόμενα θύματα» (victims by association), δηλαδή εκείνα που δε φέρουν τα ίδια το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό αλλά στοχοποιούνται λόγω σύνδεσής του με άτομα που το φέρουν (βλ. πρόσφατο παράδειγμα

δικηγόρου τρανς ατόμου), αλλά και να γίνει σαφές αν το χαρακτηριστικό πρέπει να υπάρχει όντως ή αρκεί ο δράστης να πιστεύει ότι υπάρχει.

20 Νοεμβρίου 2015, 18:06 | **Βαγγέλης Σκούφας** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Παράλληλα, ιδιαίτερης σημασίας για την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα, είναι το ότι βάση του άρθρου 20 του πολυνομοσχεδίου, το ποινικό ενδιαφέρον, αντί των εγκλημάτων «λόγω μίσους», επικεντρώνεται σε περισσότερο αντικειμενικά στοιχεία όπως «έγκλημα κατά παθόντος», -η διαδικασία δηλαδή επιλογής του θύματος δυνάμει συγκεκριμένων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του- λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Πρέπει να τονιστεί επίσης ότι αναδιαμορφώνονται τόσο τα απειλούμενα πλαίσια ποινής -όπου το περιορισμένο εύρος τους εμπόδιζε κατά το παρελθόν την ευχερή επιμέτρηση από το δικαστή-, όσο και η αυστηροποίηση αυτών των ποινών λόγω των παραπάνω εγκλημάτων.

20 Νοεμβρίου 2015, 09:57 | **Augusto** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

απαραίτητη η εισαγωγή άρθρου που να καταργεί το τελείως παρωχημένο άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα επειδή ορίζει διαφορετικά όρια στην ηλικία συναίνεσης για τις σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ ομοφυλόφιλων από αυτές των ετεροφυλόφιλων και παραβιάζει την αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων.

Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ευρώπης που όχι μόνο έχει διαφορετικό όριο συναίνεσης, αλλά σύμφωνα με το άρθρο 347 του ΠΚ ορίζεται υψηλότερο όριο για συναινετικό σεξ μεταξύ ανδρών απ' ότι μεταξύ δύο ατόμων του διαφορετικού φύλου. Για την ιστορία, διαφορετικό όριο συναίνεσης ισχύει αυτή την στιγμή στις εξής χώρες: Μπαχάμες, Βερμούδα, Χιλή, Ελλάδα, Παραγουάη και Σουρινάμ. Υπάρχει και η σχετική καταδίκη της Αυστρίας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 9 Ιανουαρίου 2003 στην υπόθεση L & V vs Austria επειδή υπήρχε αντίστοιχο άρθρο στον ΠΚ.

Εν κατακλείδι, θεωρούμε ότι το σύνολο του άρθρου 347 του Ποινικού Κώδικα αποτελεί έναν αρχαϊσμό που παραμένει στη νομοθεσία της χώρας μας και βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με το παρόν νομοσχέδιο. Προτείνουμε, αμέσως μετά το Άρθρο 20, να εισαχθεί το εξής: «Άρθρο 21. Καταργείται το Άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα.»

19 Νοεμβρίου 2015, 23:58 | **Σάββας Κλεάνθους** για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας θεωρεί ότι η μη κατάργηση του Άρθρου 347 του Ποινικού Κώδικα από το παρόν σχέδιο νόμου είναι μία σοβαρότατη έλλειψη.

Το άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα ορίζει ότι το κατώτερο όριο ηλικίας έπειτα από το οποίο αναγνωρίζεται η ικανότητα ενός άντρα να συναινέσει στην σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα είναι το 17ο έτος. Για τη σεξουαλική επαφή μεταξύ ατόμων διαφορετικού φύλου (ή μεταξύ γυναικών) αυτό το ηλικιακό όριο ορίζεται στο 15ο έτος, όπως αναφέρει το άρθρο 339 του Ποινικού Κώδικα. Σαφώς, υπάρχει διάκριση εναντίον των αντρών που κάνουν σεξ με άντρες, καθώς για την ίδια ακριβώς πράξη (σεξουαλική επαφή με άτομο από 15 έως 17 ετών) έχουν διαφορετική μεταχείριση από το νόμο.

Το ΕΛΔΑ έχει συχνά πάρει αποφάσεις σε πολλές υποθέσεις ότι η διαφορά ηλικίας (όπως προβλέπεται στο άρθρο 347 για την Ελλάδα) αποτελεί διάκριση. Ορισμένες από τις αποφάσεις είναι οι L & V v Austria, S.L. v Austria (9 Ιανουαρίου 2003), R. H. V Austria (7336/03), Wolfmeyer v Austria (5263/03) και Sutherland v UK (25186/94).

Θεωρούμε ώριμο αίτημα την κατάργηση αυτού του προσβλητικού Άρθρου του Ποινικού Κώδικα.

Για την Colour Youth, Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας,
Σάββας Κλεάνθους

18 Νοεμβρίου 2015, 14:53 | Μαρίνα Γαλανού (Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών – ΣΥΔ)

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Προτείνουμε στον ορισμό των εγκλημάτων μίσους, να προστεθούν μετά τη ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου, έννοια που ορίζει τους ίντερσεξ ανθρώπους (ανθρώπους με μη σαφή χαρακτηριστικά φύλου). Δηλαδή:

«η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, ή χαρακτηριστικών φύλου...»

Επίσης προτείνουμε μετά το άρθρο 20, να προστεθεί άρθρο 21 που θα καταργεί το 347ΠΚ, που θέτει διαφορετικά όρια συναίνεσης μεταξύ ετεροφυλοφίλων και ομοφυλοφίλων καθώς τούτο παραβιάζει την αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων:

«Άρθρο 21. Καταργείται το Άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα.»

Εκ μέρους του Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

14 Νοεμβρίου 2015, 22:28 | Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ. Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Ο τίτλος του άρθρου 81Α θα πρέπει να αναδιατυπωθεί ως «Έγκλημα μισαλλοδοξίας» και όχι «έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά».

ΑΡΘΡΟ 28

(Στη Διαβούλευση ήταν το άρθρο 30)

12 Νοεμβρίου 2015, 20:15 | **Περικλής Στρούμπος** Μόνιμος Σύνδεσμος Το βλέπω

Θετικά/Αρνητικά:

Για να αθωωθούν κάποια κοινωνικά κινήματα τα οποία έχουν εθιστεί στις συντεχνιακές και τοπικιστικές διεκδικήσεις χωρίς κανένα μέτρο, επιχειρείτε να τροποποιήσετε τον ποινικό κώδικα έτσι ώστε στην πραγματικότητα αυτοί οι κινηματίες να μένουν πάντοτε ατιμώρητοι, αφού πλέον η επιβολή ποινής θα βασίζεται ολοκληρωτικά στις προσωπικές εκτιμήσεις του δικαστή ο οποίος θα τελεί υπό καθεστώς απειλής από αυτά ακριβώς τα δικαζόμενα κινήματα. Όταν λοιπόν το πεζοδρόμιο θα γνωρίζει ότι υπάρχει διάταξη με την οποία θα απαλάσσεται των ευθυνών του νομίμως, θα χάσει κάθε έλεγχο και θα καταστήσει τη χώρα μη κυβερνήσιμη.

Κι' όλα αυτά για ποιον λόγο; για να αθωωθούν κάποιοι κινηματίες οι οποίοι με τις ήδη υφιστάμενες διατάξεις και την επιείκεια που αντιμετωπίζονται αυτά τα αδικήματα πέφτουν στα μαλακά ή αθρώνονται λόγω αμφιβολιών. Νομίζω ότι με αυτού του είδους τις μάλλον φωτογραφικές διατάξεις, το Υπουργείο και γενικά η έννομη τάξη αυτοπυροβολείται. Μακάρι να διαψευσθώ.

10 Νοεμβρίου 2015, 09:09 | **psaranto** Μόνιμος Σύνδεσμος Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η διάταξη αυτή είναι κίνητρο για καταλήψεις δημοσίων χώρων και πρέπει να αποσυρθεί

ΑΡΘΡΟ 29

(Στη Διαβούλευση ήταν το άρθρο 31)

11 Νοεμβρίου 2015, 18:28 | **Γρηγόριος Γιάκας** μέλος Ν.Σ.Κ.

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η διάταξη είναι νομοτεχνικά σωστή. Ωστόσο, θα έπρεπε να προστεθεί και παράγραφος η οποία θα ορίζει ότι : «Η τέλεση της πράξης από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό συνιστά επιβαρυντική κατάσταση» ώστε με την τυποποίηση δύο νομοτυπικών μορφών του εγκλήματος (κοινό και ιδιαίτερο) να αυξηθεί η ευθύνη των κάθε είδους δημοσίων υπαλλήλων

και λειτουργιών κατά την άσκηση των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί. Φαινόμενα που ενδέχεται να προκύψουν στο μέλλον (όπως λ.χ. άρνηση συμβολαιογράφου να προβεί στη σύναψη συμφώνου συμβίωσης ομόφυλου ζευγαριού επικαλούμενος τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, υπόθεση για την οποία εκδόθηκε η απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση *Ladele vs United Kingdom* ή λ.χ. κέντρο παιδοθεσίας που απορρίπτει ή αδικαιολόγητα καθυστερεί την αίτηση παιδοθεσίας πολίτη λόγω του σεξουαλικού του προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου (σχετ. η απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση *Frette vs France*) θα μπορούν να αντιμετωπίζονται αυστηρότερα από τα εθνικά δικαστήρια, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό το πλέγμα προστασίας.

Περαιτέρω, θα πρέπει να προστεθεί και νέα διάταξη στο άρθρο αυτό η οποία θα ορίζει ότι «η διάταξη του άρθρου 1 του ν. 4285/2014 (ΦΕΚ Α' 191/10-9-2014) («όποιος με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) μηνών έως τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή πέντε έως είκοσι χιλιάδων (5.000 – 20.000) ευρώ») αναδιατυπώνεται ως εξής : «όποιος με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων ή προσβάλλει την αξιοπρέπεια αυτών των ατόμων, τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) μηνών έως τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή πέντε έως είκοσι χιλιάδων (5.000 – 20.000) ευρώ».

Η προσθήκη του όρου «ή προσβάλλει την αξιοπρέπεια αυτών των ατόμων» είναι αναγκαία ενόψει του ότι η διάταξη, με τη σημερινή της μορφή, και τις αυστηρές προϋποθέσεις που αξιώνει για την εφαρμογή της, δεν δύναται να επιτελέσει το ρόλο για τον οποίο έχει θεσπιστεί, εφόσον το έγκλημα του κηρύγματος μίσους που γίνεται με τρόπο που «δεν ενέχει οπωσδήποτε απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων» παρότι συνιστά κήρυγμα μίσους, μένει τελικώς ατιμώρητο. Όμως, αυτό δεν είναι σύμφωνο με τη νομολογία του ΕΔΔΑ (βλ. υπόθεση *Vejdeland vs Sweden*, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η διέγερση σε μίσος δεν συνεπάγεται απαραίτητα πρόσκληση για μια πράξη βίας ή άλλες εγκληματικές ενέργειες. Επιθέσεις σε άτομα που διαπράττονται μέσω προσβολών, παροχής υποστήριξης σε γελοιοποίηση, ή συκοφαντική δυσφήμιση ειδικών ομάδων πληθυσμού αρκούν για να δοθεί στις αρχές το δικαίωμα να καταπολεμήσουν το ρατσιστικό λόγο που εκφέρεται ως ελευθερία της έκφρασης και ασκείται με έναν ανεύθυνο τρόπο (βλ. και *Féret v. Belgium*, no. 15615/07, § 73, 16 July 2009). Αυτό, σε πρακτικό επίπεδο σημαίνει, ότι αν ο νομοθέτης επιθυμεί, με τη διάταξη αυτή, να αντιμετωπίσει το κήρυγμα μίσους κατά ομάδας προσώπων λόγω των χαρακτηριστικών τους θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι πολλές φορές οι δράστες του κηρύγματος μίσους με το απαξιωτικό τους λόγο προσβάλλουν την αξιοπρέπεια ομάδας προσώπων χωρίς όμως η πράξη τους αυτή να ενέχει και απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων, πλην όμως η πράξη τους αυτή να προσβάλλει την αξιοπρέπεια των προσώπων αυτών και να πρέπει να τιμωρείται ποινικά, διότι, σε διαφορετική περίπτωση, ο δράστης θα μπορούσε ανενόχλητος, επικαλούμενος τη διάταξη του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ για το δικαίωμα έκφρασης, να δηλώνει δημόσια λ.χ. ότι «η ομοφυλοφιλία είναι διαστροφή κλπ.» και να παραμένει ατιμώρητος, παρά το ότι το ΕΔΔΑ έχει αμετακλήτως αποφανθεί ότι επιθέσεις σε άτομα που διαπράττονται μέσω προσβολών, παροχής υποστήριξης σε γελοιοποίηση, ή συκοφαντική δυσφήμιση ειδικών ομάδων πληθυσμού αρκούν για να δοθεί στις αρχές το δικαίωμα να καταπολεμήσουν το ρατσιστικό λόγο που εκφέρεται ως ελευθερία της έκφρασης

και ασκείται με έναν ανεύθυνο τρόπο (βλ. *Vejdeland vs Sweden, Féret v. Belgium*, no. 15615/07, § 73, 16 July 2009).

10 Νοεμβρίου 2015, 17:42 | **Αθ. Αναγνωστόπουλος** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η ένταξη του προτεινόμενου ψευδεγκλήματος στο κεφάλαιο περί προσβολών της τιμής φανεώνει ελλιπή εξοικείωση με την διδασκαλία περί συλλογικής εξύβρισης. Η δημόσια πρόσκληση, παροχή κλπ εξ ορισμού δεν κατατείνει στην εξατομικευμένη προσβολή της τιμής ενός συγκεκριμένου κοινωνού του δικαίου. Προτεινόμενη βιβλιογραφία: Androulakis, *Die Sammelbeleidigung*, Κιούπης, Η εξύβριση, Σπινέλλης, Εγκλήματα κατά της τιμής.

Όσο για την προσθήκη του καινοφανούς υποκειμενικού στοιχείου του αδίκου «από καταφρόνηση», δημιουργεί ξεκάθαρα φρονηματικό άδικο, αναγόμενο μάλιστα στις πολιτικές επιλογές του υποτιθέμενου δράστη. Η αοριστία του και το δυσαπόδεικτό του συγκρούονται με την αρχή *nullum crimen sine lege certa*, καθώς είναι αδύνατον να προβλέπεται εκ των προτέρων τι απαγορεύεται και τι όχι, και εξασφαλίζουν την κατά βούληση χρήση της διάταξης εις βάρος των πολιτικών αντιπάλων των εκάστοτε κυβερνώντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ (Α. 30 -36)

[...]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ (Α. 37)

ΑΡΘΡΟ 37

(Στη Διαβούλευση ήταν το άρθρο 35)

1. 13 Νοεμβρίου 2015, 18:56 | **Βασίλης Σωτηρόπουλος**

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Εδώ, με την διαδικασία της εξώδικης δήλωσης, ο νομοθέτης θα επιχειρήσει να προσθέσει λοιπόν μια υποχρεωτική εξωδικαστική απόπειρα επίλυσης των διαφορών από προσβολή προσωπικότητας, η οποία συνιστά μάλιστα όρο του παραδεκτού της αγωγής. Η προηγούμενη εμπειρία όμως, από την υποχρεωτική απόπειρα εξωδικαστικής επίλυσης διαφοράς (προϊσχύον άρθρο 214Α ΚΠολΔ) σε υποθέσεις ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου έδειξε ότι γρήγορα μετατράπηκε σε μια απλή τυπική διαδικασία που ξεπεράστηκε από την πράξη και, τελικά, καταργήθηκε και νομοθετικά. Στην προκειμένη περίπτωση, προφανώς πρόκειται μόνο για προσβολή από γραπτό κείμενο σε εφημερίδα (βλ. και διατύπωση) και όχι άλλες προσβολές, όπως π.χ. η παράνομη διάδοση προσωπικών δεδομένων δια του Τύπου. Έπειτα, η δημοσίευση του προς δημοσίευση άρθρου «θεωρείται ότι επιφέρει» την αποκατάσταση του θιγόμενου, άρα από την διατύπωση και μόνο προκύπτει ότι επιχειρεί να

θεσπίσει ένα τεκμήριο, το οποίο βεβαίως και είναι μαχίτο, γιατί η αποκατάσταση μπορεί να θεωρείται ότι επήλθε, αλλά στην πραγματικότητα να μην επήλθε καθόλου. Επομένως, ο θιγόμενος σε αυτή την περίπτωση θα μπορεί παρόλο που έχει δημοσιευθεί το κείμενό του να ζητήσει και περαιτέρω αστική αξίωση, γιατί η διαφορετική απόλυτη ρύθμιση που ορίζει ότι «εάν λάβει χώρα η δημοσίευση δεν μπορεί να υπάρξει αστική αξίωση κατά την παράγραφο 2", απλά αντίκειται στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος. Διότι δεν μπορεί να έχουμε πολυσέλιδη προσβολή προσωπικότητας, ο νόμος να λέει ότι θεωρεί πλήρη αποκατάσταση το «σύντομο επεξηγηματικό κείμενο» και ταυτόχρονα να έχουμε ανάκληση σε «έκταση ανάλογη» (πώς θα γίνει αυτό; Με 20άρα γραμματοσειρά του «σύντομου επεξηγηματικού κειμένου»;) και ως αποτέλεσμα να αποκλείεται και πλήρως η δικαστική προστασία, αλλά και η κατάργηση της έννοιας της χρηματικής ικανοποίησης ηθικής βλάβης, αντίθετη στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων Ανθρώπου. Αυτό θα καταπέσει πολύ σύντομα στα Δικαστήρια, αν περάσει έτσι. Αφήστε τα δικαστήρια να κρίνουν αν είναι επαρκής ή όχι η αποκατάσταση: ο νομοθέτης δεν μπορεί να προβλέψει τις ιδιαιτερότητες της κάθε επιμέρους υπόθεσης!

Ως προς την σκοπιμότητα της διάταξης αυτής, θα έλεγε κανείς ότι στοχεύει στην αποφόρτιση των δικαστηρίων από εκδίκαση υποθέσεων που αφορούν προσβολές της προσωπικότητας. Ωστόσο, αυτές οι αγωγές είναι μια αμελητέα ποσότητα ως κατηγορία εκκρεμών αγωγών στα πρωτοδικεία της χώρας: είναι ελάχιστες. Αρκεί να συμβουλευθεί κανείς το πινάκιο της Πέμπτης στο Πολυμελές Πρωτοδικείο της Ευελπίδων (κτίριο 4 αίθουσα 1) για να διαπιστώσει ότι δεν είναι εγγεγραμμένες πάνω από 20 υποθέσεις την εβδομάδα, στο μεγαλύτερο πρωτοδικείο της χώρας. Επομένως, η σκοπιμότητα δεν είναι αυτή, αλλά η ελάφρυνση των εκδοτών - ιδιοκτητών ΜΜΕ, εις βάρος των δικαιωμάτων των θιγόμενων πολιτών.

Έπειτα στην επαναριθμούμενη προτεινόμενη παράγραφο 8 του νόμου εμφανίζεται η εξής διάταξη:

«Περισσότερες εγκλήσεις και αγωγές, που υποβάλλονται από τον αδικηθέντα κατά του ίδιου προσώπου, και συνδέονται με περισσότερους χαρακτηρισμούς που περιλαμβάνονται σε ένα κείμενο, άρθρο ή βιβλίο, ή σε μια εκπομπή, καθώς και σε αρθρογραφία ή εκπομπές που αφορούν το ίδιο θέμα, συνεκδικάζονται υποχρεωτικά, και εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 94επ. ΠΚ, 128, 129 ΚΠΔ και 246 ΚΠολΔ.».

Εδώ ο νομοθέτης εισάγει μια ιδιότυπη αναγκαστική ομοδικία, η οποία είναι κατανοητή όταν αφορά την συνένωση αγωγών από τον αδικηθέντα κατά του ίδιου προσώπου, όχι όμως και την υποχρεωτική ομοδικία αρθρογραφίας ή εκπομπών που αφορούν «το ίδιο θέμα», διότι στην δεύτερη περίπτωση οι εναγόμενοι κατά πάσα πιθανότητα θα είναι διαφορετικά άτομα και είναι απόλυτα δικαιολογημένο το δικαίωμα ενός θιγόμενου να θέλει να αντιμετωπίσει έναν, κάθε φορά, αντίδικό του και όχι όλους μαζί ταυτόχρονα, διότι σκεφτείτε έναν πολίτη που έχει κάνει αγωγές σε 5 μεγάλα μέσα ενημέρωσης τί θα πρέπει να αντιμετωπίσει εάν όλες οι δίκες γίνουν μία και οι αντίδικοί του συνεννοούνται μεταξύ τους για να αμυνθούν: θα χρειαστεί να τα βάλει με τα νομικά τμήματα όλων των ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης που τον προσέβαλαν, ταυτόχρονα! Είναι λάθος και επίσης παραβιάζει το δικαίωμα της δίκαιης δίκης και της ισότητας των όπλων (άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου).

Τέλος, με την παρ. 4, το προτεινόμενο νομοσχέδιο αναφέρει ότι «καταργούνται το τέταρτο και το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 10 του άρθρου 4 του νόμου 2328/1995 (Α' 159).» Τα καταργούμενα εδάφια έχουν ως εξής:

«Το κατά την παράγραφο 2 του άρθρου μόνου του ν. 1178/1981, όπως ισχύει, ελάχιστο ποσό χρηματικής ικανοποίησης προκειμένου για τηλεοπτικούς σταθμούς καθορίζεται σε εκατό εκατομμύρια (100.000.000) δραχμές προκειμένου για σταθμούς εθνικής εμβέλειας και τριάντα εκατομμύρια (30.000.000) δραχμές προκειμένου για σταθμούς τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας. Τα ποσά αυτά, προκειμένου για ραδιοφωνικούς σταθμούς με δικτύωση σε περισσότερους νομούς, καθορίζονται σε πενήντα εκατομμύρια (50.000.000)

δραχμές και προκειμένου για ραδιοφωνικούς σταθμούς που δεν διαθέτουν δικτύωση σε είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) δραχμές.»

Πρόκειται για τον λεγόμενο «τυποκτόνο νόμο» (που θεσπίστηκε επί Υπουργού Τύπου Ευάγγελου Βενιζέλου), με τον οποίο ορίστηκαν τα ελάχιστα των χρηματικών ικανοποιήσεων λόγω ηθικής βλάβης. Κακώς όμως ο νόμος χαρακτηρίστηκε «τυποκτόνος», αφού κανένα μεγάλο μέσο ενημέρωσης δεν βλάφθηκε υπαρκτά από την επιδίκαση μιας μεγάλης αποζημίωσης κι αφού σύντομα τα Δικαστήρια θεώρησαν «ενδεικτικές» τις διατάξεις του ως προς το ύψος του ποσού, το οποίο καθορίζουν τα ίδια, κατ' ελεύθερη εκτίμηση σύμφωνα όμως πάντα με την αρχή της αναλογικότητας.

Ο καθορισμός ελάχιστων ποσών για τις αποζημιώσεις θεσπίστηκε στην εποχή της πρώτης λειτουργίας της ιδιωτικής ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, όταν ήδη οι παραβιάσεις ήταν πολύ σοβαρές κι έπρεπε να ενθαρρυνθεί και η Δικαιοσύνη να επιδικάσει υψηλές χρηματικές αποζημιώσεις. Οι χρηματικές αποζημιώσεις πρέπει να εξακολουθήσουν να είναι υψηλές πάντως και για τον λόγο ότι ο πολίτης όταν θίγεται από ένα μέσο ενημέρωσης εκ των πραγμάτων είναι σε αδύναμη θέση, ακόμη και αποδεικτικά: πώς να αποδείξει π.χ. πόσοι διάβασαν ένα πρωτοσέλιδο (χωρίς να αγοράσουν την εφημερίδα) ή πόσοι είδαν όντως μια εκπομπή πανελλήνιας εμβέλειας τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σταθμού που τον προσέβαλε; Αυτή η εξ ορισμού δυσχερής δικονομική σχέση του ενάγοντος πολίτη που διεκδικεί την αποζημίωσή του – δεδομένης και της δυσχέρειας για τον υπολογισμό των εσόδων από διαφήμιση που αποκομίζουν τα ΜΜΕ πουλώντας πολλές φορές την τιμή και την υπόληψη ανυπεράσπιστων πολιτών- δικαιολογεί την θέσπιση κατώτατων ορίων χρηματικής ικανοποίησης. Άλλωστε ο Άρειος Πάγος έχει επίσης κρίνει ότι το κατώτατο ποσό των 6.000 ευρώ στον Ν.2472/1997 για την προστασία προσωπικών δεδομένων είναι σύμφωνο με το Σύνταγμα. Επομένως, η κατάργηση του δήθεν «τυποκτόνου» νόμου είναι μάλλον μια χάρη προς τους ιδιοκτήτες των ΜΜΕ και όχι τόσο πραγματική εναρμόνιση προς την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

2.

10 Νοεμβρίου 2015, 21:48 | **ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΣ**
Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΝΑ ΙΣΧΥΣΟΥΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΚΡΕΜΗ ΔΙΚΗ ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΑΠΟΣΥΜΦΟΡΗΘΟΥΝ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΝΑ ΕΠΩΦΕΛΗΘΟΥΝ ΠΟΛΛΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΥΝΟΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ. ΕΠΙΣΗΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΙΣΧΥΣΟΥΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ (Α. 38 -45)

ΑΡΘΡΟ 38

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 39)

9 Νοεμβρίου 2015, 17:34 | **Σπύρος Μόνιμος** Σύνδεσμος Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Πάγιο αίτημα της Ομοσπονδίας Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδος ήταν και είναι η διάθεση των κατασχεμένων προϊόντων και ιδίως των κατασχεμένων τσιγάρων στους άπορους κρατούμενους των Φυλακών. Έστω και καθυστερημένα, ΜΠΡΑΒΟ!

ΑΡΘΡΟ 41

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 42)

21 Νοεμβρίου 2015, 13:04 | **Δήμητρα Α. Μόνιμος** Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η λειτουργία των αγροτικών φυλακών οφείλει να υποστηριχθεί και οικονομικά και με περισσότερες κατηγορίες κρατούμενων, καθώς θα μπορούσε μέσω αυτών να εξασφαλιστεί αξιοπρεπής σίτιση, ενώ συμβάλλουν στην επανένταξη και τη σωματική και ψυχική υγεία. Τα 10 έτη πρέπει να αφορούν σε ποινή βάσης και όχι συνολική, προκειμένου περισσότεροι κρατούμενοι να μπορούν να πάνε σε αγροτικές.

10 Νοεμβρίου 2015, 01:13 | **Στέλλα Α. Μόνιμος** Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

προς την ορθή κατεύθυνση η χαλάρωση των προνοιθεισεων μεταγωγής σε αγροτικές φυλακές! Επιτέλους πρέπει να μεταχθούν αρκετοί κρατούμενοι εκεί

9 Νοεμβρίου 2015, 17:51 | **Σπύρος Μόνιμος** Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Στην σωστή κατεύθυνση η ενίσχυση των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης με κρατούμενους. Απαιτείται όμως η συνολική αναμόρφωση και παραγωγική ανασυγκρότηση των Αγροτικών Φυλακών καθώς και η προμήθεια νέων αγροτικών μηχανημάτων. Επίσης, οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι διεκδικούν την επιστροφή των 1000 στρεμμάτων που δόθηκαν «δωράκι» στο ΤΑΙΠΕΔ από την προηγούμενη κυβέρνηση και για τις εκτάσεις αυτές η τωρινή πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης ΔΕΝ ΛΕΕΙ ΚΟΥΒΕΝΤΑ!!!

ΑΡΘΡΟ 42

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 43)

12 Νοεμβρίου 2015, 01:05 | **ΠΡΩΤΟΔΙΚΗΣ** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Με την ως άνω διάταξη, χωρίς δικαιολογητικό λόγο, περιορίζεται η διακριτική ευχέρεια του Συμβουλίου της Φυλακής να απορρίψει αίτηση κρατουμένου – σπουδαστή για χορήγηση άδειας με ηλεκτρονική επιτήρηση με «ειδική αιτιολογία». Ειδικότερα, με την ως άνω τροποποίηση στην ουσία παρακάμπτεται το Συμβούλιο της Φυλακής αφού για την απόρριψη της αίτησης δεν αρκεί πλέον ειδική αιτιολογία, αλλά ειδική αιτιολογία στην οποία: «πρέπει να μνημονεύονται συγκεκριμένα γεγονότα που προκύπτουν από τον πειθαρχικό φάκελο του κρατουμένου και αντιστοιχούν στην ειδική υπόσταση σοβαρών, ιδίως βίαιων, αξιόποινων πράξεων, με βάση τα οποία κρίνεται σφόδρα πιθανή η κακή χρήση της άδειας». Κατά τη γνώμη μου η εν λόγω διάταξη είναι αφ' ενός φωτογραφική για συγκεκριμένη κατηγορία κρατουμένων, αφ' ετέρου επικίνδυνη διότι περιορίζεται αποφασιστικά η εξουσία του Συμβουλίου της Φυλακής να απορρίψει την αίτηση χορήγησης άδειας με ηλεκτρονική επιτήρηση για λόγους δημοσίας ασφάλειας, οι οποίοι ενδέχεται να μην προκύπτουν από τον πειθαρχικό φάκελο του κρατούμενου. Αν ψηφιστεί η εν λόγω διάταξη δεν υπάρχει πλέον καμία δικλείδα ασφαλείας με αποτέλεσμα άκρως επικίνδυνοι κακοποιοί, με μοναδικά κριτήρια αφ' ενός την παρακολούθηση εξ' αποστάσεως του 1/3 των μαθημάτων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, αφ' ετέρου την απουσία πειθαρχικών παραπτωμάτων βίαιης συμπεριφοράς να λαμβάνουν άδεια με ηλεκτρονική επιτήρηση. Θα πρέπει να παραμείνει η εξουσία του Συμβουλίου της Φυλακής (και κατ' επέκταση του Δικαστικού Συμβουλίου στο οποίο μπορεί να προσφύγει ο κρατούμενος σε περίπτωση απόρριψης της αίτησής του) να απορρίπτει την αίτηση χορήγησης άδειας με ηλεκτρονική επιτήρηση με ειδική αιτιολογία.

ΑΡΘΡΟ 43

(Στη Διαβούλευση του άρθρου 44)

23 Νοεμβρίου 2015, 13:51 | **Μαρίνα Γαλανού** (Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών – ΣΥΔ)

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Μετά το Άρθρο 44, του ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 6, που αφορά τροποποιήσεις του Σωφρονιστικού Κώδικα (Σ.Κ., εφεξής), προτείνουμε συγκεκριμένες τροποποιήσεις που αποτελούν συνεισφορά για ένα σωφρονιστικό σύστημα, που θα λύνει στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τρανς κρατούμενοι/ες στις ελληνικές φυλακές.

Συγκεκριμένα, προτείνουμε:

1. Προσθήκη Άρθρου 45 που τροποποιεί το Άρθρο 3, παράγραφος 1, του Σ.Κ., με τη προσθήκη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας και χαρακτηριστικών φύλου, δηλαδή:

«Απαγορεύεται κάθε δυσμενής διακριτική μεταχείριση των κρατουμένων, ιδίως εκείνη που βασίζεται...», πρέπει να προστεθούν ο σεξουαλικός προσανατολισμός και (κυρίως) η ταυτότητα φύλου.

2. Προσθήκη Άρθρου 46, που τροποποιεί το Άρθρο 3, παράγραφος 2, του Σ.Κ., με την ακόλουθη διατύπωση που προσθέτει το σύμφωνο συμβίωσης καθώς και σεβασμό της ταυτότητας και χαρακτηριστικών φύλου:

«Ειδική μεταχείριση των κρατουμένων επιφυλάσσεται, όταν δικαιολογείται από την νομική ή πραγματική κατάστασή τους, όπως υπόδικων και κατάδικων, εγγάμων και αγάμων ή των εχόντων υπογράψει σύμφωνο συμβίωσης, ασθενών η κατάσταση υγείας των οποίων προκύπτει από βεβαίωση δημοσίου νοσηλευτικού ιδρύματος, ανηλίκων και ενηλίκων, ανδρών γυναικών και ανεξαρτήτως φύλου και ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, ατόμων με αναπηρίες ή από τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, ατόμων ανεξαρτήτως του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και της ταυτότητας και χαρακτηριστικών φύλου τους, κρατουμένων που είναι γονείς (ιδίως ανήλικων τέκνων), αλλοδαπών, κρατουμένων με επαγγελματικές δραστηριότητες, εφόσον γίνεται υπέρ του/της κρατουμένου και για την εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών που απορρέουν από την κατάσταση στην οποία ευρίσκεται.»

3. Προσθήκη Άρθρου 47, που τροποποιεί το Άρθρο 11, του Δευτέρου Κεφαλαίου του Σ.Κ (Διάκριση και διαχωρισμός κρατουμένων). Θεωρούμε ότι πρέπει ως πραγματική κατάσταση να προστεθούν η ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου, ενώ ανάμεσα στο δίπλο άντρας και γυναίκα πρέπει να προστεθούν τα τρανς και ίντερσεξ άτομα. Συγκεκριμένα προτείνουμε να αλλάξει ως εξής:

«Η πραγματική κατάσταση αφορά ιδίως το φύλο και την ταυτότητα και έκφραση φύλου, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, την εθνότητα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, και την κατάσταση σωματικής και ψυχικής υγείας και, βάσει αυτής οι κρατούμενοι διακρίνονται σε άντρες, γυναίκες, τρανς ή ίντερσεξ άτομα, νεαρούς ενήλικες...»

4. Προσθήκη Άρθρου 48, στο Άρθρο 13, του Σ.Κ. Προτείνουμε να προστεθεί άρθρο ανάμεσα στα 2 και 3 για τα κρατούμενα άτομα που είναι τρανς ή ίντερσεξ. Συγκεκριμένα προτείνουμε την προσθήκη του ακόλουθου άρθρου:

«3. Τα τρανς και ίντερσεξ άτομα που είναι κρατούμενα και βρίσκονται στην διαδικασία φυλομεταβάσης – επαναπροσδιορισμού του φύλου τους, παρακολουθούνται αν το ζητήσουν μετά από αίτημά τους από σχετικό γιατρό ενδοκρινολόγο καθώς και ψυχολόγο και μεταφέρονται σε κατάλληλο δημόσιο νοσηλευτικό ίδρυμα.»

5. Προσθήκη Άρθρου 49, που τροποποιεί το Άρθρο 23 (Διαδικασία εισαγωγής). Προτείνουμε κατά τη διαδικασία εισαγωγής για τα τρανς και ίντερσεξ άτομα, να καταγράφονται με το επιθυμητό κατά αυτά όνομα που να αντιστοιχεί με το κοινωνικό τους φύλο. Συγκεκριμένα μετά το 2. προτείνουμε να προστεθεί το εξής:

«Τα τρανς και ίντερσεξ άτομα, καταγράφονται εκτός του ονόματος που καταγράφηκαν κατά τη γέννηση, και με το όνομα που τα ίδια επιθυμούν ώστε τα στοιχεία καταγραφής να βρίσκονται σε συμφωνία με το επιθυμητό τους φύλο. Περαιτέρω προσφωνούνται από τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους με το όνομα αυτό και απαγορεύεται ρητά κάθε διάκριση ή ηθική απομείωση της προσωπικότητάς τους με βάση την ταυτότητα ή την έκφραση του φύλου τους, τόσο από τους υπαλλήλους του σωφρονιστικού καταστήματος, όσο και από τους συγκρατούμενούς τους».

Προτείνουμε, ακόμη, να αναφέρεται ότι αν ο/η κρατούμενος/η είναι τρανς ή ίντερσεξ άτομο, η έρευνα να διενεργείται από άτομο που να είναι του ίδιου κοινωνικού και όχι βιολογικού φύλου. Συγκεκριμένα προτείνουμε:

«... Η έρευνα διενεργείται από τουλάχιστον δύο υπαλλήλους του ίδιου φύλου με τον κρατούμενο και στην περίπτωση που ο κρατούμενος είναι τρανς ή ίντερσεξ άτομο από ίδιου κοινωνικού φύλου».

6. Προσθήκη Άρθρου 50, που τροποποιεί Άρθρο 27 του Σ.Κ. (Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη). Επί της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, προτείνουμε να υπάρξει προσθήκη μέριμνας για τα τρανς και ίντρεσεξ άτομα που βρίσκονται στην διαδικασία επαναπροσδιορισμού φύλου. Συγκεκριμένα προτείνουμε ανάμεσα στο 3 και το 4 την προσθήκη του άρθρου ή πεδίου:

«Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για τα τρανς και ίντρεσεξ άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία φυλομετάβασης και επαναπροσδιορισμού του φύλου τους, με την παρακολούθηση από ειδικούς επισκέπτες ιατρούς όταν υποβληθεί σχετικό αίτημα».

7. Προσθήκη Άρθρου 51, που τροποποιεί το Άρθρο 35 του Σ.Κ., Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση). Επί της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, προτείνουμε να γίνει προσθήκη μέριμνας για τα τρανς και ίντρεσεξ άτομα, καθώς λόγω του αποκλεισμού τους λόγω των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν, θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρχει σαφής ενθάρρυνση ώστε να έχουν με ισότιμο τρόπο παροχή εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Συγκεκριμένα προτείνουμε την προσθήκη του ακόλουθου μεταξύ του 4 και του 5:

«Επίσης ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση των τρανς και ίντρεσεξ ατόμων».

8. Προσθήκη Άρθρου 52, που τροποποιεί το Άρθρο 40 του Σ.Κ., 1 (Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης). Θεωρούμε ότι εκτός της ειδικής μέριμνας για τις γυναίκες πρέπει να υπάρχει και μέριμνα για τα τρανς και ίντρεσεξ άτομα. Συγκεκριμένα στο τέλος του άρθρου προτείνουμε την εξής αλλαγή:

«... με ιδιαίτερη μέριμνα για τις γυναίκες, τα τρανς και τα ίντρεσεξ άτομα».

9. Προσθήκη Άρθρου 53, που τροποποιεί το Άρθρο 68, 2. Το ε) περί προσβολής της γενετικής ελευθερίας πρέπει να αλλάξει σε σεξουαλική ελευθερία.

10. Προσθήκη Άρθρου 54, που τροποποιεί το Άρθρο 74, 1., (Μεταγωγή για λόγους υγείας). Επί του συγκεκριμένου άρθρου προτείνουμε την προσθήκη:

«γ) Σε περιπτώσεις τρανς και ίντρεσεξ ατόμων που βρίσκονται στην διαδικασία προγράμματος για την διαδικασία επαναπροσδιορισμού του φύλου τους ή άλλων διαδικασιών που σχετίζονται με την φυλομετάβαση μετά από σχετικό αίτημα του ατόμου γίνεται μεταγωγή σε αρμόδιο θεραπευτήριο».

11. Προσθήκη Άρθρου 55, που τροποποιεί το Άρθρο 80, 2., (Μέριμνα της πολιτείας για τους απολυόμενους). Θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρξει μία σαφής αναφορά, λόγω των χρόνιων αποκλεισμών που υφίστανται, για τα τρανς και ίντρεσεξ άτομα ως προς τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και την εξεύρεση εργασίας (πιθανόν ομοίως παρόμοια διατύπωση πρέπει να υπάρξει και για άλλες αποκλεισμένες ομάδες, πχ Ρομά, ΑμΕΑ κ.α.). Προτείνουμε στο τέλος της παραγράφου την προσθήκη της φράσης:

«Ειδική μέριμνα και ενθάρρυνση δίνεται στα διεμφυλικά και ίντρεσεξ άτομα, με την μέριμνα του ΟΑΕΔ για την ενημέρωση και τα προγράμματα επαγ

ΑΡΘΡΟ 48

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 45)

21 Νοεμβρίου 2015, 13:07 | **ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΠΟΙΟΣ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΟΥΣ ΔΕ; Για πιο λόγο τόσο τέτοια σπουδή να τους πετάξουν στον «Καιάδα»; Οι ΠΕ δεν έχουν αυτομάτως περισσότερα τυπικά προσόντα λόγω του πτυχίου τους; Αμείβονται καλύτερα και ορθώς λόγω του πτυχίου τους. Γιατί να φοβούνται τους ΔΕ; Τα Υπηρεσιακά Συμβούλια δεν μπορούν να κρίνουν και να συγκρίνουν τους συναδέλφους όλων των κατηγοριών που υποβάλουν αίτηση; Αμφισβητούνται οι αποφάσεις τους, από ποιούς και γιατί; Μιλάμε για Δικαστικά Συμβούλια που αποτελούνται από ανώτερους και ανώτατους Δικαστικούς Λειτουργούς οι οποίοι έχουν την πλειοψηφία, πέραν των αιρετών συναδέλφων. Το συνέδριο απεφάνθη με συντριπτική πλειοψηφία: «ΟΧΙ» στην ψήφιση αυτού του άρθρου. Πρέπει να γίνει σεβαστή η απόφαση αυτή και να προστατευτεί η ενότητα των δικαστικών υπαλλήλων η οποία κινδυνεύει!

19 Νοεμβρίου 2015, 18:13 | **ΕΛΕΝΗ ΜΙΓΛΑΚΗ** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Διαβάζω με λύπη μου, ότι κάποιοι θεωρούν τους εαυτούς τους, ανώτερους από κάποιους άλλους υπαλλήλους των Δικαστηρίων. Και αυτό γιατί έχουν πτυχίο – μεταπτυχιακό. Ξεχνούν όμως ότι υπάρχουν υπάλληλοι με αυτά τα προσόντα που είναι παντελώς ανίκανοι και αντιθέτως υπάρχουν υπάλληλοι της κατηγορίας ΔΕ που εργάζονται με φιλότιμο με μεγάλη προσοχή και με ευθύνη για τα καθήκοντά τους. Γι' αυτό ίσως θα έπρεπε οι υπάλληλοι να κρίνονται με βάση τη δουλειά τους ποσοτική και ποιοτική και όχι με τα πτυχία τους. Μην ξεχνάμε ότι πριν 25-30 χρόνια που διορίστηκαν αυτοί οι υπάλληλοι τα πτυχία και τα μεταπτυχιακά ήταν λίγα έως σπάνια στα δικαστήρια. Δεδομένου ότι η δουλειά που κάνουμε στη γραμματεία του δικαστηρίου μπορεί να γίνει άψογα από την κατηγορία ΔΕ μιας και δεν δικάζουμε εμείς αλλά οι δικαστές. Μπορούν και οι πτυχιούχοι να περιμένουν τη σειρά τους για να γίνουν προϊστάμενοι όταν θα έρθει η ώρα τους. Θα ήθελα να απαντήσω και στον κύριο..... που θεωρεί της δακτυλογράφους ανίκανες θα σου πω ότι δεν υπολείπονται σε προσόντα των άλλων τις ίδια κατηγορίας, αντιθέτως έχουν ένα παραπάνω προσόν από όλους τους άλλους ξέρουν τυφλό σύστημα που σημαίνει ότι η δουλειά όταν πάνε σε γραμματεία γίνεται πολύ πιο γρήγορα.

19 Νοεμβρίου 2015, 14:15 | **Υπάλληλος Πολιτικού Δικαστηρίου** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Άραγε, ο αναχρονισμός στις διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων έγκειται μόνον στο άρθρο 72 ; Απίστευτο !!! Και τί έχει να φοβηθεί η Διοίκηση, από το δικαίωμα υποβολής αίτησης, για θέση ευθύνης Προϊσταμένου Δ/σης, υπό Γραμματέως Κατηγορίας ΔΕ ; Δεν υπάρχουν τα θεσμικά όργανα, τα οποία θα κρίνουν τις αιτήσεις ; Τα Υπηρεσιακά Συμβούλια του Αρείου Πάγου δεν κρίνουν ορθά ; Απλώς, πρέπει να τοποθετηθούν στις θέσεις αυτές κάποιοι άλλοι. Οι ΠΕ συνάδελφοι με πτυχίο Ισπανικής Φιλολογίας, τί σχέση έχουν με τα Δικαστήρια ; Γιατί δεν υπάρχει καθηκοντολόγιο στα Δικαστήρια ; Οι ΔΕ μας αρκούν μόνο για να ανεβαίνουν στις έδρες των Δικαστηρίων ; Μόνο για τη δουλειά αυτή είναι ικανοί; Εξάλλου, το ΔΣ της ΟΔΥΕ έχει αποφασίσει, ομόφωνα, να μην γίνουν τροποποιήσεις στον Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων, στο δε Συνέδριο της 17 και 18/11/2015 αποφασίστηκε, κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας, με μεγάλη πλειοψηφία, να μην γίνουν οι εν λόγω τροποποιήσεις. Οι Προϊστάμενοι Διεύθυνσης κρίνονται από το έργο τους, τις γνώσεις τους, την εργατικότητα τους, την εξεμύθειά τους, την εικόνα της Υπηρεσίας τους, τις εκθέσεις τους και γενικά όλη τους την παράσταση στον εργασιακό τους βίο. Μην ξεχνάμε, ότι ορισμένοι συνάδελφοι ΠΕ δεν γνωρίζουν ξένη γλώσσα και δεν χειρίζονται ηλεκτρονικό υπολογιστή, προσόντα, τα οποία απαιτεί η Διοίκηση, προκειμένου να εργασθούν οι πενταμηνίτες ωφελούμενοι του ΟΑΕΔ !!!! Περαιτέρω, οι συνάδελφοι ΠΕ και ΤΕ εξελίσσονται πιο γρήγορα και αμείβονται καλύτερα από τους ΔΕ. Και έτσι πρέπει. Οι υπάλληλοι ΔΕ κατηγορίας που κρίθηκαν από τα Υπηρεσιακά Συμβούλια του Αρείου Πάγου ως Προϊστάμενοι Διεύθυνσης, τί θα γίνουν ; Θεωρούνται ανίκανοι και μειωμένων προσόντων ; Γιατί δεν προβλέπεται τίποτα γι' αυτούς ;

18 Νοεμβρίου 2015, 21:25 | **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΝΙΑΔΗΣ** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΝΙΑΔΗΣ, Δικαστικός Υπάλληλος Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, Υποψ. Διδάκτορας. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις στο Ν. 2812/00 κινούνται σε σωστές βάσεις σεβόμενες την αρχαιότητα αλλά και τα τυπικά προσόντα των δικαστικών υπαλλήλων. Όπως είναι γνωστό, οι δικαστικοί υπάλληλοι με περισσότερα χρόνια στην υπηρεσία γνωρίζουν περισσότερα αντικείμενα του Δικαστηρίου, έχουν δοκιμαστεί στη πράξη για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και ως εκ τούτου είναι ικανότεροι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους απο θέσεις ευθύνης. Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να θυμήσω σε κάποιους, ότι η αρχαιότητα είναι απόλυτα σεβαστή και κατά τις προαγωγές των Δικαστών σε ανώτερες θέσεις και δεν θα μπορούσαν να εφαρμόζονται δύο μέτρα και δύο σταθμά από Δικαστικά-Υπηρεσιακά Συμβούλια κρίσης στις υπηρεσ. μεταβολών των δικαστικών υπαλλήλων. Εδώ βεβαίως πρέπει σαφώς να προσθέσω ότι στις περιπτώσεις όπου συνυπάρχουν η εμπειρία και τα αυξημένα τυπικά προσόντα (Μεταπτυχιακές σ υ ν α φ ε ί ς Σπουδές) αυτό πρέπει να έχει καθοριστική σημασία στη κρίση του Δικαστικού(υπηρεσιακού) Συμβουλίου. Επιτέλους, μετά από αρκετά χρόνια, μια κίνηση της Διοίκησης που θα δώσει ώθηση και θα αυξήσει την ήδη μεγάλη απόδοση των Δικαστικών Υπαλλήλων.

18 Νοεμβρίου 2015, 20:49 | **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

-205-

Ως Δικαστικός Υπάλληλος θα αναφερθώ στο άρθρο 45 που αφορά την Γραμματεία των Δικαστηρίων. Για το εδάφιο α της παρ. 1 του άρθρου 72 του ΚΔΥ Ν.2812/2000 να αντικατασταθεί ως εξής:
«Ως προϊστάμενοι διευθύνσεων επιλέγονται δικαστικοί υπάλληλοι του οικείου τομέα κατηγορίας ΠΕ και ΤΕ με τουλάχιστον βαθμό Β, αν δεν υπάρχουν υπάλληλοι με βαθμό τουλάχιστον Β που έχουν υποβάλλει αίτηση υποψηφιότητας ή αν είναι λιγότεροι από τον απαιτούμενο αριθμό κρίνονται α) δικαστικοί υπάλληλοι ΔΕ κατηγορίας με βαθμό Β και β) δικαστικοί υπάλληλοι με περισσότερο χρόνο υπηρεσίας στον Γ βαθμό, ώστε να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός».
Με αυτή την προσθήκη αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα των μικρών οργανικών μονάδων που δεν συμπληρώνεται ο απαιτούμενος αριθμός και αποφεύγουμε τις πράξεις. Όσον αφορά το εδάφιο β της παρ. 5 του άρθρου 22 του ΚΔΥ αναφορικά με το δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας στα υπηρεσιακά συμβούλια πρέπει στην υπουργική απόφαση που θα διαδεχθεί την ψήφιση του νόμου να περιοριστούν οι θητείες σε μία το πολύ δύο και να τεθεί ασυμβίβαστο συνδικαλιστή-εκλεγμένου στα υπηρεσιακά συμβούλια, όπως ισχύει στους καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στο καταστατικό της ΟΛΜΕ υπάρχει αντίστοιχη απαγορευτική διάταξη στο άρθρο 14 παρ. 5.

16 Νοεμβρίου 2015, 11:14 | **ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Είναι τουλάχιστον περίεργο διατάξεις που αφορούν ζητήματα λειτουργίας των δικαστηρίων να περιλαμβάνονται σε άσχετα, με το αντικείμενο αυτό, σχέδια νόμου. Το σίγουρο είναι ότι η συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση, αποκλείει για πάντα όλους τους υπαλλήλους που κατέχουν βαθμό μικρότερο του Γ' από οποιαδήποτε επιλογή σε θέση ευθύνης, δηλαδή αφαιρείται η προοπτική και το κίνητρο από άξιους συναδέλφους να εξελιχθούν.

Η συγκεκριμένη διάταξη έρχεται σε μία στιγμή όπου συζητείται το ξεπάγωμα των βαθμών για όλο το Δημόσιο τομέα, αναγνώριση προϋπηρεσίας κλπ. Κατά τη γνώμη μου η μόνη λύση, για το συγκεκριμένο ζήτημα, είναι να εφαρμοστούν και για τους δικαστικούς υπαλλήλους οι διατάξεις που ισχύουν για όλους τους δημοσίου υπαλλήλους.

13 Νοεμβρίου 2015, 11:55 | **ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Νοέμβριος 2015

Συνάδελφοι

Με δυσaréσκεια και απογοήτευση διαπιστώνουμε ότι στο αρ. 45 του Σ/Ν του Υπ. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες Διατάξεις» το οποίο αναρτήθηκε στις 10/11/2015 σε δημόσια διαβούλευση, τροποποιούνται με τρόπο απαράδεκτο οι διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων ως προς την επιλογή Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Τμημάτων των Δικαστηρίων. Η προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση με την οποία εξαιρούνται από την δυνατότητα επιλογής σε θέσεις προϊσταμένων τμήματος, οι δικαστικοί υπάλληλοι, όλων των κλάδων και κατηγοριών (ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ) οι οποίοι κατέχουν βαθμό χαμηλότερο του Γ', θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως αποσπασματική και αναποτελεσματική καθώς δημιουργεί ζητήματα νομικής ερμηνείας και δεν θα αποτρέψει υποκειμενισμούς κατά την εφαρμογή της.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εμμένει σε ένα παρωχημένο σύστημα επιλογής προσωπικού σε στελεχιακές θέσεις, το οποίο δημιουργεί πολλαπλά προβλήματα κατά την εφαρμογή του, στρεβλώσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων των επιλεγόμενων και δυσaréσκεια μεταξύ των συναδέλφων. Η χρονική στιγμή που επιλέχθηκε η τροποποίηση του εν λόγω άρθρου και για την οποία ουδέποτε ζητήθηκε η άποψη της Διοίκησης του Δικαστηρίου μας, δημιουργεί ερωτηματικά αναφορικά με την σκοπιμότητα, αλλά και την ουσία της αλλαγής, καθώς το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης αναμένεται να καταθέσει νέο Σ/Ν για το μισθολόγιο – βαθμολόγιο στη Δημόσια Διοίκηση μετά και τις πρόσφατες δηλώσεις του αρμοδίου Υπουργού στα Μ.Μ.Ε. Η ανωτέρω διάταξη αποτελεί επιλογή οπισθοδρόμησης, αποκλεισμού και διχασμού μεταξύ των συναδέλφων, δεδομένου ότι, στον υπόλοιπο Δημόσιο Τομέα, για την επιλογή σε θέσεις ευθύνης, εφαρμόζεται το σύστημα της μοριοδότησης κατά το οποίο λαμβάνονται υπόψη τα χρόνια προϋπηρεσίας, σε συνδυασμό και με άλλα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα.

Σας γνωρίζουμε ότι η Ομοσπονδία Δικαστικών Υπαλλήλων Ελλάδας (Ο.Δ.Υ.Ε.), όχι απλώς δηλώνει άγνοια, αλλά και τη σφοδρή αντίθεσή της για την εν λόγω διάταξη, η οποία τροποποιεί το άρθρο 72 του Κώδικα των Δικαστικών Υπαλλήλων χωρίς να έχει ζητηθεί η γνώμη τόσο της ΟΔΥΕ όσο και του ΣΥΕΣ.

Καλούμε λοιπόν, το Υπουργείο Δικαιοσύνης να αποσύρει άμεσα τη συγκεκριμένη διάταξη νόμου, έως ότου κατατεθεί το σχετικό Σ/Ν του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαιτούμενες διαβουλεύσεις τόσο με την ΟΔΥΕ όσο και με το ΣΥΕΣ, έχοντας ως στόχο την προάσπιση των συμφερόντων των συναδέλφων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ

12 Νοεμβρίου 2015, 20:16 | **Σταύρος Μαμουνάκης** Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Το συγκεκριμένο άρθρο φαίνεται να μην λαμβάνει υπόψη την πραγματικότητα στις υπηρεσίες στις οποίες αφορά. Με τις προαγωγές παγωμένες θα οδηγήσει στον εγκλωβισμό εκτός θέσεων ευθύνης, υπαλλήλων Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής εκπαίδευσης που αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε χαμηλότερους βαθμούς (ενώ έχουν συμπληρώσει τα απαραίτητα χρόνια για να προαχθούν). Αντίθετα υπάλληλοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με μακρά προϋπηρεσία θα μπορούν να καταλάβουν τις εν λόγω θέσεις. Εκτός από την συγκεκριμένη ανισότητα θα δημιουργηθεί μακροπρόθεσμα και ένα μεγαλύτερο πρόβλημα. Συγκεκριμένα, οι προϊστάμενοι ΔΕ δεν θα μπορούν να γίνουν διευθυντές, αλλά ούτε και οι εγκλωβισμένοι υπάλληλοι ΠΕ και ΤΕ καθώς για να γίνει κάτι τέτοιο, οι τελευταίοι θα πρέπει πρώτα να έχουν περάσει από τη θέση του προϊσταμένου. Και φυσικά αυτό θα είναι ανέφικτο μέχρι να ελευθερωθούν οι οικείες θέσεις. Συνεπώς θα

-207-

φτάσουμε στο σημείο, μετά από κάποια χρόνια, να έχουμε υπηρεσίες μόνο με προϊσταμένους, οι οποίοι πιθανώς θα κληθούν να αναλάβουν το βάρος της ευθύνης και της υπογραφής του διευθυντή.

Τέλος είναι τουλάχιστον παράλογο τη στιγμή που για να γίνει κάποιος διευθυντής πρέπει να έχει βαθμό Α' ή Β' να απαιτούμε ο προϊστάμενος να έχει επίσης βαθμό Β'. Είναι σαν να θεωρούμε ότι δεν υπάρχει καμία διάκριση μεταξύ των δύο θέσεων ευθύνης. Είναι μεγάλο λάθος μία νομική διάταξη που ρυθμίζει τόσο σημαντικά θέματα για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών να συντάσσεται τόσο κοντόφθαλμα και να δημιουργεί τόσο σοβαρά προβλήματα για το μέλλον. Καλό θα ήταν να επανεξεταστεί.

ΑΡΘΡΟ 50

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 47)

22 Νοεμβρίου 2015, 21:01 | Κοντογεώργου Ελένη

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Αναδημοσιεύω τις παρατηρήσεις μου στο άρθρο 47 διότι μυστηριωδώς εξαφανίστηκαν μαζί με αρκετές άλλες.

Σχόλια στο άρθρο 47

Η προσθήκη του εδαφίου σχετικά με την μετάθεση συμβολαιογράφου στην παράγραφο 1 του άρθρου 28 του Ν. 2830/2000 Κώδικας Συμβολαιογράφων, ενώ είχε σκοπό την ερμηνεία των ισχυουσών διατάξεων, δημιούργησε προβλήματα, τα οποία θα είχαν αποφευχθεί με την έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου ή με την δημοσιοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης του Νομοσχεδίου. Δεν θα έπρεπε να τεθεί και κρίνεται σκόπιμη η απόσυρσή της.

Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι υπάρχουν κενές εδώ και χρόνια θέσεις συμβολαιογράφων (ιδίως σε μικρά νησιά), για τις οποίες δεν έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από υποψηφίους νέους. Στο Νομοσχέδιο θα πρέπει να περιληφθεί διάταξη, η οποία να δίνει τη δυνατότητα να καλύπτεται η θέση αυτή με μετάθεση. Προτεινόμενη επί του θέματος αυτού διάταξη, συμπληρωματική του άρθρου 18 παράγραφος 2 ως εδάφιο 2: «.....αν υπάρχει μόνο μια κενή θέση, αυτή καλύπτεται με διαγωνισμό. Σε περίπτωση μη πλήρωσης της θέσης αυτής κατά τους προκηρυχθέντες μέχρι σήμερα ή προκηρυχθησόμενους διαγωνισμούς, η θέση αυτή θα καλύπτεται με μετάθεση».

Σχετικά με τον εισαγωγικό διαγωνισμό των υποψηφίων συμβολαιογράφων και τις αιτήσεις προτίμησης εδρών διορισμού τους, κατά την άποψή μου πρέπει να υιοθετηθεί ακριβώς η διαδικασία των πανελλαδικών εισαγωγικών εξετάσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που έχει επιτυχώς δοκιμαστεί, εναρμονίζεται δε πλήρως και με την σχετική υπ' αριθμόν 959/2015 απόφαση του ΣτΕ (Ολ.). Επίσης πρέπει να υπάρξει νομοθετική πρόβλεψη στην καθιέρωση εισαγωγικής συνολικής (εκ των πέντε εξεταζομένων μαθημάτων) κατώτατης βαθμολογίας τουλάχιστον εξήντα πέντε (65) μονάδων, ώστε να θεωρείται ο υποψήφιος επιτυχών, έστω και αν σε ένα μάθημα έλαβε βαθμό κάτω από την βάση (δηλ. μικρότερο του 10), διότι έχει παρατηρηθεί επανειλημμένως, υποψήφιοι, οι οποίοι είχαν υψηλότερη συνολική βαθμολογία σε τέσσερα μαθήματα, η οποία τους εξασφάλιζε ακόμη και πρωτιά αλλά είχαν την ατυχία να βαθμολογηθούν με 9,9 στο πέμπτο μάθημα, να

αποτυγχάνουν και να επιτυγχάνουν συνυποψήφιοί τους με συνολική βαθμολογία πολύ κατώτερη αυτών.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι ο τελευταίος εισαγωγικός διαγωνισμός διενεργήθηκε το 2012 (λόγω της εκκρεμοδικίας) και πολλοί υποψήφιοι λόγω συμπληρώσεως του ορίου ηλικίας, αν και έχουν προετοιμαστεί, δεν δύνανται να μετάσχουν στον προκηρυχθέντα διαγωνισμό. Η κατάργηση του ανωτάτου ορίου ηλικίας (δηλαδή του 42ου έτους) γενικά θα επέτρεπε και σε πλέον έμπειρους νομικούς την συμμετοχή τους στον εισαγωγικό διαγωνισμό συμβολαιογράφων. Όσον αφορά στην «μπαλωματική» διάταξη του άρθρου 48 περί της αναπληρώσεως από συμβολαιογράφο των κενών θέσεων αμίσθων υποθηκοφυλάκων, συμφωνώ απόλυτα με τα εύστοχα σχόλια, που έχουν αναρτηθεί.

Λένα Κοντογεώργου

Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών-Πειραιώς-Αιγαίου και Δωδεκανήσου

20 Νοεμβρίου 2015, 13:38 | ΜΑΡΙΑ Μόνιμος Σύνδεσμος Το Βλέπω

Θετικά/Αρνητικά:

Θεωρώ ορθή τη θέση του Υπουργείου για τις μεταθέσεις! Το λάθος ήταν η αλλαγή του άρθρου 2 παρ. 2 με το Ν. 4111/2013.

20 Νοεμβρίου 2015, 12:21 | Δουμουλάκης Παναγιώτης, πρόεδρος Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Ναυπλίου και Καλαμάτας Μόνιμος

Σύνδεσμος Το Βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Κατά το προϊσχύον του Ν. 2830/2000 δίκαιο, οι Ειρηνοδικειακές (και οι αντίστοιχες των Συμβολαιογραφείων) Περιφέρειες ήταν μικρές, αποτελούμενες συνήθως από ένα μικρό κεφαλοχώρι και λίγα μικρότερα χωριά γύρω του. Πρακτικά ο Συμβολαιογράφος δεν είχε λόγο να μετατεθεί σε άλλη έδρα (χωριό) της ίδιας Ειρηνοδικειακής Περιφέρειας, αφού συνήθως, σε κάθε περιφέρεια υπήρχε μία και μοναδική έδρα Συμβολαιογράφου. Αν η εξέλιξη των οικονομικών συνθηκών λ.χ. τουριστική ανάπτυξη ενός χωριού της περιφέρειας δημιουργούσε την ανάγκη αλλαγής έδρας από το παλιό κεφαλοχώρι στο νέο οικονομικό κέντρο της ίδιας Περιφέρειας, το προϊσχύον Δίκαιο -σωστά- έδινε λύση στο πρόβλημα με δυνατότητα ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ της έδρας. Ειδικότερα η θέση του συμβολαιογραφείου καταργείτο στο παλιό κεφαλοχώρι και μεταφερόταν στο νέο οικονομικό κέντρο, χωρίς όμως να μεταφέρεται εκτός της στενής περιοχής. Το Δίκαιο εκείνο -σωστά- δεν προέβλεπε τη δυνατότητα μετάθεσης ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥ μέσα στην ίδια Ειρηνοδικειακή Περιφέρεια, δεδομένου ότι, συνήθως, δεν υπήρχαν περισσότερες έδρες συμβολαιογράφων στην ίδια Ειρηνοδικειακή Περιφέρεια, αλλά οι τυχόν περισσότερες έδρες βρίσκονταν στο ίδιο κεφαλοχώρι ή στην ίδια κωμόπολη. Μετά την κατάργηση των μικρών, αρχικά μεταβατικών, Ειρηνοδικειών, οι Ειρηνοδικειακές Περιφέρειες συγχωνεύτηκαν και, άρα, μεγάλωσαν. Αρχικά ο ισχύων Κώδικας Συμβολαιογράφων, Ν. 2830/2000, προσαρμόσε τις Περιφέρειες των Συμβολαιογραφείων στις Ειρηνοδικειακές Περιφέρειες. Αυτό είχε ως συνέπεια

τη δημιουργία μεγάλων περιφερειών Συμβολαιογραφείων με περισσότερες έδρες συμβολαιογράφων σε διαφορετικές κωμοπόλεις της ίδιας Περιφέρειας. Εμφανίστηκε, λοιπόν, η ανάγκη να δοθεί η δυνατότητα μετάθεσης από μια πόλη / θέση / έδρα της ίδιας Περιφέρειας σε άλλη. Για το λόγο αυτό, στον ισχύοντα Κώδικα Συμβολαιογράφων, απαλείφθηκε η φράση, που υπήρχε στον προϊσχύοντα Κώδικα, με περιεχόμενο «Μετάθεση από μία Ειρηνοδικειακή Περιφέρεια σε άλλη...». Έτσι, σύμφωνα με το Ν. 2830 / 2000 επιτρέπεται μετάθεση από μία έδρα σε άλλη έδρα της ίδιας Ειρηνοδικειακής Περιφέρειας. Κατά την προτεινόμενη διάταξη επιδιώκεται η κατάργηση της δυνατότητας μετάθεσης Συμβολαιογράφου από μία θέση / έδρα / κωμόπολη της ίδιας Ειρηνοδικειακής Περιφέρειας σε άλλη. Υποδεικνύεται δε η αντιμετώπιση της ανάγκης μετάθεσης σε άλλη πόλη της ίδιας Ειρηνοδικειακής Περιφέρειας με ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΔΡΑΣ. Όμως η πρόταση νόμου δεν λαμβάνει υπόψη ότι τα αποτελέσματα της μεταφοράς έδρας δεν είναι ίδια με τα αποτελέσματα της μετάθεσης σε άλλη έδρα. Ειδικότερα κατά τη μετάθεση ο Συμβολαιογράφος μεταβαίνει στην κωμόπολη, που επιθυμεί, αλλά το Συμβολαιογραφείο, ως θέση, παραμένει κενό στην κωμόπολη, που λειτουργούσε, και μπορεί να πληρωθεί με μετάθεση άλλου συμβολαιογράφου ή με διαγωνισμό. Αντίθετα, με τη μεταφορά της έδρας, η θέση Συμβολαιογράφου ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ στην κωμόπολη, που λειτουργούσε, και οι θέσεις Συμβολαιογράφων συγκεντρώνονται στις μεγάλες πόλεις. Αυτό έχει ως συνέπεια να απογυμνώνονται οι κωμοπόλεις από ΑΜΙΣΘΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ εξυπηρέτησης των πολιτών. Έχουμε τη γνώμη ότι το μεγάλο πλεονέκτημα της Συμβολαιογραφίας σήμερα είναι η διασπορά των Συμβολαιογραφείων στην Επικράτεια και η λειτουργία σε κωμοπόλεις Γραφείων, που διαθέτουν Ηλεκτρονικό Υπολογιστή και επικοινωνία με το διαδίκτυο, μέσω των οποίων εξυπηρετούνται οι πολίτες από ΑΜΙΣΘΟΥΣ δημόσιους λειτουργούς, τους Συμβολαιογράφους. Ιδιαίτερα στην περίοδο της οικονομικής κρίσης σήμερα, που η Πολιτεία προσπαθεί να περιορίσει τις δαπάνες συντήρησης και μισθοδοσίας έμμισθων δημόσιων υπηρεσιών εξυπηρέτησης των πολιτών, έχουμε τη γνώμη ότι η προτεινόμενη διάταξη δεν οδηγεί σε σωστά αποτελέσματα, αφού απογυμνώνει τα κεφαλοχώρια από άμισθες υπηρεσίες/συμβολαιογραφεία.

19 Νοεμβρίου 2015, 20:14 | Δουμουλάκης Παναγιώτης, πρόεδρος Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Ναυπλίου και Καλαμάτας

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Κατά το δίκαιο, που ίσχυε πριν από το Ν. 2830/2000, οι συμβολαιογράφοι ασκούσαν καθήκοντα σε μικρές περιφέρειες, που ήταν διαμορφωμένες γύρω από κάποιο κεφαλοχώρι. Ουσιαστικά, δεν μπορούσε να ζητηθεί μετάθεση μέσα στην ίδια περιφέρεια, αλλά μόνο μεταβολή της έδρας από το ένα κεφαλοχώρι σε άλλο. Για το λόγο αυτό ο προϊσχύων κώδικας συμβολαιογράφων προέβλεπε ότι επιτρέπεται μετάθεση «από μία ειρηνοδικειακή περιφέρεια σε άλλη». Με τη συγχώνευση όμως των Ειρηνοδικείων και την αντίστοιχη, αρχικά, συγχώνευση των περιφερειών των συμβολαιογράφων, δημιουργήθηκαν ευρύτερες περιφέρειες. Αυτό είχε ως συνέπεια να υπάρχουν, μέσα στην ίδια περιφέρεια συμβολαιογράφων, έδρες σε διαφορετικές κωμοπόλεις. Οι συμβολαιογράφοι της ίδιας περιφέρειας είχαν πλέον συμφέρον να μετατεθούν σε άλλη έδρα της ίδιας

ευρύτερης ειρηνοδικειακής περιφέρειας.

Για το λόγο αυτό στον ισχύοντα κώδικα συμβολαιογράφων απαλείφθηκε η φράση «από μια ειρηνοδικειακή περιφέρεια σε άλλη» και κατά συνέπεια επιτρέπεται η μετάθεση από μια θέση σε άλλη θέση της ίδιας ειρηνοδικειακής περιφέρειας. Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη επιχειρείται να επανέλθει το προϊσχύον δίκαιο και να απαγορεύεται η μετάθεση μέσα στην ίδια ειρηνοδικειακή περιφέρεια. Προτείνεται δε να αντιμετωπιστεί η ανάγκη μετάθεσης συμβολαιογράφων μέσα στην ίδια ειρηνοδικειακή περιφέρεια με ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ.

Όμως, τα αποτελέσματα της μετάθεσης δεν είναι ίδια με τα αποτελέσματα της μεταφοράς έδρας. Ειδικότερα με τη μεταφορά έδρας καταργείται η έδρα συμβολαιογράφου, που υπάρχει σε ένα κεφαλοχώρι, και συγκεντρώνονται οι έδρες συμβολαιογράφων στις πόλεις. Αντίθετα με τη μετάθεση ο συμβολαιογράφος μετατίθεται σε άλλη κενή έδρα, χωρίς να καταργείται η προηγούμενη έδρα. Υποστηρίζουμε ότι με τη μεταφορά έδρας θα απογυμνωθούν τα κεφαλοχώρια από οικονομικές μονάδες (συμβολαιογραφεία) εξυπηρέτησης των πολιτών, που διαθέτουν υπολογιστή, σύνδεση στο διαδύκτιο κ.α. δίχως επιβάρυνση της Πολιτείας.

Έχουμε τη γνώμη ότι σήμερα, που γίνεται προσπάθεια εκ μέρους της Πολιτείας να περιοριστούν οι δαπάνες της για τη λειτουργία έμμισθων Υπηρεσιών (λ.χ. Κ.Ε.Π.), υπάρχει ανάγκη να παραμείνουν οι έδρες συμβολαιογράφων (άμισθων δημόσιων λειτουργιών) στα κεφαλοχώρια για την εξυπηρέτηση των πολιτών.

18 Νοεμβρίου 2015, 12:15 | ΚΑΛΛΙΠΡΩΗ ΑΒΙΖΙΩΤΗ ΣΥΜΒ/ΦΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ Μόνιμος
Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 47 ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

ΟΧΙ στην προτεινόμενη προσθήκη- τουλάχιστον να ψηφιστεί μεταβατική διάταξη.

Η προτεινόμενη προσθήκη γυρίζει τα πράγματα πίσω, επαναφέρει αναχρονιστικούς περιορισμούς προϊσχύσαντος πάλαι ποτέ δικαίου, ΕΥΝΟΕΙ Συμβ/φους προνομιούχων εδρών, ΑΔΙΚΕΙ κατάφωρα Συμβ/φους εδρών που έχουν καταστεί μετά την μεταρρύθμιση του Καλλικράτη και την μακρόχρονη οικονομική κρίση άγονες και κυριολεκτικά νεκρές, αφού τους αποστερεί την υφιστάμενη δυνατότητα μετάθεσής τους σε κενές θέσεις που υπάρχουν μέσα στην ίδια Ειρηνοδικειακή περιφέρεια, στις οποίες υπάρχει ακόμη δυνατότητα επαγγελματικής επιβίωσης τους.

Με την προτεινόμενη προσθήκη μετά και την συγχώνευση των Ειρηνοδικείων με το Π.Δ. 110/2012 Συμβ/φοι χωριών και μικρών κωμοπόλεων δεν θα μπορούν να μετατεθούν σε καμία θέση εντός νομού πλέον αφού με την συγχώνευση οι Ειρηνοδικειακές περιφέρειες εκτείνονται στις περισσότερες των περιπτώσεων σε ολόκληρο το νομό.

Για τους παραπάνω ελάχιστους λόγους η προσθήκη αυτή πρέπει να αποσυρθεί, άλλως να διατυπωθεί έτσι ώστε να επιτρέπεται η μετάθεση ανεξαρτήτως Ειρηνοδικειακής περιφέρειας, άλλως δε και κατ' ελάχιστο να περιληφθεί και ψηφιστεί ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ επιτρέπουσα ρητώς την εντός ευλόγου χρόνου- μηνός ή διμήνου από της ισχύος της την υποβολή αίτησης από ενδιαφερόμενους Συμβ/φους για μετάθεσή τους από την θέση που κατέχουν σε άλλη κενή θέση που υπάρχει εντός της αυτής Ειρηνοδικειακής περιφέρειας στην οποία αυτοί τώρα υπηρετούν. Σημειώνω ότι σε όλες τις μέχρι τούδε τροποποιήσεις του Κωδ.

Συμβ/φων, όπως με την προτεινόμενη προσθήκη επιχειρείται, περιέχεται πάντοτε μεταβατική διάταξη παρόμοιας πρόνοιας με την υπ' εμού προτεινόμενη για την διευκόλυνση, άρση και αποφυγή απειλούμενης αδικίας για τους εν ενεργεία Συμβ/φους (ΙΔΕΤΕ σχετικώς άρθρο 28 παρ. 4 εδ. 3, άρθρο 155 δεύτερο παρ. 1 ισχύοντος Κωδ. Συμβ/φων). Η πρόνοια αυτή να μην αμεληθεί τώρα που πολλοί από εμάς τους Συμβ/φους φυτοζωούμε σε έδρες μικρών κωμοπόλεων και χωριών που πληθυσμιακά και οικονομικά δεν υπάρχουν πια και θα αποστερηθούμε με την προσθήκη του 47 παρ. 1 της υφιστάμενης δυνατότητας μετάθεσής μας σε άλλες κενές θέσεις εντός της αυτής Ειρηνοδικειακής περιφέρειας μας που υπάρχει περιθώριο επαγγελματικής επιβίωσης μας. ΕΛΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

16 Νοεμβρίου 2015, 12:05 | ΜΑΡΙΑ -ΕΛΕΝΗ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το Βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η προτίμηση διορισμού σε κενή θέση συμβολαιογράφου ανεξαρτήτως ειρηνοδικειακής περιφέρειας, έστω και μετά τη διεξαγωγή του διαγωνισμού εν γνώσει δηλαδή βαθμολογίας, δεν αποκλείει πάλι την πιθανότητα να διοριστούν υποψήφιοι με χαμηλότερη βαθμολογία και να μείνουν αδιόριστοι υποψήφιοι με καλύτερη επίδοση, επειδή ακριβώς θα δηλώνουν πάλι μια προτίμηση.

Επιβάλλεται η δυνατότητα επιλογής τουλάχιστον 2 κενών θέσεων .

Η παρ. 3 του άρθρου 25 του ν. 2830/2000 «Κώδικας Συμβολαιογράφων» καταργείται.

Επομένως μήπως τελικά η αίτηση προτίμησης για τον διορισμό σε κενή έδρα συμβολαιογράφου ανεξαρτήτως ειρηνοδικειακής περιφέρειας δε συνεπάγεται την επιλογή μίας και μόνο έδρας αλλά περισσότερων ;

Χρειάζεται διευκρίνηση και διόρθωση στο σημείο αυτό , αλλιώς θα έχουμε πάλι αντισυνταγματικότητα του διαγωνισμού.

16 Νοεμβρίου 2015, 09:49 | ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το Βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Οι περισσότεροι υπόψηφιοι Συμβολαιογράφοι αναγκάζονται μέχρι πρότινος να δηλώνουν μια μόνο θέση προτίμησης για την άσκηση των καθηκόντων τους..Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει πολλούς Συμβολαιογράφους να βρίσκονται και να δραστηριοποιούνται μακριά από τον τόπο συμφερόντων τους και συνήθως να εργάζονται υπό αντίξοες συνθήκες..Επίσης στον έως τώρα Κώδικα Συμβολαιογράφων δεν προβλεπόταν ρητά η απαγόρευση μετάθεσης εντός της ίδιας Ειρηνοδικειακής περιφέρειας, παρά μόνο συνάγονταν απο τα συμφραζόμενα..Τώρα πια ορίζεται ρητά,χωρίς παρόλαυτα να μπορεί να εξηγηθεί με κάποιο τρόπο ο περιορισμός αυτός.Το ότι μπορεί να βρίσκεται ένας Συμβολαιογράφος εντός της ίδιας Ειρηνοδικειακής περιφέρειας, αλλά να

δραστηριοποιείται σε ένα χωριό π.χ., δε σημαίνει ότι έχει τις ίδιες ευκαιρίες απασχόλησης με έναν Συμβολαιογράφο που δραστηριοποιείται στο κέντρο της αυτής Ειρηνοδικιακής περιφέρειας. Γιατί να μη μπορεί να μετατεθεί και αυτός απεριόριστα δηλαδή? Και επιτέλους ας γίνει σαφές το σύστημα εισαγωγής για να μη ταλαιπωρούνται άσκοπα συνάδελφοι που μπροστά στην επιθυμία να γίνουν Συμβολαιογράφοι και λόγω της δυσκολίας του συστήματος εισαγωγής με τη δυνατότητα επιλογής μιας θέσης και μόνο, βρέθηκαν αλλού 'ντ ' αλλού και εγκλωβίστηκαν σε μια θέση που μπορεί να μη τους ικανοποιεί.

12 Νοεμβρίου 2015, 12:56 | Τερζίδης Χρήστος, Πρόεδρος Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείου Θράκης

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 47 ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ:

Ως γνωστόν υφίστανται θέσεις συμβολαιογράφων σε διαφορετικές έδρες της αυτής Ειρηνοδικιακής περιφέρειας. Επίσης στο άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 2830/2000 ορίζεται ότι: «Αν μεταβληθεί η έδρα του ειρηνοδικείου δεν μεταβάλλεται η έδρα του Συμβολαιογράφου αλλά η τυχόν υπάρχουσα θέση Συμβολαιογράφου παραμένει εφεξής στην έδρα του καταργούμενου ειρηνοδικείου. Από την εφαρμογή των διατάξεων του π.δ. 110/2012 (Α` 193) δεν θίγονται οι υφιστάμενες θέσεις των Συμβολαιογράφων στις έδρες ή στις περιφέρειες των συγχωνευόμενων ειρηνοδικείων, η έδρα και η κατά τόπο αρμοδιότητα.». Αυτό πρακτικά και ουσιαστικά σημαίνει ότι όσον αφορά στην έδρα και κυρίως στην χωρική αρμοδιότητα των συμβολαιογράφων υφίστανται διαφορετικές περιφέρειες στις περιπτώσεις συγχώνευσης Ειρηνοδικείων της Χώρας με το π.δ. 110/2012. Ο νομοθέτης δηλαδή τοποθετήθηκε ξεκάθαρα και όρισε ότι η κατάργηση και συγχώνευση των Ειρηνοδικείων, που έγινε με το π.δ. 110/2012 έγινε για συγκεκριμένους δημοσιονομικούς και οργανωτικούς λόγους και δεν είχε σκοπό να μεταβάλλει την υπηρεσιακή κατάσταση των συμβολαιογράφων, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί πριν την παραπάνω κατάργηση. Ως εκ τούτου είναι εξαιρετικά άδικη και δεν εξυπηρετεί καμιά σκοπιμότητα η διάταξη, που ορίζει την δυνατότητα μετάθεσης συμβολαιογράφου μόνο από μια (κατ' όνομα και όχι στην ουσία άσκησης καθηκόντων) ειρηνοδικιακή περιφέρεια σε άλλη.

Προτείνω η διάταξη του εδαφίου, που προστίθεται στην αρχή της παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 2830/2000 να διαμορφωθεί ως εξής: «Μετάθεση συμβολαιογράφου επιτρέπεται από μία έδρα της αυτής ή άλλης ειρηνοδικιακής περιφέρειας σε άλλη».

Εναλλακτικά θα μπορούσε να έχει την εξής μορφή:

«Μετάθεση συμβολαιογράφου επιτρέπεται από μία ειρηνοδικιακή περιφέρεια σε άλλη, όπως αυτές (ειρηνοδικιακές περιφέρειες) ήταν διαμορφωμένες πριν την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 110/2012».

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 47 ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ:

Η διάταξη, που θα θεσπιστεί πρέπει να αντιμετωπίσει τα εξής ζητήματα: α) Να προσαρμόσει τα σχετικά άρθρα του Κώδικα συμβολαιογράφων σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δείχνει η απόφαση. β) Με μεταβατική διάταξη να φροντίσει για την τύχη των διορισθέντων συμβολαιογράφων κατόπιν του συγκεκριμένου διαγωνισμού, οι οποίοι θα εκτοπιστούν από τον διορισμό των δικαιωθέντων με την

απόφαση.

Κατά την άποψή μου η προτεινόμενη διάταξη δεν επιλύει το πρόβλημα, αφού και πάλι περιορίζει τους επιτυχόντες υποψηφίους να επιλέξουν μία και μόνο έδρα, οπότε αν την συγκεκριμένη έδρα την επιλέξει κάποιος με υψηλότερη βαθμολογία και πάλι θα μείνουν εκτός διορισμού και συνεπώς σε άλλες ειρηνοδικειακές περιφέρειες και πάλι θα διοριστούν επιτυχόντες υποψήφιοι με χαμηλότερη βαθμολογία από αυτούς, λόγω του τυχαίου γεγονότος ότι την συγκεκριμένη έδρα δεν την επέλεξαν υποψήφιοι με μεγαλύτερη βαθμολογία. Η συμμόρφωση στην απόφαση του ΣΤΕ απαιτεί την παροχή δυνατότητας στους υποψηφίους να δηλώνουν όσες κενές θέσεις συμβολαιογράφων επιθυμούν να διοριστούν με σειρά προτίμησης, με ένα σύστημα ανάλογο με τα μηχανογραφικά δελτία, που υποβάλλουν οι υποψήφιοι των πανελλαδικών εξετάσεων για την εισαγωγή στα Α.Ε.Ι. και τα Τ.Ε.Ι.

Συνεπώς η προτεινόμενη διάταξη πρέπει κατά την άποψή μου να διαμορφωθεί ως εξής

«Επιτυχόντες θεωρούνται εκείνοι που έλαβαν βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο με δέκα (10) μονάδες σε κάθε μάθημα. Οι ανωτέρω υποβάλλουν αίτηση προτίμησης για τον διορισμό τους σε κενές έδρες συμβολαιογράφων ανεξαρτήτως ειρηνοδικειακής περιφέρειας και διορίζονται με σειρά προτεραιότητας ανάλογα με τη βαθμολογία τους και κατά την σειρά προτίμησης έδρας που θα δηλώσουν».

Παράλληλα θα πρέπει να προστεθεί μεταβατική διάταξη στον Κώδικα με το εξής περιεχόμενο:

«Οι διορισθέντες σε θέση συμβολαιογράφου κατόπιν επιτυχίας σε διαγωνισμό, των οποίων ο διορισμός ακυρώνεται συνεπεία δικαστικών αποφάσεων για λόγο, που δεν οφείλεται στους ίδιους ή σε έλλειψη των απαιτούμενων προϋποθέσεων, παραμένουν ως υπεράριθμοι στην θέση, που διορίστηκαν, καταλαμβάνοντας σύμφωνα με τη σειρά αρχαιότητας τις κενές θέσεις, που κενώνονται».

Ίσως θα πρέπει στην παραπάνω μεταβατική διάταξη να υπάρξει αναφορά για την τύχη του αρχείου, που ανέλαβαν οι ανωτέρω διορισθέντες, τον οποίων ακυρώνεται ο διορισμός και παραμένουν στις θέσεις τους ως υπεράριθμοι. Οι επιλογές είναι δύο: «ενώ το αρχείο, που τυχόν είχαν αναλάβει με τον ακυρωθέντα διορισμό τους παραμένει στους ίδιους» ή «ενώ το αρχείο, που τυχόν είχαν αναλάβει με τον ακυρωθέντα διορισμό τους παραδίδεται στους νεοδιοριζόμενους στις συγκεκριμένες θέσεις κατόπιν της δικαστικής απόφασης».

Χρήστος Τερζίδης

Πρόεδρος Συμβολαιογραφικού

Συλλόγου Εφετείου Θράκης

ΑΡΘΡΟ 51

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 48)

20 Νοεμβρίου 2015, 13:39 | Ιωάννα Σ.

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η παραπάνω αναγκαστικού δικαίου διάταξη επιβαρύνει τόσο την οικονομική όσο και την επαγγελματική κατάσταση του συμβολαιογράφου. Με το να επωμίζεται το βάρος των εξόδων λειτουργίας του υποθηκοφυλακείου από την δική του προσωπική περιουσία και χωρίς καμία κρατική εγγύηση ότι, αν όχι θα αμοιωθεί, τουλάχιστον θα αποζημιωθεί για την περιουσία που χάθηκε, μιας και τα έξοδα ξεπερνούν κατά πολύ έσοδα στα άμισθα Υποθηκοφυλακεία σήμερα, ο συμβολαιογράφος βαδίζει με μαθηματική ακρίβεια προς την οικονομική του κατάρρευση.

Η αοριστία, επιπλέον, του χρόνου για τον οποίο διορίζεται ως αναπληρωτής υποθηκοφύλακας επιδεινώνει ακόμη περισσότερο την υφιστάμενη κατάσταση. Γνωρίζουμε πολλές περιπτώσεις, που η «προσωρινότητα» της θέσης μετατράπηκε σε μονιμότητα, αναγκάζοντας τον συμβολαιογράφο να παραμελήσει τα επαγγελματικά και οικογενειακά του καθήκοντα, ασκώντας ένα επάγγελμα που δεν το διάλεξαν, αλλά ... τους διάλεξε. Εντελώς απαράδεκτο και, κυρίως, ευθέως αντισυνταγματικό.

Το παρόν νομοσχέδιο αντί να λύσει το πρόβλημα που ήδη υπάρχει, το διαιωνίζει. Μια σταθερή και βέβαιη λύση στο πρόβλημα αυτό είναι αρχικά η συγχώνευση και βασικά η ΕΜΜΙΣΘΟΠΟΙΗΣΗ όλων των Υποθηκοφυλακείων της επικράτειας, ώστε να αρχίσουν να λειτουργούν ουσιαστικά αυτές οι τόσο σημαντικές και χρήσιμες δημόσιες υπηρεσίες, στις οποίες απασχολούνται εκατοντάδες εργαζόμενοι, οι οποίοι υπό το καθεστώς αυτό εξαρτώνται από την τύχη και την οικονομική ευμάρεια του εκάστοτε συμβολαιογράφου.

20 Νοεμβρίου 2015, 10:56 | Ευγενία Πάκου

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Θεωρώ ότι οι διατάξεις αυτές είναι κατάφωρα αντισυνταγματικές!!!!Γιατί δεν συγχωνεύετε και δεν εμμισθοποιείτε, ΑΜΕΣΑ μάλιστα, τα προβληματικά υποθηκοφυλακεία??? (και ίσως όχι μόνο αυτά.....).

Εξάλλου, αν κάποιος συμβολαιογράφος ήθελε να γίνει υποθηκοφύλακας, θα το έκανε δίνοντας τις σχετικές εξετάσεις. Αλήθεια, από πότε έχουν να γίνουν, από το 2002????Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε και την απίστευτη γραφειοκρατία που έχουν ν' αντιμετωπίσουν οι συμβολαιογράφοι καθημερινά, προκειμένου να διεκπεραιώσουν και την πιο απλή πράξη. Αυτό σημαίνει άπειρες ώρες δουλειάς με πενιχρή, κατά κανόνα, αμοιβή. Πότε λοιπόν θα προλάβει να ασχοληθεί υπεύθυνα, και ποιές ώρες!!!!!! , με ένα τόσο σοβαρό αντικείμενο, όπως είναι το υποθ/κείο ή το κτηματολόγιο??

Πως θα επιβιώσει αυτός και η οικογένειά του, με κατακερματισμένα καθήκοντα??? Και οι δικηγόροι?? Γιατί να μένουν απέξω από αυτόν τον χορό?? Μήπως γιατί κατά κανόνα έχουν πιο ισχυρό και πολυάριθμο Σύλλογο σε σχέση με τον αντίστοιχο των Συμβολαιογράφων?? Στο κάτω κάτω, την ίδια σχολή έχουμε τελειώσει.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να προσθέσω ότι συμφωνώ με τους συναδέλφους συμβολαιογράφους Αμαλιάδας με τα όσα και με τον τρόπο που τα εξέθεσαν.

Ευγενία Πάκου

19 Νοεμβρίου 2015, 23:27 | ΜΑΡΙΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Είναι πασίγνωστο ότι λόγω της κρίσης και των capital controls οι συναλλαγές ακινήτων έχουν σταματήσει και ως εκ τούτου, πλέον μεγάλος αριθμός αμίσθων Υποθηκοφυλακείων, των οποίων η επιβίωση εξαρτάται από τις εισπράξεις δικαιωμάτων από τις μεταγραφές των αγοραπωλητηρίων, γονικών παροχών και λοιπών συμβολαίων, είναι ήδη χρεωκοπημένα ή πρόκειται σύντομα να χρεωκοπήσουν. Η χρεωκοπία έχει χτυπήσει όχι μόνο τα «μικρά», αλλά και τα «μεγάλα» Υποθηκοφυλακεία, που εδρεύουν σε πρωτεύουσες νομών (π.χ. Πύργου Ηλείας, Μεσολογγίου κ.ά) και σε μεγάλους δήμους (π.χ. Περιστερίου Αττικής). Λόγω της αποχώρησης πολλών υποθηκοφυλάκων (συνταξιοδότηση, παραίτηση αυτών) και με δεδομένο ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν πρόκειται να προκηρύξει άλλον διαγωνισμό για την κάλυψη των κενών θέσεων, ένεκα της σταδιακής κατάργησης των υποθηκοφυλακείων από τα κτηματολογικά γραφεία, το Υπουργείο βρήκε την εύκολη λύση εφαρμόζοντας διάταξη Κανονιστικού Διατάγματος του 1941!!!, την οποία ελαφρώς τροποποιημένη περιλαμβάνει και το σχέδιο νόμου αυτό. Δηλαδή αναθέτει στον αρχαιότερο συμβολαιογράφο της περιοχής (στις περιπτώσεις βέβαια που έχει τηρηθεί η νόμιμη διαδικασία) τα καθήκοντα του υποθηκοφύλακα οριζοντάς τον αναπληρωτή και του «φορτώνει» όλο το κόστος λειτουργίας του υποθηκοφυλακείου. Ανάλογη ανάληψη έργου σήμερα ισοδυναμεί με οικονομική αυτοκτονία, διότι το κόστος συντήρησης (μισθοί υπαλλήλων, ασφαλιστικά δικαιώματα και λογαριασμοί ΔΕΚΟ) υπερβαίνει κατά πολύ τα όποια έσοδα και ο συμβολαιογράφος υπόλογος αστικά, πονικά και πειθαρχικά, υποχρεούται να τα καλύπτει εξ ιδίων και εις βάρος της περιουσίας του. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μη θέλει κανείς συμβολαιογράφος να αναλάβει αυτά τα καθήκοντα και έτσι έχει δημιουργηθεί τεράστιο πρόβλημα στη λειτουργία των υποθηκοφυλακείων.

Η μέχρι σήμερα αποσπασματική αντιμετώπιση του προβλήματος, ενίοτε με αυθαίρετους αυτοσχεδιασμούς από τα Πρωτοδικεία, προκειμένου να ανευρεθεί «ΤΟ ΘΥΜΑ» που θα ΥΠΟΧΡΕΩΘΕΙ ν' αναλάβει ΠΑΡΑ ΤΗ ΘΕΛΗΣΗ του το χρέυσαν υποθηκοφυλακείο, οδήγησε μέχρι και σε διεξαγωγή ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ για ανάδειξη του «ΑΤΥΧΟΥ» συμβολαιογράφου -αναπληρωτή υποθηκοφύλακα, χωρίς να λείψουν μάλιστα και περιπτώσεις όπου ασκήθηκαν ΠΟΙΝΙΚΕΣ και ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΕΣ διαδικασίες σε ΒΑΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥ ΠΟΥ ΑΡΝΗΘΗΚΕ την ανάληψη αυτών των καθηκόντων! Ποιος όμως λογικός άνθρωπος θα τους κατηγορούσε που αρνήθηκαν να υπογράψουν την οικονομική τους καταδίκη;

Το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο καλείται να δώσει λύσεις στο πρόβλημα αυτό. Δυστυχώς οι προτεινόμενες λύσεις ουσιαστικά επιτείνουν το πρόβλημα και δεν το λύνουν. Ούτε η εκ περιτροπής ανάληψη της θέσης αποτελεί λύση, ούτε οτιδήποτε άλλο προτείνεται, διότι δεν επιλύεται το βασικό πρόβλημα της χρηματοδότησης των χρευσάντων υποθηκοφυλακείων.

Εχει παραβλεφθεί επίσης μια πολύ σημαντική παράμετρος του προβλήματος: Η συνταγματικότητα της επιβολής σε οποιονδήποτε πολίτη να αναλάβει έργο παρά τη θέλησή του και εις βάρος της περιουσίας του. Είναι προφανές σε οποιονδήποτε έχει στοιχειώδη γνώση των Συνταγματικών διατάξεων, ότι τόσο η βλάβη της περιουσίας του πολίτη χάριν έργου του Δημοσίου όσο και η επιβολή στην ανάληψη έργου παρά τη θέληση του πολίτη αντίκειται σαφώς σε ρητές διατάξεις του Συντάγματος. Συγκεκριμένα: Α) Το άρθρο 25 παρ.1 εδ.γ' Συντ. προστατεύει το δικαίωμα στην ιδιοκτησία και την περιουσία, στρέφεται κατά πάντων (erga omnes) και προστατεύει τον πολίτη από επιθετικές ενέργειες τόσο του Κράτους όσο και των ιδιωτών. Κατά

συνέπεια δεν μπορεί να επιβληθεί στον πολίτη έργο από το οποίο θα βλαφθεί η περιουσία του.

Β) Η παρά τη θέληση του πολίτη ανάθεση έργου υπέρ του Δημοσίου έχει νομικό χαρακτηρισμό και αποκαλείται «επίταξη έργου». Το Σύνταγμα κάνει λόγο για επίταξη προσωπικών υπηρεσιών στο άρθρο 22 παρ. 4 «Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται. Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης ή για την αντιμετώπιση αναγκών της άμυνας της Χώρας ή επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από θεομηνία ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, καθώς και τα σχετικά με την προσφορά προσωπικής εργασίας στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ικανοποίηση των τοπικών αναγκών».

Είναι σαφές, λοιπόν, ότι δεν μπορεί να επιβληθεί νομίμως στον πολίτη, συμβολαιογράφο εν προκειμένω, η ανάληψη έργου επί τη βλάβη της περιουσίας του και παρά τη θέλησή του, γεγονός που πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ' όψη ως προς τη συνταγματικότητα των διατάξεων του εν λόγω νομοσχεδίου. Δεδομένης της δικαιολογημένης απροθυμίας των συμβολαιογράφων να αναλάβουν τα καθήκοντα αναπληρωτή υποθηκοφύλακα κάτω από τις προαναφερόμενες συνθήκες, η μοναδική λύση για τη λειτουργία των συγκεκριμένων υποθηκοφυλακείων είναι να μετατραπούν αυτά σε έμμισθα, αλλά και σταδιακά να μετατρέπονται σε έμμισθα ή να συγχωνεύονται με όμορα έμμισθα και τα εναπομείναντα άμισθα.

ΜΑΡΙΑ ΚΩΝ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Συμβολαιογράφος Πύργου Ηλείας

19 Νοεμβρίου 2015, 11:09 | ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΕΓΓΡΑΦΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ

Ήδη έχει δοθεί στη Δημοσιότητα προς Διαβούλευση το Νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις».

Μέσα σ' αυτό εμπερικλείονται και τα άρθρα 48-51 που ρυθμίζουν τη λειτουργία των Υποθηκοφυλακείων.

Δυστυχώς για πρώτη φορά στην ιστορία των συναλλαγών εμπραγμάτου δικαίου, παρατηρείται το ανησυχητικό φαινόμενο, με αυξητικές τάσεις, της παραιτήσεως υποθηκοφυλάκων, λόγω ελλείψεως εσόδων στήριξης των υποθηκοφυλακείων. Γεγονός είναι ότι μετεγγραφές δεν γίνονται, γιατί λόγω της γενικότερης οικονομικής κατάστασης (αυξανόμενης ύφεσης) δεν υπάρχουν συναλλαγές ή οι υπάρχουσες αδυνατούν να καλύψουν έξοδα λειτουργίας υποθηκοφυλακείου. (μισθοδοσίες, ασφαλιστικές εισφορές, ρεύματα ενοίκια κλπ.). Αυτά είναι διαπιστώσεις γνωστές σ' όλους. Εξαιτίας των ανωτέρω λόγων παραιτήθηκε και η υποθηκοφύλακας Αμαλιάδας (13/8/2015) με αποτέλεσμα το Υποθηκοφυλακείο Αμαλιάδας να παραμένει έκτοτε ακέφαλο.

Με το νομοσχέδιο λοιπόν το ρόλο του υποθηκοφύλακα με την ιδιότητα του αναπληρωτή έρχεται να παίξει ο συμβολαιογράφος.

Α) Μας επιβάλλεται ο ρόλος αυτός, που ναι μεν προβλέπεται από τον Κώδικα περί Συμβολαιογράφων, αλλά στις παρούσες συνθήκες, λόγω κατολίθωσης των συναλλαγών, κανένα υποθηκοφυλακείο δεν είναι ελκυστικό για την μόνιμη κάλυψή του, (ακόμα και ύστερα από διαγωνισμό). Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι ο διορισθείς αναπληρωτής συμβολαιογράφος, τείνει να καταστεί μόνιμος. Στην

θέσπιση του Νόμου, με τον όρο «αναπλήρωση» σαφώς και δεν υπήρχε τέτοια πρόθεση, γιατί υπό άλλες συνθήκες θεσπίστηκε. Στο Νομοσχέδιο και ειδικότερα στο άρθρο 48 οι συμβολαιογράφοι, καλούνται να καλύψουν τα κενά και να στελεχώσουν τα Υποθηκοφυλακεία και μάλιστα με όρους που επιδεινώνουν την επαγγελματική μας και οικονομική μας θέση.

Β) Στην ουσία επιτασσόμαστε να στηρίξουμε και να υποστηρίξουμε λειτουργία Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σε σημείο που παραβιάζει συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματά μας, περιορισμό ελευθερίας Βούλησης και χειροτέρευσης Οικονομικής μας Κατάστασης με αναγκαστικού δικαίου διάταξη και μας καλεί να κάνουμε το «αδύνατο», Δηλαδή να είμαστε υπόλογοι και υπόχρεοι για την κάλυψη των εξόδων του χρονικού διαστήματος αναπλήρωσης δι' ιδίων χρημάτων, έχοντας ως δεδομένο ότι τα έξοδα του Υποθηκοφυλακείου δεν πρόκειται να καλυφθούν σε καμία περίπτωση με τα έσοδά του. Να δεχόμαστε ως εναγόμενοι εργατικές αγωγές και πράξεις επιβολής προστίμων και ασφαλιστικών εισφορών από τους εργαζόμενους του Υποθηκοφυλακείου, όταν λόγω της ύφεσης οι περισσότεροι από εμάς δεν μπορούμε να συντηρήσουμε υπαλλήλους στα γραφεία μας, ούτε για μειωμένο ωράριο. Όταν λόγω της παρατεταμένης και πιο βαθιάς ύφεσης έχουμε φτάσει να οφείλουμε και εμείς οι ίδιοι στα ασφαλιστικά ταμεία και να προσπαθούμε με ρυθμίσεις ν' ανταποκριθούμε και να λειτουργήσουμε. Ήδη έχει μειωθεί το ετήσιο εισόδημά μας πλέον του 80% (λόγω μείωσης του κύκλου εργασιών) και με νύχια και με δόντια να προσπαθούμε να συντηρηθούμε, συνυπολογίζοντας σ' όλα αυτά την υπερβολική φορολόγηση και την υφιστάμενη μηδενική κλίμακα. Πώς λοιπόν μας εξαναγκάζετε και μας υποβάλλετε σε τέτοια κατάσταση, που θα μας εξοντώσει οικονομικά και μας οδηγείτε εμμέσως στην υποχρεωτική έξοδο από την εργασία μας?

Γ) Στη Δημοκρατία ο Νόμος υπάρχει για να εξυπηρετεί και να διευκολύνει τον Πολίτη και κατ' επέκταση και εμάς. Για το λόγο αυτό και δεν παραμένει στατικός, αλλά αλλάζει, τροποποιείται ή καταργείται ή εισάγεται ανάλογα με την εξέλιξη της κοινωνίας και τις πραγματικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά. Αυτή τη στιγμή ετοιμάζετε ένα νομοσχέδιο που στερείται, όσον αφορά την αντιμετώπισή μας, κάθε έννοια δικαίου, αφού μας υποχρεώνετε σε κάτι πέραν των δυνατοτήτων μας.

Για τους λόγους λοιπόν ανωτέρω εμείς οι συμβολαιογράφοι Ειρηνοδικείου Αμαλιάδας, Δήμου Ήλιδας Ηλείας, ΑΡΝΟΥΜΑΣΤΕ να επωμιστούμε ένα τέτοιο βάρος, στην ουσία παράνομο, στις παρούσες συνθήκες διότι:

α) Θέλουμε να λειτουργήσει το Υποθηκοφυλακείο με μόνιμη και οριστική λύση για να υπάρξει και η ασφάλεια των συναλλαγών, η οποία έχει εντελώς διαταραχθεί και αυτό μπορεί να γίνει, μόνο, με Ρύθμιση ωφέλιμη ως προς όλους από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Απ' ότι γνωρίζουμε προτάσεις ήδη έχουν κατατεθεί και από τον Σύλλογό μας και από το Δικηγορικό Σύλλογο Αμαλιάδας, με λιγότερο κόστος για το Δημόσιο, που εγγυώνται και το θέμα της ασφάλειας των συναλλαγών.

Β) Δεν επιθυμούμε να περιέλθουμε σε οικονομική εξόντωση ημών και των οικογενειών μας, και να επωμιστούμε με εξαναγκασμό και δεύτερο ρόλο εργασίας,

ΣΥΜΒΟΛΙΑΟΓΡΑΦΟΙ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΓΑΣΠΑΡΗ

ΔΑΓΛΑ ΜΑΡΙΑ

ΣΚΑΝΔΑΜΗ ΕΥΑΝΘΙΑ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΑΣΣΑ-ΛΙΟΣΗ ΙΩΑΝΝΑ

ΣΚΑΝΔΑΜΗ ΕΥΑΝΘΙΑ

ΝΤΙΚΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΛΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΧΑΤΖΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΙΡΗΝΗ

19 Νοεμβρίου 2015, 10:22 | ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Σε σχέση με τα -εύστοχα κατά τα λοιπά- σχόλια του συναδέλφου κου Μπράμου επί του άρθρου 48, θεωρώ απαραίτητες τις εξής παρατηρήσεις:

1. Από τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου πράγματι προκύπτουν δύο χρονικές περίοδοι ανάθεσης καθηκόντων σε συμβολαιογράφο (και όχι «αναπλήρωσης υποθηκοφύλακα», η έκφραση αυτή έχει παραλειφθεί στην προτεινόμενη διάταξη). Το γεγονός ότι στη διατύπωση της νέας διάταξης δεν υπάρχει η έκφραση της σήμερα ισχύουσας «...προσωρινά και μέχρι του διορισμού ειδικού αμίσθου υποθηκοφύλακα», σημαίνει ότι δεν τίθεται πλέον κανένα χρονικό όριο στην ανάθεση των καθηκόντων υποθηκοφύλακα σε συμβολαιογράφο. Αυτό, σε συνδυασμό με το προτεινόμενο άρθρο 50 σχετικά με το διαγωνισμό, τον οποίο πλέον ο Υπουργός προκηρύσσει όποτε και για όσες θέσεις κρίνει (ενώ σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο οφείλει να τον προκηρύσσει ετησίως για όλες τις κενές θέσεις), οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πλέον μιλούμε για ανάθεση καθηκόντων σε συμβολαιογράφο που ενδέχεται να έχει μόνιμο χαρακτήρα. Και μάλιστα με κριτήριο την αρχαιότητα αυτού!

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν ρυθμίζονται απλώς ζητήματα αναπλήρωσης, αλλά ουσιαστικά μετατρέπονται τα ειδικά άμισθα υποθηκοφυλακεία σε μη ειδικά, όπου ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος ενεργεί πλέον με διττή ιδιότητα. Πώς αλλιώς να εξηγήσει κανείς τη μη αναφορά σε προσωρινή αναπλήρωση μέχρι το διορισμό νέου υποθηκοφύλακα και την κατάργηση της δέσμιας αρμοδιότητας για προκήρυξη διαγωνισμού που οδηγεί στο διορισμό νέων υποθηκοφυλάκων;

2. Πράγματι, σύμφωνα με το νόμο και τη νομολογία, τα άμισθα υποθηκοφυλακεία αποτελούν αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες υπό λειτουργική έννοια (και όχι υπό οργανική, αφού δεν συγκροτούνται από δημοσίους υπαλλήλους) και υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία ασκείται «με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας τους (άρθρο 7 παρ. 3 περ. γ' π.δ. 36/2000). Οι άμισθοι υποθηκοφύλακες ναι μεν επιτελούν δημόσια λειτουργία, πλην όμως είναι ταυτόχρονα και ελεύθεροι επαγγελματίες με ό,τι αυτό συνεπάγεται από άποψη υποχρεώσεων (τηρούν βιβλία και στοιχεία β' κατηγορίας, υπάγονται σε ΦΠΑ, φέρουν όλες τις υποχρεώσεις του εργοδότη σε σχέση με το προσωπικό που απασχολούν, το εισόδημά τους είναι εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα κλπ.). Εν όψει όλων αυτών των ευθυνών και υποχρεώσεων, φαντάζει εξωφρενικό το φαινόμενο της αναπλήρωσης, πόσο μάλλον αυτό της εκ περιτροπής ανάληψης υποχρεώσεων και δη ανά μήνα! Δηλαδή όλες οι ανωτέρω υποχρεώσεις θα αναλαμβάνονται από άλλο πρόσωπο κάθε μήνα; Αν πράγματι υπήρχε εμπεδωμένη γνώση για το τι σημαίνει «άμισθος υποθηκοφύλακας», αυτές οι λύσεις δε θα συζητούνταν καν.

2. Επίσης, αναφέρει ότι κος Μπράμος ότι οι υπάλληλοι χαρακτηρίζονται από το ΣτΕ ως δικαστικοί υπάλληλοι παραθέτοντας την ΣτΕ 2573/2015 χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Να επισημάνω, λοιπόν, ότι η πρόσφατη αυτή απόφαση, όχι μόνο δεν αναφέρει κάτι τέτοιο, αλλά αντίθετα περιέχει της εξής σαφέστατη διατύπωση (στη σελ. 16): «Το εν λόγω προσωπικό [των άμισθων υποθηκοφυλακείων] συνδέεται με τον άμισθο υποθηκοφύλακα με σχέση εξαρτημένης εργασίας και δε διατελεί σε

δημοσιοϋπαλληλική σχέση προς το Δημόσιο (ΣτΕ 974/1970), ανεξαρτήτως εάν ειδικές διατάξεις αναγνωρίζουν, υπό προϋποθέσεις, ως πραγματική δημόσια υπηρεσία των προϋπηρεσιών υπαλλήλων σε άμισθο υποθηκοφυλακείο (π.χ. άρθρα 42 παρ. 2 κωδ. δ/τος της 19/23.7.1941, 26 παρ. 3 Ν. 1968/1991 και 23 παρ. 7 εδ. ε' Ν. 2664/1998)». Επίσης, στη σελ. 4 της ως άνω απόφασης ΣτΕ 2573/2015 αποσαφηνίζεται ότι η διάταξη του άρθρου 92 παρ. 4 του Συντάγματος που αναφέρει ότι «οι υπάλληλοι των υποθηκοφυλακείων είναι δικαστικοί υπάλληλοι», δεν αφορά το προσωπικό των άμισθων υποθηκοφυλακείων και δη τον διευθύνοντα άμισθο υποθηκοφύλακα, αλλά μόνο τους υπαλλήλους των εμίσθων υποθηκοφυλακείων».

Και, τέλος, μία παρατήρηση αναγόμενη επίσης στο Σύνταγμα, το οποίο στην παραπάνω διάταξη (άρθρο 92 παρ. 4) επίσης αναφέρει ότι «...οι συμβολαιογράφοι και οι άμισθοι φύλακες υποθηκών είναι μόνιμοι εφόσον υπάρχουν οι σχετικές υπηρεσίες ή θέσεις»: Με τις προτεινόμενες διατάξεις να μην δεν καταργείται εν ενεργεία άμισθος υποθηκοφύλακας, ωστόσο η αντίθεση στη συνταγματική κατοχύρωση είναι προφανής: Στη θέση υποθηκοφύλακα (καθώς η υπηρεσία του άμισθου υποθηκοφυλακείου παραμένει) δε διορίζουμε το δημόσιο λειτουργό που το Σύνταγμα το ίδιο έχει προβλέψει (διότι άλλο το λειτούργημα/επάγγελμα του συμβολαιογράφου και άλλο αυτό του υποθηκοφύλακα), αλλά αναθέτουμε σε συμβολαιογράφο τα σχετικά καθήκοντα! Και μάλιστα στον αρχαιότερο εξ αυτών χωρίς καμία αξιολόγηση της κατάρτισης και της καταλληλότητάς του! Πώς θα φαινόταν άραγε από άποψη συνταγματικής νομιμότητας, ο μη διορισμός πλέον συμβολαιογράφων και η ανάθεση των καθηκόντων τους σε δικηγόρους και δη στον αρχαιότερο της αντίστοιχης περιφέρειας ή το αντίστροφο;

Τα πράγματα αυτά είναι απαράδεκτα και συνιστούν το ακριβώς αντίθετο της χρηστής διοίκησης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ Δ.Σ.Α.

18 Νοεμβρίου 2015, 23:27 | ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΠΠΕ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Εχουν αναφερθεί από τους προλαλήσαντες με πολύ αναλυτικό τρόπο οι νομικές ανακολουθίες και κυρίως ας μου επιτραπεί το «άηθες» της άνω ρυθμίσεως. Τα πράγματα δυστυχώς είναι απλά και ταυτόχρονα απολύτως τραγικά. Όλα τα απόνερα των παλαιών (και παλαιοκομματικών) γνωστών ελληνικών ημερών των παχιών αγελάδων της τελευταίας τριακονταετίας (τουλάχιστον) μετακυλίνουνται σήμερα στις πλάτες ανθρώπων που δεν είχαν ποτέ απολύτως καμία σχέση με αυτά (και είμαι σίγουρη πως δεν θα ήθελαν να έχουν και ποτέ) ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΣ με διάταξη νόμου. Ως λοιπόν και εγώ μία εν ενεργεία Συμβολαιογράφος (ακόμη) και (ως συνήθως) κατά μόνας (αλήθεια που είναι οι Συμ/κοί Σύλλογοι της χώρας να τοποθετηθούν θα αναρωτηθώ και εγώ με τη σειρά μου?) που τυγχάνει να γνωρίζω καλά το θέμα ως παροικούσα στην Ιερουσαλήμ, θεωρώ υποχρέωσή μου να δώσω την ανθρώπινη διάσταση του, κατά την οποία ΟΛΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ συνάδελφοι μας, στη θέση των οποίων θα μπορούσαμε να είμαστε Η ΝΑ ΒΡΕΘΟΥΜΕ και οι ίδιοι έχουν ΗΔΗ κυριολεκτικά γονατίσει και καταστραφεί οικονομικά όταν διορίστηκαν μόνο κατ' όνομα π.χ «αναπληρωτές κτηματολογικών γραφείων», ενώ για την ταυτότητα του νομικού λόγου έπρεπε να

διοριστούν με την πραγματική τους ιδιότητα ως «άμισθοι όμηροι αορίστου χρόνου» (κυριολεκτικώς και ουδόλως μεταφορικώς), αφού παρότι παραιτήθηκαν από τη θέση τους λόγω των δυσβάστακτων οικονομικών υποχρεώσεων που τους υπέβαλε ο - εκ των υστέρων - καταναγκαστικός διορισμός τους, ακόμη και σήμερα το Υπουργείο δεν κάνει αποδεκτή την παραίτησή τους και παλεύουν με συμπληγάδες και κύκλωπες ώστε να απαλλαγούν από τα δεσμά τους. Και οι άνθρωποι αυτοί σήμερα όχι μόνο δε βλέπουν το θέμα τους να επιλύεται, αντίθετα ειπράττουν τη θεσμοθέτησή της άνω «πρακτικής» ως κανόνα δικαίου που ορίζει για το μέλλον. Κύριε Υπουργέ θερμότατη παράκληση να ξαναδείτε το όλο θέμα με τη δέουσα ευαισθησία και το περί δικαίου αίσθημα που πιστεύω ότι σας διακρίνει. Υπάρχουν λύσεις (όχι όμως στο άρθρο 48) για τον εξορθογισμό και την επανασύσταση των ανωτέρω υπηρεσιών, που είναι αναγκαία. Αντιλαμβανόμαστε οι περισσότεροι τις δυσκολίες για ένα τέτοιο εγχείρημα, πλην όμως αξίζει να επιχειρηθεί μια τέτοια σοβαρή προσπάθεια (στην οποία είναι σίγουρο ότι θα βρίσκατε πολλούς συμμάχους και υποστηρικτές) και όχι μια «λύση» που τοποθετεί το πρόβλημα κάτω από το χαλί (ή αν προτιμάτε στις πλάτες ανθρώπων που δεν φέρουν ουδεμία ευθύνη γι' αυτό) διότι αυτή η «λύση» θα μου επιτρέψετε να πω ότι πέραν του ότι είναι αδιέξοδη, προδίδει στην ουσία τους τις αξίες του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών κανόνων του κράτους δικαίου που γνωρίζω ότι πάντα υπηρετήσατε με συνέπεια.

Με τιμή

Χρυσούλα Καππέ

Συμβολαιογράφος Αθηνών

18 Νοεμβρίου 2015, 18:55 | ΕΝΩΣΗ ΑΜΙΣΘΩΝ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Αναφορικά με το προτεινόμενο άρθρο 48, κατ' αρχήν διαπιστώνεται η εξής θεμελιώδης διαφοροποίηση σε σχέση με την τροποποιούμενη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 4 του Κ.Δ. της 19/23 Ιουλ. 1941: Απαλείφεται εξ ολοκλήρου η διατύπωση «ανατίθεται προσωρινώς και μέχρι διορισμούειδικού αμίσθου υποθηκοφύλακος». Εν ολίγοις, πέρα από τις επιμέρους ρυθμίσεις που εισάγει η νέα διάταξη, η βασική κανονιστική της εισφορά είναι η ξεκάθαρη κατάργηση του προσωρινού χαρακτήρα της αναπλήρωσης από συμβολαιογράφο! Επομένως, μιλάμε ουσιαστικά για την κατάργηση του επαγγέλματος του υποθηκοφύλακα και την αντικατάσταση αυτού από τον συμβολαιογράφο, πράγμα που αποτελεί σοβαρότατη θεσμική στρέβλωση αντίθετη στο Σύνταγμα που προβλέπει και κατοχυρώνει το θεσμό του υποθηκοφύλακα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι εξ αρχής η αναπλήρωση από συμβολαιογράφο προβλέφθηκε ως προσωρινή λύση στις περιπτώσεις που για διάφορους λόγους ήταν αδύνατος ο άμεσος διορισμός νέου υποθηκοφύλακα. Και μόνο ως προσωρινή λύση θα μπορούσε να θεσπισθεί, καθώς η σύμπτωση καθεαυτή της ιδιότητας του συμβολαιογράφου και του υποθηκοφύλακα στο ίδιο πρόσωπο είναι προβληματική σε κάθε περίπτωση. Πρόκειται για διακριτά λειτουργήματα, με διαφορετικές απαιτήσεις και ευθύνες, που μπορεί να αφορούν εν πολλοίς στο ίδιο αντικείμενο, πλην όμως σε καμία περίπτωση δεν ταυτίζονται. Άραγε θα εισηγούνταν ποτέ κανείς να αναπληρώνεται συμβολαιογράφος από

υποθηκοφύλακα; Αυτό που φαντάζει αδιανόητο στην αντίστροφή του όψης, γιατί γίνεται αποδεκτό με τόσο ευκολία και μάλιστα όχι μόνο ως προσωρινή λύση, αλλά ως μόνιμη κατάσταση; Να σημειωθεί δε ότι και πρόσφατη γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (174/2013) έκρινε ότι η αναπλήρωση σε καμία περίπτωση δε δύναται να ξεπερνά έναν εύλογο χρόνο, ορίζοντάς αυτόν σε ένα έτος.

Παρά τα ανωτέρω, το Υπουργείο προτείνει, σε περίπτωση οριστικής αποχώρησης ή θανάτου ειδικού αμίσθου υποθηκοφύλακα, η λειτουργία του υποθηκοφυλακείου να ανατίθεται σε συμβολαιογράφο, καταργώντας ουσιαστικά την έννοια της αναπλήρωσης. Δεν αναφερόμαστε πλέον σε αναπλήρωση, μέχρι τον ορισμό νέου υποθηκοφύλακα με διαγωνισμό όπως προέβλεπαν οι διατάξεις μέχρι σήμερα, αλλά σε ανάθεση του έργου του υποθηκοφύλακα σε συμβολαιογράφο! Καθώς, λοιπόν, δεν μιλούμε για αναπλήρωση, εξ ου και δεν υπάρχει πουθενά η έννοια της προσωρινότητας.

Η προτεινόμενη διάταξη όχι μόνο δε ρυθμίζει τα πολυάριθμα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί από την επί μία εξαετία μη προκήρυξη διαγωνισμού για την κάλυψη κενών θέσεων αμίσθων υποθηκοφυλάκων, αντίθετα επικυρώνει και θεσμοθετεί μία ανώμαλη κατάσταση που επικρατεί σε δεκάδες υποθηκοφυλακεία της χώρας:

Στα μεν οικονομικά βιώσιμα γραφεία, τα οποία ως γνωστόν είναι ελάχιστα στην παρούσα δυσμενέστατη οικονομική συγκυρία, ο συμβολαιογράφος που εκτελεί χρέη υποθηκοφύλακα, στον οποίο ανατίθεται η λειτουργία αυτή με μοναδικό κριτήριο την αρχαιότητα (την ίδια στιγμή που ένας μεγάλος αριθμός αμίσθων υποθηκοφυλάκων κατέχει τη θέση αυτή μετά από συμμετοχή σε άκρως απαιτητικές και ανταγωνιστικές εξετάσεις), δραστηριοποιείται σε δύο επαγγέλματα ταυτόχρονα και μάλιστα σε συνθήκες σύγκρουσης καθηκόντων, αφού καλείται ο συμβολαιογράφος να ελέγχει τη νομιμότητα των συμβολαίων των δικών του και συναδέλφων του. Αυτό το φαινόμενο που ήταν απαράδεκτο ακόμη και ως προσωρινή λύση, όχι μόνο δεν αποδοκιμάζεται από το Υπουργείο, αλλά επικυρώνεται δια νόμου ως κανονική και μόνιμη κατάσταση, χωρίς να απασχολεί διόλου το γεγονός της προφανούς σύγκρουσης καθηκόντων, του βέβαιου αθέμιτου ανταγωνισμού που ασκείται σε βάρος των λοιπών συμβολαιογράφων της περιοχής, καθώς επίσης και το γεγονός ότι ο συμβολαιογράφος που αναλαμβάνει δεν έχει περάσει από καμία διαδικασία αξιολόγησης για το νομικό έργο που του ανατίθεται και απλά τυγχάνει να είναι ο αρχαιότερος. Καταργούμε, λοιπόν *de facto* το διαγωνισμό, που αναμφισβήτητα αναβάθμισε ποιοτικά τον κλάδο και αποτέλεσε καινοτομία η θέσπισή του το 2002, και επαναφέρουμε το κριτήριο της αρχαιότητας του Κ.Δ. του 1941. Με τη μόνη διαφορά ότι προπολεμικά το κριτήριο της αρχαιότητας προβλέφθηκε για την προσωρινή αναπλήρωση, ενώ σήμερα θεσμοθετείται για την ανάθεση καθηκόντων υποθηκοφύλακα καθεαυτή! Αντίθετα, στα υποθηκοφυλακεία που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα, που είναι η συντριπτική πλειοψηφία των γραφείων σήμερα, η προτεινόμενη διάταξη συντηρεί και επικυρώνει νομοθετικά μία άλλη ανώμαλη κατάσταση, απαράδεκτη από άποψη όχι μόνο συνταγματική, αλλά και ηθική, αυτή του «εξαναγκασμού» συμβολαιογράφων να αναλάβουν χρέη υποθηκοφύλακα παρά τη θέλησή τους. Διότι περί εξαναγκασμού πρόκειται όταν γίνεται αναφορά σε «δυνατότητα υποβολής αίτησης παραίτησης» (άραγε, εάν δεν το προέβλεπε ο νόμος, δεν θα υπήρχε το δικαίωμα παραίτησης, όπως για κάθε δημόσιο λειτουργήμα;) και ακόμη περισσότερο σε αποδοχή η μη της παραίτησης αυτής από τον Υπουργό. Αναφέρει λοιπόν ρητά ο νόμος ότι ο αναλαμβάνων χρέη υποθηκοφύλακα ενδέχεται να μην μπορεί να παραιτηθεί! Η αντισυνταγματικότητα των ρυθμίσεων αυτών είναι καταφανής και θεωρούμε ότι δεν χρήζει περαιτέρω ανάλυσης. Τέλος η θεσμοθέτηση της δυνατότητας εκ περιτροπής ανάληψης καθηκόντων από τους συμβολαιογράφους της ειρηνοδικειακής περιφέρειας συνιστά μία ακόμη ατυχέστατη ρύθμιση που μόνο προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει. Διότι είναι

δυνατόν να ασχοληθεί κανείς σοβαρά με τα ζητήματα λειτουργίας ενός υποθηκοφυλακείου, είτε αυτά αφορούν στην άσκηση καθεαυτή του ελέγχου νομιμότητας των εμπραγμάτων συναλλαγών, είτε σε ζητήματα εργασιακά, κάλυψης δαπανών κλπ. και τα οποία συνεπάγονται ευθύνες και υποχρεώσεις που προφανώς το Υπουργείο ουδόλως έχει λάβει υπόψη του. Παραδείγματος χάριν, έναντι του Ι.Κ.Α. θα αλλάζει ο εργοδότης του προσωπικού ανά τρεις μήνες; Ομοίως θα μεταβάλλεται το πρόσωπο του μισθωτή του γραφείου ανά τακτά διαστήματα ή του υποχρέου έναντι της ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ και άλλες ΔΕΚΟ; Είναι, επίσης, αποδεκτό να εξαναγκάζεται ένας συμβολαιογράφος να εκτελεί χρέη υποθηκοφύλακα έστω και για λίγους μήνες, αναλαμβάνοντας πλήρη αστική ευθύνη (άρ. 1344 Α.Κ.) για κάθε πράξη ή παράλειψη δική του ή του προσωπικού του; Ως άμισθοι υποθηκοφύλακες γνωρίζουμε πολύ καλά τι συνεπάγεται η ευθύνη αυτή σε επίπεδο διακινδύνευσης της προσωπικής μας περιουσίας και συχνών δικαστικών εμπλοκών, καθώς προφανώς δεν έχει γίνει αντιληπτό ότι έναντι των τρίτων συναλλασσομένων με τα άμισθα υποθηκοφυλακεία δεν βρίσκεται ούτε το Δημόσιο ούτε οι υπάλληλοι των γραφείων, αλλά ο ίδιος ο υποθηκοφύλακας με πλήρη προσωπική ευθύνη, όχι μόνο πειθαρχική και ποινική (όπως και οι δημόσιοι υπάλληλοι εξάλλου) αλλά και αστική, γεγονός που τους διαφοροποιεί από κάθε έμισθο δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό. Δυστυχώς, όσο το μείζον αυτό ζήτημα της ευθύνης αντιμετωπίζεται ως επουσιώδες «τεχνικό» θέμα, θα βλέπουμε απίθανες ρυθμίσεις, όπως αυτό της «εκ περιτροπής» ανάληψης καθηκόντων υποθηκοφύλακα που θα οδηγήσουν νομοτελειακά σε αδιέξοδο.

18 Νοεμβρίου 2015, 17:41 | ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ ΜΠΑΡΛΑΜΑ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Στα πλαίσια της παράλογης συνεχιζόμενης τακτικής που περιέχεται στο άρθρο 48 του σχεδίου νόμου «ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ» με το οποίο «ρυθμίζεται» η λειτουργία των άμισθων Υποθηκοφυλακείων της Χώρας έχω να παρατηρήσω:

«Ο Έλληνας Συμβολαιογράφος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός, ενώ ταυτόχρονα ασκεί το λειτούργημά του στα πλαίσια ενός ελεύθερου επαγγέλματος που του προσδίδει ανεξαρτησία χωρίς, ενώ παρέχει νομική ασφάλεια στους δικαιοπρακτούντες με τις αμερόληπτες συμβουλές του και την σύνταξη των αυθεντικών εγγράφων, να επιβαρύνει το Κράτος, αλλά αντιθέτως να συνδράμει στην εύρυθμη λειτουργία του προλαβαίνοντας με την παρέμβαση του ενδεχόμενες δικαστικές αμφισβητήσεις. Επομένως ο συμβολαιογράφος είναι ταυτόχρονα νομικός, δημόσιος λειτουργός και ελεύθερος επαγγελματίας. Πως λοιπόν είναι δυνατόν να κληθεί να υπηρετήσει ένα άλλο επάγγελμα, «αυτό του Υποθηκοφύλακα» σε χρόνο που δεν τον επιλέγει ο ίδιος, καλούμενος εντός συντόμου «ευλόγου» διαστήματος να εγκαταλείψει το επάγγελμά του « αυτό του συμβολαιογράφου» και όσα αυτό συνεπάγεται, δηλαδή να εγκαταλείψει το γραφείο του και την πελατεία του και κατά συνέπεια να περιέλθει σε οικονομικό αδιέξοδο και οικονομική καταστροφή και μάλιστα σε μια περίοδο τελείας οικονομικής απραξίας.

Εύλογα περαιτέρω ερωτήματα για τους ιθύνοντες:

- Πως θα επιτελέσει το ύψιστο καθήκον του «την ασφάλεια των συναλλαγών», όταν ο ίδιος θα καταχωρεί στο Υποθηκοφυλακείο και στο Κτηματολόγιο τα συμβόλαια

που ο ίδιος συντάσσει?

- Πως θα καλύψει τις οικονομικές υποχρεώσεις που οι προηγούμενοι και αποχωρήσαντες ήδη έχουν δημιουργήσει (μισθούς υπαλλήλων, ασφαλιστικές εισφορές, λειτουργικά έξοδα και τόσες άλλες) με την υπάρχουσα οικονομική κρίση και έλλειψη πόρων, όταν μάλιστα κανείς δεν σκέφθηκε να συμπεριλάβει στο επίμαχο άρθρο 48, ότι οι αποχωρούντες πρέπει υποχρεωτικά να παραδίδουν τα υποθηκοφυλακεία τους σε πλήρη τάξη και όχι να τα εγκαταλείπουν σχεδόν χωρίς να έχουν φροντίσει προηγουμένως να τακτοποιήσουν τις υποχρεώσεις τους, (οικονομικές και Αρχαιοθέρησης) .

Υπάρχει κενό νόμου στην σχετική διάταξη όταν ο Νόμος προβλέπει ότι « οι συμβολαιογράφοι που εκτελούν έργα υποθηκοφύλακα βαρύνονται μόνο με τις οικονομικές υποχρεώσεις του υποθηκοφυλακείου οι οποίες προκύπτουν κατά την περίοδο άσκησης των καθηκόντων τους» γιατί απλούστατα οι οικονομικές υποχρεώσεις που καλούνται να αναλάβουν και να αποδώσουν μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους είναι δυσανάλογες με τα σημερινά οικονομικά δεδομένα και έσοδα τα οποία σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν προηγούμενο αριθμό υπαλλήλων και εξόδων.

Εν κατακλείδι πρέπει οι νομοθετούντες να προβαίνουν σε ενέργειες με στόχο την θεσμοθέτηση δικαιών κανόνων που απαιτούνται για την λειτουργία του Κράτους και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών και όχι να προβαίνουν σε ενέργειες που καταλύουν τα δικαιώματα των πολιτών, των εργαζομένων και της συμβολαιογραφίας, την έννοια της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου. Ελπίζω σε μια υγιή χωρίς αντιπαραθέσεις συνεργασία με γνώμονα μόνο την εύρυθμη λειτουργία του Κράτους και της Ελληνικής Συμβολαιογραφίας σε αυτή την εποχή της καταστροφικής λαίλαπα από την οικονομική κρίση.

Μελπομένη Μπαρλαμά, Μέλος του Δ.Σ. Σ.Σ.Ε.Α.Π.Α.Δ.

17 Νοεμβρίου 2015, 20:57 | **ΜΑΡΙΟΣ ΜΠΡΑΜΟΣ**

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 48 ΤΟΥ ΑΠΟ 9.11.2015 ΥΠΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΝΕΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΟΣ

Το Υποθηκοφυλακείο είναι η δημόσια υπηρεσία στην οποία κατατίθενται επίσημα και φυλάσσονται οι τίτλοι ιδιοκτησίας των ακινήτων καθώς και τα βάρη (υποθήκες, προσημειώσεις, κατασχέσεις) που τα βαρύνουν, και ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Κατά τα έτη που υφίστατο ομαλή οικονομική ζωή, ένας βασικός αναπτυξιακός μοχλός της ελληνικής οικονομίας ήταν η κατασκευή και η αγοραπωλησία ακινήτων, γεγονός το οποίο μεταφραζόταν ότι τα άμισθα υποθηκοφυλακεία είχαν μεγάλο κύκλο εργασιών, είχαν ανάγκη από υπαλλήλους για την διεκπεραίωση των υποθέσεων, και είχαν τη δυνατότητα κάλυψης όλων των λειτουργικών εξόδων τους, των μισθών των υπαλλήλων τους και των ασφαλιστικών εισφορών αυτών. Ήδη όμως με τη είσοδο της χώρας στην περίοδο της οικονομικής ύφεσης, το πρώτο

οικονομικό πεδίο που επλήγη ανεπανόρθωτα ήταν αυτό των μεταβιβάσεων ακινήτων, γεγονός που προκάλεσε κάθετη μείωση στις οικονομικές εισροές όλων των υποθηκοφυλακείων.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σε αρκετά άμισθα υποθηκοφυλακεία της ελληνικής επικράτειας να σωρεύονται χρέη καθώς τα έξοδά τους, όπως είχαν διαμορφωθεί πριν την κρίση, ήταν περισσότερα από τα έσοδά τους, όπως αυτά διαμορφώθηκαν μετά την κρίση. Άμεση συνέπεια του φαινομένου αυτού ήταν η παραίτηση υπερχρεωμένων υποθηκοφυλάκων, οι οποίοι αδυνατούσαν πλέον να παρέχουν τις δημόσιες υπηρεσίες, και να μην δύναται να ανταπεξέλθουν στα έξοδά τους. Έτσι κατέστη αναγκαία η εκ νέου νομοθέτηση από την ελληνική πολιτεία σχετικά με την επίλυση του ζητήματος της λειτουργίας των άμισθων υποθηκοφυλακείων.

Β. ΤΟ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η παράγραφος 4 του άρθρου 5, με τίτλο «ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΟΣ» του Κανονιστικού Διατάγματος της 19/23 Ιουλ. 1941 «Περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων των Α.Ν.434/1937, 1933/1939, 2182/1940 και 2532/1940 «περί οργανισμού των Υποθηκοφυλακείων του Κράτους» ορίζει ότι: «4. Εν περιπτώσει οριστικής εκ της υπηρεσίας αποχωρήσεως ή θανάτου του ειδικού αμίσθου Υποθηκοφύλακος ή του τοιούτα έργα εκτελούντος Συμβολαιογράφου, τα έργα του Υποθηκοφύλακος, υπαρχόντων εν τη έδρα του Ειρηνοδικείου πλειόνων Συμβολαιογράφων, ανατίθενται προσωρινώς και μέχρι διορισμού κατά το άρθρ.39 του παρόντος ειδικού αμίσθου Υποθηκοφύλακος εις ένα τούτων δια Δ/τος μετά σύμφωνον γνωμοδότησιν της ολομελείας του αρμοδίου Πρωτοδικείου, προτιμωμένου του έχοντος άδειαν δικηγορεύειν από του στερουμένου τοιαύτης. Μέχρι της τοιαύτης αναθέσεως τα έργα του Υποθηκοφύλακος εκτελεί ο εν τη έδρα του Ειρηνοδικείου αρχαιότερος συμβολαιογράφος ή μη υπάρχοντος τούτου ο εν τη αυτή έδρα ασκών χρέη συμβολαιογράφου». ***Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε ως άνω διά του άρθρου 2 του Ν. 2224/1952.»

Από την γραμματική ερμηνεία της ως άνω διάταξης προκύπτει ότι ο νομοθέτης ξεχώρισε δύο χρονικές περιόδους μετά την αποχώρηση του άμισθου Υποθηκοφύλακος. Η πρώτη είναι αυτή που έπεται άμεσα μετά την αποχώρησή του και στην περίπτωση αυτή διορίζεται ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος. Η δεύτερη περίοδος είναι αυτή κατά την οποία εκδίδεται διάταγμα μετά από σύμφωνη γνωμοδότηση της ολομελείας του οικείου Πρωτοδικείου, όπου επιλέγεται και διορίζεται εις εκ του υπηρετούντων συμβολαιογράφων της ειρηνοδικειακής περιφέρειας.

Συνεπώς κατά την πρώτη περίοδο, η οποία αφορά το άμεσο διάστημα μετά την αποχώρηση αναλαμβάνει ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος, ενώ στη συνέχεια αναλαμβάνει ένας από τους συμβολαιογράφους της περιφέρειας, με διάρκεια καθηκόντων ως τον διορισμό νέου άμισθου υποθηκοφύλακα.

Γ. ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ

Ο νομοθέτης ανέθεσε στα άμισθα υποθηκοφυλακεία έργο το οποίο, ως εκ της φύσεως της αποστολής τους (ταυτόσημης με εκείνη των έμμισθων υποθηκοφυλακείων που αποτελούν οργανικές μονάδες-υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης), συνάπτεται άμεσα με την εκτέλεση δημόσιας υπηρεσίας και την εξυπηρέτηση σκοπών δημοσίου συμφέροντος αναγομένων στη διασφάλιση των συναλλαγών. Συναφώς, τα άμισθα υποθηκοφυλακεία αποτελούν αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες υπό λειτουργική έννοια (κατ'άλλη διατύπωση: δημόσιες υπηρεσίες σε περιορισμένο βαθμό κατά παραχώρηση, αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες ή υπηρεσίες εξηρημένες από τις δικαστικές αρχές, βλ. Σ.τ.Ε. 1991/1951 Ολ., γνμδ. Εισ. Α.Π. 2/1987) και υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία ασκείται «με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας τους» (βλ. άρθρο 7 παρ. 3 περ. γ' του π.δ. 36/2000,

Οργανισμός του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Α' 29).

Ενόψει δε της σπουδαιότητας των καθηκόντων του άμισθου υποθηκοφύλακα από απόψεως δημοσίου συμφέροντος, τα οποία είναι σύμφυτα με την κατά νόμον αποστολή του υποθηκοφυλακείου και δεν διαφέρουν από τα καθήκοντα του έμισθου υποθηκοφύλακα (βλ. και το άρθρο 23 παρ. 5 εδ. α' του ν. 2664/1998, στο οποίο ο άμισθος υποθηκοφύλακας χαρακτηρίζεται ως «άμισθος δημόσιος λειτουργός»), ο νομοθέτης ρύθμισε ειδικώς το υπηρεσιακό καθεστώς του και υπέβαλε σε έντονη κανονιστική ρύθμιση την οργάνωση των άμισθων υποθηκοφυλακείων (ΣτΕ 2573/2015).

Δ. Η ΝΕΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ

Δ1. Η ΝΕΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Ακολουθώντας, στο άρθρο 48 του υπό διαβούλευση σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις» ορίζεται ότι: «Η παράγραφος 4 του άρθρου 5 του Κανονιστικού Διατάγματος της 19/23 Ιουλ. 1941 «Περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων των Α.Ν.434/1937, 1933/1939, 2182/1940 και 2532/1940 «περί οργανισμού των Υποθηκοφυλακείων του Κράτους»» αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Σε περίπτωση οριστικής αποχώρησης ή θανάτου ειδικού άμισθου υποθηκοφύλακα ή συμβολαιογράφου που εκτελεί έργα υποθηκοφύλακα σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, η λειτουργία του υποθηκοφυλακείου ανατίθεται σε συμβολαιογράφο της έδρας του Ειρηνοδικείου με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της ολομέλειας του αρμόδιου Πρωτοδικείου. Αν στην ίδια ειρηνοδικειακή περιφέρεια υπηρετούν περισσότεροι του ενός συμβολαιογράφοι, η επιλογή γίνεται με κριτήριο την αρχαιότητα άλλως τα έτη προηγούμενης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν αιτήματος του οικείου Συμβολαιογραφικού Συλλόγου η ανάθεση μπορεί να γίνει και εκ περιτροπής σε όλους τους συμβολαιογράφους της ειρηνοδικειακής περιφέρειας. Μέχρις ότου αναλάβει τα καθήκοντά του ο συμβολαιογράφος που ορίστηκε με την ανωτέρω διαδικασία τη λειτουργία του υποθηκοφυλακείου αναλαμβάνει ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος της ειρηνοδικειακής περιφέρειας με πράξη του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης ή του Διευθύνοντα το Πρωτοδικείο. Οι συμβολαιογράφοι που εκτελούν έργα υποθηκοφύλακα βαρύνονται μόνο με τις οικονομικές υποχρεώσεις (ιδίως καταβολή μισθοδοσίας, ασφαλιστικών εισφορών και λειτουργικών εξόδων) του υποθηκοφυλακείου, οι οποίες προκύπτουν κατά την περίοδο άσκησης των καθηκόντων τους, και όχι για οφειλές που ανάγονται στο προηγούμενο της ανάληψης της υπηρεσίας τους διάστημα. Ο συμβολαιογράφος στον οποίο, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, ανατέθηκαν προσωρινά τα έργα του υποθηκοφύλακα, δύναται να υποβάλει αίτηση παραίτησης στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η αποδοχή ή μη της αίτησης αυτής, καθώς και ο ορισμός νέου αναπληρωτή γίνονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά από σύμφωνη γνώμη της Ολομέλειας του οικείου Πρωτοδικείου. Ο συμβολαιογράφος στον οποίο ανατέθηκαν καθήκοντα σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου δύναται να παραιτηθεί και η αποδοχή ή μη της αίτησης παραίτησής του, καθώς και ο ορισμός του επόμενου σε σειρά αρχαιότητας συμβολαιογράφου ως αναπληρωτή υποθηκοφύλακα, γίνεται από τον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης ή τον Διευθύνοντα το Πρωτοδικείο. Η υποβολή αίτησης παραίτησης δεν αναστέλλει την ισχύ της πράξης διορισμού».

Δ2. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟ

Από τη γραμματική ερμηνεία όσων προβλέπονται στην πρώτη παράγραφο της ως άνω διάταξης, το σχέδιο νόμου διακρίνει δύο χρονικές περιόδους για την

αναπλήρωση του αποχωρούντος ειδικού άμισθου υποθηκοφύλακα.

Η πρώτη χρονική περίοδος είναι αυτή που ακολουθεί άμεσα της αποχωρήσεως ή θανάτου του υποθηκοφύλακος, κατά την οποία αναπληρώνεται από τον αρχαιότερο συμβολαιογράφο: («Μέχρις ότου αναλάβει τα καθήκοντά του ο συμβολαιογράφος που ορίστηκε με την ανωτέρω διαδικασία τη λειτουργία του υποθηκοφυλακείου αναλαμβάνει ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος της ειρηνοδικειακής περιφέρειας με πράξη του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης ή του Διευθύνοντα το Πρωτοδικείο»).

Η δεύτερη χρονική περίοδος είναι αυτή που αφού έχει διορισθεί εντελώς προσωρινά ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος, διορίζεται άλλος με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της ολομέλειας του αρμόδιου Πρωτοδικείου με γνώμονα την αρχαιότητα του Συμβολαιογράφου. Συνεπώς και σε αυτή την περίπτωση διορίζεται προς αναπλήρωση ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος. Η δε περίοδος αυτή εκτείνεται ως τον διορισμό ειδικού άμισθου Υποθηκοφύλακος μετά από επιτυχία στον πανελλήνιο διαγωνισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Εις αμφοτέρες τις χρονικές περιόδους αναπλήρωσης προκύπτει ότι θα αναπληρώνει ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος της περιφέρειας. Επομένως δεν έχει λογική και νομική συνοχή ο διαχωρισμός σε δύο χρονικές περιόδους καθώς και στις δύο καλείται ο αρχαιότερος να αναπληρώσει, και να επωμιστεί όλες τις δυσμενείς συνέπειες της μη εύρυθμης λειτουργίας ενός μη κερδοφόρου υποθηκοφυλακείου. Έτσι στην προκειμένη περίπτωση δεν τηρείται η από το Σύνταγμα προβλεπόμενη αρχή της αναλογικότητας, κατά την οποία η πολιτεία όφειλε να κατανείμει ισομερώς την αναπλήρωση, διότι αυτή κατ' ουσίαν είναι ένας δυσμενής, επαχθής και οικονομικά ασύμφορος διορισμός. Βέβαια, ακόμα και αυτή την αρχή να λάμβανε υπόψη του ο συντάξας το σχέδιο νόμου, δεν επιλύεται το πρόβλημα της αναπλήρωσης, διότι το οικονομικό πρόβλημα που επιβάλλεται στον αρχαιότερο συμβολαιογράφο, απλά θα μοιραζόταν σε περισσότερους συναδέλφους, οι οποίοι λόγω των οικονομικών προβλημάτων θα αναγκάζονταν ο διαρκώς να δηλώνουν παραιτήσεις.

Δ3. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ Ο ΕΚΤΕΛΩΝ ΧΡΕΗ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΟΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

Στη συνέχεια, ορίζεται ότι «οι συμβολαιογράφοι που εκτελούν έργα υποθηκοφύλακα βαρύνονται μόνο με τις οικονομικές υποχρεώσεις (ιδίως καταβολή μισθοδοσίας, ασφαλιστικών εισφορών και λειτουργικών εξόδων) του υποθηκοφυλακείου, οι οποίες προκύπτουν κατά την περίοδο άσκησης των καθηκόντων τους, και όχι για οφειλές που ανήκουν στο προηγούμενο της ανάληψης της υπηρεσίας τους διάστημα».

Δηλαδή ο συντάξας το σχέδιο νόμου δηλώνει απερίφραστα ότι τα έξοδα και οι οφειλές των άμισθων υποθηκοφυλακείων πρέπει να καταβάλλονται. Αυτός ακριβώς είναι ο σκοπός του σχεδίου, να μην υφίστανται πλέον κλειστά υποθηκοφυλακεία αλλά να λειτουργούν με κάθε μέσο, να καταβάλλονται τα μισθώματά τους, να πληρώνονται οι υπάλληλοί τους, και να καταβάλλονται οι ασφαλιστικές εισφορές αυτών.

Μάλιστα είναι το πλέον λογικό ότι τα έξοδα των υποθηκοφυλακείων πρέπει να πληρώνονται, καθώς ο εργαζόμενος που παρέχει την εργασία του πρέπει να αμείβεται και να λαμβάνει τις ασφαλιστικές του εισφορές, αλλά και ο εκμισθωτής που παρέχει το ακίνητό του για την παροχή των υπηρεσιών του υποθηκοφυλακείου έναντι ανταλλάγματος πρέπει να λαμβάνει το συμφωνηθέν μίσθωμα.

Αυτό όμως που δεν έλαβε υπόψη του ο συντάξας το σχέδιο νόμου είναι ότι εάν ένας Υποθηκοφύλακας ή εκτελών χρέη επιθυμεί να μειώσει τα έξοδα δεν δύναται, καθώς οι υπάλληλοι έχουν προσληφθεί με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης. Το μόνο που δύναται είναι είτε να μειώσει το μίσθωμα μετά από σύμφωνη γνώμη του εκμισθωτού, είτε να μετακινηθεί σε νέο

μίσθιο αναλαμβάνοντας τα έξοδα μετακόμισης όλων των αρχείων το οποίο είναι βέβαιο ότι είναι δυσβάσταχτο.

Έτσι, ενώ όλοι οι πολίτες, οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι και οι εργαζόμενοι στα υποθηκοφυλακεία επιθυμούν να λυθεί το πρόβλημα της μη λειτουργίας, με αυτό το σχέδιο νόμου δεν επιλύεται το βασικό ζήτημα, που είναι η χρηματοδότηση του Υποθηκοφυλακείου. Με τη διάταξη αυτή απλά μετακινείται το πρόβλημα της χρηματοδότησης από τον αποχωρούντα υποθηκοφύλακα στον εκτελούντα χρέη συμβολαιογράφο.

Ε. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ε1. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΣΟ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΥΤΟΥ

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το θεσμικό πλαίσιο που καλύπτει τις παρεχόμενες από τα υποθηκοφυλακεία υπηρεσίες, τις χαρακτηρίζει ως δημόσιες υπηρεσίες. Η ελληνική πολιτεία με το σχέδιο νόμου φαίνεται να μην επιθυμεί να δει ξεκάθαρα τις δυσμενείς επιπτώσεις που επέρχονται από τη μη λειτουργία των αμίσθων υποθηκοφυλακείων, και να αναλάβει τις ευθύνες που προκύπτουν από τις συνεχώς αυξανόμενες παραιτήσεις και των αμίσθων υποθηκοφυλάκων και των εκτελούντων χρέη που τους αναπληρώνουν.

Στην υπό διαβούλευση ρύθμιση πρέπει να απαλειφθεί παντελώς η διάταξη που αναφέρει ότι ο συμβολαιογράφος που αναλαμβάνει να αναπληρώσει τον οριστικώς αποχωρούντα υποθηκοφύλακα θα ευθύνεται για τις οικονομικές υποχρεώσεις (ιδίως καταβολή μισθοδοσίας, ασφαλιστικών εισφορών και λειτουργικών εξόδων) του υποθηκοφυλακείου, οι οποίες προκύπτουν κατά την περίοδο άσκησης των καθηκόντων τους.

Όπως έχει διαμορφωθεί αυτή τη στιγμή η ελληνική οικονομία, τα έσοδα των αμίσθων υποθηκοφυλακείων είναι πραγματικά χαμηλότατα, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να καλύπτονται οι βασικές οικονομικές ανάγκες, όπως αυτές αναλύονται στην διάταξη. Δηλαδή η ελληνική πολιτεία, γνωρίζοντας ότι μία δημόσια υπηρεσία δεν έχει έσοδα και δεν αποδίδει τις υποχρεώσεις της, επιδιώκει να μην αναλάβει την καταβολή αυτών των οικονομικών οφειλών, αλλά κατ' ουσία με νομοθετική διάταξη επιθυμεί να επιστρατεύσει έναν ελεύθερο επαγγελματία, να αναλάβει αυτές τις οφειλές που είναι οφειλές δημόσιας υπηρεσίας, να περιορίσει κατά πολύ τις ήδη λιγοστές συμβολαιογραφικές πράξεις που εκτελεί, και χρεώνεται ο συμβολαιογράφος με την προσωπική του περιουσία για να λειτουργεί μία δημόσια υπηρεσία. Αυτό το φαινόμενο θα αναγκάσει, κάθε αρχαιότερη συμβολαιογράφο να παραιτείται από τον διορισμό για αναπλήρωση και να ζητεί να συνταξιοδοτηθεί για να μην αναλάβει τις δυσμενείς και δυσβάσταχτες οικονομικές υποχρεώσεις ενός οικονομικά κατεστραμμένου υποθηκοφυλακείου.

Με την εφαρμογή της διάταξης αυτής υφίσταται ευθεία σύγκρουση με την αρχή της εύλογης εμπιστοσύνης και της χρηστής διοίκησης, διότι η πολιτεία δεν αναλαμβάνει να καταβάλει τις μελλοντικές οφειλές για μία δημόσια υπηρεσία, αλλά μεταβιβάζει την ευθύνη σε ελεύθερο επαγγελματία. Όπως τίθεται αυτή η διάταξη, επιβάλλει αυτόματα δυσμενείς συνέπειες σε κάθε αρχαιότερο συμβολαιογράφο, καθώς αναλαμβάνει οφειλές δυσανάλογα μεγαλύτερες σε σχέση με τα έσοδα που έχουν τα υποθηκοφυλακεία.

Συνεπώς ο συμβολαιογράφος που εκτελεί χρέη υποθηκοφύλακα θα πρέπει να είναι υπεύθυνος μόνο για την απόδοση των εξόδων του υποθηκοφυλακείου ως του ποσού των μηνιαίων εισπράξεων, το δε υπόλοιπο αναλογούν ποσό οφείλει η ελληνική πολιτεία να το καταβάλλει, καθώς και αυτός ο οποίος παρέχει την εργασία του πρέπει να αμείβεται και να καταβάλλονται οι ασφαλιστικές του εισφορές, και ο εκμισθωτής που διαθέτει το ακίνητό του για την εξυπηρέτηση του δημόσιου σκοπού του υποθηκοφυλακείου πρέπει να λαμβάνει το μίσθωμα, και οι λογαριασμοί των ΔΕΚΟ πρέπει να πληρώνονται.

Ε2. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΑΜΙΣΘΩΝ ΣΕ ΕΜΜΙΣΘΑ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΑ

Σε κάθε περίπτωση, το Συμβούλιο της Επικρατείας χαρακτηρίζει το υποθηκοφυλακείο ως αυτοτελή δημόσια υπηρεσία, ενώ οι υπάλληλοι χαρακτηρίζονται ως δικαστικοί υπάλληλοι (ΣτΕ 2573/2015). Για να είναι βιώσιμα και να λειτουργούν όλα τα υποθηκοφυλακεία της χώρας, η πολιτεία οφείλει να μετατρέψει άμεσα όλα όσα έχουν οικονομικά προβλήματα σε έμμισθα υποθηκοφυλακεία, αναλαμβάνοντας έτσι τις ουσιαστικές ευθύνες για την λειτουργία μίας δημόσιας υπηρεσίας, και διαδραματίζοντας τον ρόλο της πολιτείας που διαφυλάττει την εύρυθμη λειτουργία κάθε δημοσίου φορέα.

Ε3. ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Από την γραμματική ερμηνεία της υπό διαβούλευση διάταξης προκύπτει ότι σε κάθε περίπτωση ο αρχαιότερος συμβολαιογράφος αναλαμβάνει να αναπληρώσει τον αποχωρούντα υποθηκοφύλακα. Επειδή η ανάληψη μίας τέτοιας ευθύνης από ένα μόνο συμβολαιογράφο, και μάλιστα επαγγελματία που πλησιάζει προς την έξοδο από το επάγγελμα, φαίνεται τρομακτική. Δηλαδή η Ελληνική Πολιτεία αναθέτει μόνο στον αρχαιότερο να επωμιστεί όλα τα οικονομικά βάρη, και να παραμελήσει την εργασία του ιδίως στην εποχή αυτή που χρειάζεται μεγάλη περιφρούρηση. Δεν τηρείται η αρχή της αναλογικότητας με τον τρόπο αυτό, και οφείλει η πολιτεία να διορίζει προς αναπλήρωση εκ περιτροπής διαφορετικό Συμβολαιογράφο κάθε μήνα.

ΣΤ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το ουσιαστικό πρόβλημα για τη μη λειτουργία των υποθηκοφυλακείων είναι η κατακόρυφη πτώση των εσόδων τους. Εάν η πολιτεία συνεχίσει να εθελotuφλεί, και να μην αντιλαμβάνεται ότι δεν μπορεί ένας ελεύθερος επαγγελματίας, όπως ο συμβολαιογράφος να καλύπτει με την προσωπική του παρουσία τα έξοδα λειτουργία μίας δημόσιας υπηρεσίας, τότε θα οδηγήσει όλους τους αρχαιότερους συμβολαιογράφους σε παραίτηση, χωρίς να το θέλουν, αλλά αυτή η οδός θα αποτελεί μονόδρομο για να μην υπερχρεωθούν. Το πρόβλημα λοιπόν θα μετακυλήσει σε πιο νέους συμβολαιογράφους, οι οποίοι θα αδυνατούν κι αυτοί να ανταπεξέρχονται στα έξοδα των υποθηκοφυλακείων και θα αναγκάζονται να παραιτούνται των διορισμών τους.

Η διάταξη αυτή σε καμία περίπτωση δεν επιλύει το πρόβλημα της λειτουργίας των υποθηκοφυλακείων, αλλά αντίθετα το διαιωνίζει.

Οφείλει ο νομοθέτης να σκεφθεί σοβαρά όλα τα ατομικά και συνταγματικά δικαιώματα που θίγει στους συμβολαιογράφους που καλεί να αναπληρώσουν και κατ' ουσίαν συντρίβει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και της επαγγελματικής τους πορείας (άρθρο 5 παρ. 1 Σ) καλώντας τους να αντικαταστήσουν ως οικονομικές οντότητες το ελληνικό κράτος.

Αθήνα, 17η Νοεμβρίου 2015

Μάριος Χ. Μπράμος

Δικηγόρος

Υπ. Διδάκτωρ Νομικής

17 Νοεμβρίου 2015, 13:41 | ΕΝΩΣΗ ΑΜΙΣΘΩΝ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το Βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

ΕΝΩΣΗ ΑΜΙΣΘΩΝ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Προτού κανείς εκφέρει άποψη με έναν τρόπο -κατά το δυνατόν ασφαλή - περί της λύσης ενός προβλήματος, οφείλει να γνωρίζει κάποια βασικά στοιχεία που το αφορούν. Θέτοντας τις κατάλληλες ερωτήσεις και αναζητώντας απαντήσεις σε αυτές θα οδηγηθεί πιθανόν στη σωστή λύση, εφόσον βεβαίως είναι αυτό που επιθυμεί. Κάποιες από αυτές τις ερωτήσεις μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

1. Πότε και γιατί γεννήθηκε ο θεσμός των Αμίσθων Υποθηκοφυλακείων;

Ξεκινώντας από το ν.δ της 15 Οκτωβρίου 1923 «περί εμίσθων υποθηκοφυλακείων» μια σύντομη ιστορική ανάλυση της εξέλιξης του θεσμού των Υποθηκοφυλακείων επικεντρώνοντας στο αριθμητικό κριτήριο των γραφείων, απαντά στην ερώτηση γιατί και πότε ξεκίνησε η ίδρυση και λειτουργία του θεσμού των αμίσθων υποθηκοφυλακείων που εάν δεν την παρακολουθήσει κανείς δεν μπορεί με ασφάλεια να μιλήσει για αναγκαιότητα ή μη υπάρξεώς τους: Η συνθήκη της Λωζάνης οδήγησε στη μαζική ανταλλαγή των πληθυσμών ως επακόλουθο της Μικρασιατικής καταστροφής και την σημαντική αύξηση του πληθυσμού της Ελλάδος ανάμεσα στο 1920 και το 1928- το 1923 ψηφίστηκε ο ως άνω νόμος - (από 5,5 σε 6,2 εκατομμύρια ήτοι 44,8 κατ/ Km² (Βαλαώρας, Β. 1939 «Το δημογραφικόν πρόβλημα της Ελλάδος και η επίδρασις των προσφύγων»). Την περίοδο 1920-1940 οι τάσεις αστικοποίησης επιβραδύνονται σημαντικά (ο αστικός πληθυσμός αποτελεί το 33% το 1940) για να επιταχυνθούν εκ νέου την περίοδο της κατοχής και του εμφυλίου με αποτέλεσμα, το 1951, 38 στους 100 κατοίκους της χώρας μας να είναι εγκατεστημένοι στα αστικά της κέντρα. Τότε είναι αρχίζει και απότμηση χωρικής αρμοδιότητας και η ίδρυση 18 αμίσθων υποθηκοφυλακείων με πρώτα αυτά του Χαλανδρίου και του Αμαρουσίου, μια απολύτως δικαιολογημένη απάντηση στην ανάγκη των καιρών.

2. Γιατί ο αριθμός των αμίσθων Υποθηκοφυλακείων αυξήθηκε;

Η επόμενη τριακονταετία χαρακτηρίζεται από τα μεγάλο κύμα της εξωτερικής και εσωτερικής μετανάστευσης/αστικοποίησης. Στην απογραφή του 1981 το 58% των κατοίκων της χώρας μας συγκεντρώνεται στα αστικά κέντρα, ιδιαίτερα δε στα Πολεοδομικά Συγκροτήματα Πρωτεύουσας και Θεσσαλονίκης. Έκτοτε οι τάσεις εξόδου από την ύπαιθρο ατονούν και ο αστικός πληθυσμός παρουσιάζει μικρή μόνον αύξηση ανάμεσα στο 1981 και το 2001 (58% το 1981, 60% το 2001). Η άνιση κατανομή και η χωρική υπερ-συγκέντρωσή του αντικατοπτρίζονται σαφώς και στην τελευταία απογραφή (2001), στο βαθμό που τα δύο μεγαλύτερα πολεοδομικά συγκροτήματα (ΠΣΠ και ΠΣΘ) συγκεντρώνουν πλέον το 36% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας και μαζί με τους όμορους δήμους στο 45% του πληθυσμού της χώρας (Β. Κοτζαμάνης 2006). Αυτός είναι ο λόγος που διαχρονικά γεννήθηκε η ανάγκη της λειτουργίας περισσότερων κατ' αριθμό Υποθηκοφυλακείων. Ταυτόχρονα, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την ιδιαίτερα άνιση γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού της (στον νομό Αττικής π.χ που καταλαμβάνει μόλις το 3% της επιφάνειας της χώρας συγκεντρώνονται το 2001 3,8 από τα 11 εκατομμύρια των κατοίκων της χώρας, ήτοι το 35% έναντι του 16% το 1940) (Β. Κοτζαμάνης, Ε. Ανδρουλάκη «Οι δημογραφικές εξελίξεις στη νεώτερη Ελλάδα 1830-2007»). Μιλούμε όμως και για μια χώρα με ιδιαίτερη γεωμορφία -εκτεταμένοι οι ορεινοί όγκοι, αλλά και βραδεία η ανάπτυξη του οδικού δικτύου και της δυνατότητας μετακίνησης με μέσα μαζικών μεταφορών, πολυάριθμα νησιά- που κατέστησε αναγκαία την ίδρυση Υποθηκοφυλακείων προκειμένου να είναι δυνατή η την παροχή της υπηρεσίας του Υποθηκοφυλακείου σε άμεσο χρόνο. Αυτό επιβάλλει η θεμελιώδης αρχή της χρονικής προτεραιότητας, σύμφωνα με την οποία ο πρώτος μεταγράφων ή καταχωρών αποκτά και το δικαίωμα. Τις εξελίξεις αυτές, ορθώς ακολούθησε και η εξέλιξη του θεσμού των Υποθηκοφυλακείων, τα οποία ήταν επιλογή να λειτουργήσουν ως άμισθα, εξασφαλίζοντας στο πάντοτε πτωχό Ελληνικό Δημόσιο την απαλλαγή του από το βάρος της οργάνωσης και της πολυέξοδης διαχείρισης της λειτουργίας μίας

επιπλέον δημόσιας υπηρεσίας, η οποία επί δύο σχεδόν αιώνες με ομαλότητα τροφοδότησε με χρήμα τα Ταμεία του Δημοσίου.

3. Γιατί τα άμισθα Υποθηκοφυλακεία αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα;

Οι μετέπειτα νομοθετικές ρυθμίσεις από την πλευρά της πολιτείας παρακολούθησαν τις ανάγκες της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου, προσαρμόζοντας την νομοθεσία που διέπει την λειτουργία των υποθηκοφυλακείων στις ανάγκες των καιρών (νέες μορφές συμβάσεων, όπως χρηματοδοτικές μισθώσεις, δημιουργία και τήρηση του θεσμού του πλασματικού ενεχύρου, διοικητικές πράξεις απαλλοτρίωσης, πράξεις εφαρμογής για ένταξη περιοχών στο σχέδιο πόλεως, αναλογισμοί, ρυμοτομίες κλπ) και ένα πολυάριθμο κατάλογο επενδυτικών νόμων, οι οποίοι όμως, εσφαλμένως, στο όνομα της επένδυσης και προσδοκώμενης διαχρονικά ανάπτυξης συνέβαλαν συστηματικά στην τεράστια απώλεια προσόδων για το Ελληνικό Κράτος και στην εκ του αποτελέσματος κρινόμενη θαλασσοεπιδοτημένη και χιλιοδανεισμένη οικονομική ανάπτυξη και επενδυτική πολιτική του τόπου. Στην συντριπτική δε πλειοψηφία αυτών των νόμων και διατάξεων, ο άμισθος υποθηκοφύλακας ο οποίος φέρει πλήρη και προσωπική ευθύνη σύμφωνα με τον Αστικό μας Κώδικα, προβλέφθηκε να μην λαμβάνει οιαδήποτε αμοιβή, έχοντας όμως ήδη ανειλημμένη την ευθύνη για τεραστίου ύψους χρηματικά ποσά και χωρίς κανείς και ποτέ να σκεφτεί ότι πίσω από την φράση «άμισθος υποθηκοφύλακας» υπάρχει και μία ολόκληρη υπηρεσία, δηλαδή το Υποθηκοφυλακείο του οποίου προϊστάται, με έξοδα στέγασης, συντήρησης, προμήθεια αναγκαίου εξοπλισμού, πάγια έξοδα λειτουργίας και, πρωτίστως, με μικρότερο ή μεγαλύτερο αριθμό υπαλλήλων οι οποίοι τελούν σε σχέση ιδιωτικού δικαίου με τον υποθηκοφύλακα, δηλαδή προσελήφθησαν και αμείβονται ως ιδιωτικοί υπάλληλοι. Από τα ίδια ως άνω χρήματα δηλαδή από ένα ελάχιστο κομμάτι του κατ' όνομα μόνο αναλογικού «δικαιώματος υποθηκοφύλακα», αμείβεται ο άμισθος υποθηκοφύλακας, επιφορτισμένος με την ευθύνη και λειτουργία μια δημόσιας υπηρεσίας - όχι μιας ιδιωτικής επιχείρησης - ασκώντας κατά το νόμο δημόσιο λειτουργήμα και όχι ελεύθερο επάγγελμα, σε στενό και ιδιαίτερος αυστηρό νομικό πλαίσιο και χωρίς την δυνατότητα ανάληψης ιδιωτικής πρωτοβουλίας και δράσης. Από το ίδιο όμως ως άνω εισπραττόμενο δικαίωμα αμείβονται και οι υπάλληλοι του Άμισθου Υποθηκοφύλακα. Εάν αυτό το ποσόν επαρκεί, δεν γεννάται ζήτημα. Εάν περισσεύει, το ποσόν που περισσεύει αποδίδεται στο Ελληνικό Δημόσιο. Εάν δεν επαρκεί, κάπως θα πρέπει αυτό να καλυφθεί εφόσον βάσει συλλογικής συμβάσεως εργασίας -διετούς σήμερα διάρκειας, την οποία απεφάσισε ο ΟΜΕΔ, για τις προβλέψεις της οποίας είναι ευχερές να ενημερωθεί οιοσδήποτε- οι υπάλληλοι πρέπει να αμειφθούν ή να αποζημιωθούν. Επιπλέον η ΚΥΑ Οικονομικών Εργασίας και κοινωνικής ασφαλίσεως -Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 37480/4.5.2012, η οποία μάλιστα εκρίθη ως συνταγματική από το ΣτΕ, έθεσε ως προϋπόθεση την εργασία των υπαλλήλων των υποθηκοφυλακείων σε πλήρες ωράριο, αφαιρώντας δηλαδή το διευθυντικό δικαίωμα από τον εργοδότη άμισθο υποθηκοφύλακα και επιβάλλοντάς του το ακατόρθωτο, δηλαδή να λειτουργεί την υπηρεσία ωσάν να υπήρχαν τα αναγκαία για την λειτουργία της χρήματα, ενώ στην πραγματικότητα και στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, αυτά τα χρήματα δεν υπάρχουν. Εφόσον, λοιπόν, το Δημόσιο διά των συναρμοδίων Υπουργών του επενέβη και ρύθμισε εξαιρετικά για την εργασιακή σχέση του Υποθηκοφύλακα και των υπαλλήλων του Υποθηκοφυλακείου, οφείλει να καλύψει εκείνο, δηλαδή το Δημόσιο, το ελλείπον των ως άνω καταβολών μισθών και δικαιωμάτων αποζημίωσης κλπ όταν αυτά δεν επαρκούν. Διότι που ακούστηκε ξανά να χορηγεί ιδιώτης την δημόσια υπηρεσία υποχρεωτικώς και παρά την θέλησή του; Ρητορικό το ερώτημα. Και διότι χρήματα μπορεί να μην υπάρχουν, ωστόσο οι ευθύνες και το πεδίο ελέγχου του Υποθηκοφύλακα, έχει αυξηθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε το εργασιακό αντικείμενο διαρκώς να αυξάνεται ενώ τα έσοδα διαρκώς μειώνονται. Ήδη η πτώση στην αγορά

κατοικίας μόνο υπερβαίνει το 50% με την υποχώρηση των τιμών να καταγράφεται εντονότερη στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα: -40,4% και Θεσσαλονίκη: -42,2%) έναντι των άλλων μεγάλων πόλεων (-36,0%) και των λοιπών περιοχών (-33,4%), καθώς και για τα μεγαλύτερου εμβαδού ακίνητα στις σχετικά ακριβότερες περιοχές της χώρας (Έκθεση Τράπεζας της Ελλάδος Ιουνίου 2015) με την υπερφορολόγηση, την παντελή απουσία των τραπεζών από την χρηματοδότηση των συναλλαγών επί των ακινήτων και την ραγδαία αύξηση των κόκκινων δανείων να δημιουργούν το πλέον ευνοϊκό κλίμα για περαιτέρω πτώση της κτηματαγοράς. Αυτό λοιπόν αυτομάτως σημαίνει ότι με την παρούσα κατάσταση αλλά και την αναμενόμενη έτι περαιτέρω μείωση των συναλλαγών επί των ακινήτων, το οικονομικό πρόβλημα θα επιδεινωθεί, άρα και το ζήτημα του κατά πόσο μπορεί κανείς να συμβιβάζει τα ασυμβίβαστα πρέπει να εξετασθεί με μεγάλη προσοχή.

4. Γιατί δεν επιτρέπεται η επί μακρόν αναπλήρωση του Άμισθου Υποθηκοφύλακα από συμβολαιογράφο;

Σύμφωνα με το άρθρο 92 παρ. 5 του Συντάγματος, ο άμισθος Υποθηκοφύλακας αποχωρεί υποχρεωτικώς άμα τη συμπλήρωσής του 70ου έτους της ηλικίας του. Σύμφωνα δε με το άρθρο 13 παρ. 2 του Ν. 2993/2002, ως ισχύει σήμερα, οι κενές θέσεις των αμίσθων υποθηκοφυλακείων καλύπτονται με πανελλήνιο διαγωνισμό, ο οποίος προκηρύσσεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης που εκδίδεται εντός του πρώτου τετραμήνου κάθε έτους. Ωστόσο οι εξετάσεις για τον διορισμό υποθηκοφυλάκων αναιτιολόγητα δεν προκηρύσσονται επί μία πενταετία, αντίθετα προς τον ίδιο το νόμο, αλλά και την υπ' αριθμ. 174/2013 γνωμοδότησή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Το τελευταίο (Τμήμα Ε'), κατόπιν σχετικού ερωτήματος του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Αντ. Ρουπακιά, ομοφώνως γνωμοδότησε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 13 του Ν. 2993/2002, το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει υποχρέωση να προκηρύξει διαγωνισμό για την πλήρωση των κενών θέσεων αμίσθων υποθηκοφυλάκων εντός του έτους που έπεται της κένωσης των θέσεων. Έτσι έως και σήμερα σαράντα (40) και πλέον υποθηκοφυλακεία (μεταξύ των οποίων πολλά μεγάλα Υποθηκοφυλακεία της Αττικής όπως της Ελευσίνας, του Ζωγράφου, της Ν. Ιωνίας, του Περιστερίου, των Αχαρνών, της Κηφισιάς, αλλά και περιφερειακών), όπου δεν έχει διοριστεί υποθηκοφύλακας, ασκούν χρέη υποθηκοφύλακα αναπληρωτές συμβολαιογράφοι, παρά το γεγονός ότι το ΝΣΚ στην ως άνω γνωμοδότησή του έκρινε ότι «η νομοθετική πρόβλεψη της αναπλήρωσης του υποθηκοφύλακα από συμβολαιογράφο αποσκοπεί στην πρόσκαιρη κάλυψη ενός αιφνιδίου προκύψαντος κενού και μόνο. Ο αναπληρωτής δεν διαθέτει κατά τεκμήριο την απαραίτητη κατάρτιση και αναγκαία εξειδίκευση, προκειμένου να μπορεί να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις πολλαπλές και δύσκολες υποχρεώσεις του Υποθηκοφύλακα με συνέπεια να διακυβεύεται άμεσα και διαρκώς η ασφάλεια των συναλλαγών και η δημόσια πίστη των εγγραφών και μεταγραφών....» Συμβαίνει, λοιπόν, ο αναπληρωτής συμβολαιογράφος λαμβάνοντας εντολή από πελάτες του για σύνταξη συμβολαίων επ' αμοιβή, να κρίνει εν συνεχεία ο ίδιος με την ιδιότητα του αναπληρωτή Υποθηκοφύλακα εάν πληρούν τις προϋποθέσεις της μεταγραφής ή καταχώρησης στο υποθηκοφυλακείο, προκύπτει δηλαδή προφανής σύγκρουση καθηκόντων και σύγκρουση συμφερόντων, εφόσον η ιδιότητα του ελεγχόμενου και του ελέγχοντος συγκεντρώνονται στο ίδιο πρόσωπο. Ταυτόχρονα δε δημιουργούνται συχνά συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των συμβολαιογράφων της περιφέρειας του εκάστοτε υποθηκοφυλακείου, δεδομένου ότι ο συμβολαιογράφος πού ενεργεί ως αναπληρωτής υποθηκοφύλακας βρίσκεται σε δεσπόζουσα θέση έναντι των άλλων συναδέλφων του, οι οποίοι δεν μπορούν οι ίδιοι να εξασφαλίσουν στον πελάτη τους τη μεταγραφή των συμβολαίων τους. Η ως άνω σύγκρουση καθήκοντος ισχύει και για τους συμβολαιογράφους που προΐστανται μη ειδικών αμίσθων υποθηκοφυλακείων. Εξάλλου πληθαίνουν οι περιπτώσεις Υποθηκοφυλακείων άνευ υποθηκοφύλακα ή

Προϊσταμένου Κτηματολογικού Γραφείου, όπου κανείς συμβολαιογράφος δεν δέχεται να αναλάβει καθήκοντα αναπληρωτού Υποθηκοφύλακα με συνέπεια να γεννάται άμεσο ζήτημα για την έγκαιρη και νόμιμη μεταγραφή, εγγραφή και καταχώριση σε αυτά τα υποθηκοφυλακεία.

Η κατάργηση της χρονικής προθεσμίας της προκήρυξης των εξετάσεων εντός του πρώτου τετραμήνου εκάστου έτους, εκτός από το να πολλαπλασιάζει τα προβλήματα και να θέτει ένα άλλοθι στον εκάστοτε κ. Υπουργό της Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την αντίθετη με το νόμο σύμφωνα με το ΝΣΚ ενέργεια της ήδη μη προκήρυξης επί πέντε έτη του διαγωνισμού, δεν εξυπηρετεί σε τίποτε απολύτως. Αντιθέτως αφήνει έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς και θεωρητικά ένα μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας, έρμαιο της αδιαφορίας των αρμοδίων πολιτικών αρχόντων.

5. Ποια μπορεί να είναι η λύση του προβλήματος;

Μια πρώτη λύση και άμεσα υλοποιήσιμη είναι η κατάργηση των μη ειδικών αμίσθων υποθηκοφυλακείων και η συνένωσή τους με τα όμορα ειδικά άμισθα.

Το αυτό μπορεί να ισχύσει και για τα χρεύοντα ήδη «ακέφαλα» άμισθα υποθηκοφυλακεία που αναπληρώνονται από συμβολαιογράφους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά έχουν την οικονομική δυνατότητα να σηκώσουν το βάρος του προϋπολογισμού που τυχόν έχει το «ακέφαλο» ειδικό άμισθο υποθηκοφυλακείο και μάλιστα αφού συνυπολογιστεί και ένα επιπλέον ποσοστό μείωσης των συναλλαγών σύμφωνα με τις επίσημες εκθέσεις της Τράπεζας της Ελλάδος.

Άμεση επανεξέταση όλων των ατελειών που αφορούν στα -κατ' όνομα επαναλαμβάνουμε και τονίζουμε- δικαιώματα Υποθηκοφύλακα από τα οποία συντηρούνται τα Υποθηκοφυλακεία.

Μελετημένη και με κοινωνικό πρόσημο αύξηση των παγίων δικαιωμάτων μεταγραφόμενων και καταχωριζόμενων πράξεων. Σημειωτέον ότι τα πάγια δικαιώματα των υποθηκοφυλακείων -τα περισσότερα των οποίων ορίζονται σε δραχμές- δεν έχουν μεταβληθεί εδώ και δεκαετίες.

Εισαγωγή παγίου δικαιώματος για διορθώσεις γεωμετρικών στοιχείων και διορθώσεις προδήλου σφάλματος στα λειτουργούντα κτηματολογικά γραφεία εφόσον πρόκειται για υπηρεσία που σήμερα οι υποθηκοφύλακες προσφέρουν αμισθί για λάθη ή παραλείψεις που οφείλονται είτε στους δηλούντες τα δικαιώματά τους στο Κτηματολόγιο ιδιώτες είτε στους αναδόχους μελετητές.

Κατάργηση της τριμηνιαίας απόδοσης των δικαιωμάτων στο Ελληνικό Δημόσιο και υποβολή ετήσιας εκκαθαριστικής δήλωσης, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να απορροφηθεί η ζημία ενός χρονικού διαστήματος ενός ή περισσότερων μηνών μέσα στο έτος -όπως συνέβη στην περίπτωση της εισαγωγής του φόρου υπεραξίας κατά το πρώτο τετράμηνο του 2014, οπότε σχεδόν δεν πραγματοποιούνταν συναλλαγές, ή με την εφαρμογή των capital controls του τρέχοντος έτους - και παράλληλα θέσπιση της δυνατότητας μεταφοράς της ζημίας χρήσης ενός έτους στο επόμενο, εφόσον πρόκειται για Δημόσια υπηρεσία, η οποία έχει συνέχεια στην λειτουργία της και πρέπει να εργάζεται απρόσκοπτα.

Να επιτραπεί η άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος αναφορικά με την εφαρμογή μειωμένου ωραρίου και εκ περιτροπής εργασίας, προκειμένου να αποφευχθεί ή έστω να μειωθεί το φαινόμενο της απόλυσης υπαλλήλων σε περιπτώσεις είτε παροδικής είτε μόνιμης οικονομικής αδυναμίας τήρησης πλήρους ωραρίου εργασίας.

Σε κάθε περίπτωση, εάν παρά την λήψη των ανωτέρω μέτρων προκύπτει έλλειμμα, να γίνεται συμπλήρωση του ελλείμματος που προκύπτει από την λειτουργία του Υποθηκοφυλακείου από το Δημόσιο.

Στην πιθανή απάντηση ότι αυτή η ρύθμιση ανταποκρίνεται στην μελλοντική μετατροπή των μεταβατικών σε οριστικά Κτηματολογικά γραφεία, γνωρίζουν οι ιθύνοντες ότι το έργο του Κτηματολογίου έχει μεγάλο μέλλον μπροστά του εωσότου

ολοκληρωθεί και ότι κανείς πρέπει να αντιμετωπίζει τα τρέχοντα ζητήματα και όχι μελλοντικές και αβέβαιες καταστάσεις. Όταν το έργο του Κτηματολογίου θα έχει έρθει σε ένα ικανό και αντιπροσωπευτικό για τον θεσμό σημείο, θα γίνουν οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις της πλήρους και οριστικής μετάβασης στον νέο θεσμό, οι οποίες εξάλλου ήδη έχουν προβλεφθεί από τον νομοθέτη. Ας μην παραλείπουμε όμως το γεγονός ότι η πρόοδος που έχει ήδη σημειωθεί στο έργο του Κτηματολογίου οφείλεται στο μεγαλύτερο του ποσοστό στην λειτουργία των μεταβατικών κτηματολογικών γραφείων που λειτουργούν με την ευθύνη των Υποθηκοφυλακών και την εργασία των υπαλλήλων του Υποθηκοφυλακείου. Στην Ελλάδα έχει έως σήμερα κτηματογραφηθεί ποσοστό μικρότερο του 10% της συνολικής επιφάνειας της χώρας και το έργο του Κτηματολογίου θεωρείται από τους όλους αλλά και από τους Ευρωπαίους εταίρους και δανειστές έργο αιχμής και ανάπτυξης της χώρας. Ωστόσο το κτηματολόγιο στηρίζεται στο αρχείο του Υποθηκοφυλακείου και στην έκδοση των αναγκαιών πιστοποιητικών από αυτό προκειμένου για την συγκέντρωση των αναγκαιών στοιχείων ώστε να πραγματοποιηθούν οι αρχικές εγγραφές, αλλά και οι αναγκαίες διορθώσεις στα μεταβατικά κτηματολογικά γραφεία στηρίζονται στο Υποθηκοφυλακείο και βεβαίως η ασφάλεια των συναλλαγών μόνο από τα Υποθηκοφυλακεία σήμερα είναι δυνατόν να εξασφαλισθεί. Το κυριότερο- ελλείπει περιουσιολογίου- το Ελληνικό Δημόσιο ενημερώνεται για τους οφειλότες του μόνο μέσω των πιστοποιητικών που εκδίδονται από τα Υποθηκοφυλακεία- μία υπηρεσία που παρέχεται χωρίς την καταβολή χρημάτων, ήτοι ανέξοδα εντελώς, από τον Υποθηκοφύλακα και το προσωπικό του.

16 Νοεμβρίου 2015, 17:27 | ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΜΙΣΘΩΝ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Το καθεστώς των Άμισθων Υποθηκοφυλακείων και ο θεσμός του άμισθου υποθηκοφύλακα απαλλάσσει το δημόσιο από κάθε ευθύνη λειτουργική και μισθολογική. Το ελληνικό δημόσιο ευθύνεται μόνο για τα Έμισθα Υποθηκοφυλακεία!!

Τα Άμισθα Υποθηκοφυλακεία είναι ένα πελατειακό μόρφωμα!! Συντηρείται χρόνια τώρα σε βάρος των Ελλήνων πολιτών και των υπαλλήλων των Άμισθων Υποθηκοφυλακείων!!

Η προτεινόμενη διάταξη έχει ως μοναδικό σκοπό να συνεχιστεί το μπάλωμα των αναπληρώσεων στα ειδικά άμισθα υποθηκοφυλακεία. Ταυτόχρονα η κατάτμηση της ενιαίας ετήσιας χρήσης σε τρίμηνα δημιουργεί περαιτέρω προβλήματα και ταυτόχρονα αντίκειται στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί ενιαίας ετήσιας χρήσης.

Είναι καιρός να σταματήσει ο εμπαιγμός και να δοθεί ΕΠΙΣΗΜΩΣ μια ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1. Ποιος είναι τελικά υπεύθυνος για την καταβολή αποζημιώσεων σε περίπτωση συνταξιοδότησης ή απόλυσης εργαζομένου, ποιος είναι τελικά υπεύθυνος για την καταβολή μισθοδοσίας και ασφαλιστικών εισφορών.

2. Μπορεί να υπάρχει απλήρωτη εργασία (δηλαδή αναγκαστική εργασία από τους υπαλλήλους) επειδή το ένα τρίμηνο έχει εισπράξεις και το προηγούμενο ή το επόμενο τρίμηνο δεν επαρκούν οι εισπράξεις. Έχουμε μπλέξει ήδη 3 αναπληρωτές στο παράδειγμα μας και κανένας δεν φέρει ευθύνη για τίποτα, ούτε και το δημόσιο φυσικά.

3. Η διάταξη είναι απολύτως φωτογραφική και προσπαθεί ανεπιτυχώς να επιλύσει το πρόβλημα αναπλήρωσης 2-3 υποθηκοφυλακείων αφού ΚΑΝΕΝΑΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ δεν θέλει να αναλάβει αναπληρωτής, με το δέλεαρ ότι η ευθύνη του αναπληρωτή αρχίζει και τελειώνει σε ένα τρίμηνο.

Εμείς αναμένουμε με ενδιαφέρον την επίσημη τοποθέτηση για την συγκεκριμένη διάταξη του άρθρου 48, των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων, των Δικηγορικών Συλλόγων και των Συλλόγων Δικαστικών Επιμελητών.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΑΡΘΡΟ 54

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 51)

18 Νοεμβρίου 2015, 18:32 | ΕΝΩΣΗ ΑΜΙΣΘΩΝ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η προτεινόμενη διάταξη διαφοροποιείται από την ισχύουσα σήμερα (άρ. 3 ΝΔ 811/1971) κατ' αρχήν ως προς την δυνατότητα συγχωνεύσεων εντός της ίδιας, όχι μόνο ειρηνοδικειακής, αλλά πλέον και πρωτοδικειακής περιφέρειας. Η ρύθμιση αυτή, εφόσον η συζήτηση περί συγχωνεύσεων γίνει επί τη βάσει ορθολογικών και αντικειμενικών κριτηρίων και όχι προς την κατεύθυνση αποσπασματικών λύσεων σε μεμονωμένες και φωτογραφικές περιπτώσεις, δύναται να δώσει μεγαλύτερη ευχέρεια σε ενδεχόμενες συνενώσεις.

Ωστόσο, μας προκαλεί εντύπωση η απαλοιφή του δεύτερου εδαφίου της τροποποιούμενης διάταξης (όπως αυτή ίσχυε μετά την τελευταία τροποποίησή της με το άρθρο 8 παρ. 11 Ν. 4205/2013), το οποίο είχε ως εξής «Με την ανωτέρω διαδικασία δύναται να συγχωνευθεί έμμισθο υποθηκοφυλακείο με όμορο έμμισθο υποθηκοφυλακείο, καθώς και μη ειδικό υποθηκοφυλακείο με όμορο έμμισθο ή άμισθο υποθηκοφυλακείο». Και προκαλεί εντύπωση διότι, ενώ υποτίθεται ότι, εν όψει της συζήτησης περί συγχωνεύσεων, πρόθεση του Υπουργείου είναι να διευρυνθεί η δυνατότητα αυτών (εξ ου και η ως άνω πρόβλεψη περί πρωτοδικειακής περιφέρειας), δε δικαιολογείται γιατί να μην είναι δυνατή η συγχώνευση εμμίσθων υποθηκοφυλακείων και ιδίως η συγχώνευση μη ειδικών αμίσθων, η οποία μάλιστα πολύ πρόσφατα (με το Ν. 4205/2013) εισήχθη ως προβλεπόμενη από το νόμο δυνατότητα.

Σε σχέση δε με την ύπαρξη μη ειδικών αμίσθων υποθηκοφυλακείων (138 στον αριθμό σήμερα), όπου συμβολαιογράφοι εκτελούν ταυτόχρονα και χρέη υποθηκοφύλακα, ισχύουν τα ίδια επιχειρήματά μας σε σχέση με την ανάθεση καθηκόντων σε συμβολαιογράφο κατόπιν αποχώρησης του υποθηκοφύλακα (βλ. σχόλια στο άρθρο 48). Η σύμπτωση των δύο λειτουργιών στο ίδιο πρόσωπο δε

μπορεί να γίνεται αποδεκτή και δεν απαντάται σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα, όπου υπάρχει ο θεσμός του υποθηκοφυλακείου (land registry) και του συμβολαιογράφου (notary). Κατά την άποψή μας η όλη συζήτηση περί συγχωνεύσεων θα έπρεπε να ξεκινήσει όχι μόνο από τα «ακέφαλα» ειδικά άμισθα υποθηκοφυλακεία, αλλά και από τα μη ειδικά που συγχωνεύονται με όμορα ειδικά άμισθα, και μην έχοντας προσωπικό, θα μπορούσε να αποτελέσει μία λύση προς την κατεύθυνση της δημιουργίας περισσότερο βιώσιμων γραφείων. Ποιος άραγε είναι σήμερα ο δικαιολογητικός λόγος της διατήρησης 138 υποθηκοφυλακείων στα γραφεία συμβολαιογράφων; Και γιατί στην προτεινόμενη διάταξη δεν προβλέπεται τίποτα σχετικά με τη δυνατότητα συγχώνευσης αυτών;

16 Νοεμβρίου 2015, 17:23 | ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΜΙΣΘΩΝ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Μόνιμος Σύνδεσμος

Το Βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Όπως αναφέρουμε και στο σχόλιό μας στο άρθρο 48. Το καθεστώς των Άμισθων Υποθηκοφυλακείων και ο θεσμός του άμισθου υποθηκοφύλακα απαλλάσσει το δημόσιο από κάθε ευθύνη λειτουργική και μισθολογική.

Το ελληνικό δημόσιο ευθύνεται μόνο για τα Έμισθα Υποθηκοφυλακεία!!

Τα Άμισθα Υποθηκοφυλακεία είναι ένα πελατειακό μόρφωμα!! Συντηρείται χρόνια τώρα σε βάρος των Ελλήνων πολιτών και των υπαλλήλων των Αμισθων Υποθηκοφυλακείων!!

Σήμερα ο πανελλαδικός χάρτης των υποθηκοφυλακείων περιλαμβάνει 394 υποθηκοφυλακεία και κτηματολογικά γραφεία τριών τύπων (τριφασικό σύστημα):

1. 17 Έμισθα υποθηκοφυλακεία (στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα 2 κτηματολογικά γραφεία Ρόδου και Κω-Λέρου. 13 (11+2) κτηματολογικά γραφεία και 4 Υποθηκοφυλακεία με 246 υπαλλήλους (226 δικαστικούς υπαλλήλους και 20 Ι.Δ.Α.Χ.).

2. 239 Ειδικά άμισθα υποθηκοφυλακεία. 83 εξ αυτών λειτουργούν ως κτηματολογικά γραφεία για τους δήμους της αρμοδιότητάς τους που έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση και 156 υποθηκοφυλακεία. Στο σύνολό τους απασχολούνται 750 υπάλληλοι (Ι.Δ.Α.Χ.) και 187 Υποθηκοφύλακες - Προϊστάμενοι. Ο αριθμός των Αμισθων Υποθηκοφυλάκων εμφανίζεται μειωμένος λόγω των αποχωρήσεων-συνταξιοδοτήσεων και το πάγωμα των διαγωνισμών από το 2011, κυρίως λόγω της διαδικασίας μετάβασης στο Κτηματολόγιο.

3. 138 Μη ειδικά άμισθα υποθηκοφυλακεία. 10 εξ αυτών λειτουργούν ως κτηματολογικά γραφεία για τους δήμους της αρμοδιότητάς τους που έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση και 128 Υποθηκοφυλακεία. (τα οποία δεν απασχολούν προσωπικό και υποθηκοφύλακας είναι ο Συμβολαιογράφος της περιοχής στην οποία έχει συσταθεί το Υποθηκοφυλακείο)

Η προτεινόμενη διάταξη ακόμα και με την προσθήκη δυνατότητας συγχωνεύσεων σε Πρωτοδικειακή αρμοδιότητα είναι πιαστικό αφού έχει αγνοηθεί η διάταξη του ν.4205/2013 άρθρο 8 παράγραφος 11 στην οποία υπήρχε η δυνατότητα κατάργησης και συγχώνευσης για τα ΜΗ ΕΙΔΙΚΑ ΑΜΙΣΘΑ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΑ.

Όπως είναι διατυπωμένη η διάταξη μπορεί να προκύψει η συγχώνευση ενός ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΜΙΣΘΟΥ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ με ΜΗ ΕΙΔΙΚΟ ΑΜΙΣΘΟ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ αφού

υπάρχει η δυνατότητα συγχώνευσης με όμορο άμισθο υποθηκοφυλακείο, χωρίς όμως να εξειδικεύεται αν πρόκειται για ΕΙΔΙΚΟ ΑΜΙΣΘΟ ή ΜΗ ΕΙΔΙΚΟ ΑΜΙΣΘΟ. Αυτό μας βάζει σε σκέψεις μήπως δεν πρόκειται απλά για κακοδιατύπωση ή λεκτική αστοχία αλλά για διάταξη σκούπα (κυρίως για την επαρχία) αφού από την διάταξη απουσιάζει τελείως οποιαδήποτε αναφορά για την διασφάλιση και την μεταφορά του υπάρχοντος προσωπικού. (αναφέρουμε ότι στα ΜΗ ΕΙΔΙΚΑ ΑΜΙΣΘΑ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΑ δεν υπάρχουν οργανικές θέσεις υπαλλήλων)

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΑΣ για την μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό:

1. Κατάργηση των τριών τύπων υποθηκοφυλακείων (ΕΜΜΙΣΘΑ, ΕΙΔΙΚΑ ΑΜΙΣΘΑ, ΜΗ ΕΙΔΙΚΑ ΑΜΙΣΘΑ) και θεσμοθέτηση ενός τύπου: ΕΜΜΙΣΘΟ υποθηκοφυλακείο.
2. Συνενώσεις υποθηκοφυλακείων με ΕΝΙΑΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΑ και ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ Βάση του διπλού κριτηρίου α. ένα ΕΜΜΙΣΘΟ υποθηκοφυλακείο σε κάθε ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ και β. ένα ΕΜΜΙΣΘΟ υποθηκοφυλακείο σε κάθε Πρωτοδικείο.
3. Πρόβλεψη νησιωτικότητας (κυρίως στις Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου) με κριτήριο ένα ΕΜΜΙΣΘΟ υποθηκοφυλακείο στα νησιά με πληθυσμό μεγαλύτερο από 4.000 κατοίκους.
4. Πρόβλεψη για 8 έως 10 ΕΜΜΙΣΘΑ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΑ στην Περιφέρεια Αττικής (με πληθυσμό 3.000.000 κατοίκους - απογραφή 2011).
5. Άμεση απλοποίηση του τρόπου υπολογισμού των εισπραττομένων τελών για την μεταγραφή των πράξεων και θεσμοθέτηση της ηλεκτρονικής πληρωμής (e-παράβολο).
6. Κάλυψη και διασφάλιση του υπηρετούντος προσωπικού (υποθηκοφύλακες και υπάλληλοι).

Η πρόταση μας οδηγεί σε 100 (ή 150 αν μείνουμε στην Ειρηνοδιακειακή αρμοδιότητα σε κάποιες περιπτώσεις) βιώσιμα υποθηκοφυλακεία ενός τύπου με θετικό δημοσιονομικό αποτύπωμα, με εξυπηρέτηση του πολίτη χωρίς γεωγραφικούς αποκλεισμούς και με την πλήρη διασφάλιση του προσωπικού.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ (Α. 55 -61)

ΑΡΘΡΟ 55

(Στη Διαβούλευση είχε το άρθρο 52)

18 Νοεμβρίου 2015, 14:10 | Μαρίνα Γαλανού (Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών - ΣΥΔ)Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Προτείνουμε την εισαγωγή δύο άρθρων μετά το Άρθρο 52, ως ακολούθως, ώστε η αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω φύλου να επεκταθεί και για λόγους ταυτότητας φύλου και χαρακτηριστικών φύλου:

Άρθρο 53. Στο Άρθρο 4 του Νόμου 3769/2009 (Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών και άλλες διατάξεις), μετά τη Παράγραφο 3 προστίθεται Παράγραφος 4, ως ακολούθως:

«4. Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου λόγω της ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου του.»

Άρθρο 54. Το Άρθρο 2, παρ. 2, περίπτωση β) του Νόμου 3896/2010 (Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης), τροποποιείται, ως ακολούθως:

«β) Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου λόγω της ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου του.»

Εκ μέρους του Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

17 Νοεμβρίου 2015, 10:54 | Ειρήνη Πετροπούλου Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Εν ολίγοις, αναγνωρίζονται ως μέλη οικογένειας οι σύντροφοι ατόμων που ανήκουν στο διπλωματικό σώμα ή είναι μέλη διεθνών οργανισμών με έδρα ή γραφείο στην Ελλάδα, αλλά το ελληνικό κράτος ζητά από τα υπόλοιπα ζευγάρια που έχουν παντρευτεί ή συνάψει σύμφωνο συμβίωσης στο εξωτερικό να το διαλύσουν και να προσανατολιστούν στη σύναψη του ελληνικού, με ότι και αν αυτό δημιουργήσει στα ζευγάρια και κατά παραβίαση κάθε αρχής περί ίσης μεταχείρισης.

Να προσθέσω εδώ ότι από τον Σεπτέμβριο του 2011 ισχύει η κοινή υπουργική απόφαση 23443 μεταξύ των Υπουργείων Εσωτερικών, Εξωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Προστασίας του Πολίτη με θέμα: «Καθορισμός του τύπου άδειας διαμονής που χορηγείται σε υπηκόους τρίτων χωρών, συντρόφους πολίτη της Ε.Ε. ή Έλληνα, με τον οποίο διατηρούν σταθερή σχέση προσηκόντως αποδεδειγμένη» (http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/apof23443_07092011.pdf) και έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ Β' 2225/04/10/2011

(<http://www.metanastefsi.net/uploads/7/6/8/3/7683554/23443-2011.pdf>) .

Σύμφωνα με αυτή την υπουργική απόφαση, που υπογράφεται από τους Π. Κουκουλόπουλο, Σ. Λαμπρινίδη, Γ. Κουτρουμάνη και Χ. Παπουτσή, αναγνωρίζεται σαφέστατα ο γάμος και το σύμφωνο συμβίωσης που τελέστηκαν στο εξωτερικό, τη στιγμή που τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που είναι έλληνες και ελληνίδες και ζουν στην Ελλάδα δεν είχαν καμία απολύτως προστασία και νομική κατοχύρωση.

Ειρήνη Πετροπούλου
Αντιπρόεδρος
Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

15 Νοεμβρίου 2015, 12:39 | Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.Μόνιμος Σύνδεσμος

Το βλέπω Θετικά/Αρνητικά:

Η διατύπωση «Πρόσωπα του ίδιου ή άλλου φύλου» είναι νομοτεχνικά άστοχη και θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη διατύπωση «πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου» όπως προβλέπεται και στη διάταξη του άρθρου 1 του νομοσχεδίου. Ο λόγος είναι ότι η προτεινόμενη διατύπωση εμμένει σε μια δυαδική (binary) αντιμετώπιση των φύλων, η οποία είναι παρωχημένη, αγνοώντας τις διεθνείς εξελίξεις αναφορικά με την έννοια και τον προσδιορισμό του φύλου (τρανς, ίντερσεξ άτομα κλπ. βλ. σχετικά <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-focus-04-intersex.pdf>).

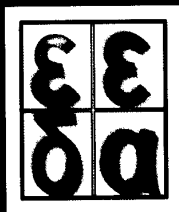
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ναούτου Βαμβία 6, 106 74 Αθήνα, Τηλ.: 210 72 33 221-2, 210 72 33 216, Fax: 210 72 33 217.

Website:

E-mail:

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης

«Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις»

3 Δεκεμβρίου 2015

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει συσταθεί με το Ν 2667/1998 σύμφωνα με κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, τις «Αρχές των Παρισίων». Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από τριάντα δύο φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία).

**Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης
«Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις»¹**

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Με την από 5 Νοεμβρίου 2015 επιστολή του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων, εστάλη στην ΕΕΔΑ το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Σύμφωνο συμβίωσης και άλλες διατάξεις». Ζητήθηκε, δε, από την ΕΕΔΑ η διατύπωση παρατηρήσεων επί του ως άνω σχεδίου νόμου.

Το παρόν Σχέδιο Νόμου (εφεξής ΣχΝ) τέθηκε σε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης από τις 9 Νοεμβρίου 2015 έως τις 20 Νοεμβρίου 2015² και η κατάθεσή του στη Βουλή επίκειται εντός των επόμενων ημερών.

Λόγω μάλιστα της σπουδαιότητας των ζητημάτων που ρυθμίζει, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (εφεξής ΕΕΔΑ), ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, έκρινε αναγκαίο να διατυπώσει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

II. Γενικές παρατηρήσεις επί της διαδικασίας νομοθέτησης

Αρχικά, η ΕΕΔΑ οφείλει να επισύρει την προσοχή της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής στην ευθεία παράβαση της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 74, παρ. 5, εδ. β', η οποία ορίζει ότι «*νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που περιέχει διατάξεις άσχετες με το κύριο αντικείμενό τους δεν εισάγεται για συζήτηση*»· διάταξη η οποία μάλιστα επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 85, παρ. 2, του Κανονισμού της Βουλής (δυνάμει της οποίας «*τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων δεν πρέπει να περιέχουν διατάξεις άσχετες προς το κύριο αντικείμενό*

¹ Οι παρούσες Παρατηρήσεις εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ. Επιμέλεια σύνταξης: Α. Μπάκα, Α. Τσαμπή και Ρ. Φράγκου, Επιστημονικές Συνεργάτιδες της ΕΕΔΑ. Στην επεξεργασία του κειμένου ελήφθησαν υπόψη οι συμβολές των μελών της ΕΕΔΑ: Γ. Σταυρόπουλου, Πρόεδρος της ΕΕΔΑ (Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από το Ίδρυμα Μαργακοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου), Ε. Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ (Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από τη ΓΣΕΕ), Α. Παπαδοπούλου, Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από το Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Α. Αθανασίου, Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν ως πρόσωπο γνωσμένου κύρους από τον Πρωθυπουργό, Β. Καρύδη, Συνήγορο του Πολίτη, Φ. Ιατρέλλη, Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας, Σ. Απέργη, Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από το Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς, Μ. Τσαπόγα και Α. Μπολάνη, Μέλη της ΕΕΔΑ ορισθέντα από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Β. Τζούφη, Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών.

² Δημόσια Διαβούλευση για το σχέδιο νόμου «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις», ανάρτηση 9 Νοεμβρίου 2015 έως 20 Νοεμβρίου 2015, 14:00. Διαθέσιμη σε: <http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=6153>.

τους»). Η ενσωμάτωση σε ένα, ενιαίο, νομοθετικό κείμενο με τίτλο «Σύμφωνο συμβίωσης και άλλες διατάξεις» επτά ακόμη κεφαλαίων που περιλαμβάνουν ρυθμίσεις εξίσου σημαντικές με το Σύμφωνο συμβίωσης, όπως, μεταξύ άλλων, η δημιουργία Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας ή οι τροποποιήσεις διατάξεων περί αστικής ευθύνης του τύπου, πέραν του ότι συνιστά παραβίαση της συνταγματικά προβλεπόμενης νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας (τυπική αντισυνταγματικότητα), η οποία δεν μπορεί ούτε να προσβληθεί από τον πολίτη, ούτε να ελεγχθεί αλλιώς δικαστικά, εγκυμονεί τον κίνδυνο της υποβάθμισης των πολύ σοβαρών αυτών θεμάτων.

Η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι η ως άνω περιγραφόμενη προβληματική διαδικασία νομοθέτησης όχι μόνο έχει ενταθεί κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας, αλλά τείνει πλέον να αποτελεί κατάσταση με μόνιμα χαρακτηριστικά. Είναι επομένως επιτακτικό η Πολιτεία να εξασφαλίσει τρόπους στάθμισης της ανάγκης αφενός για τακτή, αφετέρου για ορθή νομοθέτηση.

Εν προκειμένω, και ως μία ενδιάμεση προσπάθεια εξασφάλισης της ορατότητας των υπό νομοθέτηση ζητημάτων και αποτροπής της υποβάθμισής ορισμένων από αυτά, θα ήταν πρόσφορο στον τίτλο του νομοθετήματος να εμφανίζονται παραπάνω του ενός. Θα μπορούσε επομένως αντί για «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις» να διερευνηθεί η δυνατότητα ευρύτερης διατύπωσης. Μάλιστα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (στο εξής ΕΔΔΑ), σε καταδικαστική σε βάρος της χώρας μας απόφαση, έχει ρητά παρατηρήσει ότι η επίδικη, στην συγκεκριμένη εκείνη υπόθεση, διάταξη περιλαμβανόταν σε νόμο ο τίτλος του οποίου δεν είχε καμία σχέση με αυτήν, κατά παράβαση του άρθρου 74, παρ. 5, Σ³.

III. Γενικές παρατηρήσεις για το τμήμα του ΣχΝ που αφορά στο Σύμφωνο Συμβίωσης

A. Ιστορικό

Η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένως ασχοληθεί στο παρελθόν με το ζήτημα της εξάλειψης των διακρίσεων σε βάρος της κοινότητας των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων και διεμφυλικών ατόμων (εφεξής ΛΟΑΔ) και την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους βάσει των υπερνομοθετικών κανόνων που επιβάλλουν την εξάλειψη των στερεοτύπων και των κοινωνικών προκαταλήψεων», τασσόμενη υπέρ της νομικής κατοχύρωσης της ομόφυλης συμβίωσης.

³ ΕΕΔΑ, Παπαγεωργίου κατά Ελλάδος, αρ. προσφ. 24628/94, 22.10.1997, παρ. 38.

Ήδη από το 2004, με την απόφασή της *Διακρίσεις σε βάρος σεξουαλικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και η επέκταση του πολιτικού γάμου σε ζευγάρια του ίδιου φύλου*⁴, η ΕΕΔΑ έχει τονίσει την ανάγκη νομικής αναγνώρισης της ομόφυλης συμβίωσης βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου που αφορούν στο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και απαγορεύουν τις διακρίσεις ως προς την πλήρη απόλαυση όλων των δικαιωμάτων, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών.

Στη συνέχεια, και με αφορμή τη δημόσια συζήτηση σχετικά με το Σχέδιο Νόμου περί Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης, το Μάρτιο του 2008, η ΕΕΔΑ έκρινε σκόπιμο να υπενθυμίσει στους αρμόδιους πολιτειακούς φορείς τις θέσεις και προτάσεις της σχετικά με τη νομική αναγνώριση της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, με την από 26.3.2008 επιστολή που απηύθυνε ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης και το σχετικό Δελτίο Τύπου που τη συνόδευε⁵. Λίγους μήνες αργότερα, η ΕΕΔΑ υπέβαλε εγγράφως τα σχόλιά της επί του Σχεδίου Νόμου με τίτλο «Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια, το παιδί και την κοινωνία (Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης και τροποποίηση Οικογενειακού Δικαίου)», τα οποία είχε απευθύνει στον Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Σ. Χατζηγάκη (Α.Π. 254/11-07-2008)⁶.

Πιο πρόσφατα ακόμα, και με αφορμή τις τότε δηλώσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Χ. Καστανίδη αναφορικά με τη σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, η οποία θα κατέθετε προτάσεις σχετικά με το Σύμφωνο Συμβίωσης ατόμων του ίδιου φύλου, η ΕΕΔΑ είχε καλέσει με επιστολή της τον Υπουργό (ΑΠ 321/27.09.2010) να προχωρήσει «στην κατάρτιση σχεδίου νόμου που θα κατοχυρώνει νομικά την ομόφυλη συμβίωση».

Λίγα χρόνια αργότερα, κατόπιν της καταδικαστικής για την Ελλάδα απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) της 7ης Νοεμβρίου 2013 στην υπόθεση *Βαλλιανάτος και λοιποί*⁷, η ΕΕΔΑ απεύθυνε επιστολή στον Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Αθανασίου, με την οποία υπενθύμιζε τις παλαιότερες θέσεις της σχετικά με την ανάγκη νομικής αναγνώρισης της ομόφυλης συμβίωσης. Με αφορμή μάλιστα τις δηλώσεις του Υπουργού, κατά τη συζήτηση του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής αναφορικά με την ανάγκη εξέτασης από το Υπουργείο των παραδοχών

⁴ ΕΕΔΑ, «Απόφαση-Γνωμάτευση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τις διακρίσεις σε βάρος σεξουαλικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και την επέκταση του πολιτικού γάμου σε ζευγάρια του ίδιου φύλου», *Έκθεση 2004*, σελ. 183 επ.

⁵ Βλ. Δελτίο Τύπου στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ, www.nchr.gr.

⁶ ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου 'Μεταρρυθμίσεις για την Οικογένεια, το Παιδί και την Κοινωνία'», *Έκθεση 2008*, σελ. 56.

⁷ ΕΔΔΑ, *Γ. Β. κατά Ελλάδας*, αρ. προσφ. 29381/09 και 32684/09, 7 Νοεμβρίου 2013.

της απόφασης, η ΕΕΔΑ τον κάλεσε να προχωρήσει άμεσα στην προώθηση νομοθετικής ρύθμισης που θα κατοχυρώνει νομικά την ομόφυλη συμβίωση.

Αξίζει, δε, να επισημανθεί ότι στην ως άνω απόφαση του ΕΔΔΑ, το Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης πολλαπλώς μνημονεύει και λαμβάνει υπόψη τις σχετικές θέσεις της ΕΕΔΑ (παρ. 12, 15, 21-24, 87 και 89)⁸.

Σε πιο πρόσφατη Έκθεσή της, με αφορμή τις Συντάξεις της για τα *Διεμφυλικά άτομα και τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου*⁹, η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τη σύσταση ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την τροποποίηση της νομοθεσίας περί συμφώνου συμβίωσης και τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου¹⁰, υπογραμμίζοντας ότι αποτελεί ένα πρώτο πολύ σημαντικό βήμα της Πολιτείας προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης προστασίας των δικαιωμάτων της ΛΟΑΔ κοινότητας. Η συσταθείσα νομοπαρασκευαστική επιτροπή, ωστόσο, δεν ολοκλήρωσε το διττό σκοπό για τον οποίο συστάθηκε, δηλαδή την κατάρτιση σχεδίου νόμου, αφενός, για την τροποποίηση της νομοθεσίας περί συμφώνου συμβίωσης και, αφετέρου, για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου. Η ΕΕΔΑ διατυπώνει, για το λόγο αυτό, το φόβο ότι η διακοπή των εργασιών της ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής προτού ολοκληρώσει την αποστολή για την οποία συστάθηκε συνεπάγεται άσκοπες καθυστερήσεις που δεν εξυπηρετούν το σκοπό της αποτελεσματικής θεσμικής προστασίας των διεμφυλικών ατόμων και καλεί την Πολιτεία να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων τους.

Υπό το φως των ανωτέρω επισημάνσεων, η ΕΕΔΑ δεν μπορεί παρά να χαιρετίσει και προσυπογράψει τόσο το πνεύμα, όσο και το γράμμα του παρόντος ΣχΝ με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις», με το οποίο πράγματι επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου που διέπει το σύμφωνο συμβίωσης όχι μόνο με την άρση της διάκρισης κατά των ομόφυλων ζευγαριών που είχε νομοθετήσει ο Ν 3719/2008, αλλά και γενικότερα με την ενίσχυση του θεσμού του συμφώνου συμβίωσης. Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι ο

⁸ Βλ. σχετικά και «Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)», Ιανουάριος 2015, σελ. 9-10, διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/banners/2015gennarhs_nchr_citation_ECtHR_ell.pdf.

⁹ ΕΕΔΑ, «Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου», 1.9.2015, διαθέσιμο σε: <http://www.nchr.gr/index.php/el/2013-04-03-10-23-48/176-diki-2>.

¹⁰ Υπ. Απόφ. αριθμ. 20692/7.4.2015 για τη Σύσταση και συγκρότηση ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την τροποποίηση της νομοθεσίας περί συμφώνου συμβίωσης και για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων (ΦΕΚ Β' 696/24.4.2015).

νέος νόμος φιλοδοξεί να επιτύχει, όπως αναφέρει και η αιτιολογική του έκθεση, «μια ισορροπία μεταξύ αφενός της ιδιωτικής αυτονομίας και αφετέρου της ανάγκης προστασίας των οικογενειακών σχέσεων» και διατυπώνει την ευχή η Πολιτεία να μεριμνήσει για την εξασφάλιση των προϋποθέσεων εφαρμογής των προβλέψεών του. Δράττεται μάλιστα της ευκαιρίας για να διαβεβαιώσει για την ετοιμότητά της, στο πλαίσιο της αποστολής της ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας, να συνδράμει τις αρμόδιες Αρχές στο έργο τους για τη λήψη των αναγκαίων και πρόσφορων νομοθετικών μέτρων.

B. Επιμέρους διατάξεις

Άρθρο 1 – Σύσταση:

Εδάφιο α': Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αντικατάσταση της διατύπωσης του Ν 3719/2008 για το σύμφωνο συμβίωσης «*η συμφωνία δύο ενήλικων ετερόφυλων προσώπων*» με τη διατύπωση «*η συμφωνία δύο ενήλικων προσώπων, ανεξάρτητα από το φύλο τους*», διατυπώνοντας την ισχυρή πεποίθηση ότι η νομική αναγνώριση της ομόφυλης συμβίωσης, βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου που αφορούν στο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, θα συμβάλει στην εξάλειψη των διακρίσεων και την πλήρη απόλαυση όλων των δικαιωμάτων, ατομικών, πολιτικών, πολιτισμικών, οικονομικών και κοινωνικών. Η συμπερίληψη ομόφυλων ζευγαριών στο σύμφωνο συμβίωσης αποκαθιστά κατάφωρη διάκριση του παρελθόντος.

Άρθρο 4 – Επώνυμο των μερών

Το άρθρο 4 του παρόντος ΣχΝ ρυθμίζει το επώνυμο των μερών του συμφώνου συμβίωσης, διατηρώντας την ρύθμιση που είχε εισαγάγει το άρθρο 5 του ισχύοντος νόμου, δηλαδή την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί γάμου σχετικά με το επώνυμο των συζύγων (άρθρο 1388 ΑΚ). Η διατύπωση φαίνεται να είναι ημιτελής, ωστόσο, εισάγοντας αδικαιολόγητη διάκριση σε βάρος των συμφωνούντων τη συμβίωση, καθώς δεν περιλαμβάνει ρύθμιση αντίστοιχη με εκείνη της τρίτης παραγράφου του άρθρου 1388 ΑΚ, η οποία διευκρινίζει τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την επιλογή του επωνύμου των μερών. Προς το σκοπό της συμπλήρωσης της συγκεκριμένης διάταξης, η ΕΕΔΑ προτείνει την προσθήκη στο άρθρο 4 της ακόλουθης παραγράφου: «*Με συμφωνία των συμφωνούντων ο καθένας από αυτούς μπορεί να προσθέτει στο επώνυμο του το επώνυμο του άλλου. Η προσθήκη γίνεται με κοινή δήλωση ενώπιον του Ληξιάρχου και ισχύει μέχρι να ανακληθεί ενώπιον του ληξιάρχου με κοινή δήλωση των συμφωνούντων ή με μονομερή δήλωση οποιουδήποτε των συμφωνούντων, η οποία κοινοποιείται στον άλλο συμφωνούντα*».

Επίσης, προτείνεται η συμπλήρωση του τίτλου του άρθρου 4, ώστε να είναι ξεκάθαρο ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση αφορά στο επώνυμο των μερών του συμφώνου, όπως άλλωστε γίνεται και πιο κάτω στο άρθρο 10 με το οποίο ρυθμίζεται το επώνυμο των τέκνων που γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης.

Άρθρα 5, 6 και 8 – Σχέσεις των μερών και Κληρονομικό δικαίωμα:

Η ΕΕΔΑ θεωρεί σημαντική εξέλιξη τη ρύθμιση των προσωπικών και μη προσωπικών σχέσεων, των αποκτημάτων σε περίπτωση ελεύθερης συμβίωσης χωρίς σύμφωνο και του κληρονομικού δικαιώματος, καθώς επίσης και την υπαγωγή τους στις διατάξεις για τις σχέσεις των συζύγων από το γάμο, εάν δεν υπάρχει διαφορετική ειδική ρύθμιση που να προβλέπεται από το νόμο.

Άρθρο 7 – Λύση:

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, παρ. 1, του παρόντος ΣχΝ «[τ]ο σύμφωνο σύμβιωσης λύνεται α) με συμφωνία των μερών, που γίνεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο, β) με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, εφόσον έχει επιδοθεί προηγουμένως με δικαστικό επιμελητή πρόσκληση για συναινετική λύση στο άλλο μέρος και έχουν παρέλθει τρεις μήνες από την επίδοση, και γ) αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος μεταξύ των μερών», η λύση δε αυτή ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της αμέσως επόμενης παραγράφου (7, παρ. 2) «από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου, που περιέχει τη συμφωνία ή τη μονομερή δήλωση, στο ληξίαρχο όπου έχει καταχωριστεί και η σύστασή του». Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αλλαγή του τρόπου της μονομερούς λύσης του συμφώνου συμβίωσης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 4, παρ. 1β', του Ν 3719/2008 και την αντικατάσταση της ισχύουσας ρύθμισης, που εξαρτά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης από την απλή κοινοποίηση της μονομερούς συμβολαιογραφικής δήλωσης στο αντισυμβαλλόμενο μέρος, από μια πιο σύνθετη διαδικασία που αναμένεται ότι θα συμβάλει στην αποφυγή του αιφνιδιασμού των μερών του συμφώνου.

Η ΕΕΔΑ θεωρεί θετική εξέλιξη για την προστασία των μερών την αλλαγή σχετικά με την τρίτη περίπτωση λύσης συμφώνου συμβίωσης (άρθρο 7, παρ. 1γ'), σύμφωνα με την οποία λόγω αυτοδίκαιης λύσης του συμφώνου αποτελεί μόνο ο γάμος μεταξύ των μερών του συμφώνου και όχι και ο γάμος του ενός μέρους με τρίτο πρόσωπο (άρθρο 4, παρ. 1 γ', Ν 3719/2008). Η ΕΕΔΑ είχε και στο παρελθόν σχολιάσει τη διάταξη αυτή εκφράζοντας τότε την αντίθεσή της, αφενός, γιατί η αυτοδίκαιη λύση του συμφώνου συμβίωσης χωρίς γνωστοποίησή της στο άλλο μέρος έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της καλής πίστης (ΑΚ

288) και, αφετέρου, γιατί η σύναψη γάμου ενός εκ των δύο συμβαλλομένων με τρίτο συνιστά κατά κάποιο τρόπο υπαναχώρηση από το σύμφωνο, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 390 ΑΚ πρέπει να γίνεται με δήλωση αυτού που υπαναχωρεί προς το άλλο μέρος¹¹.

Άρθρο 9 – Τεκμήριο πατρότητας:

Σε ό,τι αφορά στις διατάξεις του άρθρου 9 του παρόντος ΣχΝ, η ΕΕΔΑ επανέρχεται στις από 10.7.2008 Συστάσεις της για να επισημάνει ότι το μαχητό τεκμήριο πατρότητας και η ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 1466 επ. ΑΚ και 614 επ. ΚΠολΔ περί προσβολής πατρότητας δεν προστατεύουν επαρκώς τα παιδιά. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η οικογένεια μπορεί να συνίσταται και σε άλλες, *de facto* σχέσεις ή εναλλακτικά σχήματα, χωρίς απαραίτητα να περιορίζεται σε σχέσεις βασισμένες στο γάμο¹² και προς αποφυγή αντισυνταγματικών και αντίθετων προς την ΕΣΔΑ διακρίσεων λόγω γέννησης, πρέπει να αντικατασταθεί με διάταξη που να προβλέπει, κατ' αναλογία όσων ισχύουν σε περίπτωση γάμου (άρθρα 1473 ΑΚ – *Επιγενόμενος γάμος των γονέων*, 1382 ΑΚ – *Αποτελέσματα ακύρωσης γάμου, δικαιώματα τρίτων*), ώστε να ορίζεται ρητά ότι «τα τέκνα που γεννήθηκαν από τα συμβαλλόμενα με το σύμφωνο πρόσωπα, είτε πριν είτε μετά τη σύναψη του συμφώνου, εξομοιώνονται ως προς όλα με τέκνα γεννημένα σε γάμο και διατηρούν την ιδιότητα αυτή και μετά τη με οποιοδήποτε τρόπο λύση του συμφώνου ή την ακύρωσή του»¹³.

Αναγκαία κρίνεται και η ανάλογη εφαρμογή άρθρου 1465 ΑΚ (Τεκμήριο καταγωγής από γάμο, ελεύθερη συμβίωση, επιγενόμενος γάμος, σύγκρουση τεκμηρίων) σχετικά με τη μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση.

Σε ό,τι αφορά τις λοιπές διατάξεις των άρθρων 1455 επ. ΑΚ για την ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή, η ΕΕΔΑ επαναφέρει τις προτάσεις της για αναλογική εφαρμογή τους. Ειδικότερα, αναφορικά με την παροχή συναίνεσης της άγαμης γυναίκας η οποία συζεί σε ελεύθερη ένωση, σύμφωνα με το άρθρο 1456 ΑΚ, η συναίνεση των δύο υποβοηθούμενων προσώπων παρέχεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Συνεπώς, εφόσον αναγνωρίζεται η δυνατότητα απόκτησης τέκνων με τεχνητή γονιμοποίηση από

¹¹ *Idem*, σελ. 61.

¹² Βλ. ΕΔΔΑ, *Marckx κατά Βελγίου*, αρ. προσφ. 6833/74, 13.6.1979, *Johnston και άλλοι κατά Ιρλανδίας*, αρ. προσφ. 9697/82, 18.12.1986.

¹³ Βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου 'Μεταρρυθμίσεις για την Οικογένεια, το Παιδί και την Κοινωνία'», *op.cit.*, σελ. 62-63.

ζευγάρια που ζουν σε ελεύθερη ένωση, θα πρέπει να επεκταθεί η εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων και στα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης¹⁴.

Άρθρο 12 – Ανάλογη εφαρμογή άλλων διατάξεων, Εξουσιοδοτήσεις:

Παρά τα θεμελιώδους σημασίας βήματα που πραγματοποιεί το παρόν ΣχΝ προς την κατεύθυνση της προστασίας κατά των διακρίσεων, παρατηρείται ότι επιδεικνύει διστακτικότητα στο ζήτημα της επέκτασης άλλων δικαιωμάτων και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης – πέραν των συζύγων –, τα οποία δεν έχουν δυνατότητα πρόσβασης στα δικαιώματα αυτά. Ειδικότερα:

Παράγραφος 1: Σε ό,τι αφορά στη διατύπωση της διάταξης του άρθρου 12, παρ. 1, του παρόντος ΣχΝ, η οποία ορίζει ότι «[ά]λλες διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ειδική ρύθμιση στον παρόντα ή άλλο νόμο», η ΕΕΔΑ έχει την πεποίθηση ότι συγκεκριμένη διατύπωση, παρά τη μείζονα σημασία της διάταξης, είναι γενική και αφηρημένη, χωρίς ευθεία αναφορά στις επίμαχες διατάξεις παραδείγματος χάριν δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου, οι οποίες θα έπρεπε να εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Η απουσία από το ΣχΝ ρητής ρύθμισης της ανάλογης εφαρμογής των ανωτέρω διατάξεων, κατ' αναλογία των ισχυουσών διατάξεων μεταξύ συζύγων, σε πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης δεν φαίνεται να είναι επαρκώς δικαιολογημένη. Για το λόγο αυτό και προκειμένου να μην καταλήξει νεκρό γράμμα η εν λόγω διάταξη, συνιστάται η προσθήκη στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 12 ρητής αναφοράς στις «[ά]λλες διατάξεις νόμων» με εξειδίκευσή τους.

Παράγραφος 2: Για τον ίδιο λόγο, άλλωστε, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 12 του παρόντος ΣχΝ, η οποία προβλέπει για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου «την έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου», πρέπει να εξαλειφθεί ώστε να ρυθμίζονται τα θεμελιώδους και ουσιαστικής σημασίας αυτά δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα μέρη του συμφώνου από τον ίδιο το νόμο, χωρίς να απαιτείται νομοθετική εξουσιοδότηση. Αντίθετα, με τη νομοθετική εξουσιοδότηση παρατηρείται το παράδοξο ο νομοθέτης να εξουσιοδοτεί

¹⁴ Βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου 'Μεταρρυθμίσεις για την Οικογένεια, το Παιδί και την Κοινωνία'», *op.cit.*, σελ. 62-63.

την εκτελεστική εξουσία για τη λήψη μέτρων που δεν εξειδικεύουν απλά το παρόν νομοθετικό κείμενο, ούτε μεριμνούν για την εκτέλεσή του.

Η ΕΕΔΑ έχει την ισχυρή πεποίθηση ότι η διάταξη αυτή, πέραν του ότι αφήνει περιθώρια στο νομοθέτη να περιορίσει την ανάλογη εφαρμογή διατάξεων που αφορούν τους συζύγους στα μέρη του συμφώνου, θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε άσκοπες καθυστερήσεις, πολύ περισσότερο που η παρεχόμενη εξάμηνη νομοθετική εξουσιοδότηση στην κανονιστικώς δρώσα διοίκηση, έχει κατά τα παγίως νομολογούμενα από το Συμβούλιο της Επικρατείας ενδεικτικό χαρακτήρα. Προς το σκοπό αυτό η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι ο νομοθέτης πρέπει να ασκήσει την αρμοδιότητά του ευθέως και όχι με εξουσιοδότηση. Οφείλει δηλαδή να ορίσει ο ίδιος τα δικαιώματα που θα αναγνωρίσει στους συμβιούντες.

Γ. Αναγνώριση του δικαιώματος τεκνοθεσίας στα μέρη του συμφώνου

Η ΕΕΔΑ διαπιστώνει ότι στο παρόν ΣχΝ δεν περιλαμβάνεται καμία ρύθμιση για το ακανθώδες θέμα της τεκνοθεσίας από ζευγάρια που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης και επιφυλάσσεται να το εξετάσει σε βάθος προκειμένου να συνδράμει την Πολιτεία στη λήψη των προσφορότερων μέτρων με κριτήριο το συμφέρον του παιδιού. Θεωρεί, παρόλα αυτά, ότι, δεδομένης της σοβαρότητας αλλά και των προεκτάσεων του ζητήματος, διαφαίνεται ως επιτακτική η ανάγκη άμεσης διεξαγωγής δημόσιου διαλόγου με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και εκπροσώπους των οικείων επιστημονικών κλάδων με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση τόσο του νομοθέτη, όσο και της κοινής γνώμης για όλες τις πτυχές του ζητήματος, με γνώμονα, αφενός, την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, αφετέρου, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

IV. Γενικές παρατηρήσεις για το τμήμα του ΣχΝ που αφορά στο Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας

Άρθρα 15 – Σύσταση:

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τη σύσταση συλλογικού συμβουλευτικού - γνωμοδοτικού οργάνου υπό την ονομασία «Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας». Αποτελεί, κατά το ουσιαστικό της μέρος, μία θετική πρωτοβουλία, στην ολοκλήρωση της

οποίας πρέπει να δοθεί προτεραιότητα, όπως άλλωστε έχει επισημάνει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το Ρατσισμό και τη Μισαλλοδοξία (στο εξής ECRI)¹⁵.

Σε τυπικό επίπεδο, είναι ιδιαίτερα σημαντική η νομοθετική κατοχύρωση ενός τέτοιου οργάνου. Η ΕΕΔΑ έχει επισημάνει στα κείμενα της την ανάγκη νομοθετικής κατοχύρωσης διυπουργικών συνεργασιών σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η διαχρονικότητα της θεσμικής δέσμευσης¹⁶.

Άρθρα 16 και 19 – Σύνθεση, Συνεργασία με φορείς και κοινωνικός διάλογος:

Παράγραφος 1: Η ECRI έχει συστήσει στις ελληνικές αρχές να δημιουργήσουν μια Ομάδα Δράσης για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας. Μια τέτοια Ομάδα Δράσης θα πρέπει να αποτελείται από τις αρμόδιες αρχές, τους δυο ανεξάρτητους φορείς (Συνήγορο του Πολίτη και Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου) και ΜΚΟ, ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των αρχών και της κοινωνίας των πολιτών για το θέμα αυτό. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΔΑ συμμετέχει στο υπό σύσταση όργανο, ανταποκρινόμενη παράλληλα στο θεσμικό της ρόλο. Μάλιστα, μέλος του υπό σύσταση Συμβουλίου προβλέπεται να είναι και το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, που τελεί υπό την αιγίδα της ΕΕΔΑ και της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για του Πρόσφυγες, φορέας που όχι μόνο διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία στα θέματα αλλά και του οποίου μέλη είναι πάνω από 35 ΜΚΟ και λοιποί σχετικοί με τα θέματα φορείς.

Όντως, τόσο η σύνθεση του υπό σύσταση οργάνου όσο και το γεγονός ότι στο Συμβούλιο δύναται να καλούνται και άλλα πρόσωπα, ιδίως εμπειρογνώμονες με συναφή εξειδίκευση, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ή φορείς για την παροχή πληροφοριών ή συνεργασία, ανταποκρίνονται στην ανάγκη συμμετοχικής δράσης για τα θέματα. Με αφορμή το Προσχέδιο Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η ΕΕΔΑ είχε επισημάνει τη σπουδαιότητα συμμετοχικών διαδικασιών που δεν αποκλείουν την έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων με την προστασία των δικαιωμάτων φορέων, συμπεριλαμβανομένων πανεπιστημιακών, μη κυβερνητικών οργανώσεων ή ερευνητικών κέντρων. Εξίσου σημαντική είναι η συμμετοχή φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης που επίσης διασφαλίζεται με την παρούσα σύνθεση.

¹⁵ Council of Europe, European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI), *Report on Greece* (fifth monitoring cycle), 24 Φεβρουαρίου 2015, CRI(2015)1, διαθέσιμη σε: <https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Greece/GRC-CbC-V-2015-001-GRC.pdf>.

¹⁶ ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», 15.1.2015 διαθέσιμη σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/paidia/parathrhseis_eeda_gia_esddp.pdf.

Επίσης, η ΕΕΔΑ έχει επισημάνει ότι οι προσδοκίες που προκύπτουν από τη συμμετοχή των ως άνω φορέων πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο ώστε η συμμετοχή ΜΚΟ και λοιπών φορέων να μην καθίσταται προσχηματική. Το άρθρο 19, παρ. 2, του παρόντος ΣχΝ προβλέπει ότι «Το Συμβούλιο μπορεί να προσκαλεί Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους φορείς της κοινωνίας των πολιτών σε διαβούλευση, εφόσον αυτό θεωρείται αναγκαίο κατά την κρίση του». Η ΕΕΔΑ καλεί την Πολιτεία να μην αφήσει την παρούσα ρύθμιση κενό γράμμα, να διασφαλίσει στην πράξη όντως το συμμετοχικό χαρακτήρα της πρωτοβουλίας αυτής και να ενθαρρύνει την επιστράτευση σωρείας μέσων προς αυτή την κατεύθυνση όπως συναντήσεις, ηλεκτρονικές πλατφόρμες και κοινωνικά μέσα δικτύωσης.

Πάντως, ειδικότερα για τη σύνθεση του υπό σύσταση οργάνου, η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι θα ήταν κρίσιμο να προβλεφθεί και η συμμετοχή του Υπουργείου Εργασίας, ιδίως στο μέτρο που αυτό εποπτεύει ελεγκτικούς μηχανισμούς (ΣΕΠΕ, ΙΚΑ) και θα μπορούσε άρα να εισφέρει στοιχεία και γνώση σχετικά με τα φαινόμενα ρατσισμού στους χώρους εργασίας¹⁷.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τη σύνθεση του νέου οργάνου, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την τυχόν δυσαρμονία που θα μπορούσε να δημιουργηθεί από την παράλληλη συμμετοχή του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης με αρμοδιότητα σε θέματα Προστασίας του Πολίτη (στοιχείο γ.) και της ΕΛΑΣ (στοιχείο η.). Αντιλαμβανόμενη την αξία της συμμετοχής σε ένα τέτοιο όργανο εκπροσώπων από τις εξειδικευμένες υπηρεσίες της ΕΛΑΣ για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας¹⁸, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι θα μπορούσε να επέλθει μία προσαρμογή στη σύνθεση του οργάνου κατάλληλη να εγγυηθεί την αρμονική εκπροσώπηση των αρμοδίων για θέματα προστασίας του πολίτη δημοσίων φορέων με γνώμονα την απρόσκοπτη συνδρομή τους στην προστασία των δικαιωμάτων που καλείται να διασφαλίσει το υπό σύσταση όργανο.

Παράγραφος 2: Με σκοπό τη διασφάλιση της πλέον αποτελεσματικής λειτουργίας του υπό σύσταση οργάνου, η ΕΕΔΑ εκτιμά ότι είναι αναγκαίο να προβλεφθεί ότι ο ορισμός των τακτικών και αναπληρωματικών μελών από τους αρμόδιους Υπουργούς και φορείς να διενεργείται με γνώμονα την εξοικείωση των προσώπων με τα ζητήματα δικαιωμάτων που

¹⁷ Το ζήτημα των ρατσιστικών περιστατικών στο χώρο της εργασίας έχει απασχολήσει τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους, στο μέτρο που το 2014 οι εθνικοί εκπρόσωποι εργαζομένων και εργοδοτών (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΣΕΤΕ) με τη συμβολή της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) υλοποίησαν κοινές πανελλαδικές δράσεις για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση των απαγορευμένων διακρίσεων στους χώρους εργασίας. Βλ. Άρθρο 1 Εθνικής Γενικής ΣΣΕ 2014 και ανάρτηση του κοινού δελτίου τύπου κατά των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε <http://www.inegsee.gr/o-kosmos-tis-ergasias-mazi-gia-tin-isotita/>.

¹⁸ Βλ. Τμήματα και Γραφεία αντιμετώπισης ρατσιστικής βίας που συστήθηκαν με το ΠΔ 132/2012.

αφορούν το Συμβούλιο¹⁹. Η έως τώρα εμπειρία ανάλογων πρωτοβουλιών της διοίκησης αποδεικνύει ότι η αποτελεσματικότητα του έργου αντίστοιχων οργάνων συναρτάται άμεσα με τον βαθμό εξειδίκευσης των συμμετεχόντων σε αυτά. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ συστήνει να τεθεί σαφές κριτήριο για τον ορισμό των μελών του Συμβουλίου η τεχνογνωσία και εμπειρία στα θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και ειδικά στα θέματα ρατσισμού και να περιοριστεί χρονικά η διάρκεια της θητείας τους, από τριετή σε διετή, προκειμένου να διασφαλίζεται η εναλλαγή των προσώπων στις θέσεις αυτές.

Με την ως άνω παρατήρηση συναρτάται άμεσα και η αναγκαιότητα επιστημονικής στήριξης του Συμβουλίου από πρόσωπο ή πρόσωπα κατάλληλα καταρτισμένα και με εμπειρία. Η συμμετοχή εκπροσώπων της διοίκησης και άλλων φορέων οπωσδήποτε καλύπτει την ανάγκη αποτύπωσης της συνολικής εμπειρίας των αρμοδίων στα θέματα ρατσισμού. Δεν διασφαλίζει όμως την πλήρη ανταπόκριση του Συμβουλίου τις αναφερόμενες στο άρθρο 17 του ΣχΝ αρμοδιότητες. Η ΕΕΔΑ ενδεικτικά αναφέρει ότι η εκπόνηση μελετών για τα θέματα (άρθρο 17 παρ. 2 α'), η συγκέντρωση στοιχείων (άρθρο 17 παρ. 2 ε'), ακόμα δε περισσότερο η σύνταξη Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά του Ρατσισμού (άρθρο 17 παρ. 2 η') δεν δύνανται να πραγματοποιηθούν χωρίς την *ad hoc* συνδρομή προσωπικού που να διαθέτει την απαραίτητη εξειδίκευση και το οποίο να απασχολείται ειδικά για τα σχετικά θέματα.

Παράγραφος 3: Στο σημείο αυτό το ΣχΝ προβλέπει την, σε κάθε συνεδρίαση του Συμβουλίου, πρόσκληση και συμμετοχή του Συνηγόρου του Πολίτη, με εκπρόσωπό του και χωρίς δικαίωμα ψήφου. Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι η διαφοροποίηση του τρόπου συμμετοχής του Συνηγόρου του Πολίτη στο Συμβούλιο σε σχέση με αυτόν των λοιπών φορέων δεν δικαιολογείται επαρκώς. Η διαφορετική αντιμετώπιση της ανεξάρτητης αυτής αρχής σε σχέση με άλλες ανεξάρτητες Αρχές, όπως το ΕΣΡ (άρθρο 16 παρ. 1 ια' του ΣχΝ), ενδεχομένως να θέτει και θέματα συνταγματικότητας. Άλλωστε, η συμμετοχή του Συνηγόρου του Πολίτη σε ένα τέτοιο όργανο, η χρησιμότητα της οποίας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, συνιστάται και από την ECRI.

Άρθρο 17 – Αρμοδιότητες:

Οι αρμοδιότητες του υπό σύσταση οργάνου είναι πράγματι ευρείες και ικανές να οδηγήσουν σε απτά αποτελέσματα. Η ΕΕΔΑ, στο σημείο αυτό, επισημαίνει την ανάγκη η δράση του Συμβουλίου να γίνεται στη βάση μίας συνεκτικής αποτίμησης και οριοθέτησης

¹⁹ Βλ. κατ' αναλογία τους δείκτες αποτελεσματικότητας λειτουργίας των δομών του κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό επίπεδο, τους οποίους, έχει επεξεργαστεί το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO), National Tripartite Social Dialogue, An ILO guide for improved governance, ILO 2013.

των ζητημάτων στα οποία αυτό καλείται να απαντήσει όπως αυτές οριοθετούνται από συγκεκριμένα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία. Στο μέτρο, δε, που στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου περιλαμβάνεται η σύνταξη Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά του Ρατσισμού είναι αναγκαίο να προκριθεί η σύνταξη μίας «μελέτης-βάσης» (baseline study), γεγονός που η ΕΕΔΑ έχει και στο παρελθόν υπογραμμίζει²⁰.

Το γεγονός αυτό επισημαίνεται και από την ECRI στο μέτρο που ρητά προβλέπει ότι «Η εθνική στρατηγική θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει μια ανάλυση της κατάστασης, μια επισκόπηση των υφιστάμενων μέτρων, των κενών και των αναγκών, καθώς και τις στρατηγικές συστάσεις για τον τρόπο αντιμετώπισής τους, συμπεριλαμβανομένων στόχων και μετρήσιμων δεικτών».

Τέλος, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την πρωτοβουλία σύνταξης Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά του Ρατσισμού. Υπενθυμίζει όμως την ανάγκη αυτές οι πρωτοβουλίες να ολοκληρώνονται εντός ευλόγου χρόνου κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται και η αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων που περιέχονται. Στο πρόσφατο παρελθόν η ΕΕΔΑ με αφορμή το Προσχέδιο Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σύστησε στην Πολιτεία την ολοκλήρωση της εκπόνησης του ΕΣΔΔΠ και με συναίσθηση της ανάγκης, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, επεσήμανε την ετοιμότητα και προθυμία της να σταθεί και πάλι αρωγός της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με επιμέρους σχολιασμό και προτάσεις, κατά τη διαδικασία επικαιροποίησης, εξειδίκευσης, αξιολόγησης και υλοποίησης των στόχων που έχουν τεθεί για την αποτελεσματικότερη προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού²¹.

V. Γενικές παρατηρήσεις για το τμήμα του ΣχN που αφορά στις τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα

A. Επιμέρους διατάξεις

Άρθρο 20 – Άρθρο 81Α του Ποινικού Κώδικα:

Η ΕΕΔΑ αποτιμά θετικά την προτεινόμενη αντικατάσταση του άρθρου 81Α του Ποινικού Κώδικα, καθώς με τη νέα διατύπωση απαλείφεται η ανεπιτυχής αναφορά στην έννοια του μίσους ως κίνητρο του δράστη, η οποία άλλωστε καθιστούσε δυσχερή την εφαρμογή της διάταξης. Η διεθνής βιβλιογραφία έχει επισημάνει, άλλωστε, ότι παρόλο που

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

έχει επικρατήσει ο όρος «έγκλημα μίσους» είναι ακριβέστερο να προσδιορίζεται ως κίνητρο του δράστη όχι το μίσος αλλά η προκατάληψη²².

Η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι είναι αναγκαίο οι επιλογές του γράμματος του νόμου αφενός να είναι όσο το δυνατόν κατάλληλες για την εφαρμογή του από τους εφαρμοστές του δικαίου, αφετέρου να μην περιορίζουν το προστατευτικό πεδίο των ήδη υφιστάμενων διατάξεων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι η νέα διατύπωση του άρθρου 81Α ΠΚ που προβλέπει την εφαρμογή της γενικής επιβαρυντικής περίπτωσης «εάν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι έχει τελεστεί έγκλημα κατά παθόντος, η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου», δεν είναι βέβαιο ότι διευκολύνει την εφαρμογή της διάταξης από τους εφαρμοστές του δικαίου χωρίς να περιορίζει το προσδοκώμενο προστατευτικό πλαίσιο.

Προς την ίδια κατεύθυνση, η ΕΕΔΑ προτείνει στην διατύπωση της διάταξης του άρθρου 81Α ΠΚ να προστεθούν οι εξής λέξεις: « [...] λόγω των *πραγματικών ή νομιζόμενων* χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου».

Η ΕΕΔΑ αντιλαμβάνεται ότι από τη λειτουργία του συνιστώμενου Συμβουλίου θα προκύψουν προτάσεις για τη βελτίωση και της νομοθεσίας στα σχετικά θέματα. Εντούτοις, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι με αφορμή την τροποποιούμενη διάταξη, ο νομοθέτης θα μπορούσε να λάβει υπόψη του την ίδια αυτή στιγμή ορισμένες τροποποιήσεις του νομοθετικού καθεστώτος που προτείνει η ECRI. Η ECRI συνιστά συγκεκριμένα η γλώσσα και η υπηκοότητα να περιλαμβάνονται στον κατάλογο των λόγων του άρθρου 81Α ΠΚ (ομοίως, βλ. τη σύσταση η γλώσσα και η υπηκοότητα να περιλαμβάνονται και στον κατάλογο των λόγων του άρθρου του νόμου 927/1979)²³.

Συνίσταται, τέλος, η προσθήκη διευκρινιστικής περιπτώσεως δ' ή η προσθήκη εδαφίου στην περίπτωση γ' ως εξής: «Σε περίπτωση εγκλήματος που τιμωρείται και με ποινή φυλάκισης και με χρηματική ποινή, επιβάλλεται αθροιστικώς και διπλασιασμός του ορίου της χρηματικής ποινής κατά την περ. γ' του άρθρου 81Α ΠΚ και αύξηση του ανωτάτου ορίου ποινής σύμφωνα με την περ. α' ή την περ. β' του άρθρου 81Α ΠΚ».

²² Βλ. ενδεικτικά OSCE-ODIHR, *Hate Crime Laws A Practical Guide*, <http://www.osce.org/odihr/36426?download=true>, σελ. 17 επ.

²³ Council of Europe, European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI), *Report on Greece* (fifth monitoring cycle), *op.cit.*, σελ. 12-13.

Άρθρο 21 – Κατάργηση περ. θ' παρ. 3 άρθρου 100 ΠΚ:

Η κατάργηση της δυνατότητας εξάρτησης της αναστολής εκτέλεσης της ποινής υπό όρους από την προσφορά ποσού μέχρι 10.000 ευρώ σε κοινωφελές ίδρυμα κρίνεται από την ΕΕΔΑ ως θετική, δεδομένης της οικονομικής κρίσης. Άλλωστε η καταργούμενη διάταξη ήγειρε ζητήματα συμβατότητάς της με την αρχή της ισότητας.

Άρθρο 26 – Τροποποίηση άρθρου 290 ΠΚ, «Διατάραξη ασφάλειας των συγκοινωνιών»:

Η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι η προτεινόμενη ρύθμιση δημιουργεί σύγχυση: Το έγκλημα του άρθρου 290 ΠΚ είναι έγκλημα επικινδυνότητας (έγκλημα δυνητικής διακινδύνευσης). Συνεπώς, για τη στοιχειοθέτησή του αρκεί απλώς να υπάρχει η δυνατότητα του κινδύνου. Η προτεινόμενη ρύθμιση, με την οποία επιδιώκεται η προσθήκη τρίτης παραγράφου στο άρθρο 290 ΠΚ, σύμφωνα με την οποία: «αν από την πράξη δεν προέκυψε δυνατότητα κινδύνου για άνθρωπο επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι έξι μηνών» είναι δογματικά ατυχής για τους ακόλουθους λόγους: α) Εφ' όσον δεν διαπιστώνεται η δυνατότητα κινδύνου στο έγκλημα της παρ. 1 του άρθρου 290 ΠΚ, τότε δεν στοιχειοθετείται καν η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος. Η προτεινόμενη διάταξη κατ' ουσίαν επεκτείνει το αξιόποιο, αφού με την προτεινόμενη παράγραφο 3 προστίθεται νέο έγκλημα και μάλιστα αφηρημένης διακινδυνεύσεως. β) Με την επιφύλαξη των ανωτέρω (υπό α.) αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας το γεγονός ότι η μεν δολία πράξη της παρ. 3 του άρθρου 290 ΠΚ θα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 6 μηνών, ενώ η αμελής της παρ. 2 του άρθρου 290 ΠΚ θα τιμωρείται με φυλάκιση (δηλ. μέχρι και 5 έτη).

Άρθρο 27 – Τροποποίηση άρθρου 291 ΠΚ, «Διατάραξη ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών»:

Η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι προτεινόμενη ρύθμιση δημιουργεί σύγχυση: Το έγκλημα του άρθρου 291 ΠΚ είναι έγκλημα επικινδυνότητας (έγκλημα δυνητικής διακινδύνευσης). Συνεπώς, για τη στοιχειοθέτησή του αρκεί απλώς να υπάρχει η δυνατότητα του κινδύνου. Η προτεινόμενη ρύθμιση, με την οποία επιδιώκεται η προσθήκη τρίτης παραγράφου στο άρθρο 291 ΠΚ, σύμφωνα με την οποία: «αν από την πράξη δεν προέκυψε δυνατότητα κοινού κινδύνου για ξένα πράγματα ή κινδύνου για άνθρωπο επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι έξι μηνών» είναι δογματικά ατυχής για τους ακόλουθους λόγους: α) Εφ' όσον δεν διαπιστώνεται η δυνατότητα κινδύνου στο έγκλημα της παρ. 1 του άρθρου 291 ΠΚ, τότε δεν στοιχειοθετείται καν η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος. Η προτεινόμενη διάταξη κατ' ουσίαν επεκτείνει το αξιόποιο, αφού με την προτεινόμενη παράγραφο 3 προστίθεται

νέο έγκλημα και μάλιστα αφηρημένης διακινδυνεύσεως. β) Με την επιφύλαξη των ανωτέρω (υπό α.) αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας το γεγονός ότι η μεν δολία πράξη της παρ. 3 του άρθρου 291 ΠΚ θα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 6 μηνών, ενώ η αμελής της παρ. 2 του άρθρου 291 ΠΚ θα τιμωρείται με φυλάκιση (δηλ. μέχρι και 5 έτη).

Άρθρο 31 – Νέο άρθρο 361 Β ΠΚ:

Με το άρθρο 31 του παρόντος ΣχΝ εισάγεται στον ΠΚ νέα διάταξη 361 Β με την οποία ποινικοποιείται η προμήθεια αγαθών ή η προσφορά υπηρεσιών ή η αναγγελία με δημόσια πρόσκληση της παροχής ή προμήθειας²⁴ αυτών αποκλείοντας από καταφρόνηση πρόσωπα λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Η ΕΕΔΑ αποτιμά θετικά, καταρχήν, τη νομοθετική αυτή πρωτοβουλία που έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό νομοθετικό κενό, δεδομένης της έκτασης που έχουν λάβει οι ως άνω συμπεριφορές στην χώρα μας.

Παρατηρεί εντούτοις, ότι υπάρχει κίνδυνος να είναι συστημικώς άστοχη, δεδομένου ότι αυτή εντάσσεται στο κεφάλαιο των εγκλημάτων κατά της τιμής. Ωστόσο, το έννομο αγαθό της τιμής αφορά στην εξατομικευμένη προσβολή της τιμής ενός ανθρώπου. Το ορθότερο από συστημικής και δικαιοπολιτικής απόψεως θα ήταν να προστεθεί σχετικό εδάφιο στο άρθρο 1 Ν 927/1979, όπως τροποποιήθηκε με το Ν 4285/2014 και ισχύει, όπου θα προβλεφθεί ως επιβαρυντική περίπτωση στο έγκλημα του άρθρου 1 Ν 927/1979, όπως τροποποιήθηκε με το Ν 4285/2014 και ισχύει, η περίπτωση της «προμήθειας αγαθών, προσφοράς υπηρεσιών κ.λπ.».

Επίσης, η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι ο όρος «από καταφρόνηση» που προτείνεται συνιστά αξιολογική έννοια με ασαφές περιεχόμενο που θα μπορούσε να καθιστά την εν λόγω διάταξη αόριστη.

Πάντως, και με αφορμή αυτή την νέα πρόβλεψη, η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι θα ήταν μία καλή ευκαιρία για το νομοθέτη να τη συμπληρώσει προτείνοντας αντίστοιχη πρόβλεψη για την αντιμετώπιση της δημόσιας διάδοσης, δημόσιας διανομής ή παραγωγής ή αποθήκευσης

²⁴ Νομοτεχνικά, θα ήταν προσφορότερο η διάταξη να διατυπώνεται ως: «1. Όποιος προμηθεύει αγαθά ή προσφέρει υπηρεσίες ή αναγγέλλει με δημόσια πρόσκληση την προμήθεια ή προσφορά αυτών [...]» αντί για «1. Όποιος προμηθεύει αγαθά ή προσφέρει υπηρεσίες ή αναγγέλλει με δημόσια πρόσκληση την παροχή ή προμήθεια αυτών [...]».

ρατσιστικού υλικού²⁵. Στις πρόσφατες, άλλωστε, καταληκτικές παρατηρήσεις της για την Ελλάδα, η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ (Human Rights Committee) συστήνει την αναθεώρηση της ελληνικής νομοθεσίας κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζει ότι κάθε είδους ενθάρρυνση συμπεριφορών που υποκινούνται από προκατάληψη λόγω φύλου, εθνικότητας, φυλής, θρησκείας ή και άλλων ακόμη χαρακτηριστικών απαγορεύεται από το νόμο²⁶.

Τέλος, η ΕΕΔΑ παρατηρεί, ότι η προτεινόμενη με το άρθρο 31 του ΣχΝ διάταξη έρχεται να προστεθεί στις διατάξεις της ελληνικής έννομης τάξης που αντιμετωπίζουν ποινικά συμπεριφορές σχετιζόμενες με το ρατσισμό (βλ. άρθρο 81Α ΠΚ, Ν 927/1979 και, κατά μία άποψη, άρθρο 16 παρ. 1 του Ν 3304/2005)²⁷. Είναι γεγονός ότι η πανσπερμία τέτοιων διατάξεων δικαιολογείται από την ποικιλομορφία των συμπεριφορών που πρέπει να αντιμετωπίζονται ποινικά²⁸, τίθεται εντούτοις ζήτημα για το κατά πόσο είναι ευχερής εκ του λόγου αυτού η κατάλληλη εφαρμογή τους στην πράξη από τα αρμόδια όργανα. Εξάλλου, όπως παρατηρεί και Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ, η αναθεώρηση της ελληνικής νομοθεσίας πρέπει να διενεργηθεί και προς την κατεύθυνση που διασφαλίζει τη συστηματική διερεύνηση των υποκινούμενων από ρατσισμό εγκλημάτων και τη δίωξη και τιμωρία των δραστών²⁹.

Προβαίνοντας επομένως, σε γενική παρατήρηση, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι είναι σημαντικό το νομοθετικό πλαίσιο να διευρυνθεί όπου είναι αναγκαίο αλλά και να θωρακιστεί σε επίπεδο διατύπωσης (με νομοτεχνικές διατυπώσεις που διευκολύνουν την εφαρμογή των διατάξεων χωρίς να απομειώνουν την προστατευτική τους αξία, με τροποποιήσεις για λόγους ομογενοποίησης όπου αυτό είναι αναγκαίο κ.λπ.) και γενικότερα να συστηματοποιηθεί, ενδεχομένως και δια κωδικοποίησης, κατά τρόπο ώστε η εφαρμογή του στην πράξη να καθίσταται ευχερέστερη και άρα αποτελεσματικότερη. Είναι ευτυχές ότι στις αρμοδιότητες

²⁵ Council of Europe, European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI), *Report on Greece* (fifth monitoring cycle), *op.cit.*, σελ. 11-12.

²⁶ Human Rights Committee, *Concluding observations on the second periodic report of Greece*, CCPR/C/GRC/CO/2, Νοέμβριος 2015, διαθέσιμες και από τον ιστότοπο της ΕΕΔΑ, παρ. 14.

²⁷ Σημειώνεται και η διάταξη του άρθρου 19^Α, παρ. 1 β', του Ν 4332/2015 για την προστασία των θυμάτων και ουσιαστών μαρτύρων ρατσιστικών εγκλημάτων.

²⁸ Στο σημείο αυτό όντως η παρούσα διάταξη ποινικοποιεί συμπεριφορά διαφορετική ακόμη και από αυτήν του άρθρου 16, παρ. 1, του Ν 3304/2005 σύμφωνα με την οποία «Όποιος παραβιάζει την κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης για λόγους εθνικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, κατά τη συναλλακτική διάθεση αγαθών ή προσφορά υπηρεσιών στο κοινό τιμωρείται με φυλάκιση έξι (6) μηνών μέχρι τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή χιλίων (1.000) έως πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ».

²⁹ Human Rights Committee, *Concluding observations on the second periodic report of Greece*, *op. cit.*, παρ. 14.

του Συμβουλίου το οποίο θεσπίζεται με το παρόν ΣχΝ περιλαμβάνονται δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Άρθρο 35 – Τροποποίηση άρθρου 279 ΚΠΑ:

Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι η προτεινόμενη ρύθμιση κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, δεδομένου ότι αρκετές φορές στις πλημμεληματικές παραβάσεις προκύπτει εξ αρχής ξεκάθαρα η ανάγκη παραπομπής της υπόθεσης σε τακτική δικάσιμο λόγω της ανάγκης συλλογής περαιτέρω στοιχείων, ωστόσο ο συλληφθείς είναι αναγκασμένος να υποστεί την διαδικασία του αυτοφώρου, έστω και για να ζητήσει αναβολή.

Όμως, προκειμένου να ανταποκριθεί η διάταξη στο σκοπό της πληρέστερα, πρέπει να προστεθεί στη διάταξη αυτή ότι η ενημέρωση του Εισαγγελέα και η απόλυση του κρατούμενου πρέπει να λάβει χώρα εντός κάποιων ωρών (6 ή 12) και σε καμία περίπτωση να μην προσεγγίζει τις 24 ώρες, διότι τότε θα είχαμε προβλήματα: α) ευθείας μεν παραβιάσεως του Συντάγματος, σε περίπτωση που αφηνόταν ελεύθερος μετά από 24 ώρες, β) εκ πλαγίου παραβιάσεως του Συντάγματος σε περίπτωση που ο κρατούμενος δεν προσήγετο στον Εισαγγελέα, αλλά θα ήταν δυνατόν να κρατηθεί π.χ. 20 ώρες στο αστυνομικό τμήμα, χωρίς να προσαχθεί καν στον Εισαγγελέα, θα ενομιμοποιείτο έτσι δηλαδή εκ πλαγίου η πάγια αστυνομική τακτική των «προσαγωγών».

Β. Προτάσεις επί μη ρυθμιζόμενων από το παρόν ΣχΝ θεμάτων

Η ΕΕΔΑ δράττεται της ευκαιρίας προκειμένου να επαναφέρει σχετική της σύσταση που έχει διατυπώσει ήδη από το 2004³⁰ αναφορικά με την κατάργηση της διάταξης του άρθρου 347 ΠΚ, η οποία τιμωρεί την «ασέλγεια παρά φύση» (μεταξύ αρρένων)³¹. Όπως έχει επισημάνει και στο παρελθόν η ΕΕΔΑ, δεν φαίνεται να συντρέχει λόγος εξειδικευμένης ρύθμισης των προβλεπόμενων στο εν λόγω άρθρο προϋποθέσεων, δεδομένου ότι οι πράξεις αυτές τιμωρούνται ή ρυθμίζονται στο πλαίσιο του κολασμού αδικημάτων που αφορούν τις ετεροφυλοφιλικές σχέσεις (η αποπλάνηση παιδιών, η κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια και η ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας συνιστούν ποινικά αδικήματα που ρυθμίζονται από τα

³⁰ ΕΕΔΑ, «Απόφαση-Γνωμάτευση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τις διακρίσεις σε βάρος σεξουαλικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και την επέκταση του πολιτικού γάμου σε ζευγάρια του ίδιου φύλου», *op.cit.*, σελ. 183 επ.

³¹ ΠΚ 347 (Ασέλγεια παρά φύση): «1. Η παρά φύση ασέλγεια μεταξύ αρρένων που τελέστηκε: α) με κατάχρηση μιας σχέσης εξάρτησης που στηρίζεται σε οποιαδήποτε υπηρεσία β) από ενήλικο με αποπλάνηση προσώπου νεότερου από 17 ετών ή από κερδοσκοπία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών. 2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος ασκεί την ασέλγεια της παρ. 1 κατ'επάγγελμα».

άρθρα 339, 342 και 343 ΠΚ)³². Επιπλέον, στο άρθρο υπάρχει σαφής διακριτική μεταχείριση έναντι της ανδρικής ομοφυλοφιλικής πορνείας, τη στιγμή που η ίδια πράξη στην περίπτωση ετεροφυλοφιλικών σχέσεων δεν συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η ύπαρξη της συγκεκριμένης διάταξης, εκτός του ότι στιγματίζει ποινικά μια κατηγορία προσώπων, υπό έναν εξαιρετικά υποδηλωτικό μάλιστα τίτλο, προκαλεί δραστηριότητες των αστυνομικών Αρχών (έλεγχοι στοιχείων, έφοδοι σε χώρους όπου συχνάζουν ΛΟΑΤ κ.λπ.), οι οποίες καθίστανται επικίνδυνες για τους ομοφυλόφιλους (έχει παρατηρηθεί πως αυτού του είδους οι εκκαθαριστικές επιχειρήσεις έχουν προκαλέσει αυτοκτονίες ή απόπειρες αυτοκτονίας κ.λπ.). Ενώ δηλαδή η συμμετοχή των ομοφυλόφιλων σε άλλες μορφές παράνομης δραστηριότητας είναι εντελώς ασήμαντη για να τεκμηριώσει πρόβλημα κοινωνικής επικινδυνότητας, η ύπαρξη της συγκεκριμένης διάταξης έχει σαν αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό των προβλημάτων τους, ακόμα κι αν αυτοί σπάνια υφίστανται τις προβλεπόμενες κυρώσεις.

VI. Γενικές παρατηρήσεις για το τμήμα του ΣχΝ που αφορά στις τροποποιήσεις διατάξεων περί αστικής ευθύνης του τύπου

Άρθρο 38

Παράγραφος 1: Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την αντικατάσταση της παραγράφου 2 του Αρθρου μόνου του Νόμου 1178/1981 το οποίο ορίζει πως «[η] κατά το άρθρον 932 του Αστικού Κώδικος χρηματική ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης του αδικηθέντος εκ τίνος των υπό της προηγουμένης παραγράφου προβλεπομένων πράξεων ορίζεται, εφόσον ετελέσθη δια του τύπου, κατά την κρίσιν του δικαστού ουχί κατωτέρα των 300.000 δραχμών δι'εφημερίδας και περιοδικά εκδιδόμενα εις την λοιπήν Χώραν, εκτός εάν υπό του ενάγοντος εξητήθη μικρότερον ποσόν και τούτο ανεξαρτήτως της απαιτήσεως προς αποζημίωσιν δια περιουσιακήν ζημίαν». Η ΕΕΔΑ κρίνει πως η διάταξη του ΣχΝ είναι στην σωστή κατεύθυνση καθώς αντικαθιστά την επιβολή κατώτατου ορίου επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης στον αδικηθέντα με ουσιαστικά κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους της αποζημίωσης δηλαδή α) τις επιπτώσεις του δημοσιεύματος στον αδικηθέντα, καθώς και στο οικογενειακό, κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον του, β) το είδος, τη φύση, τη σπουδαιότητα, τη βαρύτητα και την απαξία των γεγονότων, πράξεων ή χαρακτηρισμών που αποδόθηκαν στον

³² ΕΕΔΑ, «Απόφαση-Γνωμάτευση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τις διακρίσεις σε βάρος σεξουαλικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και την επέκταση του πολιτικού γάμου σε ζευγάρια του ιδίου φύλου», *op.cit.*, σελ. 192-194, 198.

αδικηθέντα με το δημοσίευμα, γ) το είδος της προσβολής που υπέστη, δ) την ένταση του πταίσματος του εναγομένου, ε) τις συνθήκες τέλεσης της αδιοπραξίας και στ) την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των διαδίκων.

Παράγραφος 2: Η ΕΕΔΑ επικροτεί, επί της αρχής, την αντικατάσταση της παραγράφου 5 του Άρθρου μόνου του Ν 1178/1981 βάσει του οποίου «[η] εκδίκασις των κατά το παρόν άρθρον αγωγών χωρεί ανεξαρτήτως της ασκήσεως ποινικής δίωξεως δια την αυτήν πράξιν, ως και της τυχόν, δι' οιονδήποτε λόγον, αναβολής ή αναστολής της αρξαμένης ποινικής διαδικασίας, η δε απόφασις του δικαστηρίου δέον όπως εκδίδεται εντός δύο μηνών από της κατ' αρθρ. 281 Κ.Πολ.Δικ. πρώτης επ' ακροατηρίω συζητήσεως της υποθέσεως. Εάν δια την ζημιογόνον πράξιν επελήφθη το ποινικόν δικαστήριον, ή κατά το παρόν άρθρον αγωγή ασκείται ενώπιον αυτού και εκδικάζεται υπό τούτου υποχρεωτικώς, μη επιτρεπομένης εν ουδεμία περιπτώσει της παραπομπής της εις τα πολιτικά δικαστήρια». Η ΕΕΔΑ θεωρεί πως η αντικατάσταση του ως άνω άρθρου και η αντ' αυτού προσθήκη στο ΣχΝ της υποχρεωτικής εξώδικης πρόσκλησης του αδικηθέντος για αποκατάσταση της προσβολής από τον ιδιοκτήτη του εντύπου ως ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, δηλαδή επί ποινή απαραδέκτου της αγωγής αποζημίωσης, προάγει επί της αρχής την ελευθερία του τύπου χωρίς να υπονομεύει τα δικαιώματα του αδικηθέντος και ειδικότερα την προστασία της προσωπικότητας του τελευταίου. Η διάταξη γεννά, ωστόσο, ορισμένα σημαντικά ερωτηματικά ως προς το εύλογο της επιλογέας από το νομοθέτη προθεσμίας αποκατάστασης της προσβολής των είκοσι (20) ημερών, ειδικά ελλείψει αιτιολογικής έκθεσης που να δικαιολογεί την αναγκαιότητα του εν λόγω διαστήματος, το οποίο σε κάθε περίπτωση η ΕΕΔΑ αντιλαμβάνεται ως υπερβολικό. Η ΕΕΔΑ κρίνει ειδικότερα πως, κατά περίπτωση, το διάστημα των είκοσι ημερών μπορεί να εφελκύει καταχρηστικές εφαρμογές ειδικά σε περιπτώσεις που αποδεικνύεται, ή ο ίδιος ο συντάκτης παραδέχεται, το ψευδές των δημοσιευθέντων.

Κατά τα λοιπά, η ΕΕΔΑ κρίνει θετική την πρόβλεψη ότι δε δύναται να υπάρξει αστική αξίωση για συκοφαντική δυσφήμιση εάν λάβει χώρα η δημοσίευση της ανάκλησης της προσβολής εκτός εάν παρά τη δημοσίευση της ανάκλησης έχει αποδεδειγμένα προκληθεί στον αδικηθέντα περιουσιακή ζημία που οφείλεται στο επιλήψιμο δημοσίευμα. Αντιστοίχως, η ΕΕΔΑ συμφωνεί με το συνυπολογισμό από τον νομοθέτη περιπτώσεων όπου η αποκατάσταση της σχετικής προσβολής δεν θεωρείται πλήρης και συνεπώς διατηρείται η αξίωση ανάλογης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, ο δε ενάγων δικαιούται να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο μόνο για την αξίωση αυτή.

-260-

Παράγραφος 4: Η ΕΕΔΑ συμφωνεί με την κατάργηση του τέταρτου και το πέμπτου εδαφίου της παραγράφου 10 του άρθρου 4 του Ν 2328/1995. Η κατάργηση των δύο εδαφίων αποτελεί συνέχεια του άρθρου 38, παρ. 1, του ΣχΝ που προβλέπει κατάργηση κατώτατου ορίου επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης στα έντυπα δημοσιεύματα και ουσιαστικά προεκτείνει τη ρύθμιση στους τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς.

**Ζητήματα Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου (ΙδΔΔ) ενόψει του Αρθρ. 13 Ν.
3719/2008**

Δημήτριος Α. Κούρτης

Δικηγόρος,

Μεταπτυχιακό Διπλ. Ειδίκευσης Διεθνούς Δικαίου, Υποψ. Δρ. Διεθνούς
Δικαίου ΑΠΘ,

Ασκληπιού 36, 41222, Λάρισα, Τηλ. 2410532132, Κιν. 6971758192, Τηλεομ.
2410539111, Email demetriusix81@gmail.com

Κατ' Αρθρ. 13, εδ. α' Ν. 3719 ρυθμίζεται αποκλειστικά, αλλά όχι κι εξαντλητικά, η προβληματική περί συγκρούσεως νόμων στο πεδίο των εννόμων σχέσεων που προκύπτουν εκ της συνάψεως συμφώνου συμβίωσης (ΣΣ). Σύμφωνα με τους ορισμούς της κρίσιμης διάταξης (πεδίο εφαρμογής) το ελληνικό δίκαιο εφαρμόζεται στα ΣΣ τα οποία καταρτίσθηκαν είτε εντός της ελληνικής επικρατείας είτε ενώπιον προξενικής αρχής, ασκούσας εν προκειμένω (*argumentum ex* Αρθρ. 1, εδ. α' το οποίο επιβάλλει τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου ως συστατικό - *ad solemnitatem*) κατ' Αρθρ. 52§1, περ. στ' Οργαν.ΥΠΕΞ (Ν. 3566/2007) χρέη συμβολαιογραφικής αρχής.

Πρόκειται, όπως καθίσταται προφανές, για λανθάνοντα κανόνα σύγκρουσης (κανόνα του ελληνικού ΙδΔΔ ο οποίος καθορίζει το εφαρμοστέο επί πλέγματος εννόμων σχέσεων δίκαιο), ο οποίος φέρει περαιτέρω την ποιότητα της «μονομέρειας», δηλ. καθορίζει μόνον τα εξώτερα όρια εφαρμογής της ημεδαπής έννομης τάξης. Ο μονομερής κανόνας σύνδεσης δεν προβαίνει σε επίπεδο γενικό στην κατάσταση ενός μηχανισμού ΙδΔΔ ο οποίος αντικειμενικά κι αφηρημένα θα σύναπτε προς ορισμένη συνδετέα έννοια (εδώ «έννομες σχέσεις εκ του ΣΣ») ορισμένον ή ορισμένους συνδέσμους με σκοπό την -μέσω αυτών- ανεύρεση του εφαρμοστέου δικαίου. Η πρακτική των μονομερών κανόνων συγκρούσεως ανατρέχει στον πρώτο περί ΙδΔΔ Νόμο του Ελληνικού Κράτους (ΤΣΑ/1865), θεωρείται δε πλέον από

την επιστήμη και πράξη του Δικαίου Συγκρούσεως Νόμων παρωχημένη και αναποτελεσματική. Η συγκεκριμένη νομοτεχνική επιλογή καθιστά τα προβλήματα του ΙδΔΔ προβλήματα κυριαρχικής σύγκρουσης παραβλέποντας ότι στο πεδίο της σύγχρονης διεθνούς ζωής στόχος των κανόνων σύνδεσης είναι η έμμεση και οριζόντια εναρμόνιση των επιμέρους εννόμων λύσεων. Ακόμα και σε διακαιοταξίες όπου παραδοσιακά το σύστημα του ΙδΔΔ ακολουθεί την αρχή της μονομέρειας, νομολογία κι επιστήμη αλλοιώνουν αυτή την επιλογή εξακτινώνοντας δι' αναλογική εφαρμογής το πεδίο εμβέλειας των κανόνων σύγκρουσης (αυτό έγινε εν πολλοίς και στην Ελλάδα υπό τον Ν. ΤΣΑ). Στο παρ' ημίν δίκαιο, η αρχή της πολυμέρειας των κανόνων συνδέσεως αποτελεί θεμελιακό στοιχείο συστήματος ΙδΔΔ και προσμετράται μεταξύ των ιδιαίτερα θετικών και προοδευτικών του στοιχείων.

Αντίστοιχα, το β' εδάφιο του Αρθρ. 13 δεν επιλύει κανένα από τα ζητήματα που θέτει ο μονομερής κανόνας συνδέσεως του Αρθρ. 13, εδ. α'. Αυτό δε διότι δι' απλής και άνευ διευκρινίσεων παραπομπής καλεί σε εφαρμογή του ελληνικό ΙδΔΔ, παραβλέποντας ότι το τελευταίο τούτο δεν διαλαμβάνει στο ρυθμιστικό του πλάτος κανέναν κανόνα ρυθμιστικό των σχέσεων με στοιχείο αλλοδαπότητας που άπτονται του ΣΣ.

Επομένως βάσει του Αρθρ. 13 προκύπτουν τα εξής: Για όσα ΣΣ συνάπτονται ενώπιον ελληνικής συμβολαιογραφικής αρχής μεταξύ Έλληνα κι αλλοδαπού ή μεταξύ Ελλήνων ή/και αλλοδαπών νόμιμα διαμενόντων στην Ελληνική επικράτεια καθώς ΚΑΙ όσα ΣΣ συνάπτονται μεταξύ Ελλήνων ή Έλληνα κι αλλοδαπού ενώπιον ημεδαπής προξενικής αρχής στο εξωτερικό υπάγονται στις διατάξεις του ελληνικού δικαίου.

Εξ αντιδιαστολής προκύπτει κενό ρύθμισης το οποίο διαμορφώνεται ειδικότερα ως ακολούθως: Τα ΣΣ που συνάπτονται από αλλοδαπούς (ή Έλληνα κι αλλοδαπό) στην ημεδαπή ενώπιον ξένων προξενικών αρχών, αλλά και τα ΣΣ που συνάπτονται μεταξύ Ελλήνων ή/και αλλοδαπών στην αλλοδαπή κι ενώπιον των εκεί αρμοδίων κατά περίπτωση αρχών (και για

ορισμένο λόγο αναπτύσσουν έννομες συνέπειες και στην ημεδαπή έννομη τάξη) υπάγονται στους κανόνες του ελληνικού ΙδΔΔ με σκοπό την ανεύρεση της *lex causae*, δηλ. του ουσιαστικά εφαρμοστέου δικαίου. Ποιοι όμως είναι τούτοι οι κανόνες σύνδεσης καθώς το ημεδαπό σύστημα δεν γνωρίζει άλλη δικαιοπραξία συστάσεως κοινότητας βίου και συμφερόντων πέραν του γάμου; Για να απαντήσουμε στο ερώτημα ας εξετάσουμε τα ακόλουθα επιμέρους θέματα.

1. Τύπος της Δικαιοπραξίας: Ως δικαιοπραξία προσωπικής κατάστασης το ΣΣ εξαιρείται εκ του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού Ρώμη Ι (Καν. ΕΚ 539/2008). Αντίστοιχα δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής ούτε του Καν. ΕΕ 1259/2010 για το εφαρμοστέο δίκαιο στο διαζύγιο και τις γαμικές διαφορές από τον οποίον δεσμεύεται και η χώρα μας πλέον (από 29^{ης} Ιουλίου 2015). Άρα απομένουν οι διατάξεις του ελληνικού συστήματος του ΑΚ και μόνον. Εν προκειμένω τίτλο εφαρμογής θα διεκδικούσαν είτε η ΑΚ 11 είτε η ΑΚ 13. Η πρώτη αποτελεί τον βασικό κανόνα σύνδεσης για τον τύπο των εν γένει δικαιοπραξιών. Η δεύτερη (ΑΚ 13§1, εδ. β') αποτελεί τον κανόνα σύνδεσης που ρυθμίζει τις τυπικές προϋποθέσεις του γάμου. Η σχέση μεταξύ των ως άνω ρυθμίσεων (φαινομένη συρροή) διακανονίζεται βάσει της αρχής της ειδικότητας. Αναλυτικότερα, για όσες έννομες σχέσεις ο νομοθέτης του ΙδΔΔ θέλησε να καθορίσει κάτι το ειδικότερο ή διαφορετικό σε επίπεδο τύπου (π.χ. εμπράγματα δικαιοπραξίες, ΑΚ 12) προέβη στη θέσπιση αυτοτελών ρύθμισης η οποία απωθεί την γενικότερη (ΑΚ 11) και αποκλείει τη σωρευτική εφαρμογή. Στην περίπτωση του ΣΣ, ωστόσο, το δίλημμα παραμένει. Για όσον χρόνο δεν εξειδικεύεται η δικαιοπολιτική επιλογή (σχηματικά «είναι το ΣΣ περισσότερο κοντινό στην ιδιόρρυθμη αστική δικαιοπραξία του γάμου ή, αντίθετα, προσεγγίζει τις ενοχικές συμβάσεις του εν γένει Αστικού Δικαίου»), ο εφαρμοστής του δικαίου θα καλείται να επιλέξει μεταξύ δύο συνδετών εννοιών, «τύπος (της όποιας) δικαιοπραξίας» (ΑΚ 11) και «τύπος του γάμου» (ΑΚ 13§1, εδ. β'), μην

γνωρίζοντας θετικά που θα έπρεπε να εντάξει την κρίσιμη έννοια (τύπος του ΣΣ). Λέγεται δε στην επιστήμη ότι σε επίπεδο τυπικού κύρους, μιας και η έννομή μας τάξη γνωρίζει μόνον δύο τύπους γάμου (πολιτικό και δι' ιερολογίας τελούμενο/θρησκευτικό), ορθότερο συστηματικά θα ήταν να υπαχθεί η κρίσιμη έννοια στον κανόνα της ΑΚ 11. Μια τέτοια επιλογή, εφόσον το Αρθρ. 13, εδ. β' Ν. 3719 δεν διακρίνει, δεν φαίνεται απόλυτα δικαιολογημένη, καθώς παραβλέπει την ουσιαστική στο εσωτερικό δίκαιο προσέγγιση του ΣΣ στις έννομες συνέπειες του γάμου, αλλά και τις ασυνέπειες που γεννά η σύνδεση του ΣΣ με την ΑΚ 11. Από τη λογική του όλου νομοθετήματος προκύπτει, γενικά, τάση εξίσωσης -τηρουμένων των αναλογιών- σε επίπεδο συνεπειών των δύο θεσμών (ΣΣ/γάμος). Επίσης η εφαρμογή της ΑΚ 11 φαίνεται να περιπλέκει τα πράγματα καθώς καλεί σε εφαρμογή (υπαλλακτικά) α) το δίκαιο που διέπει την ουσία/περιεχόμενο της δικαιοπραξίας (*lex causae* - ποιο θα είναι αυτό στην περίπτωση του ΣΣ που δεν εμπίπτει στο πεδίο του Αρθρ. 13, εδ. α' Ν. 3719 αμφισβητείται), β) το δίκαιο του τόπου εν ω επιχειρείται η δικαιοπραξία (*lex loci actus*), γ) σωρευτικά το δίκαιο των κρατών ιθαγενείας όλων των συμβαλλομένων μερών (επιλογή η οποία καταλήγει, τελικά, στην εφαρμογή της αυστηρότερης *lex patriae*). Αντίθετα, η εφαρμογή (αναλογική) της ΑΚ 13§1, εδ. β' προωθούσα τη *favor validitatis* (αρχή της εύνοιας υπέρ του τυπικού κύρους των δικαιοπραξιών προσωπικής κατάστασης) καθιστά το ΣΣ έγκυρο εάν τηρήθηκαν οι περί τύπου κανόνες είτε του δικαίου μίας (όποιας εκ των δύο *leges patriae*, και προδήλως της ευμενέστερης) εκ των πολιτειών ιθαγενείας των συμβαλλομένων είτε του δικαίου του τόπου τέλεσης (*lex loci actus*). Του νόμου μη διορίζοντος περαιτέρω είναι άδηλο εάν η επιλογή της αναλογικής εφαρμογής της ΑΚ 13§1, εδ. β' είναι πιο δικαιολογημένη βάση της ιστορικο-βουλευτικής ερμηνείας. Ωστόσο, συστηματικά παρίσταται ορθότερη διότι, όπως προκύπτει και εκ των ακολούθως

τιθέμενων σχολίων, το όλο εύρος των εννόμων συνεπειών του ΣΣ ρυθμίζεται (ελλείπει άλλων κανόνων) με αναλογική εφαρμογή των περί γαμικών σχέσεων κανόνων σύγκρουσης, με μόνη «παραφωνία» το ζήτημα του τύπου. Εξάλλου, εάν καθιστούσαμε τον μονομερή κανόνα του Αρθρ. 13, εδ. α' Ν. 3719 πολυμερή θα διαπιστώναμε ότι γενικώς τα περί ΣΣ θα έπρεπε να ρυθμίζονται είτε από τη *lex loci actus* (ΣΣ συναπτόμενο εντός της ελληνικής επικράτειας) είτε από τη *lex causae* (ΣΣ συναπτόμενο ενώπιον προξενικής αρχής) επιλογή η οποία φαίνεται να εναρμονίζεται προς τις ρυθμίσεις της ΑΚ 11. Η παρατήρηση αυτή, όμως, δεν αναιρεί την δογματική ορθότητα της επιλογής περί αναλογικής εφαρμογής των κανόνων σύνδεσης των ΑΚ 13 επ. επί των ΣΣ που δεν ρυθμίζονται από τον μονομερή κανόνα του Αρθρ. 13, εδ. α' Ν. 3719, αλλά καταδεικνύει την νομοτεχνική αστοχία του Αρθρ. 13 του ως άνω νόμου (Ν. 3719) εν συνόλω. Εξηγώντας, στη σπουδή του ο νομοθέτης του Ν. 3719 προκειμένου να περιχαρακώσει το χωρικό και προσωπικό πεδίο εφαρμογής των ελληνικού ενδιαφέροντος ΣΣ παράβλεψε ότι το φαινόμενο της «καταχωρισμένης συμβίωσης» παρουσιάζει και ιδιωτικο-διεθνολογικό ενδιαφέρον, πρέπει δε να ρυθμισθεί ανάλογα με τις θεμελιακές αρχές του ημεδαπού συστήματος, δηλ. την *favor validitatis* και την αρχή της διάκρισης μεταξύ τυπικού και ουσιαστικού κύρους.

2. Ουσιαστικά έννομα αποτελέσματα: Στην επιστήμη δεν αμφισβητείται ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις σύναψης του ΣΣ, οι συνέπειες αυτού στις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις των συμβίων και τα περί λύσεως αυτού υπάγονται εξ αναλογίας στην κανονιστική εμβέλεια των αντίστοιχων διατάξεων του ΙδΔΔ (κανόνων σύνδεσης) που αφορούν τον γάμο (βλ. ΑΚ 13§1, εδ. α', 14, 15 και 16 αντίστοιχα). Αυτή η λύση τελεί, *mutatis mutandis*, σε αρμονία με την εσωτερική δογματική λογική του Ν. 3719 ο οποίος καταστρώνει με τρόπο συνάλληλο προς

τον γάμο (με εξαίρεση το ζήτημα της λύσης) τις έννομες συνέπειες ΣΣ στις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις των συζύγων.

3. Το νέο ΣχΝ περί ΣΣ το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση την 9^η Νοεμβρίου 2015 δεν επαναλαμβάνει την άστοχη διατύπωση του παλαιού Αρθρ. 13 Ν. 3719. Το προτεινόμενο νέο Αρθρ. 13 διαλαμβάνει, όμως, μόνον ένα εδάφιο (*«Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον τούτο καταρτίζεται στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής»*), ενώ στις σχεδιαζόμενες τροποποιήσεις του ΑΚ (προτεινόμενο Αρθρ. 14) δεν πραγματοποιείται καμία επέμβαση στις ΑΚ 11 ή ΑΚ 13 επ., δηλ. στο ημεδαπό σύστημα ΙδΔΔ.

Αποτέλεσμα: τα ΣΣ που δεν εμπίπτουν στις ρυθμίσεις του νέου Αρθρ. 13/ παλαιού Αρθρ. 13, εδ. α' παραμένουν απόλυτα αρρυθμιστά, χωρίς καμία ένδειξη για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπισθούν τα πολυδιάστατα προβλήματα του ΙδΔΔ. Για παράδειγμα, στο ζήτημα των τυπικών προϋποθέσεων κύρους του ΣΣ που δεν ρυθμίζει το νέο Αρθρ. 13 ερωτάται εάν θα πρέπει 1. Να τρέψουμε τον μονομερή κανόνα του νέου Αρθρ. 13 σε πολυμερή ή 2. Να καταφύγουμε στην ΑΚ 11 ή 3. Να εφαρμόσουμε αναλογικά την ΑΚ 13§1, εδ. β'; Η 1^η επιλογή καλεί σε εφαρμογή τη *lex causae* ή τη *lex loci actus*. Η 2^η είτε τη *lex causae* είτε τη *lex loci actus* ή τέλος σωρευτικά τις *leges patriae* των συμβίων (με αποτέλεσμα την εφαρμογή της αυστηρότερης). Η 3^η επιλογή προωθεί την αρχή της εόντοιας του κύρους και επιτρέπει είτε την εφαρμογή της ευμενέστερης *lex patriae* είτε την ενεργοποίηση της *lex loci actus*. Όπως είναι φανερό και πάλι ζητήματα ουσιαστικού κύρους αλλά και προσωπικών-περιουσιακών συνεπειών ή λύσης μένουν μετέωρα. Η έλλειψη νομολογιακής επεξεργασίας του προβλήματος υπό τον Ν. 3719 θα συσκοτίσει ακόμη περισσότερο την εφαρμογή του νέου Αρθρ. 13.

Για τους λόγους αυτούς προτείνεται η προσθήκη και δεύτερου εδαφίου στο νέο Αρθρ. 13 το οποίο θα διαρρυθμίζει ειδικά τα θέματα του ΣΣ που δεν

εμπίπτουν στο πεδίο του (ούτω συνιστάμενου) πρώτου εδαφίου, 1. επιλέγοντας είτε α) την εφαρμογή σε ζητήματα τύπου του ΣΣ της ΑΚ 11 είτε β) την συνεπέστερη λύση της αναλογικής εφαρμογής σε ζητήματα τυπικού κύρους του ΣΣ της ΑΚ 13§1, εδ. β' και 2. για όλα τα υπόλοιπα ζητήματα (ουσιαστικές προϋποθέσεις σύναψης, προσωπικές-περιουσιακές σχέσεις, λύση, ζητήματα τέκνων κλπ.) αγγέλλοντας την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των ΑΚ 13 επ. και επί των ΣΣ που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΣχΝ.

**Σχόλια της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επί του
Σχεδίου Νόμου «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις»**

I) Γενικά Σχόλια

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου θεωρεί ότι το σχέδιο νόμου αναφορικά με το Σύμφωνο Συμβίωσης άρει μία διάκριση κατά των ομόφυλων ζευγαριών, η οποία είχε νομοθετηθεί με τον προηγούμενο νόμο και μέσω αυτού συμμορφώνεται η ελληνική έννομη τάξη με τις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Παρά το σημαντικό αυτό βήμα, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου θεωρεί ότι η πλήρης απόλαυση ίσων δικαιωμάτων στον τομέα αυτό της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής θα επερχόταν με τη θεσμοθέτηση του πολιτικού γάμου και για τα ομόφυλα ζευγάρια και καλεί την Πολιτεία να κινηθεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

Επίσης, η Ελληνική Ένωση θεωρεί σημαντικό βήμα τη σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας και ελπίζει το εν λόγω όργανο να ασκήσει επί της ουσίας του τις αρμοδιότητές του και να μην έχει την τύχη αντίστοιχων οργάνων που έχουν συσταθεί στο παρελθόν.

II) Σχόλια επί συγκεκριμένων διατάξεων

A) Άρθρο 7

Στην παρ. 1 του άρθρου 7 προβλέπεται ότι το σύμφωνο συμβίωσης λύνεται «[...] β) με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, εφόσον έχει επιδοθεί προηγουμένως με δικαστικό επιμελητή πρόσκληση για συναινετική λύση στο άλλο μέρος και έχουν παρέλθει τρεις μήνες από την επίδοση [...]», ενώ στην παρ. 2 προβλέπεται ότι η λύση του συμφώνου ισχύει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου που περιέχει τη μονομερή δήλωση στο ληξίαρχο όπου έχει καταχωριστεί και η σύστασή του. Κατά την άποψή μας θα πρέπει να προβλεφθεί ότι από το περιεχόμενο της μονομερούς συμβολαιογραφικής δήλωσης θα πρέπει να προκύπτει η προηγούμενη επίδοση πρόσκλησης για συναινετική λύση στο άλλο μέρος και η παρέλευσης τριών μηνών από την επίδοσης αυτής, έτσι ώστε να μην υπάρχουν περιθώρια παρερμηνείας και κατάχρησης της εν λόγω διάταξης με αποτέλεσμα τον αιφνιδιασμό του άλλου συμβαλλόμενου μέρους.

Β) Άρθρο 12

Στην παρ. 1 του άρθρου 12 προβλέπεται ότι άλλες διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου, ενώ με την παρ. 2 προβλέπεται η έκδοση π.δ. μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με το οποίο θα ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους στα μέρη του συμφώνου. Κατά την άποψη της Ένωσης η διάταξη αυτή αφήνει περιθώρια στο νομοθέτη να περιορίσει την ανάλογη εφαρμογή διατάξεων που αφορούν συζύγους στα μέρη του συμφώνου. Η Ένωση προτείνει τη διαγραφή της παρ. 2 και την πρόβλεψη στο παρόν σχέδιο νόμου των τυπικών προϋποθέσεων (π.χ. προσκόμιση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στις αρμόδιες υπηρεσίες) που απαιτούνται προκειμένου να εφαρμοστούν αναλόγως στα μέρη του συμφώνου οι διατάξεις που αφορούν συζύγους. Οι λοιπές λεπτομέρειες θα μπορούν να ρυθμιστούν με την έκδοση Εγκυκλίων από τα Υπουργεία για τα θέματα αρμοδιότητάς τους.

Γ) Άρθρο 17

Στην παρ. 1 (α) γίνεται αναφορά στους όρους «χρώμα» και «γενεαλογικές καταβολές» μεταξύ των λόγων στοχοποίησης ατόμων και ομάδων. Η Ελληνική Ένωση θεωρεί ότι ο όρος «χρώμα» παρόλο που απαντάται και σε σημαντικό αριθμό διεθνών συμβάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων (π.χ. το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα) ίσως είναι παρωχημένος, ενώ ταυτόχρονα καλύπτεται από τον όρο «φυλή». Επιπλέον, δεν είναι πλήρως αντιληπτό ποιες περιπτώσεις καλύπτει ο όρος «γενεαλογικές καταβολές», δεδομένου ότι υπάρχουν οι όροι «εθνική ή εθνοτική καταγωγή». Ως εκ τούτου, η Ένωση θεωρεί ότι το Υπουργείο θα έπρεπε ίσως να αναθεωρήσει τη χρήση αυτών των δύο όρων.

Δ) Άρθρο 20

Το ως άνω σχόλιο ισχύει και για το άρθρο 20 του σ/ν που τροποποιεί το άρθρο 81^A του Ποινικού Κώδικα.

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με αφορμή την τροποποίηση του άρθρου 81Α του Π.Κ. που τιτλοφορείται «Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά» θα ήθελε να επαναφέρει το αίτημά της περί τροποποίησης του άρθρου 2 του ν. 927/1979 όπως τροποποιήθηκε από το ν. 4285/2014 κατά το μέρος που ποινικοποιεί την άρνηση διεθνών εγκλημάτων που έχουν αναγνωριστεί ως τέτοια με απόφαση του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

Ε) Παραβατικότητα ανηλίκων

Με τα άρθρα 24-25 επιχειρείται αναμόρφωση της σωφρονιστικής μεταχείρισης ανήλικων παραβατών. Με αφορμή αυτές τις διατάξεις η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καλεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης να εντάξει στο παρόν σ/ν τις προτάσεις της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για την αναμόρφωση του ποινικού μητρώου ανηλίκων και νεαρών ενηλίκων στις 26/2/2009.

(http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/paidia/poiniko_mitrwo_anilikwn_2009.pdf)

ΣΤ) Άρθρο 52

Στο άρθρο 52 του σ/ν προβλέπεται ότι «Πρόσωπα του ίδιου ή άλλου φύλου τα οποία έχουν τελέσει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής του, με μέλη διπλωματικών αποστολών, μέλη έμμισθων προξενικών αρχών, καθώς και υπαλλήλους διεθνών οργανισμών που έχουν την Έδρα τους ή Γραφείο στην Ελλάδα, θεωρούνται μέλη της οικογένειας αυτών για τους σκοπούς της εφαρμογής της Σύμβασης της Βιέννης για τις Διπλωματικές Σχέσεις, [...]».

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρξει αντίστοιχη πρόβλεψη και για την περίπτωση πολιτών Ε.Ε. και αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα στη χώρα στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του π.δ. 106/2007 σχετικά με την «Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους» και του π.δ. 131/2006 «Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Συνοπτικές Παρατηρήσεις στο ΣχΝ για το Σύμφωνο Συμβίωσης

- **άρθρο 5 παρ.2 εδ. α** Προτείνω να απαλειφθεί η φράση «με βάση τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης» διότι:

α) μπορεί να προκαλέσει ανασφάλεια δικαίου ως προς την εγκυρότητα της σχετικής συμφωνίας, αφού οι αρχές της ισότητας και αλληλεγγύης συνιστούν αόριστες νομικές έννοιες (η δεύτερη μάλιστα ιδιαίτερα ρευστού περιεχομένου) και η παραβίαση ή μη των αρχών αυτών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση μόνο δικαστικά και εκ των υστέρων είναι δυνατόν να κριθεί.

β) αντιβαίνει κατά τη γνώμη μου στη «φιλοσοφία» του συμφώνου συμβίωσης και μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά στη σύναψη τέτοιου συμφώνου.

γ) οι γενικές αρχές της καλής πίστης, των χρηστών ηθών, και άλλες ενδεχομένως γενικές ρήτρες, καθώς και το β εδάφιο της ίδιας παραγράφου, που απαγορεύει την παραίτηση από την αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα πριν από τη γέννησή της, διασφαλίζουν επαρκώς τα οικονομικά συμφέροντα των μερών.

-**Άρθρο 7 παρ.1 εδ. β** Στο τέλος του εδαφίου αυτού προτείνω να προστεθεί συγκεκριμένη προθεσμία εντός της οποίας θα πρέπει να γίνει η μονομερής συμβολαιογραφική δήλωση. Καταρχάς η επιδίωξη με την πρόσκληση επίτευξης συναινετικής λύσης, όπως αναφέρει ο νόμος, δεν έχει νόημα. Στην πραγματικότητα με την προβλεπόμενη στην εν λόγω διάταξη «πρόσκληση» ενημερώνεται επισήμως το ένα μέρος του συμφώνου για την πρόθεση του άλλου να προκαλέσει τη λύση αυτού και έτσι αποτρέπεται ο αιφνιδιασμός του, ενώ ταυτόχρονα παρέχεται ένα χρονικό διάστημα για τυχόν συνδιαλλαγή των μερών. Ο σκοπός όμως αυτός θα ματαιωνόταν στην περίπτωση, καθόλου ασυνήθιστη, που παρά την «πρόσκληση» αποκαθίστατο και συνέχιζε η συμβίωση, αλλά μετά πάροδο και μακρού ακόμη χρόνου το μέρος που είχε προβεί στην «πρόσκληση» επεδίωκε και πάλι τη μονομερή λύση, οπότε σύμφωνα με τη ρύθμιση του σχ.Ν δεν θα απαιτείτο νέα «πρόσκληση». Κατ' ακολουθίαν των πιο πάνω προτείνω το εδάφιο β να διαμορφωθεί ως εξής «β) **με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, εφόσον έχει προηγηθεί γνωστοποίηση της πρόθεσης για λύση του συμφώνου με επίδοση της γνωστοποίησης στο άλλο μέρος με δικαστικό επιμελητή, έχουν παρέλθει τρεις μήνες από την επίδοση και η μονομερής συμβολαιογραφική δήλωση γίνει εντός προθεσμίας από την πάροδο των πιο πάνω τριών μηνών**».

-**Άρθρο 7 παρ.2** Εφόσον στην περίπτωση της μονομερούς λύσης, την απόλυτη πρωτοβουλία για αυτήν έχει το ένα μέρος του συμφώνου, θα πρέπει να τίθεται ένα χρονικό όριο για την ολοκλήρωση από αυτό της διαδικασίας, ώστε να αίρεται η αβεβαιότητα και το άλλο μέρος να μπορεί να ενημερωθεί και διαπιστώσει (από τον ληξίαρχο) την επέλευση της λύσης του συμφώνου. Προς το σκοπό αυτό προτείνω στην παρ. 2 να προστεθεί δεύτερο εδάφιο ως εξής: «**Στην περίπτωση μονομερούς δήλωσης το σχετικό αντίγραφο του συμβολαιογραφικού εγγράφου κατατίθεται στο ληξίαρχο εντός προθεσμίας από την ημερομηνία που φέρει η μονομερής συμβολαιογραφική δήλωση**»

-Αρθρο 12 παρ.2 Η εφαρμογή και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν τους συζύγους είναι θέμα εξαιρετικής σημασίας, ιδιαίτερα για τα ομόφυλα ζευγάρια που δεν έχουν τη δυνατότητα να συνάψουν γάμο και να αποκτήσουν έτσι τα αντίστοιχα δικαιώματα. Ως εκ τούτου οι ρυθμίσεις του συγκεκριμένου θέματος (οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης) δεν θα έπρεπε να παραπέμπονται, πλην βεβαίως τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων, σε προεδρικό διάταγμα, αλλά να περιλαμβάνονται τουλάχιστον σε γενικές γραμμές στο νόμο, ώστε να προηγηθεί διαβούλευση, να γίνει συζήτηση στη Βουλή κλπ. αλλά και να αποφευχθεί ο κίνδυνος καθυστέρησης επίλυσης του ζητήματος, καθώς η εξάμηνη προθεσμία που τίθεται για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος δεν είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση. Η διστακτικότητα του σχΝ να αντιμετωπίσει άμεσα το ζήτημα οφείλεται προφανώς στους οπωσδήποτε υπαρκτούς κινδύνους σύναψης εικονικών συμφώνων (χωρίς δηλ. πραγματική συμβίωση) προκειμένου να αποκτηθούν ασφαλιστικά και εργατικά δικαιώματα, καθώς και το ενδεχόμενο να αυξηθούν κάθετα για τον ίδιο λόγο τα γνήσια σύμφωνα συμβίωσης (από άτομα όμως που απλώς συζούν και αρκούνται σε αυτή τη χαλαρή σχέση), πράγμα που αναπόφευκτα θα επιβαρύνει τα ασφαλιστικά ταμεία και ιδρύματα και μάλιστα σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη για την επιβίωσή τους περίοδο. Ωστόσο τα προβλήματα αυτά υφίστανται και θα πρέπει ούτως ή άλλως να αντιμετωπισθούν και κατά την κατάρτιση του προεδρικού διατάγματος και επομένως δεν συντρέχει λόγος να μη γίνει η σχετική ρύθμιση στον ίδιο το νόμο. Επισημαίνεται ότι με τον ισχύοντα νόμο για το σύμφωνο συμβίωσης (ν. 3719/2008) αποκλείεται (έμμεσα) η επέκταση των δικαιωμάτων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης.

Φοίβος Ιατρέλλης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΔ ΕΠΙ ΤΟΥ Ν/Σ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ.

Άρθρο 2. Προϋποθέσεις

Στο παρόν άρθρο δεν υπάρχει πρόβλεψη για τα ζευγάρια που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε χώρα εκτός Ελλάδος. Συνεπώς, σύμφωνα με το 2., εξαναγκάζει τα ζευγάρια που έχουν ρυθμίσει τη συμβίωσή τους εκτός Ελλάδος, αν επιστρέψουν, να τελέσουν εκ νέου σύμφωνο συμβίωσης, αφού λύσουν πρώτα το σύμφωνο συμβίωσης που τέλεσαν εκεί. Προτείνουμε πρόσθεση άρθρου μεταξύ 2 και 3 με την ακόλουθη διατύπωση:

«Τα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης στην αλλοδαπή καταθέτουν το απόσπασμα της σύναψης από τη χώρα που τελέστηκε όταν προβλέπεται από το δικαίο του τόπου τέλεσής της, προς το αρμόδιο σχετικό ληξιαρχείο. Το αρμόδιο ληξιαρχείο το καταχωρεί και η πράξη αναγνωρίζεται αυτοδικαίως».

Άρθρο 3. Άκυρο και ακυρώσιμο σύμφωνο

Θεωρούμε πως πρέπει να αφαιρεθεί η φράση: «αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη». Είναι αδύνατο να φανταστούμε με ποιο τρόπο μπορεί να αντίκειται στη δημόσια τάξη η ρύθμιση της συμβίωσης δύο ανθρώπων. Δεύτερη παρατήρηση: στην παράγραφο 3, πρέπει η λέξη «πατρότητα» να αλλάξει με τη λέξη γονεϊκότητα, που καλύπτει με ακρίβεια και σαφήνεια και τους δύο γονείς. Περαιτέρω, θεωρούμε ότι ακριβώς επειδή το σύμφωνο συμβίωσης ως νόμος έρχεται να καλύψει προβλήματα διάκρισης, η μη έμφυλη γλώσσα, δίνει ακόμη περισσότερο τη κατεύθυνση της κατάργησης των διακρίσεων, τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, εφόσον η λέξη γονεϊκότητα καλύπτει με απολύτως σαφή τρόπο και τους δύο γονείς, αυτή είναι η ορθή.

Άρθρο 7. Λύση

Προτείνουμε σε συνέχεια της πρότασής μας για το άρθρο 2, πρόσθεση παραγράφου για τη λύση των συμφώνων συμβίωσης που έχουν συναφθεί στην αλλοδαπή:

«Λύση συμφώνου συμβίωσης που έχει γίνει νομίμως στην αλλοδαπή, σύμφωνα με το δικαίο του τόπου τέλεσής της, αναγνωρίζεται αυτοδικαίως με την κατάθεση αποσπάσμάτος της στο αρμόδιο Ληξιαρχείο»

Άρθρο 9. Τεκμήριο πατρότητας

Επαναλαμβάνουμε το σχόλιο που κάναμε στο άρθρο 3 και αφορά τη χρήση της λέξης «πατρότητα»: η λέξη «πατρότητα» να αλλάξει με τη λέξη γονεϊκότητα, που καλύπτει με ακρίβεια και σαφήνεια και τους δύο γονείς. Περαιτέρω, θεωρούμε ότι ακριβώς επειδή το σύμφωνο συμβίωσης ως νόμος έρχεται να καλύψει προβλήματα διάκρισης, η μη έμφυλη γλώσσα, δίνει ακόμη περισσότερο τη κατεύθυνση της κατάργησης των διακρίσεων, τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, εφόσον η λέξη γονεϊκότητα καλύπτει με απολύτως σαφή τρόπο και τους δύο γονείς, αυτή είναι η ορθή. Προσθέτουμε, τέλος, πως η διάκριση αυτή, εξαιρεί και διατηρεί τις διακρίσεις για τα διεμφυλικά πρόσωπα.

Επίσης θεωρούμε πως πρέπει να προστεθεί άρθρο για τα τέκνα που τυχόν έχουν αποκτηθεί ή και παιδοθετηθεί σε αλλοδαπή χώρα σε συνέχεια της πρότασής μας για το Άρθρο 2. Προτείνουμε την ακόλουθη διατύπωση:

«Τέκνα που τυχόν έχουν αποκτηθεί ή παιδοθετηθεί στην αλλοδαπή από πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε άλλη χώρα που προβλέπεται από το δικαίο του τόπου τέλεσής της, τεκμαίρεται αυτοδικαίως ότι έχουν γονείς τα δύο πρόσωπα, με τη καταχώρηση του σχετικού αποσπάσματος της αλλοδαπής στο αρμόδιο ληξιαρχείο όπως ορίστηκε στο Άρθρο 2».

Άρθρο 12. Ανάλογη εφαρμογή άλλων διατάξεων – Εξουσιοδοτήσεις

Θεωρούμε πως η παραπομπή σε μεταγενέστερο Προεδρικό Διάταγμα δημιουργεί εύλογα προβλήματα τα οποία μπορούν να προκύψουν άμεσα σε ζευγάρια που θα συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης (ιδίως σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης), και τούτο δεν μπορεί να παραπέμπεται στο μέλλον, έστω κι αν αυτό ενδέχεται να είναι κοντινό.

Προτείνουμε, την διατύπωση που είχε επελεγεί στη πρόταση νόμου που είχε κάνει ο Σ.Ρ.Ι.Α. τον Νοέμβριο του 2015. Ήτοι:

“Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που αναφέρονται σε συζύγους, εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνα ελεύθερης συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνα ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο”

Άρθρο 17. Αρμοδιότητες

Προτείνουμε στον ορισμό των εγκλημάτων μίσους, να προστεθούν μετά τη ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου, έννοια που ορίζει τους ίντερσεξ ανθρώπους (ανθρώπους με μη σαφή χαρακτηριστικά φύλου). Δηλαδή:

«...που στοχοποιούνται λόγω φυλής, χρώματος, θρησκείας, γενεαλογικών καταβολών, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, χαρακτηριστικών φύλου, ή αναπηρίας.»

Άρθρο 20.

Προτείνουμε στον ορισμό των εγκλημάτων μίσους, να προστεθούν μετά τη ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου, έννοια που ορίζει τους ίντερσεξ ανθρώπους (ανθρώπους με μη σαφή χαρακτηριστικά φύλου). Δηλαδή:

«η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, ή χαρακτηριστικών φύλου...»

Επίσης προτείνουμε μετά το άρθρο 20, να προστεθεί άρθρο 21 που θα καταργεί το 347ΠΚ, που θέτει διαφορετικά όρια συναίνεσης μεταξύ ετεροφυλοφίλων και ομοφυλοφίλων καθώς τούτο παραβιάζει την αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων.

«Άρθρο 21. Καταργείται το Άρθρο 347 του Ποινικού Κώδικα.»

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Άρθρο 52

Προτείνουμε την εισαγωγή δύο άρθρων μετά το Άρθρο 52, ως ακολούθως, ώστε η αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω φύλου να επεκταθεί και για λόγους ταυτότητας φύλου και χαρακτηριστικών φύλου:

Άρθρο 53. Στο Άρθρο 4 του Νόμου 3769/2009 (Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών και άλλες διατάξεις), μετά τη Παράγραφο 3 προστίθεται Παράγραφος 4, ως ακολούθως:

«4. Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου λόγω της ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου του.»

Άρθρο 54. Το Άρθρο 3, παρ. 2, περίπτωση β) του Νόμου 3896/2010 (Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης), τροποποιείται, ως ακολούθως:

«β) Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου λόγω της ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου του.»

Συμβολή στη διαβούλευση για το σύμφωνο συμβίωσης

Σχόλια στο νομοσχέδιο όπως έχει αναρτηθεί στο opengov.gr για διαβούλευση, ανά προτεινόμενο άρθρο.

Άρθρο 1 – Σύσταση

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ισχύοντος νόμου περί ληξιαρχικών πράξεων (ν.344/1976), οι ληξιαρχικές πράξεις γεννήσεως, γάμου και θανάτου καταρτίζονται στο ληξιαρχείο με απλή δήλωση. Στη συνέχεια, αναγράφεται ότι το σύμφωνο συμβίωσης δύναται να δηλωθεί στον Ληξίαρχο του τόπου κοινής κατοικίας των συμβαλλομένων. Ενώ δηλαδή για την μείζονα δέσμευση που είναι ο γάμος αρκεί πρακτικά άδεια γάμου και ληξιαρχική πράξη γάμου, για το σύμφωνο συμβίωσης που αποτελεί ηπιότερη δέσμευση, πρέπει να απευθυνθούν οι ενδιαφερόμενοι σε συμβολαιογράφο και μετά να το προσκομίσουν στο ληξιαρχείο. Πρόκειται για περιττή γραφειοκρατική διαδικασία: ο συμβολαιογράφος δεν χρειάζεται σε τίποτα καθώς θα αρκούσε μια απλή δήλωση στον ληξίαρχο ότι τα δύο πρόσωπα βρίσκονται σε σχέση συμβίωσης και υπάγονται αυτομάτως στις οικείες διατάξεις. Εξάλλου και για τον γάμο, εάν οι σύζυγοι επιλέγουν το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, το ρυθμίζουν με χωριστή σύμβαση (1403 ΑΚ), αλλιώς ισχύουν οι γενικές διατάξεις των σχέσεων των συζύγων από το γάμο (κεφάλαιο 4ο του οικογενειακού δικαίου). Το συμβολαιογραφικό έγγραφο είναι παντελώς άχρηστο και μειωμένης δημοσιότητας, με κίνδυνο αφενός να μείνουν σύμφωνα μη ληξιαρχικά καταχωρημένα (τί γίνεται αν στο ενδιάμεσο διάστημα από την υπογραφή και πριν την καταχώρηση πεθάνει ο ένας;;;) και αφετέρου να μπορούν εύκολα να καταστρατηγηθούν άλλες αρχές του νομοθετήματος (όπως η αρχή του ενός συμφώνου συμβίωσης). Γι' αυτό και στις άλλες έννομες τάξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης προβλέπεται δήλωση σε ληξιαρχείο.

Άρθρο 2 - Προϋποθέσεις

Ενώ για τον γάμο, που είναι η μείζον δέσμευση δύο ατόμων, δεν απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα (δηλαδή πρακτικά ενηλικότητα, αφού στο άρθρο 1350 Α.Κ. ρητώς ορίζεται ότι και οι ανήλικοι μπορούν να συνάψουν γάμο με άδεια του δικαστηρίου) για την ελάχιστο δέσμευση που είναι το σύμφωνο συμβίωσης δεν μπορεί να απαιτείται "πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα". Η διάκριση είναι σαφέστατα ομοφοβική και βασίζεται στην διαφορετική ηλικία επιτρεπόμενου συναινετικού σεξ που προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας: 17 έτη συμπληρωμένα για τους ομόφυλους ερωτικούς συντρόφους (347 παρ. 1 (β) Π.Κ.), αλλά μόνο 15 έτη συμπληρωμένα για τους ετερόφυλους ερωτικούς συντρόφους (339 παρ. 1 ΠΚ).

Δεν έχει ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν ημεδαπά ομόφυλα ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει μεταξύ τους σύμφωνο συμβίωσης ή και γάμο στην αλλοδαπή. Θα πρέπει και αυτά τα ζευγάρια να έχουν δικαίωμα να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης στην ημεδαπή, χωρίς να θεωρείται κώλυμα τυχόν σύναψη συμφώνου συμβίωσης ή γάμου στην αλλοδαπή. Πρέπει ο νόμος να προβλέψει ρητή εξαίρεση, ώστε να μην υποχρεωθούν, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει τέτοιες συμβάσεις στην αλλοδαπή να τις λύσουν για να συνάψουν σύμφωνο στην ημεδαπή.

Άρθρο 3 – Άκυρο και ακυρώσιμο σύμφωνο

Ο εισαγγελέας πρέπει να έχει σαφώς καθορισμένο πλαίσιο δυνατότητας άσκησης αγωγής ακύρωσης συμφώνου συμβίωσης, περιοριζόμενο αποκλειστικά και μόνο στα στοιχεία των προϋποθέσεων για την σύναψή του που μπορεί να μην έχουν τηρηθεί. Όχι να μπορεί να παρεμβαίνει γενικά και αόριστα όταν το σύμφωνο “αντίκειται στην δημόσια τάξη”. Δημόσια τάξη για το σύμφωνο συμβίωσης είναι όσα ορίζει το νομοσχέδιο και μόνον.

Στο άρθρο περί ακυρότητας πρέπει να προστεθεί διάταξη για την ληξιαρχική καταχώριση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης με την οποία ακυρώνεται το σύμφωνο.

Άρθρο 9 – Τεκμήριο πατρότητας

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Ελληνικής Κυβέρνησης στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατά την εκδίκαση των προσφυγών Βαλλιανάτου κ.α. κατά Ελλάδας, το σύμφωνο συμβίωσης θεσπίστηκε μόνο για ετερόφυλα ζευγάρια επειδή η μόνη ex lege νόμιμη συνέπεια που προέβλεπε ήταν αυτή του τεκμηρίου πατρότητας. Με αυτό το επιχείρημα, η Ελλάδα επιχείρησε να πείσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι δεν παραβίαζε το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, επειδή ο θεσμός που είχε καθιερώσει αφορούσε εξ ορισμού – τάχα – ετερόφυλα ζευγάρια, αφού τα ομόφυλα δεν μπορούν να αποκτήσουν δικά τους βιολογικά παιδιά. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απάντησε στην συγκεκριμένη ένσταση, με την απόφασή του, ως εξής:

“89. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει πρώτα ότι τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης εστιάζουν στην κατάσταση των ετερόφυλων ζευγαριών με παιδιά, χωρίς να δικαιολογούν τις διαφορές στην μεταχείριση που απορρέουν από την επίμαχη νομοθεσία μεταξύ των ομόφυλων ζευγαριών και των ετερόφυλων ζευγαριών που δεν είναι γονείς. Δεύτερον, το Δικαστήριο δεν έχει πειστεί από τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης ότι με τον Ν.3719/2008 εξυπηρετούνται οι στόχοι στους οποίους αναφέρεται, με την εξαίρεση των

ομόφυλων ζευγαριών από το πεδίο εφαρμογής του. Δεν θα ήταν αδύνατο για τον νομοθέτη να περιλάβει κάποιες διατάξεις που αφορούν ειδικώς τα παιδιά εκτός γάμου, ενώ ταυτόχρονα να προβλέψει την επέκταση της γενικής δυνατότητας θέσπισης συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτιολογική έκθεση της επίμαχης νομοθεσίας δεν παρέχει εξηγήσεις για την απόφαση του νομοθέτη να περιορίσει το σύμφωνο συμβίωσης στα ετερόφυλα ζευγάρια (βλ. ανωτ. παρ. 10). Περαιτέρω, σημειώνει ότι η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι το νομοσχέδιο εισάγει αρνητική διάκριση, καθώς δεν εφαρμόζεται σε ομόφυλα ζευγάρια (βλ. παρ. 23-24 ανωτ.) και ότι το Επιστημονικό Συμβούλιο της Βουλής ακολούθησε όμοια θέση (βλ. παρ. 13 ανωτ.)

90. Τέλος, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι κατά το Ελληνικό δίκαιο, όπως η ίδια η Κυβέρνηση εκθέτει (βλ. ανωτ. παρ. 64), τα ετερόφυλα ζευγάρια, αναντίστοιχα προς τα ομόφυλα, μπορούσαν να έχουν νομική αναγνώριση της σχέσης τους ακόμη και πριν την θέση σε ισχύ του Ν.3719/2008, είτε σε πλήρη βάση, με τον θεσμό του γάμου ή με έναν πιο περιορισμένο τύπο, κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα που διέπουν τις ελεύθερες ενώσεις. Συνεπώς, τα ομόφυλα ζευγάρια έχουν ένα ιδιαίτερο συμφέρον να μπορούν να συνάψουν αστική ένωση, εάν τους δινόταν η δυνατότητα, αφού, αντίθετα με τα ετερόφυλα ζευγάρια, θα ήταν η μοναδική βάση στο Ελληνικό δίκαιο για την νομική αναγνώριση των σχέσεών τους. “

Οι παραπάνω νομικές σκέψεις του ΕΔΔΑ συντείνουν στο ότι η αναγνώριση του “τεκμηρίου πατρότητας” ως ένα προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών εισάγει μια διάκριση που δεν καλύπτει μια πραγματική ανάγκη, αφού ούτως ή άλλως τα ετερόφυλα ζευγάρια μπορούν να προβούν σε συμβολαιογραφική αναγνώριση των τέκνων τους εκτός γάμου. Αυτό σημαίνει ότι το “τεκμήριο πατρότητας” θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα “τεκμήριο γονεϊκότητας”, έτσι ώστε εάν γεννήσει μία γυναίκα που βρίσκεται σε σύμφωνο συμβίωσης με μία άλλη γυναίκα, η σύντροφός της να έχει γονεϊκά δικαιώματα, ακριβώς λόγω του συμφώνου συμβίωσης.

Άρθρο 10 – Επώνυμο τέκνων

Δεν υπάρχει κανένας λόγος για ειδική και διαφορετική ρύθμιση του επωνύμου των τέκνων, με όρο στο ίδιο το σύμφωνο συμβίωσης ή μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο. Αρκεί κι εδώ η αναλογική εφαρμογή των τέκνων γεννημένων σε γάμο.

Άρθρο 12 – Αναλογική εφαρμογή άλλων διατάξεων – Εξουσιοδοτήσεις.

Η διατύπωση του άρθρου επιτρέπει την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για την από κοινού υιοθεσία, όπως το άρθρο 1545 ΑΚ: “δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι”. Αυτό σημαίνει ότι πλέον τα ζευγάρια που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης θα μπορούν να υιοθετούν από κοινού ή να υιοθετεί ο ένας το βιολογικό τέκνο του άλλου. Επειδή όμως η τεκνοθεσία (ορθότερος όρος) δεν πρέπει να συνάγεται από την απλή αναλογική εφαρμογή διατάξεων, καλό θα ήταν να διατυπωθεί ρητά αυτό που ούτως ή άλλως κατοχυρώνεται με το άρθρο 12. Σε περίπτωση εξάλλου που αφαιρεθεί η δυνατότητα αυτή στη βάση ότι ο νομοθέτης θέλει να αποκλείσει τα ομόφυλα ζεύγη από την τεκνοθεσία λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, θα σημειωθεί άλλη μια παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ όπως ήδη έχει κρίνει το ΕΔΔΑ με την απόφαση Ε.Β. κατά Γαλλίας (βλ. εδώ: <http://elawyer.blogspot.gr/2008/03/h.html>).

Ως προς την εφαρμογή των ίδιων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η απόφαση Maruko του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Δ.Ε.Ε.) που διαπίστωσε παραβίαση της ίσης μεταχείρισης από την Γερμανία λόγω μη αναγνώρισης ίδιων δικαιωμάτων σε ομόφυλα ζευγάρια σε σχέση με τα ετερόφυλα. Αυτό δεν μπορεί να εξαρτάται από έκδοση προεδρικού διατάγματος, αλλά πρέπει να ισχύει από την πρώτη στιγμή.

Σωτηρόπουλος

Συμμετοχή των μελών ΔΕΠ του Α' Τομέα Ιδιωτικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στη δημόσια διαβούλευση για το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις»

A. Γενική Παρατήρηση

Με τις ρυθμίσεις που προτείνονται, δηλαδή την σχεδόν πλήρη εξομοίωση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων με το γάμο και την ευθεία ή ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του αστικού κώδικα για το γάμο, η συμβίωση βάσει συμφώνου παύει να αποτελεί αντισυμβατική μορφή συμβίωσης και καταλύεται ο χαρακτήρας της συμβίωσης ως εκδήλωση της ιδιωτικής αυτονομίας. Η εφαρμογή των αναγκαστικού δικαίου, ως επί το πλείστον, διατάξεων του γάμου στο σύμφωνο συμβίωσης, θα αποθαρρύνει τους συντρόφους να προσδιορίζουν τις σχέσεις τους με το δικό τους ρυθμιστικό πλαίσιο, αφού θα επαφίενται στο νόμο.

Επίσης, περιθωριοποιείται ο πολιτικός γάμος, γιατί το σύμφωνο είναι ελκυστικότερο, αφού παρέχει τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με το γάμο και λύνεται εύκολα και γρήγορα χωρίς προσφυγή δε δικαστική διαδικασία διαζυγίου. Πιθανολογείται ότι από τους μέλλοντες να συμβιώσουν, είτε θα επιλέγεται θρησκευτικός γάμος, εφόσον επιθυμούν το μυστήριο, είτε σύμφωνο συμβίωσης από τους υπόλοιπους.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

B. Παρατηρήσεις κατ' άρθρο

Άρθρο 1

Παρατήρηση 1η

Με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου επεκτείνεται η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης και σε άτομα του ιδίου φύλου. Η επέκταση αυτή γίνεται σε συμμόρφωση προς διεθνή υποχρέωση της χώρας μας μετά την καταδικαστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στην υπόθεση *Βαλλιανάτος και άλλοι κατά της Ελλάδος*. Η παροχή ωστόσο της δυνατότητας σε ενήλικα πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης δεν αποτελεί τη μόνη οδό, προκειμένου να μην παραβιάζει η χώρα μας τις διατάξεις του άρθρου 14 σε συνδυασμό

με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Προτιμότερη θα ήταν η λύση που ακολουθείται στη Γερμανία, δηλαδή η πρόβλεψη του συμφώνου συμβίωσης ως μιας συμφωνίας για τη ρύθμιση της συμβίωσης δύο προσώπων αποκλειστικώς του ιδίου φύλου (κατά το πρότυπο του γερμανικού *Lebenspartnerschaftsgesetz*). Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να αποφευχθεί η δημιουργία ενός θεσμού «ανταγωνιστικού» προς τον γάμο για τα ετερόφυλα ζευγάρια, ενώ ταυτόχρονα θα προβλεπόταν ένας αντίστοιχος θεσμός καταχωρημένης συμβίωσης μόνο για τα ομόφυλα ζευγάρια. Συνεπώς τα ετερόφυλα ζευγάρια θα είχαν να επιλέξουν ανάμεσα στον πολιτικό και τον θρησκευτικό γάμο, ενώ για τα ομόφυλα ζευγάρια θα προβλεπόταν η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης. Η μεταρρύθμιση αυτή θα αποτελούσε και μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να εκσυγχρονισθούν οι περί γάμου διατάξεις, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις σημερινές αντιλήψεις και ανάγκες. Η τύχη βέβαια όσων συμφώνων συμβίωσης έχουν ήδη συναφθεί μεταξύ ετεροφύλων από την έναρξη ισχύος του νόμου 3719/2008 μέχρι σήμερα θα έπρεπε να τύχει ιδιαίτερης ρύθμισης με μεταβατικές διατάξεις.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Άρθρο 5

Παρατήρηση 1η

Η προτεινόμενη ρυθμίσεις για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις μεταξύ των συμβίων είναι πολύ απλούστερες εν συγκρίσει με τις υφιστάμενες στον νόμο 3719/2008. Εκ πρώτης όψεως φαίνονται ορθές και μεθοδολογικά συνεπείς, καθώς για τις προσωπικές σχέσεις εισάγεται νομοθετική παραπομπή για την (ανάλογη) εφαρμογή όσων ισχύουν μεταξύ συζύγων, ενώ για τις περιουσιακές σχέσεις προκρίνεται η ελευθερία των συμβάσεων. Η νομοθετική αυτή επιλογή βέβαια θα μπορούσε καταρχήν να αναδείξει το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ ετεροφύλων ως έναν θεσμό ευθέως «ανταγωνιστικό» προς τον γάμο, καθώς η δυνατότητα που φαίνεται να παρέχεται για την σχεδόν απόλυτα ελεύθερη διαμόρφωση των περιουσιακών σχέσεων θα λειτουργούσε δελεαστικά για πολλά ετερόφυλα ζευγάρια.

Από την ενδελεχέστερη ωστόσο μελέτη της ρύθμισης δημιουργούνται πολλές επιφυλάξεις. Αν εξαιρέσει κανείς το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ δικαιωμάτων προσωπικού και περιουσιακού χαρακτήρα, αλλά ούτως ή άλλως ρυθμίζεται ρητώς στο άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου, το μοναδικό πρακτικά σημαντικό δικαίωμα περιουσιακού χαρακτήρα που απομένει είναι αυτό της συμμετοχής στα αποκτήματα. Και αυτό όμως εξαιρείται από

την ελευθερία των μερών να το ρυθμίσουν συμβατικά, αφού ο νόμος αποκλείει τη δυνατότητα παραίτησης από το δικαίωμα στα αποκτήματα πριν από τη γέννησή του. Αναρωτιέται λοιπόν κανείς τι απομένει στη ρυθμιστική ευχέρεια των μερών με βάση το πρώτο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 5 του νομοσχεδίου. Περαιτέρω είναι απορίας άξιο ποιος λόγος επέβαλε τον αποκλεισμό της παραίτησης από το πρακτικά σημαντικότερο (αν όχι μοναδικό) δικαίωμα περιουσιακής φύσης της στιγμή που ο νόμος ευαγγελίζεται στο αμέσως προηγούμενο εδάφιο την ελευθερία ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων. Αλλά και πέραν αυτού, δεν είναι κατανοητό για ποιον λόγο επιτρέπεται (με το άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου) η εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση της συμβίωσης (που εξάλλου έχει ανθρωπιστικό χαρακτήρα και βρίσκεται στα όρια μεταξύ προσωπικού και περιουσιακού δικαιώματος), αλλά αποκλείεται η παραίτηση από το ξεκάθαρα περιουσιακό δικαίωμα για συμμετοχή στα αποκτήματα. Πρόκειται για ανεξήγητη αξιολογική αντινομία.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 2η

Η ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 1393, 1394 και 1395 ΑΚ πρέπει να εξαιρεθεί, διότι δε νοείται διακοπή συμβίωσης στο σύμφωνο και οι περιουσιακές ρυθμίσεις των άρθρων αυτών αφορούν μόνο την περίοδο της διακοπής συμβίωσης.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 6

Παρατήρηση 1η

Με τη ρύθμιση του άρθρου 6 «επικυρώνεται» νομοθετικά η πρόσφατη θέση του Αρείου Πάγου ότι στην ελεύθερη συμβίωση μπορεί να αναζητηθούν περιουσιακές επιδόσεις μεταξύ των συμβίων με βάση τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Βεβαίως παραμένει (και ορθά) προς επίλυση από τη νομολογία το ζήτημα πότε υφίσταται στις περιπτώσεις αυτές νόμιμη αιτία για τη διατήρηση του πλουτισμού από τον σύμβιο. Η σπουδή του νομοθέτη να ενσωματώσει τη νέα αυτή νομολογιακή θέση στη νομοθεσία είναι δυσεξήγητη και κατά τη γνώμη μου μη αναγκαία, μπορεί δε να οδηγήσει σε παρερμηνεία.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 2η

Στο τέλος της διάταξης να προστεθεί το ακόλουθο εδάφιο: «Αγωγές που ασκήθηκαν βάσει του άρθρου 904 του αστικού κώδικα και απορρίφθηκαν αμετάκλητα, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εφόσον η αξίωση δεν έχει παραγραφεί». Η προσθήκη είναι αναγκαία δεδομένου ότι η νομολογία ήταν αρνητική ως προς την εφαρμογή των διατάξεων του αδικαιολόγητου πλουτισμού στην ελεύθερη ένωση μέχρι τη δημοσίευση της υπ' αριθ. 1751/2014 απόφασης του Αρείου Πάγου.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 7

Παρατήρηση 1η

Πρέπει να απαλειφθεί η δυνατότητα παραίτησης εκ των προτέρων από το δικαίωμα διατροφής.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Παρατήρηση 2η

Η καινοτομία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 7 του νομοσχεδίου σε σύγκριση προς τον υφιστάμενο νόμο 3719/2008 συνίσταται στη δυσχέραση της διαδικασίας μονομερούς λύσης του συμφώνου συμβίωσης. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν θα αρκεί η κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή συμβολαιογραφικής δήλωσης περί της μονομερούς λύσης και καταχώριση αυτής στο ληξιαρχείο. Αντιθέτως με δικαστικό επιμελητή θα επιδίδεται πρόσκληση για συναινετική λύση του συμφώνου και μόνο μετά την πάροδο τριών μηνών από την επίδοση θα είναι δυνατή η λύση με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση που θα πρέπει να καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο. Η επιμήκυνση αυτή της διαδικασίας μονομερούς λύσης αξιολογείται θετικά καθώς η υπερβολικά απλοποιημένη διαδικασία λύσης του συμφώνου συμβίωσης υπό του καθεστώτος του νόμου 3719/2008 είχε αποτελέσει σημείο κριτικής και εύλογου προβληματισμού.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 3η

Η περίπτωση γ της παραγράφου 1 πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής «αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος μεταξύ των ετερόφυλων μερών», γιατί με την παρούσα διατύπωση θα μπορεί να υποστηριχθεί ότι θεσπίζεται και γάμος ομοφύλων, που δεν είναι στις προθέσεις του νομοθέτη.

Άρθρο 8

Παρατήρηση 1η

Πρέπει να απαλειφθεί η δυνατότητα παραίτησης εκ των προτέρων από το δικαίωμα νόμιμης μοίρας.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Παρατήρηση 2η

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εισάγει δυο ρυθμίσεις που αφορούν τα κληρονομικά δικαιώματα του συμβίου. Με τις ρυθμίσεις αυτές επιχειρείται να θεραπευθούν δυο αστοχίες του υφιστάμενου νόμου 3719/2008, τις οποίες δημοσίως είχα επισημάνει με εισήγησή μου στο πλαίσιο των εργασιών του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ένωσης Αστικολόγων, που έλαβε χώρα στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2013, στη Θεσσαλονίκη και έχουν δημοσιευθεί στο τεύχος Οκτωβρίου 2013 του περιοδικού «Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου».

Πρώτον, το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του συμβίου έχει ορισθεί με τη διάταξη του άρθρου 11 § 1 του ν. 3719/2008 στο 1/6 της κληρονομίας αντί του 1/4 που ορίζεται στην ΑΚ 1820 για τον επιζώντα σύζυγο. Η διαφοροποίηση της κληρονομικής μερίδας του συμβίου έναντι αυτής του συζύγου είναι αδικαιολόγητη και μικρόψυχη και παραπέμπει στο ιστορικά στιγματισμένο κληρονομικό ποσοστό (1/6) της επιβιώσασας παλλακίδος που είχε πρωτοεισαχθεί επί Ιουστινιανού με τη Νεαρά 98. Ορισμένοι χαιρετίζουν τη διαφοροποίηση αυτή ως κίνητρο για να προτιμήσει κανείς τη σύναψη γάμου αντί συμφώνου συμβίωσης. Το κίνητρο αυτό όμως μπορεί να λειτουργεί και αντίστροφα: Η διαφοροποίηση μπορεί να προκαλεί πιέσεις από το στενό οικογενειακό περιβάλλον του προσώπου (π.χ. γονείς ή τέκνα από προηγούμενο γάμο) για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης αντί γάμου, προκειμένου να μειωθεί κατά το δυνατόν λιγότερο η εξ αδιαθέτου κληρονομική τους μερίδα.

Ορθά λοιπόν προτείνεται με τη ρύθμιση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 8 του νομοσχεδίου η πλήρης εξομείωση των κληρονομικών δικαιωμάτων του συμβίου με τα δικαιώματα του συζύγου, καθώς δεν συντρέχει λόγος για τη διαφοροποίηση που είχε εισαχθεί με τον ν. 3719/2008.

Η δεύτερη αστοχία στο πεδίο των κληρονομικών σχέσεων αφορά την απονομή με τις διατάξεις των άρθρων 11 §§ 2 και 3 του ν. 3719/2008 δικαιώματος νόμιμης μοίρας του

επιζώντος συμβίου στην περιουσία του θανόντος συμβίου. Πολλάκις έχει επισημανθεί πως η πρόβλεψη νόμιμης μοίρας υπέρ προσώπου που συνδέεται μόνο με σύμφωνο συμβίωσης με τον κληρονομούμενο αντιφάσκει με την ιδεολογική αφετηρία του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου. Είναι παράδοξο ο νόμος να μην περιέχει οποιαδήποτε ρύθμιση αναγκαστικού χαρακτήρα για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις των συμβίων εν ζωή, αλλά να επιβάλλει αναγκαστική διαδοχή μετά τον θάνατο ενός από αυτούς. Πέραν όμως της ιδεολογικής αντίφασης, η υποχρεωτική απονομή νόμιμης μοίρας μειώνει σημαντικά την ελκυστικότητα του θεσμού του συμφώνου συμβίωσης για τους «αντιρρησίες του γάμου».

Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού προτείνεται στο νομοσχέδιο να παρέχεται η δυνατότητα σε καθένα από τους συμβίους να επιλέξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης αν θα εμείνει στο δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ή αν θα παραιτηθεί από αυτό. Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι σαφώς καλύτερη από την υφιστάμενη: Η νόμιμη μοίρα παύει να επιβάλλεται ετερόνομα στους συμβίους και τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέξουν (άραγε κατόπιν διαπραγματεύσεων;) αν θα παραιτηθούν εκ των προτέρων από αυτήν ή όχι. Ευλόγως όμως θα αναρωτηθεί κανείς, αν αυτό το δικαίωμα επιλογής είναι σύμφωνο με τον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου. Είναι νοητό να μιλάμε για «νόμιμη μοίρα», δηλαδή για αναγκαστική διαδοχή πέρα και ανεξάρτητα από τη βούληση του κληρονομούμενου, όταν δίνεται στον μελλοντικό κληρονόμο η δυνατότητα να παραιτηθεί από το δικαίωμά του ήδη κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης, δηλαδή πριν από τη γέννηση του δικαιώματος; Η δυνατότητα ή μη παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα μετά τη γέννηση του δικαιώματος απασχολεί από παλιά τη νομολογία αλλά και τη θεωρία. Ο νομοθέτης επιχειρεί πλέον να τάμει το ζήτημα νομοθετικά και μάλιστα για τον χρόνο πριν από τη γέννηση του δικαιώματος. Το πώς θα επιδρούσε μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση στον επιστημονικό διάλογο ως προς τη δυνατότητα παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα σε όλες τις άλλες περιπτώσεις μένει να φανεί στο μέλλον. Ωστόσο, παραμένει αμφίβολο κατά πόσο είναι χρήσιμη μια τόσο τολμηρή νομοθετική πρωτοβουλία που επεμβαίνει δραστικά στο δόγμα του αστικού δικαίου. Ορθότερο φαίνεται να εξαιρεθούν οι διατάξεις περί νομίμου μοίρας από τη νομοθετική παραπομπή που επιχειρείται με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 8 του νομοσχεδίου και να προβλεφθεί ρητώς ότι στον επιζώντα σύμβιο δεν απονέμεται δικαίωμα νόμιμης μοίρας. Η λύση αυτή είναι συνεπέστερη και προς τον θεσμό του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου αλλά και προς τον θεσμό της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου.

Εξάλλου, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα που θα παρέχεται πλέον με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης άτομα του ίδιου φύλου, αν δεν υπάρξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα κατ' άρθρο 8 εδ. β' του νομοσχεδίου, θα οδηγηθούμε στο παράδοξο μεταξύ των νόμιμων μεριδούχων κατά την κληρονόμηση ενός προσώπου να συγκαταλέγονται υποχρεωτικά οι κατιόντες, οι γονείς και ο/η συνδεόμενος με σύμφωνο συμβίωσης ομόφυλος σύντροφος. Αναρωτιέμαι κατά πόσο είναι ώριμη η ελληνική κοινωνία να υποδεχθεί τον ομόφυλο σύντροφο στον κύκλο των νόμιμων μεριδούχων και αν είναι αντίστοιχα ο θεσμός της νόμιμης μοίρας, που αποτελεί εκδήλωση της συνταγματικής προστασίας της οικογένειας, η οποία κατοχυρώνεται θεσμικά στο άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος, κατάλληλος και πρόσφορος για να προστατεύσει τα κληρονομικά δικαιώματα του ομόφυλου συμβίου.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 3η

Το δεύτερο εδάφιο να τροποποιηθεί ως εξής: «Τα μέρη του συμφώνου δεν έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας». Η αναγκαστική κληρονομική διαδοχή δεν συνάδει με το χαρακτήρα ιδιωτικής αυτονομίας του συμφώνου συμβίωσης.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 9

Παρατήρηση Μόνη

Στο τεκμήριο πατρότητας θα πρέπει να προστεθούν διατάξεις ανάλογες προς τη 2η και 3η παράγραφο της ΑΚ 1465 για το τεκμήριο καταγωγής από γάμο.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Άρθρο 10

Παρατήρηση 1η

Η ρύθμιση για το επώνυμο των τέκνων είναι όμοια με την ήδη υφιστάμενη του άρθρου 9 του ν. 3719/2008, με μία μόνο προσθήκη: Ο νομοθέτης κρίνει σκόπιμο να ρυθμίσει τη σειρά των επωνύμων για την περίπτωση που οι γονείς παραλείψουν τη σχετική δήλωση και το τέκνο έχει σύνθετο επώνυμο αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων του, ορίζοντας πως πρώτο θα τίθεται το επώνυμο με αρχικό που προηγείται στο

αλφάβητο. Κατά τη γνώμη μου πρόκειται για περίπτωση υπερρύθμισης εκ μέρους του νομοθέτη και μάλιστα με την εισαγωγή κριτηρίων (τη σειρά των γραμμάτων της αλφαβήτου) που διεκδικούν μεν δάφνες ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων αλλά δεν απαντώνται πουθενά αλλού στο δίκαιο. Εξάλλου η επιλογή διπλού επωνύμου δεν γνώρισε μεγάλη απήχηση στην ελληνική κοινωνία, καθώς δεν υπάρχει παράδοση σύνθετων επωνύμων, όπως απαντάται για παράδειγμα στις λατινογενείς χώρες. Θεωρώ λοιπόν τη ρύθμιση του άρθρου 1505 § 3 του Αστικού Κώδικα περί λήψης του επωνύμου του πατέρα, αν παραλειφθεί η δήλωση, επιτυχέστερη και τις αιτιάσεις περί αντίθεσης αυτής στο Σύνταγμα υπερβολικές.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 2η

Οι λέξεις «οι γονείς», «από τους γονείς» και «των δύο γονέων» να τροποποιηθούν σε «ο πατέρας και η μητέρα», «από τον πατέρα και τη μητέρα» και «του πατέρα και της μητέρας», για να είναι σαφές ότι αφορούν μόνο ετερόφυλα μέρη.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 11

Παρατήρηση Μόνη

Οι λέξεις «στους δύο γονείς» να τροποποιηθούν σε «στον πατέρα και τη μητέρα» για τον ίδιο λόγο, όπως και στο άρθρο 10.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 12

Παρατήρηση 1η

Η ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του εργατικού και ασφαλιστικού δικαίου για το γάμο στο Σύμφωνο Συμβίωσης πρέπει να είναι άμεση. Ουδείς λόγος συντρέχει για την αναμονή προεδρικού διατάγματος, το οποίο μπορεί να μην εκδοθεί και ποτέ.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Παρατήρηση 2η

281-

Η ρύθμιση για την ανάλογη εφαρμογή διατάξεων νόμων εκτός του Αστικού Κώδικα που απονέμουν δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής αλληλεγγύης αποτελεί κατά τη γνώμη μου τη σημαντικότερη και πρακτικά χρησιμότερη καινοτομία του προτεινόμενου νομοθετήματος. Η επιφύλαξη ωστόσο της παραγράφου 2, για την έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος, και η παρούσα δημοσιονομική στενότητα δεν επιτρέπουν να αισιοδοξεί κανείς για τη ταχεία εξομοίωση των συζύγων με τους συμβίους όσον αφορά το εργατικό δίκαιο και το δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Αθήνα, 17 Νοεμβρίου 2015

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2015
Αριθ. Πρωτ. Φ. 1000.2/43823/2015

Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Κύριο Νικόλαο Παρασκευόπουλο
Λεωφ. Μεσογείων 96
11527, Αθήνα

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, υπό την ιδιότητά του ως φορέα προώθησης της ίσης μεταχείρισης, κατ' αρχάς συγχαίρει το Υπουργείο Δικαιοσύνης για τις διατάξεις εκσυγχρονισμού του συμφώνου συμβίωσης, τις οποίες συμπεριέλαβε στο νομοσχέδιο «*Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις*».

Υπενθυμίζεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ήδη συστήσει τη νομοθετική επέκταση του συμφώνου σε ομόφυλους¹, καθώς αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας η εξασφάλιση ισονομίας και η προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής όλων των πολιτών. Η αναγκαιότητα αυτή, άλλωστε, κατέστη επιτακτική μετά από σχετική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου².

Αντιλαμβανόμαστε ότι ο νομοθέτης υποχρεούται ν' αναζητεί την εκάστοτε ισχύουσα κοινή συνισταμένη ανάμεσα στις υπάρχουσες κοινωνικές, ηθικές, ιδεολογικές αλλά και πολιτισμικές τάσεις, ούτως ώστε το έργο του να κινείται σε πραγματιστικά επίπεδα και να έχει, εν τέλει, σοβαρές ελπίδες αδιατάρακτης εφαρμογής. Υπ' αυτό το δεδομένο, αν και οι σύγχρονες αντιλήψεις περί δικαιωμάτων αλλά και οι συναφείς διεθνείς δεσμεύσεις τείνουν προς την εξίσωση όλων των τύπων συμφώνου και γάμου ως προς τα νομικά αποτελέσματά τους, παρίστανται κατανοητοί οι νομοθετικοί δισταγμοί σε σχέση με το ενδεχόμενο αυτό. Άλλωστε το ίδιο το νομοσχέδιό σας, ως έχει, θέτει τις βάσεις για τη σταδιακή εξοικείωση της ελληνικής κοινωνίας προκειμένου εκείνη, σε μεταγενέστερο χρόνο, να δεχθεί περισσότερο προωθημένες ρυθμίσεις. Με αυτό ακριβώς το σκεπτικό, ο Συνήγορος του Πολίτη θέτει, επί του παρόντος, υπ' όψη σας μόνο μίαν ενδιάμεση πρόταση βελτίωσης, ελάσσονα ως προς το όλο σύστημα του νομοσχεδίου και του Αστικού Κώδικα αλλ' απολύτως κρίσιμη ως προς το κοινωνικό δεδομένο το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει..

¹ «Οδηγός Διαφορετικότητας» 21.3.2014, δελτίο τύπου 6.11.2014, ετήσια έκθεση 2014 (31.3.2015), δελτίο τύπου 14.5.2015

² «Βαϊλιανάτος κ.α. κατά Ελλάδος», 7.11.2013 (πρόσφυγές 29381/2009 & 32684/2009)

προσέχεται ειδικότερα, για τη νομική θέση των τέκνων σε περιπτώσεις συμβίωσης ομοφύλων, πεδίο το οποίο παραμένει αρρυθμιστο. Όπως γνωρίζετε, πολλοί συμβιούντες ομόφυλοι έχουν γεννήσει ή υιοθετήσει τέκνα, πριν και μετά την έναρξη της συμβίωσής τους (αφού το ισχύον δίκαιο ουδόλως απαγορεύει την υιοθεσία υπό αγάμου). Τα τέκνα αυτά, θετά ή φυσικά, υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν, ανεξάρτητα από το βαθμό κοινωνικής αποδοχής, και πάντως συμβιών εν τοις πράγμασι με το ομόφυλο ζεύγος ανεξάρτητα από τη νομική αναγνώριση του συγκεκριμένου τύπου συμβίωσης. Υπό τις διατάξεις του εν λόγω νομοσχεδίου, θα συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν ποικίλα νομικά και πραγματικά προβλήματα από την έλλειψη έννομης σχέσης τους με τον συμβίο του νομικού ή φυσικού γονέα τους, ιδίως σε περίπτωση απώλειας του τελευταίου, καθώς ο συμβίος δεν θα διαθέτει την παραμικρή νομική δυνατότητα να επιληφθεί των συμφερόντων του παιδιού στο πλαίσιο οποιασδήποτε συντεταγμένης διαδικασίας. Αντίστοιχο πρόβλημα δεν αντιμετωπίζουν τα φυσικά ή θετά τέκνα ενός εκ των συμβίων σε περιπτώσεις συμφώνου μεταξύ ετεροφύλων.

Προκειμένου ν' αποφευχθεί ευρύτερη αναδιάρθρωση του συστήματος του οικογενειακού δικαίου, η οποία θα απαιτούσε συστηματικότερη νομοτεχνική προεργασία σε βάθος χρόνου, ο Συνήγορος προτείνει τη μερική, έστω, αντιμετώπιση του επίμαχου ζητήματος με μικρής κλίμακας βελτιωτική ρύθμιση όχι στο πεδίο της υιοθεσίας, αλλά σ' εκείνο της επιμέλειας. Ειδικότερα, το άρθρο 11 «Γονική μέριμνα» του νομοσχεδίου και μετά την § 1 αυτού προτείνεται ν' αναδιατυπωθεί ως εξής:

§ 2. Σε περίπτωση συμφώνου μεταξύ ομοφύλων, η επιμέλεια του προσώπου του φυσικού ή θετού τέκνου του ενός μέρους, το οποίο είτε είχε γεννηθεί, αναγνωριστεί ή υιοθετηθεί πριν τη σύναψη του συμφώνου, είτε γεννήθηκε, αναγνωρίστηκε ή υιοθετήθηκε κατά τη διάρκειά του, μπορεί, με δικαστική απόφαση, να ανατεθεί από κοινού και στο άλλο μέρος του συμφώνου, εφόσον ο άλλος γονέας συναινεί ή δεν υπάρχει. Αν το μέρος του συμφώνου που είναι γονέας αποβιώσει ή παύσει να ασκεί τη γονική μέριμνα ή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους, αυτή μπορεί, με δικαστική απόφαση, να ανατεθεί στο άλλο μέρος του συμφώνου, εφόσον ο άλλος γονέας συναινεί ή δεν υπάρχει.

§ 3 [τροποποίηση και αναρίθμηση της § 2 του υπάρχοντος νομοσχεδίου]. Αν το σύμφωνο συμβίωσης λυθεί ή ακυρωθεί, για την άσκηση της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 1513 ΑΚ.

Στην προτεινόμενη αναδιατύπωση γίνεται κατ' αρχήν λόγος μόνο για επιμέλεια και όχι για γονική μέριμνα, ακριβώς επειδή το άλλο «μέρος του συμφώνου» δεν είναι γονέας ούτε μπορεί ποτέ να θεωρηθεί τέτοιος με βάση την παραδεδομένη ορολογία του οικογενειακού μας δικαίου, ενώ τυχόν υπεισέλευσή του στη γονική μέριμνα θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταστάσεις τριών γονέων, εφ' όσον ζει και ο άλλος φυσικός γονέας. Κατ' εξαίρεση, στη γονική μέριμνα υπεισέρχεται ο συμβίος μόνον αν εκλείπει ο αρχικός φυσικός ή θετός γονέας, ενώ για προφανείς λόγους ορίζεται ως αναγκαία η ρητή συναίνεση τυχόν υπάρχοντος έτερου φυσικού ή θετού γονέα.

...πρωτόκληση απαιτείται δικαστική απόφαση, ούτως ώστε η προτεινόμενη ρύθμιση να μην
...θετική εύνοια υπέρ του συμφώνου συμβίωσης και κατά του θεσμού του γάμου, αφού
...απαιτείται δικαστική απόφαση υιοθέτησης προκειμένου να ιδρυθεί έννομη σχέση ανάμεσα
...και στον ή στη σύζυγο του γονέα. Επί πλέον, και κατ' αναλογία προς το άρθρο 3 § 1, η
...παρεμβολή δικαστικής απόφασης αποτελεί εγγύηση για την αποτροπή καταστάσεων που θα μπορούσε
να θεωρηθεί ότι, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, συνιστούν κίνδυνο για το πραγματικό συμφέρον του
τέκνου.

Με την ελπίδα ότι τα παραπάνω θα τύχουν της προσοχής σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε
τυχόν αναγκαία διευκρίνιση.

Με τιμή,

Βασίλης Καρύδης

Αναπλ. Συνήγορος του Πολίτη

Ακριβές Αντίγραφο

Καρπαθοπούλου Μαρία

Συμμετοχή των μελών ΔΕΠ του Α' Τομέα Ιδιωτικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στη δημόσια διαβούλευση για το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις»

A. Γενική Παρατήρηση

Με τις ρυθμίσεις που προτείνονται, δηλαδή την σχεδόν πλήρη εξομοίωση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων με το γάμο και την ευθεία ή ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του αστικού κώδικα για το γάμο, η συμβίωση βάσει συμφώνου παύει να αποτελεί αντισυμβατική μορφή συμβίωσης και καταλύεται ο χαρακτήρας της συμβίωσης ως εκδήλωση της ιδιωτικής αυτονομίας. Η εφαρμογή των αναγκαστικού δικαίου, ως επί το πλείστον, διατάξεων του γάμου στο σύμφωνο συμβίωσης, θα αποθαρρύνει τους συντρόφους να προσδιορίζουν τις σχέσεις τους με το δικό τους ρυθμιστικό πλαίσιο, αφού θα επαφίενται στο νόμο.

Επίσης, περιθωριοποιείται ο πολιτικός γάμος, γιατί το σύμφωνο είναι ελκυστικότερο, αφού παρέχει τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με το γάμο και λύνεται εύκολα και γρήγορα χωρίς προσφυγή δε δικαστική διαδικασία διαζυγίου. Πιθανολογείται ότι από τους μέλλοντες να συμβιώσουν, είτε θα επιλέγεται θρησκευτικός γάμος, εφόσον επιθυμούν το μυστήριο, είτε σύμφωνο συμβίωσης από τους υπόλοιπους.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

B. Παρατηρήσεις κατ' άρθρο

Άρθρο 1

Παρατήρηση 1η

Με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου επεκτείνεται η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης και σε άτομα του ιδίου φύλου. Η επέκταση αυτή γίνεται σε συμμόρφωση προς διεθνή υποχρέωση της χώρας μας μετά την καταδικαστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στην υπόθεση *Βαλλιανάντος και άλλοι κατά της Ελλάδος*. Η παροχή ωστόσο της δυνατότητας σε ενήλικα πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης δεν αποτελεί τη μόνη οδό, προκειμένου να μην παραβιάζει η χώρα μας τις διατάξεις του άρθρου 14 σε συνδυασμό

με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Προτιμότερη θα ήταν η λύση που ακολουθείται στη Γερμανία, δηλαδή η πρόβλεψη του συμφώνου συμβίωσης ως μιας συμφωνίας για τη ρύθμιση της συμβίωσης δύο προσώπων αποκλειστικώς του ιδίου φύλου (κατά το πρότυπο του γερμανικού *Lebenspartnerschaftsgesetz*). Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να αποφευχθεί η δημιουργία ενός θεσμού «ανταγωνιστικού» προς τον γάμο για τα ετερόφυλα ζευγάρια, ενώ ταυτόχρονα θα προβλεπόταν ένας αντίστοιχος θεσμός καταχωρημένης συμβίωσης μόνο για τα ομόφυλα ζευγάρια. Συνεπώς τα ετερόφυλα ζευγάρια θα είχαν να επιλέξουν ανάμεσα στον πολιτικό και τον θρησκευτικό γάμο, ενώ για τα ομόφυλα ζευγάρια θα προβλεπόταν η δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης. Η μεταρρύθμιση αυτή θα αποτελούσε και μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να εκσυγχρονισθούν οι περί γάμου διατάξεις, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις σημερινές αντιλήψεις και ανάγκες. Η τύχη βέβαια όσων συμφώνων συμβίωσης έχουν ήδη συναφθεί μεταξύ ετεροφύλων από την έναρξη ισχύος του νόμου 3719/2008 μέχρι σήμερα θα έπρεπε να τύχει ιδιαίτερης ρύθμισης με μεταβατικές διατάξεις.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Άρθρο 5

Παρατήρηση 1η

Η προτεινόμενη ρυθμίσεις για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις μεταξύ των συμβίων είναι πολύ απλούστερες εν συγκρίσει με τις υφιστάμενες στον νόμο 3719/2008. Εκ πρώτης όψεως φαίνονται ορθές και μεθοδολογικά συνεπείς, καθώς για τις προσωπικές σχέσεις εισάγεται νομοθετική παραπομπή για την (ανάλογη) εφαρμογή όσων ισχύουν μεταξύ συζύγων, ενώ για τις περιουσιακές σχέσεις προκρίνεται η ελευθερία των συμβάσεων. Η νομοθετική αυτή επιλογή βέβαια θα μπορούσε καταρχήν να αναδείξει το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ ετεροφύλων ως έναν θεσμό ευθέως «ανταγωνιστικό» προς τον γάμο, καθώς η δυνατότητα που φαίνεται να παρέχεται για την σχεδόν απόλυτα ελεύθερη διαμόρφωση των περιουσιακών σχέσεων θα λειτουργούσε δελεαστικά για πολλά ετερόφυλα ζευγάρια.

Από την ενδελεχέστερη ωστόσο μελέτη της ρύθμισης δημιουργούνται πολλές επιφυλάξεις. Αν εξαιρέσει κανείς το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ δικαιωμάτων προσωπικού και περιουσιακού χαρακτήρα, αλλά ούτως ή άλλως ρυθμίζεται ρητώς στο άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου, το μοναδικό πρακτικά σημαντικό δικαίωμα περιουσιακού χαρακτήρα που απομένει είναι αυτό της συμμετοχής στα αποκτήματα. Και αυτό όμως εξαιρείται από

την ελευθερία των μερών να το ρυθμίσουν συμβατικώς, αφού ο νόμος αποκλείει τη δυνατότητα παραίτησης από το δικαίωμα στα αποκτήματα πριν από τη γέννησή του. Αναρωτιέται λοιπόν κανείς τι απομένει στη ρυθμιστική ευχέρεια των μερών με βάση το πρώτο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 5 του νομοσχεδίου. Περαιτέρω είναι απορίας άξιο ποιος λόγος επέβαλε τον αποκλεισμό της παραίτησης από το πρακτικά σημαντικότερο (αν όχι μοναδικό) δικαίωμα περιουσιακής φύσης της στιγμή που ο νόμος ευαγγελίζεται στο αμέσως προηγούμενο εδάφιο την ελευθερία ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων. Αλλά και πέραν αυτού, δεν είναι κατανοητό για ποιον λόγο επιτρέπεται (με το άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου) η εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση της συμβίωσης (που εξάλλου έχει ανθρωπιστικό χαρακτήρα και βρίσκεται στα όρια μεταξύ προσωπικού και περιουσιακού δικαιώματος), αλλά αποκλείεται η παραίτηση από το ξεκάθαρα περιουσιακό δικαίωμα για συμμετοχή στα αποκτήματα. Πρόκειται για ανεξήγητη αξιολογική αντινομία.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 2η

Η ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 1393, 1394 και 1395 ΑΚ πρέπει να εξαιρεθεί, διότι δε νοείται διακοπή συμβίωσης στο σύμφωνο και οι περιουσιακές ρυθμίσεις των άρθρων αυτών αφορούν μόνο την περίοδο της διακοπής συμβίωσης.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 6

Παρατήρηση 1η

Με τη ρύθμιση του άρθρου 6 «επικυρώνεται» νομοθετικά η πρόσφατη θέση του Αρείου Πάγου ότι στην ελεύθερη συμβίωση μπορεί να αναζητηθούν περιουσιακές επιδόσεις μεταξύ των συμβίων με βάση τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Βεβαίως παραμένει (και ορθά) προς επίλυση από τη νομολογία το ζήτημα πότε υφίσταται στις περιπτώσεις αυτές νόμιμη αιτία για τη διατήρηση του πλουτισμού από τον σύμβιο. Η σπουδή του νομοθέτη να ενσωματώσει τη νέα αυτή νομολογική θέση στη νομοθεσία είναι δυσεξήγητη και κατά τη γνώμη μου μη αναγκαία, μπορεί δε να οδηγήσει σε παρερμηνεία.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 2η

Στο τέλος της διάταξης να προστεθεί το ακόλουθο εδάφιο: «Αγωγές που ασκήθηκαν βάσει του άρθρου 904 του αστικού κώδικα και απορρίφθηκαν αμετάκλητα, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εφόσον η αξίωση δεν έχει παραγραφεί». Η προσθήκη είναι αναγκαία δεδομένου ότι η νομολογία ήταν αρνητική ως προς την εφαρμογή των διατάξεων του αδικαιολόγητου πλουτισμού στην ελεύθερη ένωση μέχρι τη δημοσίευση της υπ' αριθ. 1751/2014 απόφασης του Αρείου Πάγου.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 7

Παρατήρηση 1η

Πρέπει να απαλειφθεί η δυνατότητα παραίτησης εκ των προτέρων από το δικαίωμα διατροφής.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Παρατήρηση 2η

Η καινοτομία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 7 του νομοσχεδίου σε σύγκριση προς τον υφιστάμενο νόμο 3719/2008 συνίσταται στη δυσχέραση της διαδικασίας μονομερούς λύσης του συμφώνου συμβίωσης. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν θα αρκεί η κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή συμβολαιογραφικής δήλωσης περί της μονομερούς λύσης και καταχώριση αυτής στο ληξιαρχείο. Αντιθέτως με δικαστικό επιμελητή θα επιδίδεται πρόσκληση για συναινετική λύση του συμφώνου και μόνο μετά την πάροδο τριών μηνών από την επίδοση θα είναι δυνατή η λύση με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση που θα πρέπει να καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο. Η επιμήκυνση αυτή της διαδικασίας μονομερούς λύσης αξιολογείται θετικά καθώς η υπερβολικά απλοποιημένη διαδικασία λύσης του συμφώνου συμβίωσης υπό του καθεστώ του νόμου 3719/2008 είχε αποτελέσει σημείο κριτικής και εύλογου προβληματισμού.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 3η

Η περίπτωση γ της παραγράφου 1 πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής «αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος μεταξύ των ετερόφυλων μερών», γιατί με την παρούσα διατύπωση θα μπορεί να υποστηριχθεί ότι θεσπίζεται και γάμος ομοφύλων, που δεν είναι στις προθέσεις του νομοθέτη.

Άρθρο 8

Παρατήρηση 1η

Πρέπει να απαλειφθεί η δυνατότητα παραίτησης εκ των προτέρων από το δικαίωμα νόμιμης μοίρας.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Παρατήρηση 2η

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εισάγει δυο ρυθμίσεις που αφορούν τα κληρονομικά δικαιώματα του συμβίου. Με τις ρυθμίσεις αυτές επιχειρείται να θεραπευθούν δυο αστοχίες του υφιστάμενου νόμου 3719/2008, τις οποίες δημοσίως είχα επισημάνει με εισήγησή μου στο πλαίσιο των εργασιών του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ένωσης Αστικολόγων, που έλαβε χώρα στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2013, στη Θεσσαλονίκη και έχουν δημοσιευθεί στο τεύχος Οκτωβρίου 2013 του περιοδικού «Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου».

Πρώτον, το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του συμβίου έχει ορισθεί με τη διάταξη του άρθρου 11 § 1 του ν. 3719/2008 στο 1/6 της κληρονομίας αντί του 1/4 που ορίζεται στην ΑΚ 1820 για τον επιζώντα σύζυγο. Η διαφοροποίηση της κληρονομικής μερίδας του συμβίου έναντι αυτής του συζύγου είναι αδικαιολόγητη και μικρόψυχη και παραπέμπει στο ιστορικά στιγματισμένο κληρονομικό ποσοστό (1/6) της επιβίωσας παλλακίδος που είχε πρωτοεισαχθεί επί Ιουστινιανού με τη Νεαρά 98. Ορισμένοι χαιρετίζουν τη διαφοροποίηση αυτή ως κίνητρο για να προτιμήσει κανείς τη σύναψη γάμου αντί συμφώνου συμβίωσης. Το κίνητρο αυτό όμως μπορεί να λειτουργεί και αντίστροφα: Η διαφοροποίηση μπορεί να προκαλεί πιέσεις από το στενό οικογενειακό περιβάλλον του προσώπου (π.χ. γονείς ή τέκνα από προηγούμενο γάμο) για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης αντί γάμου, προκειμένου να μειωθεί κατά το δυνατόν λιγότερο η εξ αδιαθέτου κληρονομική τους μερίδα.

Ορθά λοιπόν προτείνεται με τη ρύθμιση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 8 του νομοσχεδίου η πλήρης εξομοίωση των κληρονομικών δικαιωμάτων του συμβίου με τα δικαιώματα του συζύγου, καθώς δεν συντρέχει λόγος για τη διαφοροποίηση που είχε εισαχθεί με τον ν. 3719/2008.

Η δεύτερη αστοχία στο πεδίο των κληρονομικών σχέσεων αφορά την απονομή με τις διατάξεις των άρθρων 11 §§ 2 και 3 του ν. 3719/2008 δικαιώματος νόμιμης μοίρας του

επιζώντος συμβίου στην περιουσία του θανόντος συμβίου. Πολλάκις έχει επισημανθεί πως η πρόβλεψη νόμιμης μοίρας υπέρ προσώπου που συνδέεται μόνο με σύμφωνο συμβίωσης με τον κληρονομούμενο αντιφάσκει με την ιδεολογική αφετηρία του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου. Είναι παράδοξο ο νόμος να μην περιέχει οποιαδήποτε ρύθμιση αναγκαστικού χαρακτήρα για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις των συμβίων εν ζωή, αλλά να επιβάλλει αναγκαστική διαδοχή μετά τον θάνατο ενός από αυτούς. Πέραν όμως της ιδεολογικής αντίφασης, η υποχρεωτική απονομή νόμιμης μοίρας μειώνει σημαντικά την ελκυστικότητα του θεσμού του συμφώνου συμβίωσης για τους «αντιρρησίες του γάμου».

Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού προτείνεται στο νομοσχέδιο να παρέχεται η δυνατότητα σε καθένα από τους συμβίους να επιλέξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης αν θα εμείνει στο δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ή αν θα παραιτηθεί από αυτό. Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι σαφώς καλύτερη από την υφιστάμενη: Η νόμιμη μοίρα παύει να επιβάλλεται ετερόνομα στους συμβίους και τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέξουν (άραγε κατόπιν διαπραγματεύσεων;) αν θα παραιτηθούν εκ των προτέρων από αυτήν ή όχι. Ευλόγως όμως θα αναρωτηθεί κανείς, αν αυτό το δικαίωμα επιλογής είναι σύμφωνο με τον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου. Είναι νοητό να μιλάμε για «νόμιμη μοίρα», δηλαδή για αναγκαστική διαδοχή πέρα και ανεξάρτητα από τη βούληση του κληρονομούμενου, όταν δίνεται στον μελλοντικό κληρονόμο η δυνατότητα να παραιτηθεί από το δικαίωμά του ήδη κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης, δηλαδή πριν από τη γέννηση του δικαιώματος; Η δυνατότητα ή μη παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα μετά τη γέννηση του δικαιώματος απασχολεί από παλιά τη νομολογία αλλά και τη θεωρία. Ο νομοθέτης επιχειρεί πλέον να τάμει το ζήτημα νομοθετικά και μάλιστα για τον χρόνο πριν από τη γέννηση του δικαιώματος. Το πώς θα επιδρούσε μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση στον επιστημονικό διάλογο ως προς τη δυνατότητα παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα σε όλες τις άλλες περιπτώσεις μένει να φανεί στο μέλλον. Ωστόσο, παραμένει αμφίβολο κατά πόσο είναι χρήσιμη μια τόσο τολμηρή νομοθετική πρωτοβουλία που επεμβαίνει δραστικά στο δόγμα του αστικού δικαίου. Ορθότερο φαίνεται να εξαιρεθούν οι διατάξεις περί νομίμου μοίρας από τη νομοθετική παραπομπή που επιχειρείται με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 8 του νομοσχεδίου και να προβλεφθεί ρητώς ότι στον επιζώντα σύμβιο δεν απονέμεται δικαίωμα νόμιμης μοίρας. Η λύση αυτή είναι συνεπέστερη και προς τον θεσμό του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου αλλά και προς τον θεσμό της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου.

Εξάλλου, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα που θα παρέχεται πλέον με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης άτομα του ίδιου φύλου, αν δεν υπάρξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα κατ' άρθρο 8 εδ. β' του νομοσχεδίου, θα οδηγηθούμε στο παράδοξο μεταξύ των νόμιμων μεριδούχων κατά την κληρονόμηση ενός προσώπου να συγκαταλέγονται υποχρεωτικά οι κατιόντες, οι γονείς και ο/η συνδεόμενος με σύμφωνο συμβίωσης ομόφυλος σύντροφος. Αναρωτιέμαι κατά πόσο είναι ώριμη η ελληνική κοινωνία να υποδεχθεί τον ομόφυλο σύντροφο στον κύκλο των νόμιμων μεριδούχων και αν είναι αντίστοιχα ο θεσμός της νόμιμης μοίρας, που αποτελεί εκδήλωση της συνταγματικής προστασίας της οικογένειας, η οποία κατοχυρώνεται θεσμικά στο άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος, κατάλληλος και πρόσφορος για να προστατεύσει τα κληρονομικά δικαιώματα του ομόφυλου συμβίου.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 3η

Το δεύτερο εδάφιο να τροποποιηθεί ως εξής: «Τα μέρη του συμφώνου δεν έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας». Η αναγκαστική κληρονομική διαδοχή δεν συνάδει με το χαρακτήρα ιδιωτικής αυτονομίας του συμφώνου συμβίωσης.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 9

Παρατήρηση Μόνη

Στο τεκμήριο πατρότητας θα πρέπει να προστεθούν διατάξεις ανάλογες προς τη 2η και 3η παράγραφο της ΑΚ 1465 για το τεκμήριο καταγωγής από γάμο.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Άρθρο 10

Παρατήρηση 1η

Η ρύθμιση για το επώνυμο των τέκνων είναι όμοια με την ήδη υφιστάμενη του άρθρου 9 του ν. 3719/2008, με μία μόνο προσθήκη: Ο νομοθέτης κρίνει σκόπιμο να ρυθμίσει τη σειρά των επωνύμων για την περίπτωση που οι γονείς παραλείψουν τη σχετική δήλωση και το τέκνο έχει σύνθετο επώνυμο αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων του, ορίζοντας πως πρώτο θα τίθεται το επώνυμο με αρχικό που προηγείται στο

αλφάβητο. Κατά τη γνώμη μου πρόκειται για περίπτωση υπερρύθμισης εκ μέρους του νομοθέτη και μάλιστα με την εισαγωγή κριτηρίων (τη σειρά των γραμμάτων της αλφαβήτου) που διεκδικούν μεν δάφνες ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων αλλά δεν απαντώνται πουθενά αλλού στο δίκαιο. Εξάλλου η επιλογή διπλού επωνύμου δεν γνώρισε μεγάλη απήχηση στην ελληνική κοινωνία, καθώς δεν υπάρχει παράδοση σύνθετων επωνύμων, όπως απαντάται για παράδειγμα στις λατινογενείς χώρες. Θεωρώ λοιπόν τη ρύθμιση του άρθρου 1505 § 3 του Αστικού Κώδικα περί λήψης του επωνύμου του πατέρα, αν παραλειφθεί η δήλωση, επιτυχέστερη και τις αιτιάσεις περί αντίθεσης αυτής στο Σύνταγμα υπερβολικές.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Παρατήρηση 2η

Οι λέξεις «οι γονείς», «από τους γονείς» και «των δύο γονέων» να τροποποιηθούν σε «ο πατέρας και η μητέρα», «από τον πατέρα και τη μητέρα» και «του πατέρα και της μητέρας», για να είναι σαφές ότι αφορούν μόνο ετερόφυλα μέρη.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 11

Παρατήρηση Μόνη

Οι λέξεις «στους δύο γονείς» να τροποποιηθούν σε «στον πατέρα και τη μητέρα» για τον ίδιο λόγο, όπως και στο άρθρο 10.

Λέκτορας Πάνος Νικολόπουλος

Άρθρο 12

Παρατήρηση 1η

Η ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του εργατικού και ασφαλιστικού δικαίου για το γάμο στο Σύμφωνο Συμβίωσης πρέπει να είναι άμεση. Ουδείς λόγος συντρέχει για την αναμονή προεδρικού διατάγματος, το οποίο μπορεί να μην εκδοθεί και ποτέ.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χριστίνα Σταμπέλου

Παρατήρηση 2η

Η ρύθμιση για την ανάλογη εφαρμογή διατάξεων νόμων εκτός του Αστικού Κώδικα που απονέμουν δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής αλληλεγγύης αποτελεί κατά τη γνώμη μου τη σημαντικότερη και πρακτικά χρησιμότερη καινοτομία του προτεινόμενου νομοθετήματος. Η επιφύλαξη ωστόσο της παραγράφου 2, για την έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος, και η παρούσα δημοσιονομική στενότητα δεν επιτρέπουν να αισιοδοξεί κανείς για τη ταχεία εξομοίωση των συζύγων με τους συμβίους όσον αφορά το εργατικό δίκαιο και το δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης.

Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Αθήνα, 17 Νοεμβρίου 2015